

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ФІЛОЛОГІЇ**

ТЕЗИ

**IX Всеукраїнських наукових читань
за участю молодих учених**

«ФІЛОЛОГІЯ ХХІ СТОЛІТТЯ: НОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ»

ЧАСТИНА І

10 – 11 квітня 2025 року

**Київ
2025**

ЗМІСТ

Азаркова О.Є., Бондаренко О.О.

РЕЛІГІЙНІ НАРАТИВИ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ В ТЕКСТАХ ВРНС15

Alabusheva T.D., Karaban A.V.

A SOCIOPHONETIC VIEW OF ADELE'S LINGUISTIC PERSONA 16

Антонов А.В., Білик Н.Л.

«А-НАРАТИВНІСТЬ» БОЛГАРСЬКОГО СОЦІАЛІЗМУ В МАЛІЙ ПРОЗІ ГЕОРГІ ГОСПОДИНОВА (НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ «НЕВИДИМІ КРИЗИ»)..... 18

Антонюк Н.М., Кабанова С.В.

АРХАЇЗМИ У ПЕРЕКЛАДІ АКТІВ ПРАВА ЄС УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....18

Антонюк С.Я., Шаповал М.О.

РОЗРІЗНЕННЯ ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ У ПЛОЩИНІ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ГЕНДЕРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....20

Антонюк-Кириченко С.

СЛОВОТВІРНІ ПОТЕНЦІЇ ТАКТИЛЬНИХ ПРИКМЕТНИКІВ У ПОЕЗІЇ НЕОТЕРИКІВ.....21

Артьомов М.А., Ботвінкін Ю.В.

СУФІЙСЬКА СИМВОЛІКА В ТВОРЧОСТІ БАБІ ШАХА ЗАХІНА ТАДЖІ (НА МАТЕРІАЛІ ПОЕТИЧНОЇ ЗБІРКИ «آيات-جمال»)23

Асланіду М.В., Коцій О.М.

ФАНФІКИ НОВОГРЕЦЬКОЮ МОВОЮ: ОСОБЛИВОСТІ МОВИ ТА СТИЛЮ25

Бабиц Т.Ю., Сизонов Д.Ю.

ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ МІКРОЖАНРІВ СУЧАСНОЇ МЕДІАКОМУНІКАЦІЇ26

Баранівський Н.Б., Сліпушко О.М.

ХУДОЖНІЙ ВИМІР ОБРАЗУ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО У ЛІТОПИСІ ГРИГОРІЯ ГРАБ'ЯНКИ27

Беднарчик М.Т., Стасюк О.С.

ШВЕДСЬКІ КУЛЬТУРНІ КОНЦЕПТИ В ПРИЗМІ СААМСЬКОГО ПОСТКОЛОНІАЛЬНОГО РОМАНУ28

Безугла М.В., Корбозерова Н.М.

МОВА ІТАЛІЙСЬКОГО КІНО ХХ СТОЛІТТЯ: ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ29

Бенедік К.Ю.

ПОЕТИЧНА ОБРАЗНІСТЬ ЯК ЗАСІБ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ: КИТАЙСЬКОМОВНІ ПЕРЕКЛАДИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПОЕТИЧНОЇ СПАДЩИНИ ЦЮ ЦЗІНЬ30

<i>Бережна К.В., Селівєрстова А.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ АНГЛІЦИЗМІВ В ІТАЛІЙСЬКУ МОВУ	32
<i>Берник В.С., Братель О.М.</i> ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІСПАНОМОВНИХ НАУКОВИХ СТАТЕЙ КАРДІОЛОГІЧНОЇ ТЕМАТИКИ	33
<i>Бельський П.О., Левко О.В.</i> СПРОБИ СИНТЕЗУ МИСТЕЦТВ: ВІД ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ ТРАГЕДІЇ ДО ОПЕРИ	34
<i>Бибик А.А., Ольховська Н.С.</i> СУЧАСНИЙ НІМЕЦЬКОМОВНИЙ РЕКЛАМНИЙ ДИСКУРС: ЛІНГВОСЕМІОТИЧНИЙ (КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ) АСПЕКТ	35
<i>Білик Н.Л.</i> ВИКЛАДАННЯ СУЧАСНОЇ СЕРБСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У ЗВО УКРАЇНИ: ДОСВІД ДИДАКТИЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ	36
<i>Біліченко М.С., Скибицька Н.В.</i> THEORETICAL FRAMEWORK FOR STUDYING CODE-SWITCHING AS A DISCOURSE MARKER IN WRITTEN DISCOURSE	37
<i>Богуславська А.В., Шиянова І.М.</i> СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ЗАГОЛОВКІВ СТАТЕЙ НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОГО VOGUE	38
<i>Бокарьова А.І., Гейко Т.М.</i> ВИЯВ ІДЕНТИЧНОСТІ МОЛОДІ У ФРАНКОМОВНОМУ КІНОДИСКУРСІ: ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ	40
<i>Бондар А.С., Асадчих О.В.</i> ТЕХНОЛОГІЯ ПРОЄКТІВ У НАВЧАННІ ІСТОРИЧНОЇ ГРАМАТИКИ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ.....	41
<i>Бондарєва В.Ю., Матюхіна Ю.В.</i> АНГЛОМОВНИЙ ПІДПРИЄМНИЦЬКИЙ ПІТЧ: КОМУНІКАТИВНО- ПРАГМАТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ	42
<i>Бородін І.С., Крайнікова Т.С.</i> РОЛЬ ПЕРЕКЛАДУ У РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-МЕМІВ	44
<i>Братель О.М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ІСПАНСЬКОГО МОВЛЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	45
<i>Бурч А.В., Зубцова С.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ ЕКСПРЕСІЇ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ ФРАНЦУЗЬКОГО РОМАНУ ЖАНРУ ФЕНТЕЗІ	46

Буць Д.В., Покровська І.Л.

**ЗАПОЗИЧЕННЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ ТОПОНІМІЧНИХ ОДИНИЦЬ У
ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ47**

Вавровська Н.В., Кісілевич Я.С., Любащенко О.В.,

**ПЕРЕШКОДИ Й ПОТЕНЦІАЛ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ ЗА
ДЕРЖАВНИМ СТАНДАРТОМ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ50**

Вако П.І., Субота І.О.

**ПАНУВАННЯ ТРАДИЦІЙ У СУЧАСНОМУ КУВЕЙТСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ:
ХУДОЖНЄ ОСМИСЛЕННЯ У ЗБІРЦІ НОВЕЛ БАСІМІ АЛЬ-АНЗІ
«ЗАЧИНЯЮТЬСЯ ДВЕРІ ПЕРЕД СМУТКОМ»50**

Валієва А., Переплютчикова С.Є.

**ПРЯМІ АНГЛІЗМИ ТА ОПОСЕРЕДКОВАНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ У
НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ52**

Валько Є.Ю., Михайлова О.Г.

**ОСНОВНІ СТРАТЕГІЇ НОМІНАЦІЇ В ЛАТИНСЬКОМОВНІЙ НОМЕНКЛАТУРІ
МАЛАКОЛОГІЇ53**

Василенко Є.С., Белімова Т.В.

**СОФІЙСЬКИЙ СОБОР ЯК СИМВОЛ ПРОЯВУ НАДСВІДОМОСТІ В
УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ «ДИВО»
П. ЗАГРЕБЕЛЬНОГО ТА РОМАНУ «ІНША МАРІЯ» Г. ГОРОДЕЦЬКОЇ).....54**

Вдовиченко Я.Д., Кабанова С.В.

**ВІДТВОРЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У П'ЄСІ БЕРНАРДА ШОУ «ПІГМАЛІОН»
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ56**

Веретіна А.А., Дрига І.М.

**ПЕРЕКЛАД АБРЕВІАТУР СУЧАСНОЇ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ НА МАТЕРІАЛІ
НОВИННИХ САЙТІВ57**

Видрін А.А.

**МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЗНОСТІ В АРАБСЬКИХ ПАРЕМІЯХ З
РЕЛІГІЙНИМ КОМПОНЕНТОМ59**

Вітязь А.В., Тищенко-Монастирська О.О.

**ПРОБЛЕМАТИКА ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ Й ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ
ВИРАЗІВ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОЮ МОВОЮ ТА МЕТОДИ ЇХ ВИРІШЕННЯ
.....60**

Власенко Д.Д., Андрієвська Е.М.

**ОСНОВНІ СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО
ДИСКУРСУ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....61**

Власенко М.С.

**ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ У ІСПАНСЬКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ ТЕКСТАХ:
ПРАГМАТИЧНІ ЗВ'ЯЗКИ МІЖ ДОКУМЕНТАМИ62**

Власюк Н.А., Сизонов Д.Ю.

**МОВНІ ЗАСОБИ СТОРІТЕЛІНГУ В РЕКЛАМНОМУ КОНТЕНТІ
«INSTAGRAM».....64**

Воловік О.О., Чистяк Д.О.

**ОБРАЗ УКРАЇНИ У СУЧАСНОМУ ФРАНКОМОВНОМУ МЕДІЙНОМУ
ДИСКУРСІ: ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ65**

Волох Д.С., Охріменко В.І.

**ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК СПОСІБ РОЗКРИТТЯ ТЕМ ТА ІДЕЙ
ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ ІТАЛО ЗВЕВО
«САМОПІЗНАННЯ ДЗЕНО»).....66**

Гаєвська Н.М.

**ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ЖІНОЧОГО ХАРАКТЕРУ В УКРАЇНСЬКІЙ
ЛІТЕРАТУРІ КІН. ХІХ – ПОЧ. ХХ СТОЛІТТЯ67**

Галицька А.Ю., Корбозерова Н.М.

**АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УМОВАХ
ВОЄННОГО СТАНУ ТА У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД В УКРАЇНІ68**

Галиш В.В., Гейко Т.М.

**ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОВИ ВОРОЖНЕЧІ У
ФРАНКОМОВНИХ СОЦМЕРЕЖАХ: КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ69**

Галій Р.П., Лалаян Н.С.

**ГЕРМЕНЕВТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ПЕРЕКЛАДУ ФІЛОСОФСЬКИХ ТЕКСТІВ
(НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ТВОРУ Ф. НІЦШЕ «ТАК
КАЗАВ ЗАРАТУСТРА»).....70**

Гац С.А., Підвойний В.М.

**ПЕРЕКЛАДАЦЬКА РЕЛЕВАНТНІСТЬ У ПЕРЕКЛАДІ Г. ХАЛИМОНЕНКОМ
ГУМОРИСТИЧНИХ ТВОРІВ АЗІЗА НЕСІНА (НА ПРИКЛАДІ ЗБІРКИ «ЛИСТИ
ПОМЕРЛОГО ВІСЛЮКА ТА ІНШІ НОВЕЛИ»)71**

Генчев О.О., Кожушний О.В.

**МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТАФОРИЧНОЇ НОМІНАЦІЇ БУДОВИ ГОЛОВНОГО
МОЗКУ73**

Гетман В.І.

VIDEO MODALITY IN THE PERSPECTIVE OF CROSS-MODAL COHESION.....74

Гнатюк М.М.

ТЕКСТОЛОГІЧНА ІСТОРІЯ ДРАМИ ПАНАСА МИРНОГО «У ЧЕРНИЦЯХ» ..75

Голота Т.С., Мосенкіс Ю.Л.

**ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСОБИ МАНІПУЛЯЦІЇ В АНТИУКРАЇНСЬКИХ
ПУБЛІКАЦІЯХ В. В. МЕДВЕДЧУКА, Д. В. ТАБАЧНИКА ТА В. Ф. ЯНУКОВИЧА
.....76**

Гончар К.І., Чистяк Д.О.

**ВІДТВОРЕННЯ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ В
УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ПОВІСТІ «СТОРОННІЙ» АЛЬБЕРА КАМЮ..78**

Гошовська К.І., Підгрушна О.Г.

**ФУНКЦІОНАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ ПІСЕНЬ
У КІНОПРОДУКЦІЇ ЖАНРУ ФЕНТЕЗІ.....79**

Гречихін С.О., Ольховська Н.С.

**КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ЛЕКСИЧНИХ ЗАСОБІВ ПОЗНАЧЕННЯ
КОЛЬОРУ ВОЛОССЯ В НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ.....80**

Гриб А.І., Міхіденко К.О.

ВИВЧЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ З ТОЧКИ ЗОРУ РІЗНИХ НАУК82

Григоренко О.П., Чорна Н.В.

**КОЛІР ЯК ТЕКСТ: СИМВОЛІКА ТА ЕМОЦІЙНА ВИРАЗНІСТЬ СЦЕН У
ФІЛЬМАХ ПЕДРО АЛЬМОДОВАРА83**

Гришко П.В.

**ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СІЛЬСЬКО-
ГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ З АРАБСЬКОЇ МОВИ.....84**

Гу їці, Швець Г.Д.

**СТИЛІСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОРЯДКУ СЛІВ У ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТІВ
ОФІЦІЙНОГО СТИЛЮ З КИТАЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ85**

Губінські О., Снитко О.С.

**МІФИ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ
ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ86**

Гулієва Д.Б. кизи, Мартинюк А.П.

**ВІДТВОРЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ
СУБТИТРУВАННІ.....87**

Гупалюк Ю.О., Романенко О.В.

**«ВИТІСНЕНЕ ПОКОЛІННЯ» В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ: ЖІНОЧІ І ЧОЛОВІЧІ
ГОЛОСИ.....88**

Дейкун О.П., Потапенко С.І.

**LINGUISTIC RHETORIC OF RENDERING HEADLINES OF ENGLISH INTERNET
NEWS INTO UKRAINIAN.....90**

Дейкун П.В.

**ЗМІНА ПЕРСПЕКТИВИ ПІД ЧАС ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ
ГРАМАТИКАЛІЗОВАНИХ СТРУКТУР УКРАЇНСЬКОЮ В НОВИННОМУ
ДИСКУРСІ.....91**

Делідон А.Ю., Савич О.В.

**ФАУСТІВСЬКИЙ МІТ І ЙОГО ДЕКАДЕНТСЬКА МОДИФІКАЦІЯ В РОМАНІ
МАРІЇ КОРЕЛЛІ «СПОКУТА САТАНИ».....92**

<i>Дереш Л.</i>	
ПОЕТИКА ПАМ'ЯТІ У ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАКОРДОННИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ	93
<i>Дерікот Д.З., Любчук Н.В.</i>	
ПРИЙОМ КОМПРЕСІЇ У ПЕРЕКЛАДІ НОВИННИХ ПОВІДОМЛЕНЬ ЗМІ.....	94
<i>Дерман О.В., Робейко В.В.</i>	
АКУСТИКО-ФОНЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМАНТНОГО АНАЛІЗУ МОВЛЕННЯ В СУДОВІЙ ЕКСПЕРТИЗІ.....	95
<i>Дехтяр О.В., Пономарева О.О.</i>	
ПОШУК СЕМАНТИЧНИХ ВІДПОВІДНИКІВ НА БАЗІ СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНОГО АНАЛІЗУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА ІТАЛІЙСЬКІЙ МОВАХ.....	97
<i>Динь О.В., Асадчих О.В.</i>	
ЕСЕЇСТИКА РАУЛЯ ЧІЛАЧАВИ	97
<i>Дирява Є.О., Чорна Н.В.</i>	
SPANGLISH: МОВНИЙ ГІБРИД ЧИ ЛІНГВІСТИЧНА АДАПТАЦІЯ?	99
<i>Дмитренко В.О., Мазепова О.В.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ	100
<i>Довбня О.Ю.</i>	
БАГАТОРІВНЕВИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ МЕТАФОР У ДИСКУРСІ БІЗНЕС-МЕДІА.....	102
<i>Довженко М.Є., Усатенко Г.О.</i>	
СИМВОЛІЗМ В УКРАЇНІ Й МЕКСИЦІ: СМЕРТЬ У ЛІРИЦІ ОЛЕКСИ СЛІСАРЕНКА Й АМАДО НЕРВО.....	103
<i>Дранніков А.О.</i>	
РЕНЕСАНСНІ ВАРІАЦІЇ В ЛІТЕРАТУРНІЙ ІСТОРІЇ САМОТНОСТІ	105
<i>Друзд В.І., Вронська О.М.</i>	
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЇ ОЛЬФАКТОРНОЇ ЛЕКСИКИ ПОРТУГАЛЬСЬКОЮ МОВОЮ (НА ПРИКЛАДІ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ).....	106
<i>Дядечко О.А., Орличенко О.В.</i>	
ШЛЯХИ ВІДТВОРЕННЯ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОМАНУ «ЧОРНИЙ ВОРОН» В. ШКЛЯРА В ПОРТУГАЛЬСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....	107
<i>Дяченко В.О., Беляєва Н.В.</i>	
НАРАТИВИ ТА КОГНІТИВНО-ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРИ «АТОМІС HEART»	108

<i>Yefymenko V.</i>	
IMPLICATURES IN MULTIMODAL COMICS.....	110
<i>Жидкова О.Ю., Левчин І.Д.</i>	
ПОРІВНЯЛЬНА ТИПОЛОГІЯ СЮЖЕТІВ УКРАЇНСЬКИХ ТА ПЕРСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК	111
<i>Захарія А.С., Перловська Д.О., Любашенко О.В.</i>	
ОЦІНЮВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ УЧНІВ У ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ ЗА ВИМОГАМИ PISA-МОНІТОРИНГУ	112
<i>Зікрань М.В., Фокін С.Б.</i>	
ШЛЯХИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ВИБІРКИ ГРАМАТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ З ПАРАЛЕЛЬНОГО ІСПАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО КОРПУСУ PARAROOK...114	
<i>Іваненюк М.О., Михед Т.В.</i>	
ПАМ'ЯТЬ ПРО ВІЙНУ ТА ЇЇ ХУДОЖНЯ РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ В ЗБІРЦІ ОПОВІДАНЬ ТІМА О'БРАСНА "THE THINGS THEY CARRIED"	115
<i>Івановська В.В., Саєнко С.Г.</i>	
ЕКВІВАЛЕНТИ НАЗВ ДЕТАЛЕЙ АВТОМОБІЛЯ У ТЕКСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТА ЇХ РОЛЬ У РОМАНІ «У П'ЯТНИЦЮ ВВЕЧЕРІ»	117
<i>Іванюш І.І., Бернадська Н.І.</i>	
ЕПІГРАФИ ЯК ВИД ПРЕТЕКСТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ ТА ЗАСІБ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ У РОМАНІСТИЦІ В. СЛАПЧУКА	118
<i>Івасіків В.В., Кабанова С.В.</i>	
ВІДТВОРЕННЯ МУЛЬТИМОДАЛЬНОГО ГУМОРУ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ АМЕРИКАНСЬКОГО АНІМАЦІЙНОГО СЕРІАЛУ «РОЗЧАРУВАННЯ»	120
<i>Ідрічан К.О., Романенко О.В.</i>	
ОБРАЗ УКРАЇНИ В ПОПУЛЯРНІЙ КУЛЬТУРІ ЗАХОДУ І СХОДУ	121
<i>Ільченко А.А., Попова Н.М.</i>	
МЕТАФОРА ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКОНАННЯ В ІСПАНОМОВНОМУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОМУ ДИСКУРСІ	122
<i>Іщук А., Романенко О.</i>	
ЮНІСТЬ VS ІДЕОЛОГІЯ В СУЧАСНОМУ БОСНІЙСЬКОМУ РОМАНІ («КОНЦЕРТ “U2”» МУХАРЕМА БАЗДУЛЯ).....	124
<i>Кадун Т.С., Бурмістенко Т.В.</i>	
ПРОБЛЕМА ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ: ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІ АСПЕКТИ	125
<i>Казанцева М.А., Коцій О.М.</i>	
ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА НА СУЧАСНУ НОВОГРЕЦЬКУ ЛЕКСИКУ ...	126

Каленченко О.О.

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ СМИСЛО-СТИЛЬОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ІМЕННИКА ДЛЯ ACADEMIC ENGLISH127

Каленюк Ю.М., Онищенко В.О., Любащенко О.В.

ЗАСТОСУВАННЯ STEM-МЕТОДИКИ В НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ128

Калугін М.В., Кучеренко А.О.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛАЙФСТАЙЛ-БЛОГІВ АРАБСЬКОЮ МОВОЮ129

Капеліст Д.С., Цьох Л.Й.

РОЛЬ ПАРАЛЕЛЬНИХ КОРПУСІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИХ РОЗВІДКАХ130

Капітоненко О.М., Дрига І.М.

МЕТАФОРА І ПОРІВНЯННЯ ЯК СТИЛІСТИЧНИЙ ПРИЙОМ В РОМАНІ САБАХАТТІНА АЛІ «МАДОННА В ХУТРЯНОМУ МАНТО».....131

Карабан В., Карабан А.

ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ОСВІТА В УКРАЇНІ ПОТРЕБУЄ РЕФОРМУВАННЯ133

Карнаух А.О., Звонська Л.Л.

МОВНІ ЗАСОБИ ТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО У КОМЕДІЯХ МЕНАНДРА.....134

Карпань О.О.

INNOVAZIONE DIGITALE E APPRENDIMENTO DELLA LINGUA ITALIANA: IL RUOLO DI PODCAST E AUDIOLIBRI NEI PROCESSI DI ACQUISIZIONE LINGUISTICA.....135

Карпенко Д.О., Звонська Л.Л.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НОВОЗАВІТНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ136

Карпець Є., Підгрушна О.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЖАНРУ ІСТОРИЧНОЇ ДРАМИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ СЕРІАЛІВ «БРІДЖЕРТОНІ» ТА «ІСТОРІЯ КОРОЛЕВИ ШАРЛОТТИ»).....138

Карпович К.О., Орличенко О.В.

АНАЛІЗ СЛІВ-СИМВОЛІВ У ПОЕТИЧНИХ ТВОРАХ ЛУЇСА ДЕ ГОНГОРИ ТА МОВНІ ЗАСОБИ ЇХ ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....140

Карпцова Ю.Ю., Робейко В.В.

АВТОМАТИЧНЕ РОЗПІЗНАВАННЯ МОВЦІВ ШЛЯХОМ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ.141

Касіч А.Я., Цимбал І.В.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАНЦУЗЬКОГО АРГО (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ ПІСЕНЬ)142

Квачук М., Попова Н.М.

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КЛІКБЕЙТУ В ЗАГОЛОВКАХ ІСПАНСЬКИХ МЕДІА.....143

Киречук В.В.

ЕВФЕМІСТИЧНИЙ ХАРАКТЕР ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В ТВОРЧОСТІ ІСАБЕЛЬ АЛЬЄНДЕ144

Кириченко Є.М., Моренець І.М.

ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ТА СТАВЛЕННЯ ДО АНГЛІЦИЗМІВ В ІСПАНОМОВНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....145

Кириченко С.С., Білик Н.Д.

«ФАНТАСТИЧНЕ» В ОПОВІДАННІ РОБЕРТА ШЕКЛІ «ЗАПАХ ДУМКИ»: СТРУКТУРА ІНТЕГРОВАНОГО УРОКУ ДЛЯ 6 КЛАСУ146

Кириша О.А., Мартинів О.М.

МОВНА ГРА В КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРІ СУЧАСНИХ НІМЕЦЬКИХ ЗМІ147

Кича А.В., Лепетюк І.Г.

ХАРАКТЕРИСТИКА МОВЛЕННЄВИХ ЖАНРІВ У СУЧАСНИХ АНІМАЦІЙНИХ ФІЛЬМАХ149

Кілик А.В., Суховій О.О.

МІКРОТОПОНІМІЯ с. ДОБРІВЛЯНИ ЧОРТКІВСЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ150

Кір'якова Д.Д.

МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ ЦИФРОВИЙ СТОРІТЕЛІНГ І ЙОГО РОЛЬ В БІЗНЕС СФЕРІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)151

Клименко Л.В.

КОНЦЕПТУАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ У КУЛЬТУРНІЙ ДИНАМІЦІ: ВЗАЄМОДІЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА АМЕРИКАНСЬКОЇ МОДЕЛЕЙ.....152

Кметь Ю.В., Карпань О.О.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СОМАТИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З ІТАЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ154

Коваленко А.О., Гаєвська Н.М.

ПОЕТИКА ВІРША-РЕФЛЕКСІЇ «МОЛЮСЬ І ВІРЮ. ВІТЕР ГРАЄ...» МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО154

Ковальчук С.Є., Артемова Л.В.

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІСПАНОМОВНОГО ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСУ (НА МАТЕРІАЛІ БЛОГІВ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ THREADS).....157

Козлова А.О., Лобода Ю.А.

ПАРАМЕТРИ ВИОКРЕМЛЕННЯ ЕЛІТАРНОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ДИПЛОМАТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....158

Козмін М.В., Кузьменко Ю.С.

ДО ПРОБЛЕМ ВІДТВОРЕННЯ КОРЕЙСЬКИХ ІМЕН У КІНОПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЮ.....159

Козяр Д.В., Михед Т.В.

ГЕТЕРОТОПІЯ АУТИЗМУ В РОМАНІ ЛІББІ СКОТТ І РЕБЕККИ ВЕСТКОТТ «CAN YOU SEE ME?».....162

Колесник М.С., Лепетюк І.Г.

ПРОБЛЕМА ГУМОРУ У ФРАНКОМОВНІЙ МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ.....163

Кондратюк А., Підвойний В.М.

ПЕРЕКЛАД НАЦІОНАЛЬНО МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ У СУЧАСНИХ ТУРЕЦЬКОМОВНИХ СЕРІАЛАХ.....164

Кончаковська М.Д., Кожушний О.В.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ ВІЙНИ В ДАВНЬОГРЕЦЬКІЙ ТА НОВОГРЕЦЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ.....165

Косік М.І., Сівков І.В.

ЕМОЦІЙНЕ МАРКУВАННЯ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ.....166

Кот К.О., Скрипник А.В.

СЕМАНТИЧНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ЖЕСТОВОЇ МОВИ (LSF).....167

Котяш О.О., Стасюк О.С.

РОЛЬ ПЕРЕМІКАННЯ КОДУ В ОБРОБЦІ ДВОМОВНОГО МОВЛЕННЯ: КОНТЕКСТ ТА КОГНІТИВНІ МЕХАНІЗМИ.....168

Кошарний К.А.

ЯВИЩЕ ЕТИКИ: ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ ВИМІР.....169

Кравченко Л.О., Федоренко І.В.

ПРОЦЕС ДЕКОЛОНІЗАЦІЇ УРБАНОНІМІКОНУ КРИВОГО РОГУ В 2023 РОЦІ.....171

Красовська Ю.П., Дрига І.М.

СОЦІОЛЕКТ СТАМБУЛА У ТВОРАХ СУАТ ДЕРВІШ ТА ЕЛІФ ШАФАК: ЛЕКСИЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ.....173

Красюкова В., Радчук В.

ВІДТВОРЕННЯ ІДЮСТИЛЮ ЯНА ФЛЕМІНГА В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ.....174

Кривошея Є.О., Карпань О.О.

**ЛЕКСИЧНИЙ ВПЛИВ ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ФОРМУВАННЯ
ТЕРМІНОЛОГІЇ У СФЕРІ МОДИ.....175**

Крсек Д.М., Чистяк Д.О.

**МЕТОДИКА АНАЛІЗУ КОНЦЕПТОСФЕРИ «ВІЙНА» В МЕДІАДИСКУРСІ У
ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА ЗАРУБІЖНІЙ ФІЛОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ: ПОШУК
КОРЕЛЯЦІЇ176**

Крутяк Д.О., Артемова Л.В.

**НАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ДИСКУРСУ ПРИРОДНИХ КАТАСТРОФ В
ІСПАНСЬКИХ МАСМЕДІА (на прикладі DANA 2024 року).....177**

Кузьменко А.Є., Карпань О.О.

**ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОФІЦІЙНИХ ТЕКСТІВ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ
АСПЕКТ178**

Купко Р.О., Сівков І.В.

**МАНІПУЛЯТИВНІ СТРАТЕГІЇ В ПРОМОВІ ЕМІРА КУВЕЙТУ ШЕЙХА
МЕШАЛЯ АЛЬ-АХМАДА АЛЬ-ДЖАБЕРА АС-САБАХА.....179**

Кустовська В.О., Пригодій О.С.

LOAN WORDS IN THE 21st CENTURY ENGLISH181

Кутова О.О., Маленька Т.Ф.

ПРОБЛЕМАТИКА Й ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЗИ ЗОЇ ПІРЗАД.....182

Кушнір К.С., Бугрій А.С.

**ПЕРЕКЛАД КУЛЬТУРНО-МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ В ЛІТЕРАТУРІ SELF-
HELP.....184**

Левадська Г.В., Маленька Т.Ф.

**ОБРАЗ ЖІНКИ ТА ЇЇ ПРАГНЕННЯ ДО САМОСТВЕРДЖЕННЯ У ТВОРЧОСТІ
ФОРУГ ФАРРОХЗАД185**

Легенчук А.М., Карабан А.В.

**СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ЗМІНИ У СПРИЙНЯТТІ УКРАЇНСЬКОГО АКЦЕНТУ
В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДОСЛІДНИЦЬКИХ
ПІДХОДІВ.....187**

Легенчук А.М., Мірошніченко Л.Я.

**ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ ТА НАСИЛЬСТВА У РОМАНІ
СЬЮЗЕН ЕЛОЇЗ ГІНТОН “АУТСАЙДЕРИ”.....189**

Литовка А.Р., Данильченко І.В.

**ВІДТВОРЕННЯ ЛАТИНІЗМІВ ТА ЛАТИНСЬКИХ ВИСЛОВІВ В АКТАХ ЄС У
ГАЛУЗІ ТОРГІВЛІ190**

Лихацька В.М., Шаповал М.О.

ОБРАЗ ВІДНОСИН «Я-ТИ» У РОМАНІ СОФІЇ АНДРУХОВИЧ «АМАДОКА».192

Лі Сінхань, Дерба С.

ЗАПОЗИЧЕННЯ З АНГЛІЙСЬКОЇ ТА КИТАЙСЬКОЇ МОВ У РОЗМОВНОМУ СТИЛІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....194

Логвин М.Ю., Кірносова Н.А.

ТЕРМІНОЛОГІЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА СХІДНОЇ АЗІЇ В ПРАКТИЦІ МУЗЕЇВ УКРАЇНИ195

Лоза Л.С., Левко О.В.

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ДИХОТОМІЇ VITA URBANA / VITA RUSTICA В РИМСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ196

Лукіяничук М.С., Робейко В.В.

АВТОМАТИЧНА ФОНЕТИЧНА ТА ФОНЕМАТИЧНА ТРАНСКРИПЦІЯ УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ТЕКСТІВ198

Луковина О.І., Поліщук А.С.

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ (НЕ)КОНВЕНЦІЙНОЇ ВВІЧЛИВОСТІ199

Луніна В.Р., Гаєвська Н.М.

ОБРАЗ УКРАЇНИ В ПОЕЗІЇ МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО202

Луценко Р.І., Козяревич-Зозуля Л.В.

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ РЕАЛІЇ В КОНТЕКСТІ МОВОЗНАВСТВА203

Ляхович А., Бугрій А.С.

ВІДТВОРЕННЯ СТИЛІСТИКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРИЛЕРА В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ РУТ ВЕА «ПОВОРІТ КЛЮЧА»204

Ма Цзилінь, Дерба С.

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ205

Маковська В.Г., Корольов І.Р.

АНАЛІЗ ЛІНГВІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОРЕЙСЬКИХ РЕКЛАМНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ206

Маруніна В.П.

ЛІНГВОСЕМІОТИЧНІ ВИМІРИ ФЕНТЕЗІ-СВІТУ В ЕКРАНІЗАЦІЇ «ПЕРСІ ДЖЕКСОН ТА ОЛІМПІЙЦІ».....208

Медвідь А.М., Іваницька М.Л.

ПЕРЕКЛАДИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В НІМЕЧЧИНІ ЗА ОСТАННІ 10 РОКІВ: ТВОРЕННЯ ОБРАЗУ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ209

Мечетіна Л.І., Кобчінська О.І.

ХУДОЖНЬО-МЕТОДИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОМАНУ ПРО МИТЦЯ У РОЗРОБЦІ ПОЗАКЛАСНОГО ЗАХОДУ ІЗ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ: CASE STUDY211

Миколишина Я.В., Оленяк М.Я.

ВПЛИВ ПЕРЕКЛАДУ НАЗВИ ФІЛЬМУ НА ЙОГО СПРИЙНЯТТЯ ТА СМИСЛОВУ ІНТЕРПРЕТАЦІЮ ГЛЯДАЧАМИ (НА ПРИКЛАДІ КІНОСТРИЧКИ «ВТЕЧА З ШОУШЕНКА»).....212

Михайлова А.В., Чистяк Д.О.

АНТИКРИЗОВА КОМУНІКАЦІЯ У ФРАНЦУЗЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ЯК ПРЕДМЕТ ЛІНГВОПРАГМАТИЧНОГО АНАЛІЗУ213

Мірошніченко М.Д., Клименко Л.В.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИРАЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ФРАНКОМОВНОМУ КІНОДИСКУРСІ.....214

Мірошніченко К.А., Карпань О.О.

ОСОБЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ БАГАТОЗНАЧНИХ СЛІВ ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....215

Місюрак І.В., Попова Н.М.

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «FELICIDAD» У СУЧАСНОМУ ІСПАНСЬКОМУ СВІТОГЛЯДІ.....216

Мойсіяха А.В.

ВПЛИВ ВОЄННОЇ РИТОРИКИ НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У МАС-МЕДІА217

Mokliak S., Popivniak O.

NAMES OF FANTASTIC CREATURES IN THE WORLD OF HARRY POTTER..219

Моруза М.О., Клименко Л.В.

КОНЦЕПЦІЯ ДИСКУРСУ В РОБОТАХ МІШЕЛЯ ФУКО: АРХЕОЛОГІЧНИЙ МЕТОД ТА ТЕОРІЯ ДИСКУРСИВНИХ ФОРМАЦІЙ220

Мотовиловець М.М., Корбозерова Н.М.

ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ ІТАЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ ЗООНІМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ221

Мошковська Т.В., Цигвінцева Ю.О.

ДІЯЛЬНІСТЬ ІНТЕРНЕТ-БОТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ222

Мошкола М.М., Селіверстова А.О.

ВЕЛИКОДНІ ТРАДИЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ЇХ РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ В ІТАЛІЙСЬКОМУ КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ.....223

Муринська В.В., Селіверстова А.О.

ЛЕКСИЧНІ ІННОВАЦІЇ В ІТАЛІЙСЬКОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ224

РЕЛІГІЙНІ НАРАТИВИ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ В ТЕКСТАХ ВРНС

1. Всемирный русский народный собор (ВРНС) як ідеологічний інструмент

ВРНС – суспільно-релігійна організація, створена за підтримки Російської православної церкви, яка виступає провідником концепції "Русского мира". Його діяльність спрямована на формування та легітимацію ідеологічних основ зовнішньої політики РФ, виправдання військової агресії та поширення антизахідних наративів. Через релігійні та історичні аргументи ВРНС намагається виправдати імперську політику Москви та нівелювати суверенітет України.

2. «СВО» як сакральний акт

ВРНС позиціонує так звану "спеціальну військову операцію" як "національно-визвольну боротьбу" проти "колективного Заходу" та "київського режиму". Війна трактується як священна місія, що нібито захищає "Святу Русь" від глобалістичних загроз. Такий підхід сприяє мобілізації російського суспільства, перетворюючи агресію на релігійно-ідеологічну війну. Крім того, російська риторика використовує концепцію "катехона" (стримуючого), згідно з якою Росія виступає єдиним бастионом традиційних цінностей і захисником від "західного декадансу".

3. Концепція "Русского мира" та її загрози для України

ВРНС обґрунтовує необхідність розширення впливу РФ через ідею "єдності руського народу" – росіян, українців та білорусів. Це виправдовує імперську політику Москви, заперечує українську ідентичність та використовується для інформаційного й військового тиску на сусідні країни. Використання релігійного підґрунтя дозволяє Кремлю маніпулювати свідомістю населення, змушуючи його сприймати агресію як "відновлення історичної справедливості".

4. Маніпуляція історичними наративами

Доктрина ВРНС активно переосмислює історію, намагаючись представити Київську Русь як колыску виключно російської цивілізації. Використання історичних маніпуляцій сприяє виправданню анексії українських територій та легітимізації військової агресії. Через релігійні тексти ВРНС формує уявлення про те, що Росія має "божественне право" на контроль над православними землями, що прямо загрожує національній безпеці України.

5. Демографічна політика та "традиційні цінності"

У документах ВРНС наголошується на необхідності зростання народжуваності як запоруки збереження "русского народа". Водночас впроваджуються репресивні заходи, спрямовані на обмеження прав жінок, ЛГБТ+ спільноти та громадянського суспільства, що свідчить про посилення авторитарного контролю. Така політика супроводжується активним просуванням концепції "традиційної сім'ї" та підпорядкування особистих свобод інтересам держави.

6. Міграційна політика як засіб контролю та експансії

ВРНС підтримує політику "етнічної репатріації", спрямовану на повернення російськомовних мігрантів до РФ. Це не лише внутрішній процес, а й інструмент геополітичного впливу, що використовується для зміцнення демографічної присутності РФ у прикордонних регіонах. Одночасно під виглядом "захисту співвітчизників" Москва виправдовує втручання у внутрішні справи сусідніх країн.

7. Освіта як інструмент ідеологізації

ВРНС виступає за очищення російської освіти від "західних впливів", що означає посилення цензури, відмову від міжнародних наукових стандартів та популяризацію

консервативних наративів. Це формує нове покоління громадян, лояльних до імперської політики Кремля. Підтримка ВРНС законодавчих ініціатив щодо "православної освіти" підкреслює зрощення держави та релігії в ідеологічних інтересах.

8. Економічний аспект "Русского мира"

ВРНС підтримує економічну доктрину РФ, яка передбачає створення автаркічної системи, орієнтованої на імпортозаміщення та співпрацю з країнами Глобального Півдня. Це є частиною стратегії відмови від інтеграції із Заходом та побудови альтернативного геополітичного центру. При цьому релігійні наративи використовуються для легітимізації економічної ізоляції та санкційної політики як боротьби зі "західним тиском".

Діяльність ВРНС демонструє, як релігійні та суспільні структури можуть використовуватися для обґрунтування геополітичної експансії. Концепція "Русского мира" становить загрозу для України, оскільки слугує інструментом виправдання військової агресії та підриву української державності. Відповіддю має стати зміцнення національної ідентичності, інформаційна протидія та інтеграція до європейського простору. Україна повинна посилювати власні наративи, зміцнювати релігійну та культурну автономію і боротися з інформаційною агресією РФ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Офіційні матеріали ВРНС <https://pravoslavie.ru/159347.html>.

Alabusheva T.D., *Master's student, Educational and Scientific Institut of Philology of Taras Shevchenko National University of Kyiv*

Karaban A.V., *PhD in Philology, Associate Professor, Academic Supervisor*

A SOCIOPHONETIC VIEW OF ADELE'S LINGUISTIC PERSONA

Accents play a crucial role in shaping social status, as they can signal a speaker's origin, level of education, and professional affiliation. In contemporary society, linguistic variation is associated with prestige or stigmatization, making this topic highly relevant for sociolinguistic research.

The aim of this study is to analyze the relationship between accent and social status using the case of British singer Adele, whose linguistic style has undergone noticeable changes throughout her career. The research seeks to identify the factors influencing accent modification and to assess public perception of these changes.

The novelty of this research lies in its focus on a contemporary public figure, providing fresh insights into the dynamics of linguistic change within the framework of celebrity culture. By bridging sociolinguistics and media studies, the study highlights the complex relationship between language, identity, and public perception.

The study is based on a phonetic analysis of Adele's speech at different stages of her career, focusing on phonetic phenomenon, namely glottal stop. At the beginning of her career, Adele displayed sometimes a pronounced Cockney or Estuary English accent in different social settings, typical of London and Southeast England [7]. These accents was characterized by frequent glottal stops, which is replacing the /t/ sound with a glottal closure /ʔ/. Over the years, having lived in the USA, Adele has acquired more standardized features of American accent.

The references used in this thesis provide a comprehensive foundation for analyzing accent changes in the context of social status, focusing specifically on the case of Adele. Key studies, such as those by Labov et al. (2006) and Trudgill et al. (2002), offer a broad understanding of phonetic variation and dialects, providing insight into how regional and social

factors shape accent. Papuc (2016) explores language attitudes and linguistic discrimination, which helps contextualize Adele's accent shift in terms of social perception and status. Moberg-Berlin (2020) and Torgersen (2025) examine how accents, like Cockney, represent social identity, contributing to the understanding of the role of linguistic adaptation.

For the practical analysis, the PRAAT software was used, allowing for a precise acoustic study of pronunciation changes [1]. PRAAT is a widely used software for phonetic and speech analysis, developed by Paul Boersma and David Weenink. It provides tools for analyzing various aspects of speech, such as pitch, formants, intensity, duration, and voice quality. The program supports waveform and spectrogram visualization, making it an essential tool for linguists, phoneticians, and speech researchers. For example, pitch analysis in PRAAT measures the fundamental frequency (F0), shown as a blue line on the spectrogram. The line tracks frequency changes over time, with bright vertical lines indicating higher energy. PRAAT detects pitch by analyzing the sound wave's periodicity, displaying fluctuations from low to high frequencies. In such a way, four media interviews from 2011 to 2025 were selected, with over 20 phonetic instances analyzed for the chosen linguistic feature, enabling a detailed observation of accent shifts.

The results indicate a gradual decline in the use of glottal stops in later stages of Adele's career, reflecting a shift toward a more neutral or prestigious speech style. However, this feature has not disappeared completely, but acquired a more intelligible sound for the listeners.

Ultimately, Adele's accent evolution serves as a case study in the sociolinguistic dynamics of linguistic adaptation, reinforcing the link between accent modification and social status. This study is significant for sociolinguistics, media studies, and communication research, as it sheds light on how linguistic adaptation shapes a public figure's image.

REFERENCES

1. Boersma, P., & Weenink, D. (2019). PRAAT: Doing phonetics by computer. [Computer software]. Retrieved from <http://www.fon.hum.uva.nl/praat/>
2. Labov, W., Ash, S., & Boberg, C. (2006). The atlas of North American English: Phonetics, phonology and sound change. Mouton de Gruyter.
3. Moberg-Berlin, L. (2020). The Cockney Accent: How an Accent Can Represent Social Identity. Halmstad University, School of Education, Humanities and Social Science.
4. Papuc, R. D., (2016). "Language Variation, Language Attitudes and Linguistic Discrimination," Essex Student Journal, 8(1). doi: <https://doi.org/10.5526/esj35>
5. Przedlacka, J. (2023). Estuary English (K. Bolton, Ed.). Wiley.
6. Restrepo-Ramos, F. (2019, October). A Sociophonetic Analysis of Islander Creole Rhotics. Proceedings of the Fifth Meeting of the Florida Linguistics Yearly Meeting, 6. University of Nebraska at Kearney.
7. Torgersen, E. N. (2025). London English (Cockney). In The Wiley Blackwell Encyclopedia of World Englishes (pp. 1–13). <https://doi.org/10.1002/9781119518297.cowe00004>
8. Trudgill, P., Chambers, J. K., & Hughes, J. (Eds.). (2002). The dialects of England (2nd ed.). Blackwell Publishers.

DATA SOURCES

1. PRAAT program: <https://www.fon.hum.uva.nl/praat/>
2. Adele's BBC interview (2011): <https://www.youtube.com/watch?v=3DMrKLVC3pk>
3. One Night with Adele (2023): <https://www.youtube.com/watch?v=FQohhPK6ln4>
4. Interview on PA7MU TV, GIEL Radio (January 2011): https://www.youtube.com/watch?v=jmd_8ludAlc
5. Adele Full Interview on 'The Ellen DeGeneres Show': <https://www.youtube.com/watch?v=WCsCkdmyPS8&t=133s>

Антонов А.В., аспірант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Білик Н.Л., д.філол.н., проф., науковий керівник

«А-НАРАТИВНІСТЬ» БОЛГАРСЬКОГО СОЦІАЛІЗМУ В МАЛІЙ ПРОЗІ ГЕОРГІ ГОСПОДИНОВА (НА МАТЕРІАЛІ ЗБІРКИ «НЕВИДИМІ КРИЗИ»)

У болгарській історії присутній слід залишила епоха соціалізму (1944 – 1989 рр.). У той час, як офіційна пропаганда вважала цей період добою революційних змін та звершень, когорта істориків та дослідників періоду болгарського соціалізму вважає, що протягом понад сорока років у Болгарії не відбулось жодних значущих подій, які б характеризували саме болгарський соціалізм, окрім тих, про які звітувала Болгарська комуністична партія. До низки цих дослідників належить і видатний болгарський письменник та літературознавець Георгі Господінов.

У своєму публіцистичному дослідженні «У розколах канону» Георгі Господінов називає болгарський соціалізм «а-наративним», тобто таким, що не піддається опису і пов'язує причину цього з так званою «а-подієвістю» болгарського соціалізму, адже, на думку автора, у Болгарії, на відміну від інших країн Східної Європи, таких як Польща, Чехословаччина і Угорщина, були відсутні будь-які революційні події. Окрім того, пересічні люди не могли ділитись власними враженнями та переживаннями у цей період.

Своєю чергою, на власне літературному матеріалі Г. Господінов розкриває авторську концепцію «а-наративності» болгарського соціалізму у збірці оповідань «Невидимі кризи. Есе та історії». Низка оповідань присвячена подіям, які стались 1968 року та 1989 року у Болгарії. Письменник вважає, що 1968 рік був сповнений різними подіями у країнах по всьому світу і, зокрема, у Чехословаччині, а саме акцентує на подіях Празької весни. Тим не менше, на думку Г. Господінова, «1968 рік – це рік подій, які відбулись у житті звичайних людей» і саме у наше сьогодення важливо ділитись і переповідати ці історії з життя [2, 21].

1989 рік – час падіння болгарського соціалізму, і автор намагається зрозуміти, чому цей режим зазнав краху і чи матимуть можливість всі охочі поділитися «правдою про соціалізм». Окрім того, автор задається питанням, чи «...не буде це помилкою, яку виправлятимуть наступного дня...», а також робить висновок, що людині «...важко відкинути 45 років неволі, якщо протягом 45 років люди не знали, що це таке...» [2, 65]. Загалом, саме на такій інтерпретації «а-наративності» болгарського соціалізму наголошує Г. Господінов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Господінов Г. В пукнатините на канона. – Пловдив: Жанет 45, 2021. – 316 с.
2. Господінов Г. Невидимите кризи: есета и истории. – Пловдив: Жанет 45, 2014. – 199 с.
3. Дойнов П. Увод в политическото семейство // Социалистическият реализъм. Нови изследвания / съст. П. Дойнов. София: Нов български университет, 2008. – С. 295-306.
4. Еленков И. Келбечева Д. и др. Какво се случи преди '89-та? Исторически сборник за комунизма в България. Фондация «Софийска платформа», София, 2017. 146 с.
5. Чорний В. П. Історія Болгарії. — Львів, 2007. — 404 с.

Антонюк Н.М., к.пед.н., доц., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Кабанова С.В., здобувач, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

АРХАЇЗМИ У ПЕРЕКЛАДІ АКТИВ ПРАВА ЄС УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Юридична англійська мова містить значну кількість архаїзмів, зокрема архаїчних прислівникових форм з прийменниками, наприклад *hereafter, herein, thereafter, whereas*.

Вживання архаїзмів належить до особливостей юридичної мови, що найчастіше піддаються критиці з боку лінгвістів [4, с. 25]. Переклад архаїзмів в актах права ЄС може становити виклик через необхідність збереження юридичної точності та врахування особливостей правових систем різних держав.

Архаїзм – мовна одиниця, що на даному етапі є застарілою або вийшла із загального вжитку [1, с. 33], але має синоніми у сучасній мові. Слова чи словосполучення, до складу яких входять архаїзми, здебільшого мають стилістичні відмінності: вони відрізняються своїм функціональним, мовним та експресивним забарвленням [3, с. 152].

Слід окреслити класифікацію за причинами архаїзації та характеру їхнього використання: виділяють літературні, релігійні, юридичні та технічні архаїзми. Наприклад, такі слова як “*therewith*”, “*thereunder*”, “*thereafter*”, “*thereon*”, “*thereof*”, “*hereof*”, “*hereafter*”, “*hereby*”, “*hereto*”, “*hereunder*” належать до юридичних архаїзмів. Вони використовуються в юридичних документах для передачі формальності та традицій юридичного стилю.

Перекладач повинен аналізувати лексико-стилістичні особливості мови оригіналу та мови перекладу, зокрема стилістично нейтральну (у тому числі терміни та номенклатурні слова) і стилістично забарвлену лексику (архаїчні форми юридичних термінів, жаргонізми, тощо) [2, с. 185].

Матеріалом дослідження стали тексти актів права ЄС у галузі фінансових послуг, а також їхні офіційні переклади українською мовою, а саме чотири регламенти та чотири директиви. У нашій розвідці ми ставимо за мету дослідити найчастотніші архаїзми в текстах актів права ЄС у галузі фінансових послуг та окреслити їхні відповідники в українському перекладі.

Варто зазначити, що архаїчні прислівники, які починаються з *here-* посилаються на документ або частину документа, який читають, тоді як прислівники, що починаються з *there-* вказують на інші документи про які йдеться у тексті, який читають [5, с. 108]. Помилково було б вживати *here* та *in this document* в одному реченні.

У результаті проведеного дослідження було виявлено такі приклади архаїзмів в текстах актів права ЄС у сфері фінансових послуг: *therefore* (74), *thereby* (12), *thereto* (11), *therein* (12), *therewith* (2), *thereafter* (4), *hereof* (27), *hereafter* (1), *hereinafter* (1), *whereas* (83), *whereof* (10), *whereby* (9); Розглянемо приклади перекладу: *therefore* (таким чином), *thereby* (таким чином), *thereto* (“..in conjunction with Annexes I and II thereto”, “згідно з додатками I та II до зазначеного Регламенту”), *therein* (“..all the types of reserves listed in Article 9 of Directive 78/660/EEC, as defined therein”, “всі муні резерви, перелічених у статті 9 Директиви 78/660/ЄЕС, як зазначено уній”), *therewith* (“Notwithstanding paragraphs 1 to 4, if the available financial means of a deposit guarantee scheme are used in accordance therewith..” у перекладі “Незважаючи на параграфи 1-4, якщо наявні фінансові засоби схеми гарантування депозитів використовуються відповідно до правил, що містяться в них..”), *hereafter* (далі), *whereas* (оскільки), *whereby* (“There are special rules whereby such funds can be excluded from the assets available..” у перекладі “..спеціальні правила, за якими такі кошти можуть бути виключені з активів”).

Отже, у контексті багатомовності ЄС перекладачі стикаються з викликом збереження правового змісту та стилістичної відповідності при відтворенні архаїчних конструкцій в перекладах актів права ЄС українською мовою. Використання стандартизованих відповідників допомагає забезпечити точність і зрозумілість перекладу, а також сприяє гармонізації українського та європейського законодавства. Задля збереження точності слід дотримуватися послідовності у перекладі архаїзмів.

Перспективою подальших досліджень є залучення корпусів для кількісного представлення результатів дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабій І., Голянич М., Стефурак Р. Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія. Івано-Франківськ: Прикарпат. нац. ун-т, 2024. 336 с.
2. Батіна, І., Палійчук, Е., Кабанова, С. Граматичні та стилістичні особливості перекладу актів права ЄС. Посібник з перекладу актів права ЄС українською мовою. 2024. 181–215 с.
3. Олейнікова Г. Історичні аспекти розвитку архаїзмів у англійській мові. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*. 2021. № 52. С. 153–161.
4. Павлов В. Особливості функціонування та перекладу юридичної термінології в англійській мові. *Часопис Київського університету права*. 2023. № 3. С. 25–29.
5. Matulewska A. *Lingua Legis in Translation*. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2007. 324 p.

Антонюк С.Я., аспірант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Шаповал М.О., д.філол.н., проф., науковий керівник

РОЗРІЗНЕННЯ ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ У ПЛОЩИНІ ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ГЕНДЕРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

У сучасному літературознавстві розрізнення понять гендерного стереотипу, ролі, архетипу та гендерно маркованого образу має ключове значення для аналізу текстів у контексті гендерних досліджень.

Кожен із цих термінів відображає різні рівні взаємодії між індивідом, культурою та суспільством, де **гендерні стереотипи** — узагальнені усталені уявлення стосовно спільнот чоловіків і жінок [4, 158]. Стереотип формує соціальні очікування, але не завжди пов'язаний із конкретною діяльністю, може стосуватись зовнішності, інтелекту, емоційності тощо. **Гендерна роль** — це нормативний різновид поведінки людини в суспільстві, що очікується та вимагається від неї як від представника/-ці конкретної статі, так звана диференціація діяльності, статусів, прав і обов'язків залежно від їх статевої приналежності [5, 66]. Вона інтегрована в культуру та підтримується інституціями, тому сприймається як "природна" норма, на відміну від стереотипу, який часто критикують. Роль насамперед є **функцією** (у жінки роль матері, в чоловіка - роль воїна, захисника), так званою моделлю поведінки, тоді як стереотип це певне **уявлення про стать**. **Гендерні ролі формуються на основі стереотипів, але вони конкретніші і виражаються в діях.**

Гендерно маркований образ — це художня репрезентація стереотипу чи ролі в літературному творі. У літературі ХХ–ХХІ ст. постають такі стереотипні образи, як герой, лицар, спокусник, джентльмен, денді, де певна частина образів перетворюється на символи [6, 97].

Власне, цим вони і схожі з гендерними архетипами або **архетипами в гендерному дискурсі**. Відомо, що **архетипи** - це вроджені символи та образи, що містяться в колективному несвідомому; універсальні конструкти психіки, колективні налаштування, ідеї та спогади у формі схильності до певного типу сприйняття і дій” [3, 78]. Це свідчить про те, що вони тісно пов'язані з міфологією. На думку Карла Юнга, у структурі особистості лежить жіноче і чоловіче начала, що відтворюються двома архетипами-близнюками Анімою і Анімусом, які є **продуктами колективного несвідомого**, діють як колективні образи, що допомагають представникам однієї статі зрозуміти представників іншої та мають символічне значення [7, 335]. Кожен з цих архетипів причетний до формування інших гендерно маркованих. Зокрема, Аніма відповідає за створення таких архетипів як матір, діва, жертва, амазонка, жінка-вамп,

тоді ж Анімус лежить в основі створення таких образів як герой, мудрий старець, бунтар, воїн, що вкотре доводить їхнє символічне значення, Архетип виходить за межі соціальних норм, оскільки є "первісною" моделлю. від гендерно маркованого образу відрізняється тим, що це глибинний, універсальний шаблон, тоді як образ — його конкретне культурне втілення.

Важливим аспектом гендерного аналізу в мистецтві є поняття **гендерних візій** - терміну, що має особливе значення саме для драматургії та інших візуально-часових мистецтв. У літературознавчому словнику закріплено таке значення терміну **“візія”** як *літературного жанру середньовічної доби, герой якого переживав уві сні чудесну подію* [1, 22].

Натомість словник іншомовних слів подає більше значень. За ним, візія - **Візія** (лат. visio — бачення) - 1. Образ, що постає у свідомості, в уяві чи уві сні; видіння[2]. 2. Система поглядів на певне явище чи події; концепція[2]. Сучасні дослідники гендерних студій здебільшого використовують словосполучення **“гендерна візія”** як погляд на гендер у майбутньому. Проте в контексті візуально-часових мистецтв слово "візія" (від лат. visio - "бачення") вказує на ключову особливість цих жанрів: автор не просто описує персонажів, а буквально **бачить їх перед собою**, проектує їхні образи для майбутньої сценічної реалізації. Драматург створює не абстрактний образ, а конкретну візуальну проекцію, що має бути втілена актором. Гендерна візія тут завжди мультисенсорна і виходить за межі чистого тексту, який перетворюється у жести, міміку, світлові рішення і оживає завдяки акторській грі на сцені. Не менш важливим є те, що коли драматург створює персонажа, він одночасно продумує його гендерну роль у сюжеті, враховуючи стереотипи, що будуть викликати у глядачів відповідні враження. Все це формує єдину візуально-поведінкову концепцію - власне візію.

Отже, розрізнення понять гендерного стереотипу, ролі, архетипу та гендерно маркованого образу та візії має ключове значення для аналізу текстів у контексті гендерних досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Короткий тематичний літературознавчий словник. Ч. II. Генезис та генерика літератури : навчальний посібник ; 4-те вид. / уклала Галина Білик. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. 124 с
2. Лук'янюк В. Словник іншомовних слів. Інтернет-ресурс, 2001. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/m/s2.pl?Article=3836&action=show>
3. Овчаренко А. В. Архетипи візуального контенту соціальних медіа (на прикладі рекламних відеороликів). Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2024. № 2. С. 77–82.
4. Оксамитна С.М. Гендерні ролі та стереотипи // Основи теорії гендеру: Навчальний посібник. – Київ: “К.І.С.”, 2004. – С. 157-181.
5. Словник гендерних термінів / Укладач З. В. Шевченко. – Черкаси: видавець Чабаненко Ю., 2016. – 336 с.
6. Тимошук Ю. Образ чоловіка у масовій культурі. Збірник матеріалів круглих столів./ Гендер та філософія. Гендер та культурологія. Острог, 2013. С. 94–101
7. Чопик Г. Архетипний аналіз оніричних образів у художніх творах Наталени Королевої / Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства: зб. наук. пр. / відп. ред. І. В. Сабадош. — Ужгород, 2011. — Вип.16. — С. 334—339.

Антонюк-Кириченко С., к.філол.н., ст. викл., ЛНМУ ім. Данила Галицького

СЛОВОВІРНІ ПОТЕНЦІЇ ТАКТИЛЬНИХ ПРИКМЕТНИКІВ У ПОЕЗІЇ НЕОТЕРИКІВ

Словотвірні можливості латинських тактильних прикметників поезії неотериків ще не були предметом окремого висвітлення. Це й зумовило актуальність проведення

аналізу словотвору прикметників поезії середини I ст. до н. Х. Мета дослідження – з'ясувати роль дотикових ад'єктивів у латинському словотворі, обумовила постановку таких завдань як: 1) проаналізувати чи властивим було для латинських тактильних прикметників поетичних творів поетів-неотериків породження похідних; 2) визначити, які ж відприкметникові деривати були найбільш продуктивними; 3) виявити рівень реалізації словотворчих потенцій дотикових прикметниками в аналізованих текстах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчив, що різні аспекти творів поетів-неотериків стали предметом окремого висвітлення науковців, зокрема, культурно-історичний (Р. Вестфаль, Б. Нібур), літературознавчий (О. Білецький, М. Гаспаров) та лінгвістичний (І. Борбенчук, Т. Лучук, І. Мегела, Р. Оліщук, І. Шталь) аспекти. Українською мовою переспіви окремих віршів Катулла, найяскравішого представника гуртка римських поетів-неотериків, здійснив Т. Франко. Низку поезій Катулла перекладали М. Зеров, Ю. Кузьма, М. Борецький, А. Содомора [1; 2; 3] та О. Страшенко [5, 279]. Повне ж зібрання творів Катулла знаходимо у перекладацькому доробку Т. Лучука [4].

Потенції утворювати деривати у поезії Катулла виявляють 16 дотикових прикметників із частотою вживання 28 разів.

Серед тактильних прикметників поетичних творів Катулла найчастіше зустрічаються ад'єктиви першого типу, зокрема прикметники із непохідною основою: *acer* (гострий), *durus* (твердий), *firmus* (міцний), *gravis* (важкий), *lenis* (ніжний), *levis* 1 (гладкий), *levis* 2 (легкий), *mitis* і *mollis* (м'який), *siccus* (сухий), *tener* (ніжний) та рідше з похідною: *aridus* (сухий), *frigidus*, *gelidus* (холодний), *tenellus* (дуже ніжний), *uvidus* (вологий).

Аналізовані тактильні прикметники характеризуються двозонною дериваційною парадигмою, наприклад, тактильний прикметник *lenis* (ніжний) характеризується похідною лексемою *lenio* (заспокоювати) у вербальній зоні та *leniter* (ніжно, спокійно) – в адвербіальній.

Найчисельнішою у поетичних творах Катулла виявилася група деад'єктивів у прикметниковій зоні (12): *acer* (гострий) > *acerbus* (терпкий), *aridus* (сухий) > *aridulus* (сухенький), *firmus* (міцний) > *infirmitus* (слабкий), *frigidus* (холодний) > *frigidulus* (холодненький), *gelidus* (холодний) > *egelidus* (теплуватий), *uvidus* (мокрый) > *uvidulus* (мокренький), *uvidus* (вологий) > *idus* (мокрый), *mitis* (м'який) > *immitis* (дикий), *mollis* (м'який) > *molliculus* (м'якенький) > *mollicellus* (м'якесенький), *tener* (ніжний) > *tenellus* (ніжненький) > *tenellulus* (ніжнесенький).

Аналізованим деад'єктивам прикметникової групи характерні 3 типи утворення похідних: 1) суфіксальний, 2) префіксальний, а також 3) тип утворення прикметника внаслідок синкопи коротких голосних у середині твірного.

Найбільшу групу становлять деад'єктиви суфіксального типу (9 одиниць). Більшість з них складають похідні прикметники із демінутивним суфіксом *-ulus*: *aridus* (сухий) > *aridulus* (сухуватий); *frigidus* (холодний) > *frigidulus* (холоднуватий, втомлений); *uvidus* (вологий) > *uvidulus* (вологуватий), *tenellus* (ніжненький) > *tenellulus* (ніжнесенький).

Оскільки дериваційний потенціал тактильних прикметників, не лише поетичних текстів Катулла, але й інших періодів, зокрема раннього та посткласичного, не був предметом окремого аналізу вчених, то це відкриває перспективи для його подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

1. Давня римська поезія в українських перекладах і переспівах : *хрестоматія*: укл. В. Маслюк (Львів, Світ, 2000): 328 (In Ukr.)

2. Катулл Г. В. Вірші ; перекл. М. Зерова. *Літературно-науковий вістник* 7-8 (1928): 246, 260. (In Ukr.)
3. Катулл Г. В. Елегії; перекл. М. Борецький, Ю. Кузьма. *Іноземна філологія, Питання класичної філології*. Вип. 36, № 12 (Львів, 1974): 111-115. (In Ukr.)
4. Катулл (Гай Валерій Катулл). Повне зібрання творів: байдики, поеми, елегії та епіграми : упор., переклад з латини, передмова і коментарі Т. Лучука (Львів, Астролябія, 2021): 432. (In Latin and Ukr.)
5. Лучканин С. М. Римовані переклади та переспіви давньоримської поезії та Gaudeamus сучасної української письменниці та перекладачки Ольги Страшенко (1950-2015). *Голоси й відлуння античності. Donum natalicum Andreae Sodomorae: матеріали Всеукраїнської наукової конференції до 85-річчя професора Андрія Содомори* (2023): 147–155. (In Ukr.) URL: https://lingua.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/06/Donum_natal.pdf

Артёмов М.А., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Ботвінкін Ю.В., к.іст.н., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

СУФІЙСЬКА СИМВОЛІКА В ТВОРЧОСТІ БАБИ ШАХА ЗАХІНА ТАДЖІ (НА МАТЕРІАЛІ ПОЕТИЧНОЇ ЗБІРКИ «آیات-ا-جمال»)

Поезія мови урду є надзвичайно багатою і невичерпною. Завдяки своїй мелодійності, виразності і глибині, її слава охопила індійський субконтинент і вийшла далеко за його межі. Окрім своєї літературної краси, поезія урду відома ще й красою філософською та духовною, яка головним чином виявлена через її суфійський аспект. Поети-суфії, незбагненні містики і скромні аскети ісламського світу збагатили літературну поетичну традицію мови урду своїми пронизливими образами та символікою.

Серед відомих суфійських поетів особливе місце посів Баба Шах Захін Таджі, якого Індостан знає не лише як поета, але й як філософа і вченого. Баба Шах Захін Таджі є автором великої кількості книжок, поетичних збірок і перекладів поважних ісламських теологів. Поетичні напрацювання Шаха Захіна включають в себе різні форми віршів, такі як рубаї та газелі, написані не лише урду, але й перською, арабською і англійською мовами. [1]

У ході цього дослідження були опрацьовані вірші Баби Шаха Захіна Таджі, насичені суфійськими образами та символікою (на основі поетичної збірки «آیات-ا-جمال»).

Актуальність цього дослідження полягає у можливості висвітлити символи та образи, притаманні суфіям Індо-Пакистанського регіону, їхнього значення та порівняння з іншими відомими образами суфійської літератури, чого ще не було зроблено українськими дослідниками індійської літератури.

В процесі дослідження були виявлені такі образи та символи:

1. Образ таверни – Мейхани, її антуражу та типових предметів, що використовуються у цьому середовищі
2. Образи Коранічних Пророків (Юсуфа, Нуха, Айюба тощо)
3. Образи священних місць (Кааба, язичницькі храми) та духовних санів (шейх, брахман)
4. Образи метелика та свічки

Образ Мейхани з'являється в багатьох поетичних творах Шаха Захіна Таджі, причому і як самостійний образ, і в поєднанні з іншими суфійськими образами. Гарним прикладом слугує перший двовірш знаменитої газелі автора:

جی چاہے تو شیشہ بن جا جی چاہے پیمانہ بن جا
 شیشہ پیمانہ کیا بننا مے بن جا مے خانہ بن جا

*Як схочеш – то келихом станеш, як схочеш – терезами будеш
Лиш цими двома не обмежуйсь;
Вином запашиш ти постанеш, Корчмою себе ти відчуєш!*

Цей уривок зображує класичний набір взаємопов'язаних суфійських образів: келих, терези або порція, вино, і нарешті сама корчма. Ці образи складають метафоричний ланцюг шляху духовних пошуків, на якому корчма традиційно символізує простір, місце Божественної присутності, вино – Божественну істину, а келих – серце, що приймає цю істину. [2]

Як людина глибоко занурена у вивчення Священних писань своєї віри, Шах Захін Таджі звертається в своїх творах до образів Коранічних персонажів. Так, у вірші «**Колись кохання було лише до тебе**» («**تھی محبت کبھی فقط تم سے**») автор згадує одразу п'ятьох Пророків Ісламу: Юсуфа, Якуба, Нуха, Айюба та Ібрагіма. З суфійського погляду, серед згаданих Пророків Юсуф символізує Божественну Красу, Якуб – містичну тугу за Богом (шаук), Нух – духовного наставника (муршіда), Айюб – ідеальне терпіння (сабр-е-джаміль), а Ібрагім – містичну любов до Бога (ішк). [3]

У газелі «**У твоїх очах був світ, він зачаровував й п'янив**» («**وہ تیری نگاہوں کا عالم**») автор послуговується образами Священних Місць двох найбільших релігій Індійського субконтиненту та звичними для них духовними санами [4], ставлячи читачеві риторичне питання і використовуючи досить цікавий оксюморон:

*آداب تماشا سے واقف کب شیخ و برہمن تھے ورنہ
بت خانے میں بھی کعبہ تھا کعبے میں بھی بت خانہ تھا
Коли це брахман чи шейх були праведними на показ,
Тоді в храмі ідолів була б Кааба, а в Каабі — храм ідолопоклонства.*

У тій же самій газелі Шах Захін Таджі вживає ще один поширений суфійський образ - образ метелика та свічки:

*جب عشق میں گم اطراف ہوئیں جب سوز میں محو جہات ہوئیں
جو شمع تھی وہ پروانہ تھا وہ شمع تھی جو پروانہ تھا*

*Коли в коханні себе загубив, коли в полум'ї втратив напрямок шляху,
Світло свічі було метеликом, метелик сам був полум'ям свічі.*

Таким чином, метелик символізує праведну душу, яка прагне досягти Божественного світла і уособлює суфія, що жертвує собою заради злиття з Богом, а полум'я свічки є символом Божественного світла або Істини, своєрідної палаючої любові до Бога, яка знищує все марне. [5]

Отже, творчість Баба Шаха Захіна Таджі багата на суфійську символіку і образи, що головним чином зумовлено специфікою регіону походження автора, його віросповіданням та філософськими переконаннями. Образність поезії Шаха Захіна Таджі демонструє багатство творчого світосприйняття літератури урду і її дослідження є корисним для кращого розуміння мовних особливостей урду.

ЛІТЕРАТУРА

1. ज़हीन शाह ताजी:
<https://www.rekhta.org/poets/zaheen-shah-taji/ghazals?lang=hi>
2. Tavern of the soul:
<https://spiritualnotreligious.blogspot.com/2011/02/tavern-of-soul.html>
3. IMAGES OF PROPHETS IN THE POETRY OF ALISHER NAVOI:

<https://theusajournals.com/index.php/ijll/article/view/1117/1080>

4. Symbolism in Sufism:

<https://www.britannica.com/topic/Sufism/Significance>

5. Sufi Parable: The moth and flame:

<https://medium.com/@socialscholarly/sufi-parable-the-moth-and-flame-b05a44388746>

Асланіду М.В., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Кошій О.М., к.філол.н., доц., науковий керівник

ФАНФІКИ НОВОГРЕЦЬКОЮ МОВОЮ: ОСОБЛИВОСТІ МОВИ ТА СТИЛЮ

У сучасному цифровому просторі фанфікшен, жанр аматорської літератури, який базується на існуючих творах, фільмах, серіалах, відеоіграх та коміксах, став важливим явищем, впливаючи на розвиток мови та формування нових мовних тенденцій. Його головна особливість полягає у використанні персонажів, сюжетних елементів чи концепцій оригінального твору. Фікрайтери, автори фанфіків, можуть змінювати події, вигадувати нові сюжетні повороти, додавати власних героїв або експериментувати зі стилем та жанром. Основне середовище для публікації фанфіків – інтернет, з архівами та спеціалізованими сайтами [5].

Більшість досліджень фанфіків присвячені англомовним текстам [1; 3; 6] або соціокультурним аспектам [2; 4]. Новогрецький фанфікшен залишається малодослідженим, що зумовлює його **актуальність** для лінгвістики та літературознавства. **Метою дослідження** є аналіз мовних і стилістичних особливостей новогрецьких фанфіків, зокрема використання сленгу, неологізмів і змішаних мовних конструкцій на прикладах текстів з популярних платформ (FanFiction.net).

Виклад основного матеріалу. У ході дослідження було виявлено, що фанфіки мають свої характерні мовні особливості, які відрізняють їх від традиційних літературних творів. Серед основних мовних особливостей фанфіків відзначимо такі: а) наявність специфічної термінології фандому (імена/прізвиська персонажів, магічні або науково-фантастичні терміни, вигадані назви місць) та сленгу; б) використання курсиву або жирного шрифту для підкреслення думок або емоцій; в) живі, неформальні діалоги, максимально наближені до розмовної мови та використання інтернет-чатів, листувань або внутрішніх монологів у вигляді коротких реплік; г) надмірне вживання епітетів, метафор та інших художніх засобів, які підкреслюють емоційний стан, для вираження емоцій персонажів та надання перебільшеної драматичності.

Висновки. Отже, новогрецькі фанфіки мають характерні мовні та стилістичні риси, що відрізняють їх від традиційної літератури. Вони містять фандомну лексику, сленг, неологізми та графічні виділення для вираження емоцій. Діалоги є живими й розмовними, а стиль часто містить перебільшену драматичність та надмірні художні засоби. Фанфікшен відіграє важливу роль у розвитку сучасної мови та відображає вплив цифрової культури, що зумовлює його актуальність для подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Станко, Д.В. (2022). Жанрові особливості англомовного фанфікшен. Львівський філологічний часопис, №11, 224-228.
2. Aragon, C., Davis, K. (2019). Writers in the Secret Garden: Fanfiction, Youth, and New Forms of Mentoring. The MIT Press, 166 pp.
3. Black, R.W. (2005). Access and Affiliation: The Literacy and Composition Practices of English-Language Learners in an Online Fanfiction Community. Journal of Adolescent & Adult Literacy, 49, 118-128.
4. Black, R.W. (2006). Language, Culture, and Identity in Online Fanfiction. E-Learning and Digital Media, 3(2), 170-184.
5. Felski, R. (2008). Uses of literature. Oxford: Blackwell, 154 pp.

6. Mathew K.L., Adams D.C. (2009). I Love Your Book, but I Love My Version More: Fanfiction in the English Language Arts Classroom. *The ALAN Review*, 36(3), 35-41.

Бабич Т.Ю., студ., *ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Сизонов Д.Ю., д.філол.н., доц., науковий керівник

ЛІНГВАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ МІКРОЖАНРІВ СУЧАСНОЇ МЕДІАКОМУНІКАЦІЇ

Постійний динамічний розвиток, глобалізація, нові інформаційні технології змінюють сучасну мовну картину, зокрема жанрову природу, а тому вимагають оперативного аналізу й дослідження явищ, що актуалізуються в сучасній медіакомунікації [3; 4; 5]. Як бачимо, особливої трансформації піддаються медійні жанри, що розвиваються під впливом постійного розвитку інформаційного простору [1].

Упродовж останніх років спостерігаємо переконливу тенденцію до зростання ролі соціальних мереж та месенджерів в медійному просторі, серед яких платформи *X, Threads, Телеграм*. Такий формат оперативної комунікації відбувається із використанням обмеженої кількості символів у дописах, що оптимізує мовні ресурси та підвищує ефективність поширення інформації. Тому можна говорити про популярність новинних каналів та ведення мініблогів, що забезпечує швидку й лаконічну комунікацію¹.

Дописи переважно є короткими й влучними, вони лаконізують та ретранслюють інформацію, що потенційно може бути цікавою масовій аудиторії. Жанри зазначеного типу називають *новими типами медіа*, адже вони є результатом глобалізації, змін в електронних медіа та пошуку нових форм подачі новин [4]. Ми ж, розширюючи думку Л. Шевченко та Д. Сизонова, наголошуємо, що нині в медійному просторі домінують медійні канали, що гіперактивно передають інформацію, зокрема й за допомогою месенджерів, соціальних мереж та ін., що пропонуємо номінувати *медійними мікрожанрами*.

Медійні ресурси соціальних мереж свідчать про дифузію жанрів, появу нових форматів, нові засоби маніпуляцій, постійне оновлення мовного ресурсу, що й указує на еволюцію інформаційного простору [2]. Варто зазначити, що «жанри суспільної комунікації, передусім у медіа, а також їх інваріанти, що мають позамовні мотивації для динамічного функціонування в певному культурному полі, постійно оновлюються – у своєму мовному ресурсі, функціях, архітектоніці, формах та ін.» [3, с. 54]. Вважаємо, що саме мікрожанри медіа, особливо в час соціальних катаклізмів (локдауну, війни тощо), можуть ставати особливо актуальними, коли потрібно отримати інформацію швидко, лаконічно, часто з креолізованими елементами: *Ракети на Кривий Ріг; Повітряна тривога. Всі в укриття; Зустріч Зеленського та Трампа розпочалася; ✈️Активність тактичної авіації. Загроза пуску КАБ 🚀; ! У Голосіївському районі падіння уламків; 🎯 План перемоги України: чотири ключові елементи; 🌟 Гучно в районі Вишгорода*, та ін. (з телеграм-каналів).

¹ Найпопулярнішою соціальною мережею серед громадян України є Телеграм. Про це свідчать результати дослідження медіаспоживання українців на другому році повномасштабної війни, проведеного на замовлення Громадянської мережі «Опора»: 71,3% громадян, опитаних у ході дослідження, з-поміж інших соціальних мереж обирають саме телеграм-канали (за даними «Детектор медіа» - <https://detector.media/infospace/article/213998/2023-07-10-opora-osnovnym-dzherelom-informatsii-mayzhe-80-ukraintsiv-ie-sotsialni-merezhi/>)

Ми спробували визначити іманентні характеристики мікрожанрів медіа, серед яких економія мовних ресурсів, уживання риторичних конструкцій, відкрите висловлення власних емоційних вербалізованих реакцій та наявність креолізованого контенту, що активізує реципієнтів, наявність позалітературних елементів, прецедентних мовних одиниць, неологізмів та okazіоналізмів, тенденція до «спрощення» мови та ін., що наближає ці жанри до статусу «своїх» джерел інформації.

Наголосимо, отже, що на сьогодні триває дискусія щодо нових медіа, які активно розвиваються, ролі в суспільній комунікації медійних мікрожанрів, їхнього статусу в жанровій генеалогії сучасного інформаційного простору. В дослідницькій перспективі плануємо глибше дослідити мовний ресурс нових жанрів медіа, акцентувавши на їх стилістичних функціях та можливостях впливати на масового реципієнта.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дергач Д.В. Жанрологія в національному мовознавстві: наукова школа Флорія Бацевича. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2024. Вип. 48. С. 19-33.
2. Сизонов Д.Ю. Медійна фразеологія в інформаційному просторі сучасної України: лінгвістичний та комунікативно-функціональний ресурс: [дис. ... д-ра філол. н.]. Київ, 2024.
3. Стилістика модерного часу : [колективна монографія до ювілею Заслуженого діяча науки і техніки України, члена-кореспондента НАН України, доктора філологічних наук, професора Лариси Шевченко]. Київ : Видавництво Ліра-К, 2024. 464 с.
4. Теорія медіалінгвістики : підручник / Л. Шевченко, Д. Сизонов ; за ред. Л.І. Шевченко. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2021. 214 с.
5. Шевченко Л. Неолінгвістика в Україні: дослідницька перспектива: [монографія]. Київ : Видавництво Ліра-К, 2024. 200 с.

Баранівський Н.Б., аспірант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Сліпущко О.М., д.філол.н., проф., науковий керівник

ХУДОЖНІЙ ВИМІР ОБРАЗУ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО У ЛІТОПИСІ ГРИГОРІЯ ГРАБ'ЯНКИ

У літописі Григорія Граб'янки, базованому на матеріалі історичному, переважає художнє начало. Крім того, текст пам'ятки має виражений белетристичний характер. На первинності художності твору наголошує Ю. Луценко: «Літопис Граб'янки слід розглядати в першу чергу як літературну пам'ятку, а не як історичну. В ньому знайшли своє яскраве втілення риси, які становлять естетичну домінанту того часу – риси бароко» [3, 5]. Формування автором системи образів базується на певній невідповідності історичним реаліям, домінуванні художнього виміру, авторській суб'єктивності у трактуванні історичних фактів і постатей. Джерельну базу літопису складають спогади очевидців, інші літописи, історичні праці польських авторів.

У літописі Григорія Граб'янки подано художнє авторське бачення подій від найдавніших часів до 1709 р., проте головний інтерес складає національно-визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького і сама постать гетьмана. Останній постає як ідеальний тип і образ керманича. Так само виключно позитивно Г. Граб'янка тлумачить феномен козацтва, часто ідеалізуючи та гіперболізуючи його могутність. Як пише П. Кралюк, автор, ведучи оповідь про козаків, часто відступає від історичної правди, створюючи свій «літопис як апологію козацтва. У цьому творі замість реальної історії твориться історія героїзована й міфологізована. Часто автор видає бажане за дійсне» [1, с. 60].

Головні події літопису обертаються навколо образу Б. Хмельницького. Саме його возвеличення і прославлення є метою літописця. Граб'янка тлумачить цей образ як

керманича Національно-визвольної війни, ідеалізує його доброчесності. Відтак це суто суб'єктивне бачення гетьмана, про що свідчать і вірші на честь Хмельницького, якими починається літопис. Фактично ці вірші є популярним у добу Бароко панегіриком гетьману, де особлива увага приділяється таким рисам, як войовничість, героїзм, дипломатичний хист. Автор підносить свого героя за здійснення місії визволення України, скасування унії, оборони від ворогів:

“Оце Богдан Хмельницький намальований
Воїн руський славний, так і неподоланий.
Завдяки йому Україна на ноги стала” [2].

Загалом образ гетьмана Б. Хмельницького у літописі подано суто в художньому вимірі, героїзовано й ідеалізовано. Літописець звеличує його заслуги перед Україною та її народом, його сміливість, рішучість, упевненість у собі, розум, військову хитрість: “Хмельницький був людиною хитрою у військовій справі і дуже розумною” [2]. У літописі посередництвом образу Б. Хмельницького обстоюється ідея свободи та єдності Руси-України. Головним визначається його прагнення звільнити русько-український народ, повернути йому колишню державну єдність. Також, за художньою інтерпретацією Г. Граб'янки, Б. Хмельницький є відважним воїном. Підноситься і християнський православний характер світогляду гетьмана. Для автора гетьман постає символом ідеального правителя, національного героя. Модель його образу оригінальна, суб'єктивна, без дотримання історичної достовірності. Він постає як сильна особистість з високими морально-етичними рисами, характер котрої гартувався у битвах. Своєрідним підсумком творення образу Хмельницького є похвала йому як ідеальному національному героєві, політику, дипломату, меценату: “Це була людина воістину варта звання гетьмана” [2].

ЛІТЕРАТУРА

- 1.Кралюк П. Б. Хмельницький: легенда і людина. – Київ: Довженко Букс, 2018. – 282 с.
- 2.Літопис гадяцького полковника Григорія Грабянки. К. : Товариство “Знання” України, 1992. 185 с.
- 3.Луценко Ю. Григорій Грабянка і його літопис / Юрій Луценко // Літопис гадяцького полковника Григорія Грабянки. К. : Товариство “Знання” України, 1992. С. 3–9.

Беднарчик М.Т., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Стасюк О.С., *к.філол.н., доц., науковий керівник*

ШВЕДСЬКІ КУЛЬТУРНІ КОНЦЕПТИ В ПРИЗМІ СААМСЬКОГО ПОСТКОЛОНІАЛЬНОГО РОМАНУ

Лютеранська церква, демократія і толерантність відігравали й продовжують відігравати важливу роль у житті шведського суспільства. Шведи та саами – це народи, які протягом тривалого часу проживали на спільній території й активно взаємодіяли між собою та з державними інституціями. Хоч в історії цих народів є темні сторінки (сегрегація саамів, проведення над ними евгенічних досліджень), їм все ж вдалося сформуванати спільну систему цінностей та поглядів [5, 65-67 та 71-72].

Цінності та уявлення народу про світ відображаються в мові цього народу. Зафіксовані у словах знання є концептами – ментальними утвореннями, що дозволяють окремій людині чи спільноті людей оперувати уже засвоєними знаннями для подальшої пізнавальної діяльності та створення нових сенсів.

Ключовими культурними концептами шведської концептосистеми є вправність (duktighet), скромність (blyghet), сучасність (modernitet), мовчазність (tystlåtenhet),

боязнь конфліктів (konfliktundvikande), а також справедливість (rättvisa), рівність (jämsliddhet), солідарність (solidaritet) [3, 32-34 та 52; 4, 50-52].

У художній літературі культурні концепти резонують із темою та проблематикою твору, переходячи в площину художніх концептів. Роман ‘Himlabrand’ саамської письменниці Муа Баке Остут є постколоніальним твором [2, 37]. Створюючи цей роман шведською мовою (мовою центру), авторка послуговується нею як спільним саамсько-шведським надбанням [2, 37]: з одного боку, вона використовує деякі ключові шведські концепти з прагматичною метою, а з іншого боку, заради досягнення ефекту “занурення” [1, 53]. Так, залучення концепту “солідарність” в романі виявляється в описі дружніх стосунків саамських і шведських підлітків, толерантному ставленні місцевих саамів до саамів, що вимушені були переїхати до Стокгольма. Водночас словами-посилувачами “солідарності” виступають саамські слова-реалії: в описах згуртованої роботи мешканців саамського селища використовуються назви традиційних предметів побуту (sarv, kåsa) в описах свята фігурують численні назви елементів саамського одягу (sliehppá, näbbskor). Виразною рисою характеру головного героя є “мовчазність”. У питомих шведській культурі ця риса є позитивною, однак у саамській громаді саме через неї головний герой не може знайти порозуміння зі своїм оточенням. Примітно, що в романі “мовчазність” переважно вербалізується за допомогою синтаксичних структур: репліки персонажа є короткими і уривчастими.

Отже, в саамському постколоніальному романі шведські культурні концепти дозволяють читачу зануритися в середовище, яке функціонує за знайомими йому принципами, і водночас є самотнім. Також вони допомагають створити зрозумілий психологічний портрет персонажа, показуючи ті чи інші його риси в світлі описаних реалій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мельничук О. Інтерпретація концептів як художніх феноменів. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Серія: Філологія*. Київ, 2023. Вип. 2(7). С. 52-57
2. Ashcroft B., Griffiths G., Tiffin H. *The Empire Writes Back: Theory and Practice in Post-Colonial Literatures* : monography. London: Routledge, 2002. 283 p.
3. Daun Å. *Swedish mentality : monography*. University Park : Pen State Press, 1996. 248 p.
4. Karlsson J. C. Finns svenskheten? En granskning av teorier om svenskt folklyne, svensk folkkaraktär och svensk mentalitet. *Sociologisk forskning*. Vol. 31, No. 1. S. 41-57.
5. Lindmark D., Sundström O. *Samerna och Svenska kyrkan: monografi*. Örlinge : Gidlunds förlag, 2017. 217 s.

Безугла М.В., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Корбозерова Н.М., д.філол.н., проф., науковий керівник

МОВА ІТАЛІЙСЬКОГО КІНО ХХ СТОЛІТТЯ: ЛІНГВОКУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ

Італійське кіно ХХ століття стало важливим культурним феноменом, який відображав суспільні зміни, політичні події та культурні трансформації країни. Мова в італійських фільмах того часу, як і сам кінематограф, служила виразом національної ідентичності та зберігала культурну спадщину.

На початку ХХ століття мова в кіно часто була формальною та стандартною, оскільки багато фільмів орієнтувались на високу культуру і елітарні верстви. Однак з часом, в результаті соціальних та політичних змін, в кінематографі почала з'являтися більш розмовна, діалектна мова, що відображала реальність широких верств населення.

Важливим аспектом є використання різних діалектів і регіональних мов у кіно. Італія має багатий мовний ландшафт, де кожний регіон має свої мовні особливості. Ці мовні різниці в кіно використовувались для підкреслення соціальних, культурних і

географічних розбіжностей, що допомагало глибше передати атмосферу місць і ситуацій. Наприклад, використання неаполітанського або сіцилійського діалекту в фільмах демонструвало народну культуру і побут.

Італійський неореалізм, що виник після Другої світової війни, вплинув на зміст і мову фільмів. Мова стала простішою, більш повсякденною і менш театралізованою. Відмова від штучності й пафосу призвела до використання “живої” мови, яка відповідала реальним умовам життя. Це створило відчуття достовірності і правдоподібності в зображенні буднів простих людей. У фільмах Федеріко Фелліні, наприклад, мова також мала велике значення. Хоча його стиль часто був абстрактним і символічним, мовні елементи використовувалися для підсилення емоційного навантаження.

Італійське кіно часто ставало засобом протистояння політичній пропаганді. У період фашизму мова в кіно використовувалася для створення певного образу національної єдності та патріотизму, тоді як в 1960-1970-ті роки, під впливом соціальних рухів, мова стала носієм протесту та соціальних заяв. Протягом XX століття мовні зміни в італійському кіно були зумовлені як соціальними, так і культурними трансформаціями. Суперечності між класичною і народною мовою, між офіційною та неофіційною лексикою відображали зміни в суспільстві, що у свою чергу наклали свій відбиток на кінематографічне мовне мистецтво.

Отже, мова італійського кіно XX століття є важливим елементом не лише з точки зору лінгвістики, а й як інструмент для відображення культурних та соціальних процесів, що відбувалися в Італії. Кінематограф став важливим засобом для формування національної ідентичності, збереження і трансляції мовної та культурної спадщини та адаптації її до сучасних реалій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Baker, M. (2018). *In Other Words: A Coursebook on Translation*. Routledge.
2. Bondanella, P. (2002). *Italian Cinema: From Neorealism to the Present*. Continuum. (<https://books.google.com.ua/books?id=8-Q9Qec7c7oC&printsec=frontcover&hl=uk#v=onepage&q&f=false>)
3. Brunetta, G. P. (2003). *The History of Italian Cinema: A Guide to Italian Film from Its Origins to the Twenty-First Century*. Princeton University Press (<https://books.google.com.ua/books?id=8-Q9Qec7c7oC&printsec=frontcover&hl=uk#v=onepage&q&f=false>)

Бенедік К.Ю., аспірантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

ПОЕТИЧНА ОБРАЗНІСТЬ ЯК ЗАСІБ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ: КИТАЙСЬКОМОВНІ ПЕРЕКЛАДИ ЛЕСІ УКРАЇНКИ КРІЗЬ ПРИЗМУ ПОЕТИЧНОЇ СПАДЩИНИ ЦЮ ЦЗІНЬ

З точки зору рецептивної естетики, реципієнт сприймає твір крізь призму свого життєвого досвіду, його переживання ніколи не співпадають з автором, а образи можуть інтерпретуватись за межею авторських намірів [4, 178-194]. Таким чином, перекладач, як посередник між автором та читачем, також транслює текст крізь призму власного досвіду. У цьому контексті актуальними є дослідження перетинів між образами Лесі Українки та Цю Цзінь (*кит.* 瑾秋) в контексті їх рецепції у китайськомовному культурному середовищі на основі аналізу поетичної спадщини Цю Цзінь та перекладів творів Лесі Українки китайською мовою.

Леся Українка (1871–1913) і Цю Цзінь (1875–1907) були сучасницями та жили в епоху глибоких соціальних і культурних трансформацій на перетині XIX-XX ст. У сучасному науковому дискурсі постаті Лесі Українки та Цю Цзінь осмислюються як

втілення національних героїнь, що поєднують у собі інтелектуальну силу, громадянську активність і мистецьку самореалізацію. Їх спадщина осмислюється крізь призму ідей революції, націоналізму та фемінізму, які визначають рамки для порівняльного аналізу й формують основу для сприйняття творчості Лесі Українки у китайському культурному середовищі [5, 130].

У цих тезах буде подано аналіз образу *пісні* та відлуння спільної ідейності китайськомовного перекладу поезії Лесі Українки «Граї, моя пісне!» [1;7] та ліричного твору Цю Цзінь «Червоні води Янцзи» (за тимчасового перебування у столиці) (*кит. 满江红 (小住京华)*) [8].

В українській культурі *пісня*, зокрема народна, виступає важливим символом національної ідентичності, у якій поєднується поетичне осмислення людських переживань із глибоким зв'язком та природним світом; її образна стихія відтворює картину народного життя, віддзеркалюючи космогонічні мотиви та багатовікові традиції [2, 127-128]. Поетична образність творчості Лесу Українки тісно пов'язана з музикальним мистецтвом. [6, 79-82]. Зокрема, музичні мотиви широко представлені у першій зірці поетеси «На крилах пісень» [3]. Так, у вірші «Граї моя пісне!», Леся Українка вводить метафору *пісні*, як внутрішньої сили, духовного спротиву та творчої свободи крізь порівняння її з пейзажними образами *вітру, хвилі, чайки*: «Плинь, моя пісне, як хвиля хибкая...»; «Линь, моя пісне, як чайка прудкая...»; «Граї, моя пісне, як вітер сей грає!» [3, 68]. Леся Українка репрезентує пісню, як символ незламності митця, що зберігає голос і гідність у часи страждань та мовчання, втілюючи надію і силу національного самовираження.

У поезії Цю Цзінь «Червоні води Янцзи» (за тимчасового перебування у столиці), образ *пісні*, що стихає з усіх боків, виступає як символ самотності та втрати. Цю Цзінь порівнює звільнення від родинних зав'язків до історичної перемоги династії Хань (206-220 рр. до н.е.) над династією Чу (209-202 рр. до н.е.). Ця метафора репрезентує визволення героїні від традиційних гендерних ролей суспільства. В той же час, поетеса використовує образ мокрої від сліз сорочки, аби підкреслити свою вразливість та розчарування через самотність, нерозуміння з боку суспільства і труднощі у пошуках одностудіїв.

Таким чином, Леся Українка виводить пісню у простір дії, як активний голос та відкрите звернення до світу, в той час коли Цю Цзінь акцентує на її трагізмі, подаючи пісню, як рефлексивне відлуння внутрішнього голосу, підкреслюючи конфлікт між свободою духу та соціальною ізоляцією. У той же час, в обох поезіях пісня постає як голос, який не може мовчати; символ творчості та жіночої суб'єктивності, що поєднує колективне та особисте; внутрішнє і національне.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воробей О.С., Ван Ї. Китайськомовні переклади творів Лесі Українки. *Леся Українка у світі перекладу (вибрані переклади європейськими та східними мовами)*: навчальний посібник / за ред. Н.О. Даниленко. Київ, 2021. С. 278 – 284.
2. Сбітнева Л. Пісенна культура України як джерело духовності українського народу. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2023. Т. 1, № 2 (104). URL: <https://doi.org/10.18523/kmhj249196.2021-8.121-145> (дата звернення: 30.03.2025).
3. Українка Л. На крилах пісень. Львів: 3 друк. Т-ва імени Шевченка, 1892. 112 с.
4. Яусс Г. Р. Рецептивна естетика і літературна комунікація. *Сучасна літературна компаративістика: стратегії і методи. антологія* / пер. з фр. Я. Цимбал. Київ, 2009. С. 178–194.
5. Isaieva N., Vorobei O. Lesia ukrainka and qiu jin: the confluence of their poetic worlds via translation. *Kyiv-Mohyla humanities journal*. 2021. No. 8. P. 121–145. URL: <https://doi.org/10.18523/kmhj249196.2021-8.121-145> (date of access: 30.03.2025).

6. Naenko M. K. Music in poetry, poetry in music lesya ukrainka. *Literary studies*. 2021. № 61. С. 79–89. URL: [https://doi.org/10.17721/2520-6346.2\(61\).79-89](https://doi.org/10.17721/2520-6346.2(61).79-89) (дата звернення: 30.03.2025).

7. 戈宝权。乌克兰英卡诗五章。苏联文艺。1948年。第33期。第101-111页。

8. 瑾 秋 。 满 江 红 (小 住 京 华) 。 汉 语 百 度
URL: https://hanyu.baidu.com/shici/detail?from=aladdin&pid=ebbcbe17f324b00a634275686991861&p;sm_names=wordNewPrecise1,termBrand2 (дата звернення: 30.03.2025).

Бережна К.В., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Селіверстова А.О., асист., науковий керівник

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ АНГЛІЦИЗМІВ В ІТАЛІЙСЬКУ МОВУ

Актуальність дослідження процесу адаптації англіцизмів в італійській мові зумовлена стрімкою глобалізацією та постійним проникненням англійської мови в усі сфери життя. В умовах цифрової революції та розширення міжнародної комунікації важливо розуміти механізми інтеграції іншомовних елементів для збереження мовної ідентичності при одночасному розвитку мови. Це дослідження допомагає прогнозувати подальші тенденції розвитку італійської мови та розробляти ефективні стратегії мовної політики.

У сучасній італійській мові можна виділити три основні типи англійських запозичень:

Повністю адаптовані англіцизми, які повністю інтегрувалися в систему італійської мови на всіх рівнях – фонетичному, морфологічному та орфографічному. При цьому їхнє англійське походження часто не очевидне для носіїв мови. Наприклад, *bistecca* (від англ. *beefsteak*). Такі слова повністю підпорядковуються правилам італійської граматики, мають чітко визначений рід та число, а їхня вимова повністю відповідає італійській фонетичній системі.

Також варто зазначити **частково адаптовані англіцизми** – це англійські слова, які зберігають деякі оригінальні характеристики, але частково пристосовуються до італійської мовної системи. До цієї категорії належать дієслова, утворені від англійських основ з додаванням італійських суфіксів: *chattare* (від англ. *to chat*), *postare* (від англ. *to post*), *twittare* (від англ. *to tweet*) [3; 34].

Неадаптовані англіцизми (прямі запозичення) зберігають своє оригінальне написання та максимально наближену до англійської вимову: *computer*, *manager*, *marketing*, *leader*, *business*. Хоча ці слова отримують граматичні категорії роду (*il computer*, *il manager*) та можуть утворювати множину, вони зберігають свій іншомовний характер [1; 57]. До цієї групи належить більшість сучасних запозичень зі сфери технологій, бізнесу та масової культури. Використання таких слів часто зумовлене відсутністю відповідних італійських еквівалентів або прагненням надати мовленню більш сучасного, міжнародного характеру.

Кальки (калькивання) – це особлива група слів, де англійське слово або вираз перекладається дослівно італійськими морфемами. Наприклад: *grattacielo* (від англ. *skyscraper*: *grattare* "скребти" + *cielo* "небо"), *autolavaggio* (від англ. *car wash*: *auto(mobile)* "машина" + *lavaggio* "мийка"). [2; 14]

Процес запозичення та адаптації англіцизмів в італійській мові продовжується, відображаючи динамічний характер мовних змін у сучасному глобалізованому світі. При цьому спостерігається певна напруженість між тенденцією до інтернаціоналізації лексики та прагненням зберегти мовну самобутність, що робить дослідження цих процесів особливо актуальним для розуміння сучасного стану та перспектив розвитку італійської мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Coveri L., Benucci A. e Diadori P. Le varietà dell'italiano. 2. edizione. Roma: Bonacci Editore. 1998. 328 p.
2. Pirkkalainen S. Perchè business is business: a study on anglicisms in Milano Finanza. Tesi Pro Gradu. Università di Jyväskylä. 2002. 87 p.
3. Rogato G. Anglicismi nella stampa italiana / G. Rogato // Italica. – 2008. – Т. 85, № 1. – С. 27–43.

Берник В.С., студ., *ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Братель О.М., к.філол.н., доц., науковий керівник

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІСПАНОМОВНИХ НАУКОВИХ СТАТЕЙ КАРДІОЛОГІЧНОЇ ТЕМАТИКИ

Наукові медичні статті загалом і статті на кардіологічну тематику є багатим матеріалом для лінгвістичних досліджень. Кардіологія вивчає будову та функціонування та розвиток серцево-судинної системи людини, а також її захворювання та патологічні стани, відповідно, існує велика кількість лексем, що можуть спричиняти труднощі під час перекладу подібних статей з іспанської на українську мову.

Метою дослідження є виявлення специфіки використання спеціалізованої термінології у кардіологічному дискурсі.

Актуальність теми обумовлена стрімким розвитком кардіології як наукової сфери, що впливає на формування та еволюцію мовних одиниць і дискурсу в цілому. Зростання кількості досліджень, впровадження нових методів діагностики сприяють активному поповненню термінологічної бази, появи нових понять [2].

Матеріалом дослідження слугували наукові статті кардіологічної тематики із онлайн-ресурсу “Medscape”, призначеного для лікарів та фахівців у сфері охорони здоров’я [1]. Він містить рецензовані статті з медичних журналів, актуальні новини медицини, а також детальні огляди матеріалів, представлених на медичних конференціях. Під час дослідження був використаний лінгвістичний аналіз тексту, статистичний аналіз та когнітивно-семантичний метод [3].

Було виявлено, що лексичний склад наукових статей кардіологічної тематики відзначається значною різноманітністю, що дозволяє виокремити велику кількість лексико-семантичних груп, пов’язаних із позначенням анатомічних структур, фізіологічних процесів, патологічних станів, діагностичних методів, лікувальних підходів та інших аспектів кардіології.

Під час компаративного аналізу було встановлено, що семантичний склад одного й того ж слова може значно відрізнятися залежно від того, в якому дискурсі воно використовується – медичному чи немедичному. Це свідчить про його полісемантичну природу, тобто здатність мати різні значення залежно від контексту.

Також аналіз корпусу медичних текстів показав наявність низки художніх засобів, зокрема метафор та порівнянь. Наприклад, “*el síndrome del corazón festivo*”, “*el síndrome del corazón roto*”. Використання таких засобів може виконувати кілька функцій: полегшувати сприйняття складних понять, а також слугувати способом концептуалізації медичних явищ через аналогії з більш зрозумілими або знайомими об’єктами.

У медичних текстах активно використовуються аббревіатури, як ті, що сформовані відповідно до норм іспанської мови (SCC – *síndrome coronario crónico*), так і запозичені без перекладу (INOCA – *ischemia with non-obstructive coronary arteries*). Це зумовлено глобалізацією медичної науки та широким поширенням міжнародної термінології,

зокрема англomовних скорочень, які зберігаються в іспаномовному дискурсі без адаптації. Така практика сприяє стандартизації наукової комунікації.

Отже, дослідження лексико-семантичних особливостей дозволить не лише описати характерні риси іспаномовного кардіологічного дискурсу, а й простежити тенденції розвитку наукової термінології в межах цієї сфери.

ЛІТЕРАТУРА

1. Medscape. Режим доступу: URL: <https://espanol.medscape.com/>
2. Микитенко П., Кучеренко І. Лексико-семантичний аналіз англійської медичної термінології з використанням електронних таблиць // Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. Вип. 14 (2). Слов'янськ, 2021. С. 129-143.
3. Желязкова В.В. Семантика: теорія і практика. Навч.-метод. посіб. Миколаїв: Іліон, 2018.–180с.

Бельський П.О., аспірант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Левко О.В., к.філол.н., доц., науковий керівник

СПРОБИ СИНТЕЗУ МИСТЕЦТВ: ВІД ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ ТРАГЕДІЇ ДО ОПЕРИ

Давньогрецька трагедія, що виникла з ритуальних гімнів на честь Діоніса, є одним із перших прикладів комплексної сценічної дії. Згодом спроби відновити синкретизм вербальної, музичної та хореографічної складових античної драми призвели до створення опери. **Актуальність** теми зумовлена зростанням інтересу до міждисциплінарних досліджень. **Мета дослідження** – проаналізувати еволюцію синтезу драматичних мистецтв від давньогрецької трагедії до опери. Серед класичних праць, покладених в основу дослідження, слід згадати «Поетику» Арістотеля та «De institutione musica» Боеція. У сучасній науковій літературі взаємозв'язок античної драми та опери досліджують такі вчені, як М. L. West [4] і Paul Guiraud [2].

Давньогрецька трагедія недоступна нам у всій своїй синкретичній величі, адже ми маємо справу суто з текстами. Про характер танців можна судити лише за вкрай обмеженими джерелами. Деякі натяки містяться у самих текстах трагедій. Наприклад, у «Вакханках» Евріпіда: В танцях ніч одсвяткую всю, / Стрімка, білонога, / Підставляючи шию гнучку / Живодайній небесній росі [1, 378]. Певну інформацію про особливості сценічних танців можна отримати з твору Лукіана «Про танець» (Περὶ Ὀρχήσεως, II ст.), зокрема: «Ланцюг – це спільний танець юнаків і дівчат, що водять хоровод по одній людині й справді нагадують ланцюг» [3, 245].

На деяких вазах можна знайти зображення танцюристів, проте лише окремі малюнки достатньо виразно передають танцювальні пози, наприклад, танок менади на аттичному кіліку 490–480 рр. до н.е. Про музику ми знаємо теж небагато: лише поодинокі зразки нотних записів збереглися достатньо повно, щоб прочитати завершену музичну фразу. Опосередковано за цими фрагментами можна уявити, якою була музика трагедій. Однією з таких пам'яток, яка зберегла цілісну мелодію, є знаменита епітафія Сейкіла.

У Середні віки прикладом синкретичного мистецтва може служити літургійна драма, наприклад, діалог «Quem quaeritis in sepulchro?» Флорентійська камерата вже свідомо намагалася відродити античну модель сценічного мистецтва, що призвело до створення перших оперних творів. Найбільшу увагу вони приділяли ролі слова у музичній виставі. Перша збережена опера написана саме на античний сюжет – «Еврідіка» Якопо Пері (1600 р.). Композитор свідомо наслідує давньогрецьку трагедію, однак при цьому додає щасливий фінал.

І хоча згодом створювалися опери на найрізноманітніші сюжети, не пов'язані з античністю, традиція створювати опери на античні сюжети не припинялася ніколи. «Орфей» К. Монтеверді, «Егіст» та «Єлена» Ф. Каваллі, «Медея» Л. Керубіні, «Аріадна на Наксосі» Р. Штрауса, «Цар Едіп» К. Орфа – це лише декілька прикладів, а з повним переліком опер на античні сюжети не міг би посперечатися навіть «список кораблів» з «Іліади» Гомера. Можна також знайти приклади звернення до античних сюжетів і в драматургії ХХІ століття, як-от опера «Оргія» О. Костіна за однойменною п'єсою Лесі Українки та моноопера О. Євсюкової «Герострат» за драматичним етюдом В. Самійленка. Навіть коли оперний сюжет безпосередньо не пов'язаний з античністю, у ньому часто проглядаються цілком очевидні паралелі. Наприклад «Бідний матрос» Даріуса Мійо містить паралелі з «Одіссеєю» Гомера й «Агамемноном» Есхіла.

Отже, антична трагедія, від якої до нас дійшла лише невелика частина і яка формально є мертвим жанром на мертвих мовах, не лише продовжує жити в реконструкціях та нових прочитаннях, а й через тисячоліття залишається родючим ґрунтом, що дає нові мистецькі плоди.

ЛІТЕРАТУРА

1. Евріпід. Вакханки / пер. з давньогр. А. Содомори // Антична драма. К. : Дніпро, 1989. С. 342–403.
2. Guiraud, P. La vie privée et la vie publique des Grecs. Paris: Hachette, 1893. 420 p.
3. Lucian. On the Dance // Lucian. Works. Cambridge, MA: Harvard University Press (Loeb Classical Library), 1936. Vol. V. P. 210–289.
4. West, M. L. Ancient Greek Music. Oxford: Clarendon Press, 1992. 424 p.

Бибик А.А., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Ольховська Н.С., *к.філол.н., доц., науковий керівник*

СУЧАСНИЙ НІМЕЦЬКОМОВНИЙ РЕКЛАМНИЙ ДИСКУРС: ЛІНГВОСЕМІОТИЧНИЙ (КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ) АСПЕКТ

У сучасному глобалізованому світі реклама є не лише інструментом маркетингової діяльності, а й потужним засобом соціокультурної комунікації. Вона формує споживчі преференції, впливає на мовну картину світу та культурні цінності суспільства. Особливий інтерес для лінгвістичних досліджень становить німецькомовний рекламний дискурс, який відображає як національно-культурну специфіку німецькомовного простору, так і загальні тенденції розвитку сучасної маркетингової комунікації. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю глибшого аналізу комунікативно-прагматичних стратегій, які використовуються у німецькомовних рекламних текстах, а також їх впливу на адресата.

Метою дослідження є комплексний аналіз комунікативно-прагматичних особливостей німецькомовної реклами. Для досягнення цієї мети розглянуто основні стилістичні, лексичні та граматичні особливості рекламних текстів, а також досліджено комунікативні стратегії та мовні засоби їх реалізації.

Наукова література з теми дослідження свідчить про значну увагу до рекламного дискурсу як у лінгвістичному, так і в соціокультурному аспектах. Зокрема, дослідження Арешенкової О. Ю. та Весоловського О. В. [1; 2] розглядають рекламний текст як засіб впливу на адресата, тоді як інші праці Ніколащенко Ю. А. та Маєвської Л. Д. [3; 4] аналізують його структурні та мовні характеристики. Водночас, недостатньо вивченими залишаються прагматичні особливості німецькомовних рекламних текстів, що й обумовлює актуальність даної роботи.

Моє дослідження присвячене аналізу типології комунікативних стратегій у німецькомовній рекламі. Встановлено, що такі стратегії поділяються на раціональні та

емоційні, залежно від характеру впливу на аудиторію. Раціональні стратегії спрямовані на логічне обґрунтування переваг товару чи послуги, тоді як емоційні – на формування позитивного емоційного зв'язку між продуктом і споживачем.

У процесі аналізу мовних засобів реалізації комунікативних стратегій виявлено, що ключову роль відіграють метафори, епітети, риторичні питання та інші стилістичні прийоми, які сприяють створенню впливового рекламного повідомлення [5, 19]. Також досліджено культурно-специфічні характеристики німецької реклами, зокрема особливості використання гумору, національних символів і стереотипів у рекламних кампаніях.

Таким чином, дослідження демонструє, що німецькомовний рекламний дискурс є складним комунікативним явищем, яке поєднує мовні та соціокультурні аспекти впливу на аудиторію. Отримані результати можуть бути корисними для подальших досліджень у сфері лінгвістики, комунікації та реклами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арешенкова О. Ю. Комунікативно-прагматичні та стилістичні параметри рекламного тексту: монографія. Кривий Ріг: КП ДВНЗ "КНУ", 2018. 176 с.
2. Весоловський О. В., Петришак Б. Я. Неологічна лексика в мові німецької реклами. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2023. № 63. С. 11-13. DOI: 10.32782/2409-1154.2023.63.2.
3. Маєвська Л. Д. Лінгвістичні особливості лексики німецькомовного рекламного тексту: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 1993. 11 с.
4. Ніколащенко Ю. А. Лінгвістичні особливості німецьких рекламних текстів та їх переклад. Молодий вчений. 2018. № 4. С. 590-593.
5. Burkhardt A. Sprache der Werbung: Eine linguistische Analyse moderner Werbetexte. Berlin: Peter Lang, 2012. 304 S.

Білик Н.Л., *д.філол.н., проф., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

ВИКЛАДАННЯ СУЧАСНОЇ СЕРБСЬКОЇ КУЛЬТУРИ У ЗВО УКРАЇНИ: ДОСВІД ДИДАКТИЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ

Сучасна сербська культура є предметом освітньої діяльності в університетах світу. Цей матеріал у навчальному форматі, як відомо, мотивує до увиразнення низки навчальних пріоритетів, які, зокрема, стосуються теоретичних засад культурології, основних етапів культурного розвитку, взаємозв'язку культури й загальнолюдських цінностей і відповідають рівню фундаментальної вищої освіти [5].

Своєю чергою, у Київському університеті сформувався окремий досвід, який має власну ефективність, насамперед, із огляду на мету навчальної дисципліни, пов'язану із висвітленням узагальненого систематизованого матеріалу про знакові явища у сфері сучасної культури на території Сербії, а також із аналітичною систематизацією відповідних ключових подій у їхній синхронії.

Відповідно до культурологічних праць Й. Деретича [2] пріоритетним для викладання історії сербської культури, зокрема новітньої, слід уважати критерії та зміст періодизації розвитку національної культури сербів із паспортизацією репрезентативних фактів її еволюціонування.

Між тим, у ЗВО України, відповідно до апробованих тактик української [1; 4] і світової [3] культурології, сформувалися певні навчальні емпіричні напрацювання, у яких вияскравлюється ситуативна функціональна перевага матеріалу з інтердисциплінарного порубіжжя філології та мистецтвознавства, зокрема прояви синтетичних видів мистецтва на перетині літературних текстів і, приміром, поезики

музичної творчості й почасти виконавства, або живопису, творчим результатом яких виявилися різноманітні перформанси, інсталяції, театралізовані проєкти тощо.

Помітної ефективності набуває синхронізоване посилення викладеного матеріалу, зосередженого на художніх особливостях творчості сучасних сербських композиторів, музикантів, співаків переглядом актуального історико-культурного матеріалу із застосуванням мультимедійних програм.

А отже, окремим досвідом викладання сучасної сербської культури у ЗВО України засвідчується ефективність висвітлення досягнень із широкої гуманітарної сфери, насамперед у галузі науки, техніки, міжнародної політики й міжнаціональної комунікації із дидактичним фокусуванням на пріоритетності висвітлення аспекту мистецтва з методичної позиції міждисциплінарного підходу, що сприяє досягненню освітньої повноти у комплексному висвітленні актуальних історико-культурних явищ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Кондратюк А. Ю. Культурологія. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2007.
2. Деретић Ј. Културна историја Срба. Крагујевац, 2001.
3. Коротка історія культури: від первісного суспільства до доби відродження / Д.Ліндсі. К., 2020.
4. Культурологія: енциклопедичний словник / М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка; за ред. В. П. Мельника. Львів: Вид-во ЛНУ, 2013.
5. Narodna kultura Srba između Istoka i Zapada. Beograd, SANU, 2014.

Біліченко М.С., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Скибицька Н.В., *к.філол.н., доц., науковий керівник*

THEORETICAL FRAMEWORK FOR STUDYING CODE-SWITCHING AS A DISCOURSE MARKER IN WRITTEN DISCOURSE

Code-switching, as an element of oral bilingual speech has been studied from different points of view throughout history. Such researchers as Poplack and Sankoff, were interested in investigating syntactic or morphosyntactic aspects of this linguistic phenomenon [3,4]. Sociolinguists highlighted the motivation behind the speaker's urge to code-switch, explaining this linguistic phenomenon by the link between a language and a certain communicative situation, the theory being reflected in the Markedness Model, introduced by Carol Myers-Scotton [1]. While the majority of the existing literature on code-switching focuses on oral discourse, relatively little attention has been paid to its function as a textual strategy in written communication. **The actuality** of this research lies in developing the further study of the way authors can apply code-switching as a deliberate strategy to signal identity or shift chronotope in discourse.

The aim of this research is to outline a theoretical framework for developing an approach to code-switching as a discourse marker in written communication.

Code-switching may be defined as an alteration or blending of two or more languages within a single conversational unit, often without visible change of the implied interlocutor or the subject matter, performed by bilingual or multilingual individuals [3]. In the early studies, code-switching was categorized as random, spontaneous and inherently deviant. However, code-switching in written discourse is used deliberately to imitate the free flow of the oral language of bilingual individuals in different types of media: books, films, speeches etc. Thus, being staged, it always performs a specific function in the text, implied not by the immediate speaker but by the author of the whole text.

What concerns discourse markers, for a speech element to qualify as such, it must primarily serve a metalinguistic function within its given context. Therefore, instead of pointing to elements of the extralinguistic reality, it should operate exclusively within the framework of the text or refer back to the exchange itself [2]. Furthermore, discourse markers have to occupy a specific position in the utterance (initial position in the sentence or before the conjunction signaling the change of theme inside the sentence) and be separated from the rest of the text, by intonation in oral communication, spatially or visually in written text.

Up to a point, the features of discourse markers coincide with S. Poplack's definition of tag-switches, free, unrestrained, non-functional insertions of tags in one language into the sentence completely in another language [3]. They often perform so-called, emblematic function, signaling the speaker's bilingual identity in mostly monolingual discourse. In oral conversation incorporation of discourse markers through code-switching can frame the shift in language, theme or interlocutor, and set a context for the story being told.

By using of code-switching in incorporating discourse markers in the written text, the author may signal that the conversation staged on pages does not actually occur in the language the whole text is written in. This technique helps maintain authenticity, emphasizing the multilingual nature of the characters, while at the same time, appealing to the wider, multilingual audience. By strategically integrating code-switching in discourse markers, authors can create a sense of linguistic layering, allowing readers to recognize the presence of another language without requiring a full shift in the text's primary linguistic structure [5].

Taking everything into consideration, we can make the following conclusion. Discourse markers function as contextualization cues, creating a proper framework for understanding of the discourse. By using code-switching in incorporating discourse markers in the written text the author is able to build a linguistic environment of the fiction situation without explicitly stating in what language the conversation is conducted. The study of discourse markers as a function of code-switching allows us to better understand the nature of bilingual speech itself as well as adds a new dimension to the textual analysis of written discourse.

ЛІТЕРАТУРА

1. Myers-Scotton, C., Jake J.L. Codeswitching and the nature of lexical entries. Plurilinguismes. Alternance des langues et apprentissage en contextes plurilingues. 1998. 14. P. 219-246.
2. Pena C. Discourse Markers as a Strategy of Code-Mixed Discourse in a Galician-Spanish-English Community. Journal of English Studies. 2011. 9. P. 183-197.
3. Poplack Sh. Sometimes I'll start a sentence in Spanish y termino en Español: toward a typology of code-switching. Linguistics. 1980. 18 (7/8). P. 581-618.
4. Sankoff D., Poplack Sh. A Formal Grammar for Code-Switching. Papers in Linguistics. International Journal of Human Communication. 1981. 14. P. 3-46.
5. Weston D., Gardner-Chloros P. Mind the gap: What code-switching in literature can teach us about code-switching. Language and Literature. 2015. 24. P. 194-212.

Богуславська А.В., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Шиянова І.М., *к.філол.н., доц., науковий керівник*

СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ЗАГОЛОВКІВ СТАТЕЙ НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОГО VOGUE

В епоху цифрових технологій і глобалізації читач має доступ до безлічі ресурсів, зокрема до періодичних видань, які протягом останнього десятиліття активно переходять у цифровий формат. В умовах глобального інформаційного перенасичення одним з основних орієнтирів для читачів стає заголовок, адже його функцією є

привертати увагу й формувати перше враження про зміст статті й впливати на рішення щодо її прочитання.

Актуальність роботи пояснюється необхідністю опису стратегій відтворення іспаномовних заголовків українською мовою з огляду на їхні функції в оригіналі і перекладі. **Мета** полягає у визначенні стратегій перекладу заголовків статей на прикладі контенту з жіночого журналу Vogue Ukraine, створеного за матеріалами *vogue Spain*, які ще не ставали об'єктом подібного дослідження.

Науковці зазначають, що насамперед заголовок може виконувати дві важливі функції: інформативну, оскільки він підсумовує статтю шляхом виділення її головної ідеї, й емотивну, адже привертає увагу читачів, спонукаючи їх до прочитання всієї статті [7, 4]. У зв'язку із заголовками медійних текстів поряд зі згаданими вказують ще дві функції: оцінно-експресивну, що полягає у вираженні оцінки автора до події й зацікавленні читача, й номінативну [4, 126].

У медійних текстах, за спостереженнями В. Федоренко, переважають заголовки чотирьох типів: красномовний та образний заголовки; заголовок-гачок і заголовок-інтерв'ю [4, 127]. Аналізуючи заголовки жіночого журналу Vogue, відзначаємо, що найпоширенішим типом є заголовок-гачок, здатний заінтригувати потенційну аудиторію. Як правило, він не є інформаційно повним, тому зазвичай одразу після нього додається підзаголовок або короткий лід, який пояснює тему статті [4, 128]. Цей тип використовують для того, щоб захопити увагу читача й викликати його інтерес до прочитання всієї статті.

Дослідники зазначають, що для перекладу заголовків є характерним різноманіття стратегій їх відтворення: від буквального перекладу, що передає точний семантичний зміст оригіналу, до формування нового заголовка, що може не мати жодного зв'язку з вихідним текстом [2, 140].

За результатами аналізу емпіричного матеріалу, яким стали статті, опубліковані в жіночому журналі Vogue Ukraine у період з 01 січня 2025 року до 01 квітня 2025 року, створені за актуальними матеріалами Vogue Spain, можемо виділити кілька стратегій відтворення заголовків. Найменш вживаним є дослівний переклад з мінімальними змінами, зокрема у пунктуації, наприклад: *El hábito que protege las reservas de colágeno (y hace que la piel funcione como a los 25)* [8, тут і далі дата публікації: 29.01.2025] – *Звичка, яка захищає запаси колагену і змушує шкіру працювати, як у 25 років* [9, 05.02.2025]. Таку стратегію – поєднання тактики дослівного перекладу із застосуванням повних еквівалентів та кальок – український мовознавець О. Чередниченко називає репродуктивною [5, 20]. Найбільш поширеними у нашому матеріалі, натомість, стали випадки адаптації заголовків до нового викладу контенту українською, який найчастіше стає результатом так званого “редагуючого перекладу” [3, 91], або трансредагування (від англ. *transediting*), відповідно до редакційної політики й інформаційних потреб видання [6, 76]. При цьому змінами, які ми найчастіше спостерігаємо в аналізованих статтях, є випущення й додавання елементів.

1. Випущення: *Snoafers, el nuevo (y feísta) híbrido con el que sueñan las amantes de la moda* [8, 29.12.2024] / *Сноуфери – нове гібридне взуття, яке обожнюють модниці* [9, 06.01.2025].
2. Додавання: *Así se actualizan los zapatos joya en 2025* [8, 13.01.2025] / *Взуття з шармами, брелоками та іншими прикрасами – несподіваний тренд сезону весна-літо 2025* [9, 20.01.2025].

У сфері журналістики переклад часто використовується не задля повної передачі інформації, висвітленої в оригінальній публікації, а для створення нової на її основі [6, 74]. У такому випадку відтворення заголовків може здійснюватися через транскреацію

– процес креативної адаптації тексту, який поєднує переклад та творче відтворення змісту з урахуванням культурного контексту, стилю, емоційного впливу й особливостей цільової аудиторії та для якого є характерною інтерпретація ідей через нові лінгвістичні засоби [1, 20]: *Adiós, granate: este es el color con el que nos vestiremos de pies a cabeza en primavera 2025* [8, 12.01.2025] / *Бувай, бордовий: який теплий відтінок стане трендом весни 2025?* [9, 15.01.2025].

Таким чином, в ході використання іншомовних матеріалів як перекладного журнального контенту їх заголовки є тим елементом, що суттєво трансформуються. При перекладі таких заголовків важливо зберегти їх гостроцікавий характер та ефективно передати змістову складову з урахуванням низки позамовних чинників, як-от редакційна політика та інформаційні потреби видання, потреби і норми цільової культури, що і зумовлює вибір відповідної стратегії перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойчук А., Олексишина Л. Транскреація як новий підхід до перекладу рекламних текстів та слоганів. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Германська філологія*. 2021. № 833. С. 18–24.
2. Воробйова Т., Смалько Л. Назви художніх творів та заголовки як перекладацька проблема (на матеріалах англomовної художньої літератури в перекладах українською). *Лінгвостилістичні студії*. 2018. № 8. С. 140–151.
3. Пилипенко І. О. Специфіка перекладу газетних статей з англійської мови на українську. *Філологія та лінгвістика у сучасному світі* : матеріали міжнар. науково-практ. конф., м. Запоріжжя, 30–31 серп. 2019 р. С. 91–92.
4. Федоренко Л. Принципи перекладу заголовків медійних текстів. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. Т. 6, № 2. С. 126–129.
5. Чердниченко О.І. Переклад – Культура – Ідентичність. К.: Видавець Заславський О.Ю., 2017. 224 с.
6. Hernández Guerrero M. J. La traducción en las nuevas formas de periodismo. MonTI. *Monografías de Traducción e Interpretación*. 2019. № 5. С. 72–93.
7. Nwamuo A. N., Nwafor G. U. How Online Newspaper Headlines Sway Opinion: Analysis of Online Newspaper Readership Patterns among Facebook Users. *International Journal of Informatics, Technology & Computers*. 2019. Т. 5, № 1. С. 1–10.
8. Vogue España. URL: <https://www.vogue.es/> (дата звернення: 03.04.2025).
9. Vogue UA. URL: <https://vogue.ua/> (дата звернення: 03.04.2025).

Бокарьова А.І., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Гейко Т.М., к.філол.н., доц., науковий керівник

ВИЯВ ІДЕНТИЧНОСТІ МОЛОДІ У ФРАНКОМОВНОМУ КІНОДИСКУРСІ: ЛІНГВОПРАГМАТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Актуальність дослідження зумовлена зростаючою роллю кіно як засобу соціальної комунікації та механізму репрезентації протестних настроїв. Франкомовний кінематограф містить значний пласт соціолінгвістичних проявів, зокрема мовних стратегій протесту та опору, які відображають соціальну ідентичність молоді. **Мета** дослідження – виявити та охарактеризувати лінгвістичні засоби вираження протесту та опору у франкомовному кінодискурсі на матеріалі фільмів «*Ненависть*» (1995), «*Пророк*» (2009) та «*Афіна*» (2022). **Предметом** дослідження є мовні стратегії протесту та опору в репліках персонажів. **Матеріалом** дослідження слугують оригінальні діалоги фільмів та їх субтитровані версії.

У ході дослідження було встановлено, що аналіз мовних проявів протесту та опору у франкомовному кінодискурсі передбачає використання комплексу методів,

спрямованих на виявлення специфіки мовної поведінки персонажів. Зокрема, дискурсивний аналіз дозволяє простежити основні мовні стратегії протесту, тоді як семантико-прагматичний аналіз сприяє визначенню функцій сленгу, аргю та верлану в комунікації персонажів. Додатково застосовується контрастивний аналіз, що дозволяє порівняти оригінальні репліки персонажів із їх перекладеними версіями у субтитрах, виявляючи труднощі адекватної передачі протестної лексики.

Результати дослідження свідчать про існування характерних мовних стратегій, що використовуються для вираження протесту у французькому кіно. Зокрема, визначено, що такі стратегії включають застосування сленгових виразів, арготизмів, верлану, імперативних конструкцій та експресивної лексики. Аналіз також показав, що мовна ідентичність молоді тісно пов'язана із соціальним контекстом: персонажі, що належать до маргіналізованих груп, демонструють більшу варіативність протестного мовлення. Крім того, контрастивне зіставлення оригінальних діалогів та їх субтитрованих версій виявило труднощі в передачі сленгових конструкцій, що може призводити до часткової втрати або зміщення протестного дискурсу. Зроблено висновок, що кіномова відіграє ключову роль у відображенні соціального протесту та є маркером ідентичності персонажів. Аналіз лінгвістичних особливостей кінодискурсу дозволяє глибше зрозуміти механізми мовної поведінки молодіжних груп та специфіку їхнього мовного вираження у франкомовному кінематографі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Metz C. *Film Language: A Semiotics of the Cinema*. Chicago: University of Chicago Press, 1974. P. 12–256.
2. Erkaeva D. B. *Film Discourse in the Contemporary World: Semiotics and Analysis*. *Indonesian Journal of Innovative Studies*. 2022. P. 5–42).

Бондар А.С., аспірантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Асадчих О.В., д.пед.н., проф., науковий керівник

ТЕХНОЛОГІЯ ПРОЄКТІВ У НАВЧАННІ ІСТОРИЧНОЇ ГРАМАТИКИ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ

Актуальність. Знання історичної граматики японської мови є необхідними для роботи з класичними творами японської літератури. Обізнаність у цій сфері дасть студентам можливість досліджувати і перекладати твори, які раніше не були доступні україномовному читачеві; а також можливість поглибити розуміння структури та граматики сучасної японської мови. Історична граматика зазвичай викладається з використанням граматико-перекладного методу. Попри те, що цей метод є певною мірою ефективним, він одноманітний і не дає студентам можливості розкрити творчій потенціал, що нерідко призводить до падіння мотивації. Таким чином з'являється необхідність у використанні іншої технології.

Саме технологія проєктів провокує студентів ті твори, які відповідають їхнім інтересам, а отже підвищує мотивацію. Також співпраця з колегами позитивно впливає на організаційні та комунікативні навички студентів. Отже, можна припустити, що саме ця технологія буде ефективною для навчання історичної граматики японської мови.

Огляд літератури. Засновником методу проєктів вважається В. Г. Кіппатрик [4], який запропонував свій підхід у 20-х роках ХХ ст. Відтоді дослідження і розробка цієї технології продовжувалась по всьому світу. Серед закордонних вчених варто згадати Г. Томаса, Д. Фред-Бута, С. Хейнса. На теренах України дослідженням технології проєктів займалися Е. Арванітопуло [1], Н. Бориско [2], Н. Скляренко [3], О. Тарнапольський та інші.

Метою дослідження є сформулювати можливий варіант використання технології проєктів у навчанні історичної граматики японської мови

Основний виклад. Вивчення історичної граматики вимагає глибоких знань граматики сучасної мови, а отже можливе для студентів старших курсів ОР «Бакалавр» та студентів ОР «Магістр». Враховуючи, що щораніше написаний художній твір, то сильніше відрізнятиметься використовувана в ньому граматика від сучасної, логічно починати з пізніших творів (наприклад, початку XX ст.) і поступово впроваджувати більш ранні твори.

Суть проєктів, над якими працюватимуть студенти, полягатиме в наступному:

1. Команда обирає твір, написаний у заданому проміжку часу. Якщо він перекладений українською мовою, це полегшить роботу студентів, адже вони зможуть зосередитись на граматичному аспекті, а не на розумінні тексту.

2. Далі студенти мають визначити, які відмінності є у граматиці твору порівняно з сучасною граматиною. На цьому етапі буде особливо важливим розподіл обов'язків.

3. Визначивши відмінності між історичною та сучасною граматиками, студенти мають за допомогою довідкових матеріалів дослідити значення та функції відмінних граматичних форм, конструкцій.

4. На фінальному етапі студенти роблять презентацію результатів свого дослідження.

Висновки. Запропонований підхід передбачає поступове ознайомлення студентів з особливостями історичної граматики японської мови. Поетапне дослідження відмінностей між сучасною та історичною граматиками, аналіз граматичних конструкцій та їхніх функцій із залученням довідкових матеріалів формує цілісне розуміння еволюції мовної системи.

Таким чином, впровадження методу проєктів у навчальний процес може значно покращити ефективність засвоєння історичної граматики, зробити її вивчення більш цікавим та продуктивним. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку детальних методичних рекомендацій щодо впровадження цієї технології у навчальні програми закладів вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арванітопуло Е. Метод проєктів у вищій школі: теоретичні засади та практичне впровадження / Е. Арванітопуло // Педагогічний альманах. – 2015. – № 2. – С. 45–52.
2. Бориско Н. Використання інноваційних технологій у викладанні іноземних мов / Н. Бориско // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. – 2018. – Т. 21, № 1. – С. 67–74.
3. Скляренко Н. Проектна діяльність у процесі навчання іноземних мов / Н. Скляренко // Освітній дискурс. – 2020. – № 3 (18). – С. 89–95.
4. Kilpatrick W. H. The Project Method. Teachers College Record: The Voice of Scholarship in Education. 1918. Vol. 19, no. 4. P. 1–5. URL: <https://doi.org/10.1177/016146811801900404> (date of access: 02.04.2025).

Бондарева В.Ю., *магістрантка, ХНУ ім. В.Н. Каразіна*

Матюхіна Ю.В., *к.філол.н., доц., науковий керівник*

АНГЛОМОВНИЙ ПІДПРИЄМНИЦЬКИЙ ПІТЧ: КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

У сучасному бізнес-середовищі підприємницький пітч є важливим інструментом для залучення інвесторів та партнерів. Оскільки англійська мова є мовою міжнародного бізнесу, вміння ефективно комунікувати нею є необхідним для успішного ведення бізнес-дискурсу.

Актуальність дослідження полягає в тому, що комунікація англійською є необхідною для підприємців, які прагнуть вийти на міжнародний ринок. Вивчення підприємницького пітчу допомагає виявити ефективні стратегії для успішної бізнес-комунікації, що сприяє розвитку навичок та підвищенню конкурентоспроможності на ринку.

Об'єктом дослідження стала англійська мова в контексті бізнес-дискурсу, а **предметом** – її особливості в рамках представлення підприємницького пітчу.

Метою дослідження є аналіз та визначення комунікативно-прагматичних характеристик, притаманних підприємницькому пітчу в сучасному англомовному суспільстві.

Соціально-ситуативний параметр пропонується як критерій розрізнення типів дискурсу, зокрема бізнес-дискурсу. Бізнес-дискурс включає комунікаційні практики, що застосовуються в діловому середовищі для досягнення власних цілей, в спілкуванні з колегами, клієнтами та партнерами. Одним з важливих його жанрів є підприємницький пітч.

Пітч являє собою стисле та переконливе представлення ідеї продукту або бізнес-плану, яке використовується для привернення уваги аудиторії та спонукання її до дій. За допомогою нього підприємці залучають інвесторів і шукають можливості для розвитку бізнесу.

Ефективність підприємницького пітчу залежить від кількох факторів: ролі та статусу учасників, які визначають тон і зміст презентації, сфери спілкування та комунікативного середовища, що впливають на стиль пітчу, а також каналу комунікації, стилю та невербальних елементів, таких як жести та міміка, що суттєво впливають на його сприйняття.

Кожен пітч містить такі основні частини: привітання публіки та представлення себе, основну частину з презентацією продукту/послуги, досягнень або історії компанії, а також майбутні плани. Завершення пітчу зазвичай включає повторення назви продукту, подяку та готовність відповісти на запитання.

Аналіз лексико-граматичних особливостей підприємницького пітчу показує використання специфічних конструкцій і прийомів для досягнення комунікативних цілей. Підприємці застосовують часові форми (Present Simple/Continuous, Present Perfect) для акцентування важливих аспектів бізнесу та майбутніх планів. Особові займенники, риторичні запитання та числівники допомагають залучити аудиторію. Модальність і повтори посилюють ефективність комунікації, а елементи розмовної мови забезпечують природний потік мовлення та інтерактивність.

У контексті підприємницького пітчу фатична функція грає важливу роль у створенні позитивної атмосфери та забезпеченні ефективного взаєморозуміння. Встановлення контакту на початку презентації, підтримка комунікації протягом виступу та завершення виступу з виразами готовності до подальшого спілкування сприяють успішному сприйняттю ідеї та формуванню довготривалих взаємин.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Видавничий центр «Академія», 2004. 342 с.
2. Ермоленко С. Я., Бибик С. П., Тодор О. Г. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів. Київ: «Либідь», 2001. 221 с.
3. Карпчук Н.П. Адресованість в офіційному та неофіційному англомовному дискурсі (комунікативно-прагматичний аналіз). моногр. Луцьк: Редакційно-видавничий відділ «Вежа», 2006. 159 с.
4. Климентова О. В. Фатична функція мови в аспекті усвідомлюваних і неусвідомлюваних чинників комунікації. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2014. №50(1). 368-375 с.

5. Лю Юй. Типологія англомовного ділового дискурсу. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2021. № 3 (39). 85-88 с.
6. Міщинська І. Мовленнєві ситуації англомовного ділового дискурсу. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2019. №17. 76-88 с.
7. Науменко Л. Діловий дискурс та його функціонально-стильові характеристики. *Культура народів Причорномор'я*. Київ, 2003. № 37. 122-124 с.
8. Науменко Л.П. Конституенти сучасного англомовного бізнес дискурсу. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013, № 43(3). 115-123 с.
9. Павлик Н. Комунікативна та структурно-семантична організація фатичних мовленнєвих актів в англійській та українських мовах (на матеріалі драматичних творів кінця XIX – початку XX століть). автореф. дис. док. псих. наук. Київ, 2018. 23 с.
10. Павлик Н. Фатична функція та її місце у системі функцій мови. *Мова і культура*. 2014. №17, т. 2. 120-127 с.
11. Шевченко І. Проблеми типології дискурсу. *Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен*. моногр. Харків, 2005. 233 – 236 с.
12. Biber D., Stig J., Geoffrey L., Conrad S, Finegan E. Longman Grammar of Spoken and Written English. Harlow: Pearson Education Limited. London, 1999. 1204 pp.
13. Cunningham L. A. Linguistic Analysis of the Entrepreneurial Pitch. Clemson, 2010. 130 pp.
14. Daly P., Davy D. Crafting the Investor Pitch Using Insights from Rhetoric and Linguistic. *The ins and outs of business and professional discourse research*. London, 2016. 182-203 pp.
15. Daly P., Davy D. Structural, Linguistic and Rhetorical Features of the Entrepreneurial Pitch: Lessons from the Dragon's Den. *The Journal of Management Development*. 2016, №35 (1). 120-132 pp.
16. Developing Pitches for Various Audiences and Goals. URL: https://openstax.org/books/entrepreneurship/pages/7-3-developing-pitches-for-various-audiences-and-goals#OSX_Eship_07_03_Pitch (Last accessed: 23.03.2024).
17. Díez-Prados, M. Verbal and non-verbal engagement devices in business persuasive discourse: the elevator pitch. *Engagement in Professional Genres: Deference and Disclosure*. Amsterdam/Philadelphia, 2019. 217-242 pp.
18. Gambhir R., Tangkiengsirisin. S., Analysis of Linguistic Features in Startup Pitches. *rEFlections*. 2023. №30. 59–83 pp.
19. Healey M., Clarke J., & Cornelissen J. Actions Speak Louder than Words: How Figurative Language and Gesturing in Entrepreneurial Pitches Influences Investment Judgments. *Academy of Management Journal*. 2019. №62. 1-56 pp.
20. Malmkjær K. The Linguistics Encyclopedia. London & New York, 1996.
21. Petersen T. "Give It Your Best Pitch." *Public Relations Tactics*. 2004, №11(10). 265–277 pp.

Бородін І.С., магістрант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Крайнікова Т.С., д.н. із соц. комунікацій, доц., науковий керівник, ННІЖ КНУ імені Тараса Шевченка

РОЛЬ ПЕРЕКЛАДУ У РОЗВИТКУ ІНТЕРНЕТ-МЕМІВ

Сучасний цифровий простір наповнений різноманітними формами комунікації, і одним із найпотужніших явищ останніх десятиліть стали саме мему. Вони не лише розважають, а й виконують соціально-культурну функцію, формуючи колективну ідентичність та відображаючи суспільні настрої. Проте, коли мему поширюються між різними мовними спільнотами, їхній переклад стає справжнім випробуванням.

Переклад мемів – це не просто передача тексту іншою мовою, а процес адаптації змісту, стилю, культурних реалій та навіть візуального компонента. Оскільки мему зазвичай базуються на грі слів, культурних кодах чи навіть історичних контекстах, традиційні підходи до перекладу часто виявляються неефективними. Наприклад, буквальний переклад може призвести до втрати гумору або зробити мем незрозумілим для іншої аудиторії. Тому перекладачам доводиться використовувати різні стратегії: адаптацію, транспозицію чи навіть створення нового, еквівалентного мемного контенту.

Важливо зазначити, що переклад сприяє еволюції мемів. У процесі адаптації певні елементи можуть змінюватися, що спричиняє появу нових варіацій мемів у різних культурних середовищах. Наприклад, популярні англomовні меми, перекладені українською, іноді отримують локальні особливості: змінюється референція, використовується діалектна лексика або додаються натяки на український контекст. Це демонструє, як переклад є не просто механічним процесом, а справжнім креативним актом.

Мем як медіа-об'єкт здатен об'єднувати людей з різних мовних спільнот, якщо переклад виконано вдало. Якщо ж адаптація невдала, це може призвести до непорозумінь або навіть до курйозних ситуацій. Саме тому роль перекладача в сучасному цифровому просторі стає дедалі важливішою: він не лише передає зміст, а й забезпечує ефективну міжкультурну взаємодію.

Переклад інтернет-мемів – це не просто механічна трансформація слів, а складний процес, що потребує розуміння культурного контексту, глибоких лінгвістичних знань та креативного підходу. Перекладачі фактично стають співавторами мемів, а їхня робота безпосередньо впливає на їхню популярність у новому мовному середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Докінз Р. Егоїстичний ген / Річард Докінз ; пер. Я. Лебеденко. [Б. м. : б. в.], 1989.
2. Коляденко О. Термін фрейм у лінгвістиці [Електронний ресурс] / О. Коляденко // Термінологічний словник. 2013. № 2. С. 139–144. Режим доступу - [посилання](#).
3. Чемеркін С. Інтернет-мем — що це? [Електронний ресурс] / Сергій Чемеркін // Культура слова. 2015. № 82. С. 113–116. Режим доступу – [посилання](#).
4. Штолцен Ю. Теорія фреймового аналізу [Електронний ресурс] / Ю. Штолцен. С. 85–87. Режим доступу - [посилання](#).
5. Peter L. Berger. The Social Construction of Reality: a treatise in the sociology of knowledge / Thomas Luckmann, David Colacci, Thomas A. Penguin Publishing, 1991. 249 p.
6. Rushkoff D. Media Virus! Hidden Agendas in Popular Culture / Douglas Rushkoff. Ballantine Books, 1996. 368 p.

Братель О.М., к.філол.н., доц., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ ІСПАНСЬКОГО МОВЛЕННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Протягом останніх кількох років штучний інтелект (ШІ) поступово стає невід'ємною частиною нашого життя, а мовні моделі ШІ впливають на способи взаємодії людини з текстовими даними, що зумовлює актуальність цього дослідження. Мовні моделі спрощують доступ до інформації, допомагають автоматизувати рутинні завдання та сприяють розвитку нових форм цифрової комунікації [1, 24-35].

Мовлення ШІ має певні особливості, тому метою дослідження є визначення його специфічних рис в іспанській мові. Так, ШІ може генерувати логічні тексти, проте не має реальних знань, кожне слово вибирається на основі статистичної ймовірності, а не особистих емоцій. Людське мовлення завжди має прагматичний намір, у той час як мовлення ШІ – результат алгоритмічного процесу [2, 74-76].

Синтаксис текстів ШІ вирізняється правильною граматиною (в межах стандартного корпусу навчання), відсутністю експресивної синтаксичної варіативності, характерної для людської мови, та тенденцією до довгих, логічно структурованих речень. На лексичному рівні спостерігається мінімальне вживання сленгу та неологізмів (без спеціального навчання на таких корпусах) і часте повторення усталених виразів через алгоритмічну оптимізацію (наприклад, "*Cabe destacar que...*", "*Es importante señalar que...*", "*Como mencioné anteriormente...*", "*Vale la pena mencionar que...*").

ШІ використовує формально-нейтральний стиль, і без специфічного налаштування в нього відсутня індивідуальна стилістика.

Деякі мовні моделі демонструють впізнавані патерни мовлення. Наприклад, Chat GPT характеризується високою частотою узагальнень і обережних формулювань ("*En la mayoría de los casos...*", "*Generalmente...*", "*Por lo general...*"). Також йому властиве використання фразових конструкцій типу "Це залежить від контексту": "*Depende del contexto en el que se utilice esta expresión.*", "*El significado de esta palabra puede cambiar según la región o el dialecto.*".

У мовленні Chat GPT спостерігається уникання категоричних тверджень і спірних оцінок: "*Existen diferentes puntos de vista sobre este tema*", "*Cada perspectiva tiene sus propios argumentos.*", "*No hay un consenso absoluto sobre esta cuestión, ya que depende de la interpretación individual.*".

Таким чином, можна говорити про існування сукупності характерних мовних ознак, які відрізняють мовлення ШІ від людського і роблять його тексти впізнаваними.

ЛІТЕРАТУРА

1. Великі мовні моделі штучного інтелекту в медицині. Микола Мойсеєнко, Мирослав Кузишин, Лілія Туровська, Юлія Мазуренко, Михайло Петришин, Олександр Мазуренко // *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 72. 2024. P. 73-88.

2. Norvig P., Russell S. *Artificial Intelligence: A Modern Approach*, Global Edition. Pearson Education Limited, 2022. 1168 p.

Бурч А.В., магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Зубцова С.В., асист., науковий керівник

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ ЗАСОБІВ ВИРАЖЕННЯ ЕКСПРЕСІЇ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ ФРАНЦУЗЬКОГО РОМАНУ ЖАНРУ ФЕНТЕЗІ

Останніми роками жанр фентезі значно зріс у популярності серед читачів різного віку, що сприяло появі на українському ринку перекладів не лише англomовних, а й франкомовних письменників. Оскільки твори фентезі часто є зразком креативності авторів та нетрадиційності прийомів, їхній переклад може становити певні виклики. Вивчення цих труднощів, зокрема, способів відтворення експресії, сприяє не лише кращому розумінню особливостей жанру, а й вдосконаленню перекладацьких стратегій та розширенню можливостей художнього перекладу.

Аналіз теоретичної літератури показав, що науковці ще не послуговуються єдиним визначенням поняття жанру фентезі, проте виокремлюють його конкретні риси: побудова вигаданого світу, відмінного від реальності; існування надприродних істот; сюжет розгортається навколо людини з надзвичайними здібностями; магія є невід'ємним елементом та ін. [1].

Автори фентезі через свої твори звертаються до тем добра і зла, міжособистісних стосунків та суспільно-політичних проблем. Тому цей жанр відзначається високим рівнем експресії. Мовознавці визначають експресію як комплексну лінгвостилістичну категорію, що полягає в збільшенні виразності повідомлення чи тексту, яке може досягатися різними стилістичними прийомами [4].

Матеріалом дослідження стали дві частини роману французької письменниці Крістелль Дабос із циклу «Крізь дзеркала» – «Зимові заручини» (2013) й «Викрадені з Місяцесяйва» (2018) та їхні україномовні переклади: I частини у виконанні І.

Серебрякової, В. Гусенюк, О. Лади-Чудновської (2022) та II частини у виконанні В. Галичиної (2024).

Аналіз обраного твору показав, що письменниця Крістелль Дабос активно використовувала виражальні прийоми, кожен з яких виконує певну функцію в тексті. Такі засоби, як парцеляція, видільні конструкції та повтори вживалися для передачі особливостей мовлення, відтворення процесу мислення, створення відчуття напруженості та тривоги. Одним з ключових тропів у романі є антитеза, на якій побудовані персонажі та їхні стосунки. Метафора, гіпербола, ампліфікація та градація сприяли інтенсифікації подій або переживань персонажів. Іронія вживалася з метою підняти соціально-політичні питання.

Виявлено, що перекладачка другої частини роману вдавалася до синонімічної заміни, транспозиції, опущення та додавання, щоб адаптувати текст для українського читача або компенсувати ті місця, де дослівний переклад призвів би до експресивних зсувів. За відсутності повного еквівалента використовувалися модуляція та реметафоризація. Перекладачі першої частини частіше відступали від оригіналу. При збереженні змісту змінювався синтаксис, а рівень експресивності залишався тим самим або змінювався. Тому, якщо перекладач вирішує суттєво трансформувати текст, йому необхідно зважити доцільність такого рішення в кожному конкретному випадку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Борова, В. (2022). Жанрові особливості творів фентезі (на матеріалах романів Урсули Ле Гуїн). *Сучасні філологічні дослідження та навчання іноземної мови в контексті міжкультурної комунікації: Збірник студентських наукових робіт*, 15. С. 25–29.
2. Дабос, К. (2022). Крізь дзеркала. Зимові заручини / Крістелль Дабос; пер. з фр. І. Серебрякової, В. Гусенюк, О. Лади-Чудновської. Харків: Віват. 448 с.
3. Дабос, К. (2024). Крізь дзеркала. Книга 2. Викрадені з Місяцесяйва / Крістелль Дабос ; пер. з фр. В. Галичиної. Харків: Віват. 512 с.
4. Чабаненко, В. (2002). Стилїстика експресивних засобів української мови. Монографія. Запоріжжя: ЗДУ. 351 с.
5. Dabos, C. (2013). *Le Passe-miroir. Tome-1. Les Fiancés de l'hiver* / Christelle Dabos. Paris : Gallimard Jeunesse. 528 p.
6. Dabos, C. (2018). *Le Passe-miroir. Tome-2. Les Disparus du Clairdelune* / Christelle Dabos. Paris : Gallimard Jeunesse. 564 p.

Буць Д.В., аспірантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Покровська І.Л., д.філол.н., проф., науковий керівник

ЗАПОЗИЧЕННЯ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ ТОПОНІМІЧНИХ ОДИНИЦЬ У ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ

Топоніми є важливим елементом мовної картини світу, оскільки вони відображають історичні, культурні та соціальні процеси, що відбувалися в певному регіоні [1]. Турецька топоніміка має багатий і різноманітний характер, значною мірою сформований як тюркськими автохтонними назвами, так і запозиченнями з різних мов та їх подальшою трансформацією в турецькому мовному середовищі. Аналіз топонімічних запозичень дозволяє простежити історію контактів турецького народу з іншими етносами та виявити механізми адаптації іншомовних назв у турецькій мові.

Таким чином, дослідження топонімічних запозичень створює *актуальність даної роботи*, оскільки це важливо для розуміння історичних та культурних процесів, що відбувалися на території сучасної Туреччини. Багато географічних назв мають багатовікову історію, яка відображає перетин цивілізацій, мовну взаємодію та державні трансформації. В умовах глобалізації та зростаючої зацікавленості до культурної

спадщини, аналіз адаптації запозичених топонімів сприяє глибшому розумінню формування національної ідентичності Туреччини.

Варто зазначити, що вагомий внесок у вивчення турецької топонімії зробили такі науковці, як Севан Нішанян, який досліджував етимологію топонімів у Туреччині, та Озхан Озтюрк, що аналізував взаємозв'язки між турецькими, грецькими, вірменськими та курдськими географічними назвами. Крім того, роботи Джефрі Льюїса висвітлюють вплив політичних реформ на мовну систему Туреччини, включаючи топонімічну політику. Дослідження інших авторів, зокрема в рамках компаративної ономастики, свідчать про глибоку інтеграцію запозичених топонімів у турецьку мову через адаптаційні процеси.

Метою дослідження є аналіз процесів запозичення та трансформації топонімів у турецькій мові, визначення основних джерел іншомовних топонімів, механізмів їх адаптації та політичних факторів, що впливали на зміну географічних назв у різні історичні періоди.

Запозичення топонімів у турецькій мові відбувалося протягом різних історичних періодів, що пов'язано з міграціями, завоюваннями, політичними змінами та культурними контактами. Основні етапи:

1) Сельджуцький період (XI–XIII ст.) – проникнення арабських і перських топонімів через ісламізацію та адміністративний вплив.

2) Османський період (XIV–XIX ст.) – активне засвоєння топонімів з балканських, кавказьких і близькосхідних мов (грецька, вірменська, курдська, слов'янські мови).

3) Республіканський період (з 1923 р.) – часткова заміна запозичених топонімів на турецькі відповідники в рамках політики мовної реформи та національної ідентичності.

У турецькій мові існує дуже багато запозичених географічних назв, тобто топонімів, з різних мов, а саме:

- **Грецька мова** (Κωνσταντινούπολις – Kōnstantinoúpolis → İstanbul (Стамбул); Σμύρνη – Smýrnē → İzmir (Ізмір));
- **Арабська мова** (الرُّهَا – ar-Ruhā → Şanlıurfa (Шанлиурфа); العزیز – al-'Azīz → Elazığ (Елязиг));
- **Перська мова** (تبریز – Tabriz → Tebriz (Тебріз); خوی – Khoy → Hoy (Хой));
- **Вірменська мова** (Վան – Van → Van (Ван); Մուշ – Muş → Muş (Муш));
- **Курдська мова** (Amed → Diyarbakır (Діярбакир)) [3].

Окрім цього, необхідно додати і те, що тюркські топоніми становлять значну частину турецької топонімії та мають історичне коріння ще з часів Центральної Азії. Тюркські автохтонні топоніми відіграють важливу роль у відображенні культурних, історичних та географічних аспектів розвитку тюркських народів, оскільки вони відображають не тільки фізичні характеристики місцевості, але й соціально-політичні особливості та духовну спадщину.

Багато сучасних назв у Туреччині походять від стародавніх тюркських слів, що означають географічні особливості. Ці топоніми вказують на фізичні особливості ландшафту: гори, річки, озера, ущелини тощо. Вони мають глибокий зв'язок з природою і зазвичай надаються за географічними рисами місцевості:

1) *Kardeniz* (від тюркського «kar» – сніг і «deniz» – море) – назва гір і моря, що вказує на сніжний, холодний характер місцевості;

2) *Kavak* (від турецького «kavak» – тополя) – місце, де росте багато тополь;

3) *Fethiye* (від арабського «fath» – завоювання території) – місто, яке пов'язане з важливою історичною подією або географічним зміщенням.

- 4) *Ankara* (від давньотюркського слова «ankara») – означає «якір», «стоянка»;
5) *Erzurum* (можливо, від тюркського «Arz-i Rum» (земля римлян)) – підкреслює історичний контекст міста [5; 4].

Деякі турецькі топоніми позначають адміністративні одиниці, такі як провінції, райони, міста чи села і вони можуть мати значення, яке стосується політичних чи соціальних умов певного часу: *Eskişehir* (від турецького «eski» – старий і «şehir» – місто), тобто місто, яке має давню історію; *Konya* (місто, пов'язане з ісламським містом історії, і де можна знайти значні культурні та релігійні впливи).

Військова історія Туреччини, зокрема Османської імперії, також відображається в топонімах, де вшановують військові перемоги або важливі битви: *Çanakkale* (місто, яке стало символом для турецьких воїнів під час Першої світової війни), *Sarikamis* (історичне місце, де відбулася велика битва під час Османської імперії).

Процес запозичення та адаптації іншомовних топонімів у турецькій мові здійснюється за допомогою таких механізмів як:

- **Фонетична адаптація** – модифікація іншомовних назв відповідно до звукових норм турецької мови (Σμύρνη → İzmir, Κωνσταντινούπολις → İstanbul);
- **Морфологічна адаптація** – внесення змін у структуру слова через додавання афіксів або скорочення складних форм (Κύπρος → Kıbrıs);
- **Семантична трансформація** – зміна значення або переосмислення окремих частин назви (الرُّهَا → Şanlıurfa, де «Şanlı» означає «славетний»);
- **Калькування** – буквальный переклад складових топоніма (Karadeniz → Чорне море, Akdeniz → Біле море) [2; 6].

Отже, можна впевнено сказати, що дослідження запозичень та трансформації топонімів у турецькій мові є важливим етапом у розумінні процесів культурної взаємодії та мовного розвитку, а також допомагає глибше пізнати соціокультурну спадщину Туреччини. Перспективними напрямками подальших досліджень можуть стати вивчення регіональних відмінностей у використанні запозичених топонімів, а також порівняльний аналіз адаптації топонімічних запозичень в інших мовах, що мають спільні історичні корені з турецькою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Таранова Н. Основні етапи розвитку топонімії як науки. Наукові записки Тернопільського НПУ імені В. Гнатюка. Серія: Географія. № 2, 2006.
2. Бушаков В. А. Лексичний склад історичної топонімії Криму. Київ: Ін-т сходознавства імені А.Ю. Кримського, 2003. 226 с.
3. Aksan Doğan. Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim 3, Türk Dil Kurumu Yayınları. Ankara, 1982.
4. Gülensoy T. Türkçe Yer Adları Kılavuzu. Ankara: TDK, 1995.
5. Kayserili A. Erzurum Şehri'nde Yer Adları Üzerine Bir Deneme. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2015. 653-667 pp.
6. Şahin G. Türkiye'de Yapılmış Toponimi Çalışmaları. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 4 (3), 2010. 134-156 pp.

Вавровська Н.В., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Кісілевич Я.С., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Любашенко О.В., *д.пед.н., проф., науковий керівник*

ПЕРЕШКОДИ Й ПОТЕНЦІАЛ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТИ ЗА ДЕРЖАВНИМ СТАНДАРТОМ ПРОФІЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Мовно-літературна освіта є основою формування особистості, її національної ідентичності, комунікативних навичок і критичного мислення. У межах дослідження здійснено компаративний аналіз Державного стандарту профільної середньої освіти, а також практики його впровадження. Проаналізовано зміст стандарту, зокрема 30 компонентів, що визначають ключові компетентності, методи оцінювання та механізми навчання. Визначено основні проблеми й перспективи мовно-літературної освіти в сучасних умовах.

Одним із ключових викликів є відсутність чітких критеріїв оцінювання, що знижує об'єктивність результатів навчання. Письмові роботи оцінюються за суб'єктивними критеріями, тестові завдання орієнтовані переважно на швидкість виконання, а не на критичне мислення, а усне мовлення залишається поза увагою. Розрив між стандартом і реальною практикою викладання зумовлений браком методичних матеріалів, недостатньою підготовкою педагогів та слабкою інтеграцією цифрових технологій, що ускладнює впровадження компетентнісного підходу. Водночас спостерігається зниження мовленнєвої практики, адже сучасна методика акцентує увагу на аналізі текстів і когнітивному розвитку, що призводить до фрагментарного читання художніх творів і зменшення комунікативної складової навчального процесу.

Для подолання цих проблем необхідно запровадити чіткі критерії оцінювання, що охоплюють тести, письмові й усні завдання. Важливим є посилення інтеграції мовної та літературної освіти, створення нових методичних матеріалів і використання сучасних технологій у навчанні. Для підвищення рівня мовно-літературної компетентності варто орієнтуватися на практичне застосування знань, розвиток комунікативних навичок і формування критичного мислення учнів.

Дослідження підтвердило, що основними викликами є відсутність об'єктивних критеріїв оцінювання, розрив між теоретичними положеннями стандарту та реальною практикою викладання, а також недостатня увага до мовленнєвої діяльності. Реформування системи оцінювання та вдосконалення методичних підходів є ключовими чинниками для покращення якості мовно-літературної освіти в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кабінет Міністрів України. (2024). Державний стандарт профільної середньої освіти (Постанова № 851 від 25 липня 2024 р.). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-2024-%D0%BF#Text>

Вакко П.І., *студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Субота І.О., *к.філол.н., асист., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

ПАНУВАННЯ ТРАДИЦІЙ У СУЧАСНОМУ КУВЕЙТСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ: ХОУДОЖНЄ ОСМИСЛЕННЯ У ЗБІРЦІ НОВЕЛ БАСІМИ АЛЬ-АНЗІ «ЗАЧИНЯЮТЬСЯ ДВЕРІ ПЕРЕД СМУТКОМ»

Жанр новели жваво розвивається в кувейтській літературі починаючи з середини ХХ ст., її становлення та розвиток значною мірою були зумовлені соціальними,

економічними та глобальними змінами [7]. У період суспільно-політичних потрясінь новела стала важливим літературним засобом, що дозволив арабським письменникам осмислювати та відображати реалії повсякденного життя [5, с. 20].

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю вивчення новітньої кувейтської новелістики, зокрема творчості Басіми аль-Анзі, яка є недослідженою як в Україні, так і в західному науковому просторі. Серед українських досліджень варто згадати дисертацію Суботи І.О. [3] в якій авторка побіжно згадує про важливість новелістичної творчості письменниці в контексті розвитку кувейтської новелістики у I чверті XXI ст. Також новели Басіми аль-Анзі «Надія на порятунок» [1], «Тут був бешкетник» [2] вийшли в українському перекладі й ввійшли до збірки перекладів кувейтських новел «У пошуках коштовних перлин». Серед західних робіт присвячених кувейтській новелістиці зазначимо праці Міхалак-Пікульської Б. [6] та Діану А.-Ч.Х. [4], однак, вони були написані ще у кінці XX ст. Таким чином творчість кувейтської письменниці Басіми аль-Анзі залишається недослідженою, хоча вона є авторитетною літературною постаттю в арабських країнах.

У 2007 році Басіма аль-Анзі отримала Державну заохочувальну літературну премію за збірку новел «Мізерне життя без подій» («حياة صغيرة خالية من الأحداث», 1998). У 2011 році її збірка «Зачиняються двері перед смутком» («يغلق الباب على ضجر», 2010) була включена до довгого списку Літературної премії імені Шейха Заїда в номінації «Молодий автор». Два роки потому, у 2013-му, цю ж збірку відзначили Державною заохочувальною літературною премією. Роман Басіми аль-Анзі «Чорні туфлі на тротуарі» («حذاء أسود على الرصيف»,) приніс їй третє місце Премії Шарджа за досягнення в арабській літературі у 2012 році. У 2016 році авторку визнали «Жінкою року» в номінації «Література». Того ж року вона отримала нагороду Ради співробітництва арабських країн Перської затоки за внесок у літературу [1, с. 124].

Мета дослідження — визначити проблематику збірки новел Басіми аль-Анзі «Зачиняються двері перед смутком» («يغلق الباب على ضجر», 2010) та з'ясувати яке місце у ній займає тема домінування традицій у сучасному кувейтському суспільстві, яка була провідною у жіночій новелістиці XX століття. Письменниця у цій збірці піднімає низку актуальних соціальних питань, багато з яких є універсальними для різних країн світу. Водночас новели збірки розкривають проблему збереження застарілих традицій і звичаїв, які нерідко стають джерелом конфліктів і «смуток» героїв. Наприклад, новели «Надія на порятунок» і «Пані міражу» акцентують увагу на значному впливові родини на життя жінки та обмеження її вибору; новела «В'яне інжир» розкриває роль забобонів у суспільстві, а твори «Фесрверки» та «Прокляття Неттадж» висвітлюють питання соціального статусу та походження.

На основі проведеного аналізу ми зробили висновок, що традиції у сучасному кувейтському суспільстві відіграють подвійну роль: з одного боку, вони є якорем, що тримає зв'язок з минулим і сприяють збереженню культурної ідентичності, а з іншого — можуть стримувати соціальний прогрес і обмежувати особисту свободу, адже усталені явлення про правильний спосіб життя є досі панівними в суспільстві Кувейту. Важливим аспектом є те, що економічний розвиток Кувейту відбувся стрімко, протягом кількох десятиліть, тоді як соціальні зміни потребують значно більше часу. Традиції та звичаї, що формувалися століттями, не можуть миттєво адаптуватися до нових соціокультурних умов, що, на нашу думку, і стає причиною багатьох соціальних суперечностей.

Аналіз збірки «Зачиняються двері перед смутком» Басіми аль-Анзі дозволяє зробити висновок, що Басіма аль-Анзі розкриває тему панування традицій у сучасному кувейтському суспільстві, їхнього впливу на життя кувейтців, часто демонструючи

конфлікт між усталеними звичаями та прагненням до особистої свободи. Таким чином, письменниця продовжує традицію жіночої новелістики ХХ століття, одночасно розширюючи її межі за рахунок сучасних контекстів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аль-Анзі, Басіма. Надія на порятунок. Пер. з араб. Інни Суботи// У пошуках коштовних перлин. Кувейтські новели українською. Ель-Кувейт: Національна Рада з питань культури, мистецтва та літератури, 2023. С. 96-99 – URL: <https://novels.learnarabic.in.ua/>
2. Аль-Анзі, Басіма. Тут був бешкетник. Пер. з араб. Інни Суботи// У пошуках коштовних перлин. Кувейтські новели українською. Ель-Кувейт: Національна Рада з питань культури, мистецтва та літератури, 2023. С.100-103 URL: <https://novels.learnarabic.in.ua/>
3. Субота І. О. Еволюція жанру новели в літературі арабських країн Перської затоки ХХ – поч. ХХІ ст. :дисертація канд. філол. наук: 10.01.04 Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, 2020. 233 с. URL: https://scc.knu.ua/upload/iblock/385/dis_Subota%20I.O..pdf
4. An-Chi Hoh, Dianu. Contemporary Short Stories by Kuwaiti Women: A Study of Their Social Context and Characteristics. MELA Notes. 2002-2003. № 75–76. 69–84. URL: <http://www.jstor.org/stable/29785770>.
5. Arabic short stories, translated by Denys Johnson-Davies. Berkeley, CA: University of California Press, 1994. 173 с.
6. Michalak-Pikulska B. The contemporary Kuwaiti short story in peace time and war, 1929-1995. Kraków : Enigma Press, 1998. 192 с.
7. سمیح، حکیم. القصة القصيرة وإشكالية التطوير. مجلة حراء : مجلة علمية فكرية أدبية ثقافية. URL: <https://hiragate.com/26767/>
8. العنزي، باسمه. يغلق الباب على ضجر. القاهرة : دار العين للنشر، 2014. 96 ص.

Валієва А., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Переписьотчикова С.Є., к.філол.н., доц., науковий керівник

ПРЯМІ АНГЛІЗМИ ТА ОПОСЕРЕДКОВАНІ ЗАПОЗИЧЕННЯ У НОВОГРЕЦЬКІЙ МОВІ

У сучасних умовах панування англійської як мови міжнародного спілкування неминучим є наповнення інших мов, зокрема європейських, англізмами. Новогрецька мова не стала виключенням. Вплив англійської поширюється на численні сфери, особливо такі, як медіа, освіта та технології. Наразі важливим стало зрозуміти, як слова проникають у новогрецьку мову та адаптуються до неї, щоб уповільнити чи мінімізувати цей вплив задля збереження чистоти новогрецької мови.

Оригінальність цього дослідження полягає у системному розрізненні прямих англізмів від опосередкованих запозичень (тобто таких, що надходять у новогрецьку мову за посередництва англійської (напр. з французької), оскільки навіть такі грецькі дослідники, як Папагригоракіс [2] і Андріотис [4] демонструють плутанину в класифікації, не розрізняючи шляхи потрапляння запозичень у новогрецьку мову [3]. Так, у роботі Папагригоракіса про слова іншомовного походження на Криті перелічено понад 160 французьких запозичень та близько 30 англійських, проте йому не вдалося повною мірою розподілити їх за походженням. Наприклад, він класифікує «τζαζ-μπάντ» (jazz-band) як французьке запозичення, а «μπιφτέκι» (beef-steak) як чистий англізм, що не зовсім відповідає дійсності, оскільки «jazz-band», найімовірніше, походить з плакату першого джазового американського гурту «Razzy Dazzy Spasm Band» («Razzy Dazzy Jazz Band») та сленгу 19-го сторіччя у Новому Орлеані. Дійсно, у французькій мові є подібне слово «jaser», що означає «базікати», проте у Новому Орлеані це слово мало значення «збуджувати», «підбадьорювати», тож це може бути просто збіг [1]. А «beef-steak» походить, найімовірніше, зі Скандинавії, та назва має коріння з латинського «bovem» - «бик/віл/корова» (яке, в свою чергу, ймовірно походить від

протоіндоевропейського кореня «gwou-») та давньоскандинавського «steikja» - «смажене м'ясо» [5].

Мандруючи різними мовами, запозичене слово може практично повністю переінакшитися. Наприклад, новогрецьке слово «μάστορας» походить від латинського «magister» і під впливом часу й мов-посередниць сильно змінилося. Тож дійсно, через додатковий етап явища запозичення дослідникам часто важко розрізнити пряме і опосередковане запозичення. Це дослідження має на меті забезпечити детальніше розуміння інтеграції англізмів у новогрецькій мові, зокрема шляхом розрізнення прямих і непрямих запозичень та їхніх відповідних моделей адаптації.

При цьому варто зауважити, що більшість запозичень з англійської мови є опосередкованими, оскільки у процесі своєї появи та розвитку англійська вибирала величезну кількість лексичних одиниць давніших мов та мов-ровесниць, які й самі нерідко були посередниками.

Важливо також розуміти, як пристосовуються англізми до системи новогрецької мови. Англійські запозичення, здебільшого, впливають на галузеву лексику (наприклад, техніка, спорт), тоді як деякі фонологічні риси змінюють грецькі лінгвістичні норми (наприклад, прийняття велярних носових звуків або фонематична асиміляція):

Jeep – *τζίπ* [dzip] – у грецькій мові немає окремого звуку /j/, тож адаптується як /dz/.

Long – *λονγκ* [lonk] – грец. орфографія пристосовує носовий /ŋ/ до кінцевого /ŋk/.

Bag – *μπαγκ* [bak] – оглушення кінцевого /g/ до /k/.

Проблема активного втручання іншомовних запозичень є потенційною загрозою для розвитку й навіть існування окремої мови, проте є логічним і природним процесом в умовах глобалізації. Це дослідження є однією з перших спроб в україномовному науковому світі виявити й класифікувати іншомовні запозичення у новогрецькій мові, а особливо відокремити чисті англізми від опосередкованих запозичень.

ЛІТЕРАТУРА

1. David L. Gold, *Studies in Etymology and Etiology: With Emphasis on Germanic, Jewish, Romance and Slavic Languages*. Universidad de Alicante. (2009). P. 155
2. Id. Papagrigorakis, *Syllogi Xenoglosson lexeon en Krete, Chania (Crete)*, 1952, ст. 139
3. Swanson D. *English Loanwords in Modern Greek*. WORD, 1958, 14:1, 26-46, DOI: 10.1080/00437956.1958.11659654
4. Ανδριώτης Ν. *Ετυμολογικό Λεξικό Της Κοινής Ελληνικής*, Είσοδος Δ, Υπόγειο, 2001
5. <https://www.etymonline.com/word/beefsteak>

Валько Є.Ю., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Михайлова О.Г., к.філол.н., доц., науковий керівник

ОСНОВНІ СТРАТЕГІЇ НОМІНАЦІЇ В ЛАТИНСЬКОМОВНІЙ НОМЕНКЛАТУРІ МАЛАКОЛОГІЇ

Малакологія (від грец. *μαλακός* – м'який і *λόγος* – наука) – галузь зоології, яка вивчає м'якотілих тварин. До кінця XVIII століття дослідження молюсків обмежувалися переважно збиранням та класифікацією їхніх черепашок (грец. *κόχλη* – черепашка, мушля), через що наука про м'якунів отримала грецьку назву «конхологія». У цей початковий період увага дослідників була зосереджена на зовнішніх ознаках молюсків, зокрема на формі та забарвленні мушель. У 1825 р. термін «малакологія» увів у науковий обіг французький зоолог А.-М. Дюкроте-де-Бленвіль, який визначив нову наукову галузь як комплексне вчення про зовнішню і внутрішню будову молюсків незалежно від наявності чи відсутності мушлі.

Метою нашого дослідження є комплексний аналіз критеріїв відбору наукових назв в латинськомовній номенклатурі м'якунів. Перші назви молюсків згадуються ще у давніх античних текстах. Так, Гомер у XVI пісні «Іліади» вживає іменник τῆθος (pl. τῆθες) на позначення устриць, коли оповідає про глузування Патрокла над убитим візничим Кебріоном [3, XVI, 745]. У IV ст. до н. е. грецький натурфілософ-енциклопедист Арістотель в «Історії тварин» запропонував початкову класифікацію молюсків – «істот з твердою частиною зовні та м'якою всередині», серед яких він розрізняв ὀστράκοδερμα (грец. ὀστραков – черепаця + δέρμα – шкіра) та μαλακοστράκα (грец. μαλακός – м'який + ὀστραков – черепаця) [4, IV, р. 95].

Перехід до сучасної класифікації та номенклатури молюсків відбувся у XVIII ст. завдяки працям К. Ліннея, який запропонував біноміальні назви для кожного виду. Принцип біноміальності став основою для створення наукових назв, які увійшли до Міжнародного кодексу зоологічної номенклатури (МКЗН) [1]. Згідно з правилами МКЗН в основу сучасних номенклатурних назв закладені стратегії номінації, під якими розуміється закономірність вибору способу і моделі найменування об'єкта, а також мотивуюча ознака репрезентована у внутрішній формі номена. Мотивуюча ознака – це домінуюча риса виду, яка відрізняє його від інших і визначає форму, колір, середовище, ареал поширення, поведінку представника виду або зв'язок із власною назвою-епонімом. На основі лінгвокогнітивного і семантико-синтаксичного аналізу номенклатурних назв видів м'якунів ми класифікували мотивуючі ознаки у родових і видових назвах: *Helix* («спіраль»), *Acicula* («голючка») – форма мушлі; *Boettgerilla* (на честь О. Беттгера); *Arion* (міфологічна назва) – ім'я-епонім; *Cerapaea nemoralis* – цепея лісова, *Chondrina avenacea* – равлик вівсяний – середовище; *Deroceras moldavicum* – слизняк польовий молдавський – ареал поширення та ін. [2, с. 12-31]. Аналіз українських відповідників латинських назв молюсків виявив, що при перекладі внутрішня форма і синтаксична будова номена можуть змінюватися, наприклад: *Acicula parcelineata* – равлик голчастий карпатський, *Arion fasciatus* – слизняк шляховий блідий, *Lymnaea stagnalis* – ставковик звичайний та ін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Міжнародний кодекс зоологічної номенклатури / пер. Ю. Некрутенко. 4 вид. К., 2003. 175 с.
2. Сверлова Н.В. Наукова номенклатура наземних молюсків фауни України. Львів: Вид-во Державного природознавчого музею, 2003. 77 с.
3. Homer. Iliad, Books I–XXIV. URL: <https://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:1999.01.0133>
4. Aristotle. The History of Animals. Book 4. Oxford: Clarendon Press, 1910. URL: <https://topostext.org/work/101>

Василенко Є.С., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Белімова Т.В., к.філол.н., доц., науковий керівник

СОФІЙСЬКИЙ СОБОР ЯК СИМВОЛ ПРОЯВУ НАДСВІДОМОСТІ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ «ДИВО» П. ЗАГРЕБЕЛЬНОГО ТА РОМАНУ «ІНША МАРІЯ» Г. ГОРОДЕЦЬКОЇ)

Образ собору — популярний символ української літератури, що осмислювався митцями на всіх етапах її творення: від періоду Київської Русі (Успенська церква у Києво-Печерському патерику) до соцреалізму (самарський Свято-Троїцький собор у романі «Собор» Олеся Гончара). У цьому ракурсі цікавим є дослідження художнього

образу Софійського собору — видатної пам'ятки, що поєднала риси давньоруського стилю та бароко.

Мета доповіді — проаналізувати романи «Диво» Павла Загребельного [2] та «Інша Марія» Гани Городецької [1] з погляду взаємодії персонажів та простору Софійського собору як зіткнення особистості та надсвідомості.

Серед завдань, які було висунуто: 1) визначення кульмінаційних точок внутрішніх конфліктів головних героїв сюжетних ліній (Сивоок, Ярослав Мудрий, Гордій Отава, Борис Отава; Марія) як ініціацій – переходів на вищий духовний рівень; 2) поєднання підсвідомого та надсвідомого у процесі особистісного становлення Марії.

Під «надсвідомістю/ надсвідомим» мається на увазі: «...рівень психічної активності особистості при вирішенні творчих задач, який не піддається індивідуальному свідомо-рольовому контролю» [4]. Людина не контролює надсвідоме, але воно об'єктивно проявляється в її ідеях [4].

«Диво» (1968) — історичний роман Павла Загребельного, події якого відбуваються одразу у трьох хронологічних пластах: перша половина XI ст.; 1941-1942-ті рр.; 1960-ті рр.

Коротко окреслимо шлях до духовної ініціації персонажів та варіанти її реалізації за планом: 1) загальна характеристика героя; 2) площина самореалізації; 3) тип ініціації; 4) акт ініціації; 5) результат ініціації.

Сивоок: 1) зодчий; перший пласт; 2) самореалізація у творчості; 3) ініціація «творець»; 4) акт творення; 5) зведення та оздоба церкви, зокрема, створення образу Оранти.

Ярослав Мудрий: 1) князь; перший пласт; 2) самореалізація у владі; 3) ініціація «володар»; 4) акт правління; 5) коронування у соборі.

Гордій Отава: 1) історик; другий пласт; 2) самореалізація у професії; 3) ініціація «рятівник»; 4) акт захисту; 5) збереження фресок.

Борис Отава: 1) історик; третій пласт; 2) самореалізація у виборі життєвого шляху; 3) ініціація «воїн»; 4) акт наступу; 5) боротьба за археологічну знахідку.

«Інша Марія» (2020) – дебютний роман Гани Городецької, що поєднав жанри міського фентезі та містичного трилера. Головна героїня Марія постає одразу у двох сюжетних площинах, переплетені «косичкою» [3]: хутір відьми баби Марії та Софія Київська. На відміну від роману Загребельного, персонажка переживає дві повноцінні ініціації. Ганна Городецька в інтерв'ю зазначає: «"Інша Марія" – історія жіночої ініціації...»[3].

Марія-відьма: 1) непоказна студентка-практикантка; 2) самореалізація підсвідомого в народній демонічній традиції; 3) ініціація «відьма»; 4) акт ритуалу; 5) життя на хуторі.

Марія-особистість: 1) відьма, яка має заволодіти силою вівтаря; 2) самореалізація надсвідомого; 3) ініціація «особистість»; 4) акт відмови від сили; 5) молитва Богородиці.

Отже, можна відстежити велике значення освоєння простору Софійського собору для самоідентифікації особистості на прикладах із творів. Відтак роль цієї пам'ятки в українській культурі неоцінена. Попри наявність великого масиву наукових та не тільки досліджень, проблема філософського та психоаналітичного тлумачення образу-символу Софії Київської лишається актуальною, зокрема у сучасній літературі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Городецька Г. Інша Марія: роман / Ганна Городецька; передм. С. Тараторіної. Вінниця: Дім Химер, 2022. 192 с.
2. Загребельний П. Диво: Роман / П.А. Загребельний. Харків: Фоліо, 2005. 638с.

3. Пошеложна Х. Ганна Городецька: «Київ і відьми нерозлучні» // Читай. 2021. (<https://chytay-ua.com/blog.php?id=1055&lang=1>)

4. Шапар В. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор, 2007. 640с.

Вдовиченко Я.Д., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Кабанова С.В., асист., науковий керівник

ВІДТВОРЕННЯ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ У П'ЕСІ БЕРНАРДА ШОУ “ПІГМАЛІОН” УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Переклад художнього твору – це не лише мовна трансформація, а складний творчий процес, у якому перекладач виконує роль посередника між двома культурами. Одним із найбільш чутливих аспектів цього процесу є передача фразеологічних одиниць стійких зворотів мови, що мають глибоке національно-культурне забарвлення. Фразеологізми не слід відтворювати буквально, адже втрата образності, стилістики чи емоційного забарвлення може призвести до спотворення змісту й авторської інтенції. Однією з найважливіших проблем фразеології є вміння відрізнити фразеологізми серед словосполучень та визначити найбільш адекватний спосіб їхнього перекладу [2, с. 125].

У цьому контексті п'єси Бернарда Шоу «Пігмаліон» є показовим прикладом для аналізу. Автор активно використовує ідіоми та фразеологізми як засіб мовної характеристики персонажів, зокрема, для передачі соціального розшарування та комічного ефекту. Наприклад, у репліці професора Хігінса: “*You see this creature with her kerbstone English... I could pass that girl off as a duchess...*” [8] фразеологізми *kerbstone English* (буквально: «англійська з тротуару») та *pass off as* передають соціальну оцінку й саркастичну інтонацію [7]. У перекладі О. Мокровольського цей фрагмент трансформовано, з акцентом на емоційну силу мовлення: «*Створіння, що видає такі гнітючі й поглинаючі звуки, не має права бути хоч би й де не має права на життя! Затям: ти – людська істота, наділена душею і божественним даром ясного, виразного слова...*» [4]. Натомість переклад Т. Некряч зберігає фразеологічне забарвлення оригіналу: «*Бачите цю істоту з її помийною англійською мовою... я міг би її видати за герцогиню на посольському прийомі... я саме це і роблю для мільйонерів з низів*» [5]. Отже, варіант Т. Некряч точніше передає фразеологізми *kerbstone English* та *pass off as*, зберігаючи їхнє соціальне й емоційне забарвлення.

Слід підкреслити, що у таких випадках перекладач має не лише знаходити лексичні відповідники, а й враховувати функцію фразеологізму в тексті: чи виконує він роль характеристики, іронії, соціальної оцінки тощо [3, с. 139]. Ще один приклад – фразеологізм “*by the sweat of his brow*” з репліки: “*He’s brought up and fed and clothed by the sweat of his brow*” [8], що означає важку фізичну працю. У словнику Т. Берези та Л. Коцюк наводиться точний український відповідник «в поті чола» [1]. У перекладі О. Мокровольського цей вислів відтворено так: «*...він виховувався, годувався й одягався тяжкою працею*» [4], що, хоч і передає зміст, але позбавлене метафоричності оригіналу. Одна з головних помилок при перекладі фразеологізмів – це їхнє ігнорування або заміна нейтральними словами, що призводить до знебарвлення тексту [3]. У п'єсі Шоу це особливо важливо, оскільки саме через мову автор подає соціальний портрет героїв.

Отже, переклад фразеологічних одиниць – це процес глибокого аналізу контексту, ідіостилію автора та стилістичних нюансів. П'єса «Пігмаліон» яскраво ілюструє цю складність, і водночас демонструє, наскільки важливою є роль перекладача у збереженні художньої цілісності тексту. Буквальний переклад часто не передає того змісту, який закладав автор. Тому перекладач мусить шукати такі варіанти, які були б зрозумілі українському читачеві, але при цьому не втрачали б стилю і настрою

оригіналу. У деяких випадках доречніше вживати синонімічну заміну або адаптацію, аби зберегти комічність, емоційність чи культурний підтекст. Саме фразеологізми допомагають краще розкрити персонажів, тому перекладачеві важливо передати їх якнайточніше.

ЛІТЕРАТУРА

1. Береза Т., Коцюк Л., Кулинський О. Практичний англо-український словник фразеологічних синонімів. Львів: БАК, 2011. 400 с.
2. Гаврилова І. Особливості перекладу фразеологізмів та ідіом // Актуальні питання гуманітарних наук. 2021. Вип. 41. Т. 1. С. 124-131 с.
3. Черней Д.В., Бялик В.Д. Труднощі та способи перекладу англomовних фразеологізмів. Закарпатські філологічні студії. 2021. Вип. 10. Т. 1. С. 138-142 с.
4. Шоу Б. *Пігмаліон: п'єса на п'ять дій* / пер. з англ. О. Мокровольського. Київ: Основи. 2006. 169с.
5. Шоу Б. *Пігмаліон* / пер. з англ. Т. Некряч. Харків: Віват. 2021. 192 с.
6. Ювковецька Ю.О., Тонконог І.В. Мовні відмінності й особливості перекладу ідіоматичних виразів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019. № 42. Т. 3. С. 101-105 с.
7. Cambridge Dictionary. URL <https://dictionary.cambridge.org/uk/dictionary/>.
8. Shaw B. *Pygmalion*. 1916. URL: <https://www.bartleby.com/lit-hub/pygmalion/act-i-51/>

Веретіна А.А., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Дрига І.М., доц., науковий керівник

ПЕРЕКЛАД АБРЕВІАТУР СУЧАСНОЇ ТУРЕЦЬКОЇ МОВИ НА МАТЕРІАЛІ НОВИННИХ САЙТІВ

Під час здійснення українсько-турецького та турецько-українського перекладу дуже важливою є загальна фоновна, а також культурна компетентність перекладача. Передусім це - знання в сфері турецьких та українських реалій, назв різних структур, асоціацій та установ, органів державного управління як у сучасності, так і в історичному минулому. Здебільшого аббревіатури, з якими має справу перекладач, використовуються в залежності від різностильових особливостей усного чи писемного тексту, який підлягатиме перекладу: в адміністративних процедурах, нормативній документації, корпоративних механізмах, управлінських, документальних та комерційних процесах тощо. За посередництвом аббревіатур відбувається поповнення як активного, так і пасивного лексичного складу будь-якої мови. Тому важливою кваліфікаційною навичкою зокрема перекладача-тюрколога є систематичний аналіз аббревіатур, які з'являються та поступово виходять з ужитку.

Мета дослідження полягає в тому, щоб визначити основні принципи та виокремити найбільш уживані способи перекладу аббревіатур з турецької на українську мову. Дана мета визначає підпорядковані їй ключові завдання нашої роботи:

Визначення поняття «аббревіатура», аналіз термінологічного розмежування з поняттями «скорочення» та «аббревіація», вивчення історії наукового підходу до аббревіатур, а також класифікація їх за тематичними групами в турецькій мові. Окрім цього, досліджуються особливості адаптації міжнародних аббревіатур, граматичні аспекти їх творення, принципи перекладу на українську мову та розробка перекладацьких стратегій з урахуванням частотності вживання.

Матеріалом нашого дослідження слугувала власноруч виконана вибірка різних за структурою та тематикою аббревіатур сайтів новинних агенцій («Anadolu Ajansı», «Cumhuriyet»), доповнена результатами програмних запитів у національному корпусі

турецької мови, версія 3.0 (<https://www.tnc.org.tr/tr/>). Національний корпус турецької мови включає 50 тис. лем писемного та часткового усного турецького мовлення за 1990-2013 рр., відтак при створенні запитів нами було предметно відібрано лема з офіційних новинних ресурсів.

Для реалізації мети та виконання поставлених завдань нами було використано сукупність відповідних методів: семантичний аналіз при встановленні визначень термінів; описовий аналіз, у ході визначення ключових ознак тематичних і структурних сегментів; лексико-морфологічний аналіз для вивчення структури, складових аббревіатур та принципів комбінування елементів аббревіатур та механізмів їх утворення; контекстуальний аналіз для визначення функцій, значення, сполучуваності компонентів та принципів формування аббревіатур, а також контексту їхнього вживання; корпусний аналіз текстів для пошуку та створення баз даних нових аббревіатур, що з'являються в мовленні новинних ресурсів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше було проаналізовано та запропоновано перекладацькі рішення для фронтальної вибірки корпусу аббревіатур сучасної турецької мови як періоду 1990-2013рр., так і матеріалів новинних сайтів 2024-2025 рр., відтак унаочнено можливість порівняти розвиток системи аббревіатур турецької мови з інтервалом в 10 років. Так само вперше в дослідженні аббревіатур запропоновані результати вибірки лінгвістичного матеріалу, здійсненої за допомогою методів корпусної лінгвістики, з використанням практично всіх широко використовуваних джерел інформації за означений хронологічний період, що істотно підвищило точність та достовірність отриманих результатів. Отже, висновки роботи пропонують актуальний мовний матеріал та вносять доповнення до попередніх напрацювань на основі нових даних.

Абревіатури, що позначають політико-адміністративні реалії Туреччини, відображають еволюцію її державних інституцій та міжнародних зв'язків. ТВММ (Türkiye Büyük Millet Meclisi) — Великі національні збори Туреччини — були створені в 1920 році, символізуючи початок сучасної турецької державності. ТСК (Türk Ceza Kanunu) — Турецький кримінальний кодекс — набув чинності в 1926 році, встановлюючи основу для правової системи країни. MSB (Millî Savunma Bakanlığı) — Міністерство оборони — засноване в 1920 році для забезпечення національної безпеки.

У другій половині XX століття та на початку XXI століття з'явилися нові аббревіатури, що відображають модернізацію та інтеграцію Туреччини в міжнародну спільноту. МІТ (Millî İstihbarat Teşkilatı) — Національна служба розвідки — була створена в 1965 році для координації розвідувальної діяльності. ТІКА (Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı) — Агентство з координації та співпраці Туреччини — засноване в 1992 році для надання міжнародної допомоги та розвитку. ВТК (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu) — Управління інформаційних технологій та зв'язку — створене в 2000 році для регулювання телекомунікаційного сектору. ТУІК (Türkiye İstatistik Kurumu) — Турецький інститут статистики — був реорганізований під цією назвою в 2005 році, забезпечуючи збирання та аналіз статистичних даних.

Отже, аналіз аббревіатур засвідчує поступовий розвиток політичної, правової та інституційної системи Туреччини у відповідь на внутрішні потреби та глобальні виклики. Більш ранні аббревіатури пов'язані з формуванням державності, тоді як пізніші відображають модернізацію, міжнародну інтеграцію та технологічний прогрес.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK). Resmî Web Sitesi. <https://www.btk.gov.tr>
2. Millî İstihbarat Teşkilatı (MİT). Kurumsal Bilgi. <https://www.mit.gov.tr>
3. Millî Savunma Bakanlığı (MSB). Tarihçe. <https://www.msb.gov.tr>

4. Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM). Kuruluşu ve Tarihçesi. <https://www.tbmm.gov.tr>
5. Türkiye Cumhuriyeti Ceza Kanunu (TCK). 1926.
6. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). Kurumsal Yapı ve Görevler. <https://www.tuik.gov.tr>
7. Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA). Hakkımızda. <https://www.tika.gov.tr>

Видрін А.А., аспірант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

МОВНОСТИЛІСТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЗНОСТІ В АРАБСЬКИХ ПАРЕМІЯХ З РЕЛІГІЙНИМ КОМПОНЕНТОМ

Паремії є невід'ємною частиною мовної картини світу будь-якого етносу, відображаючи його культурні, історичні та релігійні цінності. Особливий інтерес становлять арабські паремії, що містять релігійний компонент, оскільки вони не лише демонструють моральні й етичні настанови ісламу, але й активно функціонують у сучасному мовленні. Дане дослідження має на меті виявити фонетичні, лексичні та синтаксичні особливості таких паремій.

1. Фонетичні особливості арабських паремій.

На фонетичному рівні в арабських пареміях з релігійним змістом часто зустрічаються засоби звукової виразності, які сприяють їхній запам'ятовуваності та емоційній насиченості. Найпоширенішими є алітерація, асонанс та рима. Наприклад, алітерація:

الصبر صبران: صبر على ما تكره وصبر عما تحب *As-ṣabru ṣabran: ṣabrun 'alā mā takrah wa-ṣabrun 'ammā tuḥibb* «Терпіння буває двох видів: терпіння перед тим, що не любиш, і терпіння перед тим, що любиш».

Приклад асонансу: لا راحة في الدنيا، ولا نجاة إلا بالتقوى *Lā rāḥata fī ad-dunyā, wa-lā najāta illā bi-t-taqwā* «Немає спокою в цьому світі, і немає порятунку, окрім як у благочесті».

Приклад рими: كما تدين تدان *Kamā tadīn tudān* «Як ти судиш, так і тебе судитимуть».

2. Лексичні особливості арабських паремій.

Лексичний аналіз арабських паремій з релігійним змістом виявив: 1) частотне використання релігійної лексики (الله – «Аллах», الإيمان – «віра», الرحمة – «милосердя»); 2) наявність архаїзмів, що відображають історичну специфіку ісламської культури (البر – «благочестя», الحلم – «терпимість»); 3) неологізми, що адаптують класичні релігійні концепції до сучасного дискурсу (التقوى الرقمية – «цифрова благочесність»); 4) використання фразеологізмів, що мають духовно-релігійне значення: يد الله مع الجماعة «Рука Аллаха з тими, хто разом».

3. Синтаксичні особливості.

Синтаксична структура арабських паремій вирізняється чіткістю та стилістичною виразністю. Серед найбільш поширених засобів зустрічаються антитеза, паралелізм, анафора та ін. Наприклад:

- антитеза: من تواضع لله رفعه، ومن تكبر وضعه «Хто смиренний перед Аллахом, того Він підносить; хто гордовитий, того Він принижує»;

- паралелізм: الدنيا سجن المؤمن، وجنة الكافر «Світ – це в'язниця для віруючого і рай для невіруючого»;

- анафора: من يتق الله يجعل له مخرجا، ومن يتوكل على الله فهو حسبه «Хто боїться Аллаха, тому Він дасть вихід; хто покладається на Аллаха, тому Він достатній».

4. Релігійні символи та метафори.

В арабських пареміях з релігійним змістом широко використовуються символіка та метафоричні образи. Наприклад:

- світло як символ праведності: النور في القلب دليل الإيمان «Світло в серці – знак віри»;

- вода як символ благословення: العلم ماء الحياة «Знання – це вода життя».

Отже, дослідження арабських паремій з релігійним змістом на різних мовних рівнях дозволило скласти уявлення про специфіку їхньої будови і виявити роль, яку вони відіграють у створенні мовної картини світу арабів. Ці фольклорні одиниці мають яскраві фонетичні, лексичні та синтаксичні особливості, що забезпечують їхню виразність, емоційність та запам'ятовуваність. Релігійний компонент, наявний у них, відбиває духовні й моральні цінності арабів, закріплює у їхній свідомості традиційні культурні концепти, актуальні як для класичного, так і сучасного арабськомовного дискурсу. Таким чином, арабські паремії з релігійним змістом є не лише фольклорними одиницями, а й важливими комунікативними інструментами, що сприяють збереженню та передачі духовних і соціокультурних орієнтирів арабського світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. محمد بن أبي بكر بن عبد القادر الرازي. الأمثال والحكم. المستشارية الثقافية. 239 صفحة، 2006.
2. ابن القيم الجوزية. الأمثال في القرآن. 287 ص، 2007.
3. أبو الحسن الموردي. الأمثال العربية. 344 ص، 2010.

Вітязь А.В., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Тищенко-Монастирська О.О., к.філол.н., доц., науковий керівник

ПРОБЛЕМАТИКА ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ Й ТЕРМІНОЛОГІЧНИХ ВИРАЗІВ КРИМСЬКОТАТАРСЬКОЮ МОВОЮ ТА МЕТОДИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Переклад термінів кримськотатарською мовою є важливою складовою розвитку мови в умовах глобалізації та технологічних змін. Через унікальну структуру та лексичний склад часто виникають труднощі в адаптації нових термінів, зокрема в сферах, де мова раніше не використовувалася. Відсутність еквівалентів у термінологічних словниках ускладнює цей процес.

Значний внесок у дослідження кримськотатарської термінології зробили Айдер Меметов, Аділе Емірова, Сейран Усеїнов, Мустафа Люманов та інші. Однак дослідження перекладу термінології кримськотатарською мовою потребують подальшої систематизації та глибшого вивчення, особливо в контексті публіцистичного дискурсу та адаптації термінів для нових технічних і культурних потреб.

Метою дослідження є вивчення основних труднощів при перекладі термінів кримськотатарською мовою, розробка методів їх подолання, створення ефективних механізмів для забезпечення точності та відповідності термінів у перекладах.

Переклад термінів кримськотатарською мовою є складним процесом. Часто доводиться використовувати різні методи перекладу. Одним із основних методів є метафоризація, коли наявні слова використовуються для передачі нових значень. Наприклад, такі термінологічні вирази, як «відкликати ліцензії - *litsenziyanı lâğu etmek*», «гуманітарна катастрофа - *gumanitar facia*», отримують нове значення через метафоричне використання існуючих слів у кримськотатарській мові.

Важливим аспектом є використання афіксів, які дозволяють утворювати нові терміни, що відповідають граматичним нормам кримськотатарської мови. Наприклад, афікси -v, -uv, -üv; -maz, -mez; -sız, -siz; -cı, ci, -çı, çı; -lıq, -lik, luq, lük; -dar, -daş, -deş; -ğan, -gen, qan, ken (якщо вживається препозиційно до означуваного слова) та -ma, -me.

Окрім цього використання синонімів при перекладі термінології, запозичення слів з інших мов, використання діалектних слів, складанням основ та фразовим дієсловам, номіналізація та предикативізація.

Ключовим інструментом у перекладі є систематизація термінів у термінологічних словниках. Це дає змогу як створювати, відповідні традиціям мови терміни, так і забезпечити єдність у використанні цих термінів для точності перекладів у контексті конкретної сфери знань, що надає можливість відповідати на сучасні виклики кримськотатарського перекладу.

Ключовим інструментом у перекладі є термінологічні словники, які створюють та систематизують відповідні традиціям мови терміни, а також забезпечують єдність мови у використанні цих термінів для точності перекладів у контексті конкретної сфери знань, що надає можливість відповідати на сучасні виклики кримськотатарського перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Емирова, Адиле. 2004. Русско-крымскотатарский учебный фразеологический словарь. Симферополь: Доля.
2. Меметов, А. 2013. Кримськотатарська мова. Історія вивчення. Лексикологія. Фонетика. Морфологія: монографія. Сімферополь: КРП «Видавництво «Кримнавчпеддержвидав».
3. Prokosch, Erich. 2007. Krimtatarisch-Deutsches Glossar. Graz: Grazer Linguistische Monographien.

Власенко Д.Д., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Андрієвська Е.М., *к.філол.н., доц., науковий керівник*

ОСНОВНІ СТРАТЕГІЇ ВІДТВОРЕННЯ ФРАНЦУЗЬКОГО ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Повномасштабна російська агресія проти України суттєво вплинула на комунікацію в політиці, внаслідок чого зросли обсяги обміну інформацією між країнами. У цій ситуації переклад політичних матеріалів набуває особливої ваги, адже від нього залежить не лише вірне сприйняття подій, а й формування світової громадської думки щодо України.

Особливої значущості набуває переклад французьких політичних текстів, зокрема, промов державних діячів, оскільки це сприяє розумінню офіційної позиції Франції як одного з ключових союзників у просуванні України на шляху до членства в Євросоюзі.

З огляду на актуальність проблеми досліджено оригінали та переклади *заяв і виступів* суспільних діячів та урядовців Франції за період 2023-2024 років, відібрані з сайту Посольства Франції в Україні [1].

Проведений огляд наукової літератури дав можливість виявити такі важливі функції політичної комунікації в суспільстві як інформування, переконання, мобілізація. Лінгвіст Тен А. ван Дейк зазначає, що «політичний дискурс - це клас жанрів, обмежений соціальною сферою, а саме політикою» [2, с. 181]. Відтворення змісту політичних матеріалів супроводжується значними викликами, зумовленими складністю цього типу текстів, зокрема, їхньою неперекладністю, ідеологічною упередженістю, маніпулятивним характером та пропагандистськими елементами.

Матеріал дослідження був розподілений за сферою функціонування на інституційні, медійні, громадські, наукові тексти; за метою політичної комунікації - на інформативні, переконливі, експресивні; за типом мовця - офіційні, неофіційні.

Встановлено, що *заяви* суспільних діячів та урядовців характеризуються більш формальним стилем, використанням термінів, канцеляризмів, онімів та метонімій. У *виступах* частіше зустрічаються тропи (метафори, порівняння, ідіоматичні вирази), стилістичні фігури (евфемізми, дисфемізми), емоційно забарвлена лексика.

У перекладі французького політичного дискурсу використовується широкий спектр стратегій та прийомів. При відтворенні тропів та стилістичних фігур застосовується у 83% випадків – прямий переклад, у 13,8% – синонімічний переклад, у 3,2% – демегафоризація. Переклад термінологічних одиниць, онімів (крім власних імен та топонімів), канцеляризмів виконано за допомогою українських еквівалентів (22,6%), калькування (76%), описового перекладу і запозичення з англійської (по 0,7%). Загалом, серед вжитих мовних трансформацій 37,5% становлять прийоми додавання, 37,5% - транспозиції, 25% - опущення.

У цілому слід зазначити, що аналіз особливостей перекладу сприяє ефективному відтворенню політичного дискурсу у міжкультурній комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ambassade de France en Ukraine URL : <https://ua.ambafrance.org/-Relations-bilaterales->
2. Van Dijk, T. (1999). Political discourse and ideology. *Paper for Jornadas del. P.* 178-189.

Власенко М.С., к.філол.н., доц., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІСТЬ У ІСПАНСЬКИХ ЗАКОНОДАВЧИХ ТЕКСТАХ: ПРАГМАТИЧНІ ЗВ'ЯЗКИ МІЖ ДОКУМЕНТАМИ

У сучасному світі законодавчі тексти відіграють ключову роль у формуванні правового поля держав, а їхня інтертекстуальність є важливим інструментом забезпечення логічної послідовності, єдності та практичної застосовності норм права. Іспанські законодавчі тексти, як частина романо-германської правової традиції, демонструють складну мережу прагматичних зв'язків між документами, що відображають як історичний розвиток права, так і сучасні потреби суспільства. Вивчення інтертекстуальності в цьому контексті дозволяє зрозуміти, як правові норми взаємодіють між собою, адаптуються до нових умов і зберігають свою функціональність. **Актуальність дослідження** зумовлена необхідністю аналізу цих зв'язків для вдосконалення законодавчої практики, особливо в умовах глобалізації та гармонізації права в межах Європейського Союзу.

Стислий огляд наукової літератури. Питання інтертекстуальності в юридичних текстах привертає увагу дослідників із різних дисциплін: лінгвістики, юриспруденції та семіотики. Gibbons [5] аналізує юридичні тексти як мережу зв'язків, акцентуючи комунікативну функцію, Martín [9] досліджує еволюцію іспанського права, торкаючись відсилань до попередніх норм, Кравченко [1] розглядає інтертекстуальні зв'язки між оригінальними текстами та їхніми перекладами, зокрема в контексті європейських норм. Іспанські дослідники, зокрема Ф. Гарсія Берріо [4], звертають увагу на специфіку національних законодавчих традицій, підкреслюючи роль історичних текстів у формуванні сучасного права. Водночас у працях А. Лопеса Гарсії [8] акцентовано увагу на лінгвістичних механізмах, що забезпечують зв'язність між нормативними актами. Незважаючи на значний обсяг досліджень, прагматичні зв'язки в іспанських законодавчих текстах залишаються недостатньо вивченими, що відкриває простір для подальшого аналізу.

Мета дослідження. Метою є аналіз інтертекстуальності в іспанських законодавчих текстах через виявлення прагматичних зв'язків між документами та оцінку їхнього впливу на комунікативну ефективність.

Інтертекстуальність у іспанських законодавчих текстах проявляється через низку прагматичних зв'язків, що забезпечують їхню функціональність і цілісність. Ці зв'язки реалізуються як через прямі відсилання до інших документів, так і через імпліцитні

залежності, що формують цілісну правову систему. Конкретні приклади демонструють, як ці механізми працюють на практиці.

Конституція Іспанії 1978 року та органічні закони. У статті 9.3 Конституції Іспанії зазначається принцип ієрархії нормативних актів, що відсилає до подальших органічних законів, таких як Органічний закон 6/1985 про судову владу (*Ley Orgánica del Poder Judicial*). Цей закон, у свою чергу, у статті 1.1 прямо посилається на Конституцію як на основу своєї легітимності, створюючи прямий інтертекстуальний зв'язок [4]: *"El poder judicial, conforme a lo establecido en la Constitución Española, reside en los Juzgados y Tribunales que integran el orden jurisdiccional."* Це забезпечує єдність правового поля та легітимацію судової системи.

Закон про захист прав споживачів та директиви ЄС. Закон 1/2007 про захист прав споживачів (*Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios*) у преамбулі прямо посилається на Директиву 2011/83/ЄС, адаптуючи її положення до іспанського права [7]. Наприклад, стаття 60.1 цього закону відтворює вимоги директиви щодо інформування споживачів, ілюструючи транstekстуальний зв'язок і гармонізацію права: *"Antes de que el consumidor y usuario quede vinculado por un contrato a distancia o fuera de establecimiento, el empresario deberá facilitarle de forma clara y comprensible la información prevista en este artículo, conforme a lo dispuesto en la normativa comunitaria."* Ця норма прямо адаптує положення Директиви 2011/83/ЄС, зокрема статтю 6, яка вимагає надання інформації перед укладенням договору.

Закон про трудові відносини та Конституція. Закон про Статут працівників (*Estatuto de los Trabajadores*), затверджений Королівським декретом-законом 2/2015, у статті 4.1 *"Los trabajadores tienen como derechos básicos, con el contenido y en las condiciones que para cada uno de ellos se deriven de las disposiciones legales y reglamentarias aplicables, los establecidos en el artículo 35 de la Constitución Española."* прямо відсилає до статті 35.1 Конституції, яка гарантує право на працю [2]: *"Todos los españoles tienen el deber de trabajar y el derecho al trabajo, a la libre elección de profesión u oficio, a la promoción a través del trabajo y a una remuneración suficiente."* Цей зв'язок підкреслює прагматичну роль Конституції як основи для деталізації трудових прав.

Прагматичні зв'язки між цими документами виконують кілька функцій: легітимацію, уточнення, гармонізацію та спадкоємність. Наприклад, відсилання до Конституції в трудовому законодавстві гарантує відповідність базовим правам, тоді як адаптація директив ЄС у законі про споживачів сприяє інтеграції Іспанії в європейський правовий простір. Проте надмірна залежність від попередніх текстів може ускладнювати сприйняття норм, що вимагає від юристів глибокого знання контексту.

Висновки. Інтертекстуальність у іспанських законодавчих текстах є не лише лінгвістичним, а й прагматичним феноменом, що забезпечує зв'язність, адаптивність і ефективність правової системи. Конкретні приклади відсилань підтверджують, що ці зв'язки є основою функціонування права. Крім того, інтертекстуальність сприяє уникненню суперечностей між нормами: у випадках колізій суди звертаються до первинних текстів для тлумачення, як це видно в практиці Конституційного суду Іспанії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравченко, Н. Прагматична адаптація в перекладі юридичних текстів. Київ: Видавничий дім "КМ Академія", 2022. 180 с.
2. Constitución Española de 1978. – Madrid: BOE, 1978.
3. Directiva 2011/83/UE del Parlamento Europeo y del Consejo. – Bruselas: Diario Oficial de la UE, 2011.
4. Estatuto de los Trabajadores (Real Decreto Legislativo 2/2015, de 23 de octubre). – Madrid: BOE, 2015.
5. García Berrio F. Teoría de la tradición jurídica en España. – Madrid: Editorial Trotta, 2001.

6. Gibbons, J. Language and the Law: Linguistic Perspectives. Cambridge: CUP, 2003. 245 p.
7. Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios (Real Decreto Legislativo 1/2007, de 16 de noviembre). – Madrid: BOE, 2007.
8. Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial. – Madrid: BOE, 1985.
9. López García A. El discurso jurídico español: análisis pragmático. – Barcelona: Ariel, 1999.
10. Martín, J. El lenguaje jurídico español: historia y presente. Madrid: Editorial Dykinson, 2015. 300 c.

Власюк Н.А., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка.
Сизонов Д.Ю., д.філол.н., доц., науковий керівник

МОВНІ ЗАСОБИ СТОРІТЕЛІНГУ В РЕКЛАМНОМУ КОНТЕНТІ «INSTAGRAM»

Сучасний рекламний контент дедалі частіше використовує сторітелінг як основний метод комунікації з аудиторією. У соціальних мережах, зокрема в «Instagram», де користувачі щодня взаємодіють із великою кількістю рекламних матеріалів, ефективний сторітелінг допомагає привернути увагу, втримати її та вплинути на поведінку споживачів. Мовні засоби у сторітелінговій рекламі відіграють ключову роль: вони не лише передають інформацію, а й формують емоційний зв'язок із реципієнтом.

А.В. Володимиренко підкреслює важливість адаптації історії (сторітелінгу) до цільової аудиторії та її відповідності контексту комунікації [1]. О.В. Павлова та О.О. Тертиця акцентують на тому, що ключовими чинниками успішного сторітелінгу є стилістичне оформлення, тон і цілісність наративу [2]. У сучасній лінгвоіміджології та медіалінгвістиці сторітелінг – комунікативний прийом, що максимально використовує медіапотенціал для ефективного донесення важливої інформації через історії та приклади в цікавій формі з емоційною, мотиваційною, когнітивною та ін. метою впливу на мовну свідомість реципієнтів [3]. Наголосимо, що найчастіше у сторітелінговому рекламному контенті «Instagram», за нашими спостереженнями, спостерігається інтенсифікація експресивної лексики (просторіччя, сленг, жаргон), використовуються лексеми-ярлики, медійні метафори та фразеологізми, що сприяє ефективному впливу на реципієнтів шляхом адаптації до цільової аудиторії. Отже, ми дійшли таких висновків:

а) бренди в рекламному контенті активно використовують розповідні формати для ефективнішої комунікації з аудиторією. Сюжетна структура дозволяє інтегрувати рекламний продукт у контекст повсякденного життя користувачів, що підвищує рівень довіри до бренду;

б) вибір лексики у сторітелінговій рекламі залежить від віку, соціального статусу та інтересів цільової аудиторії. Наприклад, для молодіжної аудиторії характерне використання сленгу та просторіччя, що створює ефект невимушеного спілкування;

в) мовні засоби сприяють створенню ілюзії неформального діалогу між брендом і реципієнтом. Наприклад, рекламні вислови на кшталт *дуй у Новус!* чи *це афігенний кондиціонер* у сторітелінгу підсилюють емоційний вплив на аудиторію;

г) використання соціолекту допомагає звузити аудиторію реклами до певної цільової групи. Наприклад, у рекламі банку «Райффайзен» застосовано кримінальний жаргон, що сприяє створенню експресивного ефекту: *вечір у хату, давай, добрий пацанюра* та ін. Сторітелінг у рекламному контенті «Instagram» є потужним засобом впливу, а мовні особливості реклами визначають її ефективність. Використання просторічних і сленгових конструкцій наближує бренд до споживача, створює ефект природної комунікації та підвищує рівень довіри до рекламного повідомлення. У перспективі плануємо дослідити роль експресивів у конструюванні різних типів реклами – нативної, плейсментової та ін., які стають все популярнішими в українському медіапросторі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Володимиренко А.В. Сторітелінг як інструмент просування бренду. URL: <https://surl.li/donniw> (дата звернення: 03.04.2025).
2. Павлова О.В, Тертиця О.О. Сторітелінг як ефективний засіб нейромаркетингових комунікацій сучасного бізнесу. *Збірник тез доповідей III Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених з міжнародною участю*. Тернопіль, 2020. С. 252-254.
3. Шевченко Л.І. та ін. Лінгвістична іміджологія: словник термінів і понять / Л.І. Шевченко, Д.В. Дергач, Ю.Б. Дядищева-Росовецька, Д.Ю. Сизонов, Л.В. Шулінова. Київ: Ліра-К, 2023.

Воловік О.О., магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Чистяк Д.О., д.філол.н., проф., науковий керівник

ОБРАЗ УКРАЇНИ У СУЧАСНОМУ ФРАНКОМОВНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ: ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Від початку повномасштабного вторгнення на територію України роль оперативного інформування громадян значно зросла, а новини про війну в Україні 2022-2023 року стали темою номер один більшості західних медіа. Медіа створюють імідж країни не тільки на внутрішньополітичній, так і на міжнародній арені. Обрана проблематика дослідження є **актуальною** насамперед через те, що сучасний медійний простір виконує не лише інформаційну функцію, а й активно впливає на формування громадської думки про Україну, визначаючи її місце у свідомості франкомовної аудиторії. **Об'єктом** нашого дослідження є новинні тексти франкомовних медіа, що висвітлюють події, пов'язані з війною в Україні, та представляють її на міжнародній арені. **Предметом** дослідження є лінгвостилістичні особливості представлення України у франкомовній пресі, зокрема вербальні засоби конструювання її образу.

Найбільш авторитетні медіа у французькому медіапросторі з перших днів повномасштабного вторгнення безперервно висвітлюють події на франкомовну аудиторію, що є дуже важливим для українців: Франція є принциповим стратегічним партнером у цій війні. Руйнуються старі стереотипи про сприйняття України як колишньої радянської республіки, країни з високим рівнем корупції тощо. Наприклад, *Le Monde* і *Le Figaro* ставляться прихильно до ідеї, що Україна є європейською державою, що реформується, розвивається в демократичному напрямку.

Для цього зокрема використовуються антоніми, щоб підкреслити контраст між явищами, які описуються і репрезентувати об'єкт (у нашому випадку – країну) найкращим чином, доборою синонімів для уникнення повторів та влучних онімів: «*Le problème aujourd'hui pour les Ukrainiens est d'atteindre les Russes qui ont compris quelles étaient les menaces en face d'eux sur la ligne de front*» (*Le Monde*, 15.05.2023) – протиставляються свідомі українці та російські військові, що сліпо підпорядковуються командуванню; «*La stratégie russe de frapper les infrastructures énergétiques pour affaiblir le moral des populations s'est soldée par un échec*» – «бойовий дух», який не зламався, це підкреслення успіхів у супротиві українців, створення позитивного іміджу.

Таким чином, образ України у сучасних франкомовних медіа зберігає тенденцію до позитивного представлення, зокрема завдяки використанню досліджених нами стилістичних засобів. Перспективним видається подальший аналіз лінгво-семантичних особливостей франкомовного медіадискурсу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Семида О. В. Україніка у французькому медійному дискурсі: лінгвопрагматичний та когнітивний аспекти: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. філол. наук: 10.02.05. Київ, 2008. 18 с.

Волох Д.С., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Охріменко В.І., д.філол.н., проф., науковий керівник

ЛІНГВОСТИЛІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК СПОСІБ РОЗКРИТТЯ ТЕМ ТА ІДЕЙ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ (НА ПРИКЛАДІ РОМАНУ ІТАЛО ЗЕВЕО «САМОПІЗНАННЯ ДЗЕНО»)

Як зазначає Кочан І.М., аналіз мови художнього твору досліджує прийоми образно-естетичного використання мовних елементів, щоб виявити мовні засоби передачі ідейно-емоційного змісту [4]. За допомогою аналізу лінгвостилістичних особливостей комунікативної діяльності персонажа на різних рівнях мови, можна сформулювати мовний портрет персонажа; прослідкувати зміни, які відбуваються з ним протягом твору, та їхній вплив на його мовленнєво-мисленнєву діяльність [5; 2].

Важливим лінгвостилістичним терміном є «стилістичні засоби». Кухаренко В.А. розділила їх на 3 основні групи: лексичні, синтаксичні, лексико-синтаксичні [3].

Актуальність теми зумовлена тим фактом, що лінгвостилістичні дослідження дозволяють збільшити спектр можливих досліджень та по-іншому розглянути інформаційну наповненість мови художніх творів.

У дослідженні застосовується описовий та порівняльно-зіставний методи, методи стилістичного аналізу, відбору та обробки мовного матеріалу.

Предметом дослідження стала мовленнєва діяльність Дзено Козіні, протагоніста модерного роману Італо Зево «Самопізнання Дзено» (1923 р.). Твір побудовано у формі спогадів головного героя, які той записував під час проходження психотерапії. Розповідь ведеться від першої особи. Більшу частину роману становлять внутрішні монологи героя, його саморефлексія [1]. Задля посилення відчуття психоаналізу автор використовує цілий спектр стилістичних засобів.

На лексичному рівні превалює емоційна лексика, присутні також і жаргонізми. На цьому рівні варто виділити метафору, метонімію, синекдоху, персоніфікацію, гіперболу, літоту, повторення. Метафори в мовленні Дзено дають можливість розкрити його сприйняття світу. Наприклад, лікаря він порівнює з Ескулапом – давньогрецьким богом лікування, а санаторій – з в'язницею. Метонімія та синекдоха вживаються для створення відчуття фрагментарності спогадів. Гіперболу й літоту автор використовує з метою підкреслення ненадійності оповіді, що дія відбувається в пам'яті Дзено. Серед інших тропів присутнє повторення. У творі часто вживається слово «*ricordo*» («пам'ятаю, пригадую»). На основі цих тропів будується й іронія, якою сповнений роман.

Одним з найважливіших тропів у творі є антитеза. Її функція – підкреслити постійні внутрішні конфлікти головного героя або конфлікти із зовнішнім світом, що й змушує його відчувати себе хворим. Дана гіпотеза підтверджується тим фактом, що ця стилістична фігура тісно пов'язана з темою здоров'я.

На синтаксичному рівні переважають ускладнені складні речення із сурядним та підрядним зв'язками. Подібні синтаксичні структури характерні для процесу самоаналізу. Серед стилістичних прийомів на цьому рівні варто виокремити стратегію замовчування, яку використовує автор для посилення ефекту занурення в спогади. З цією ж метою у мовленні персонажа з'являється чимало риторичних питань. Функцію посилення емоційного наповнення тексту виконують риторичні вигуки та розділові знаки.

З вищезазначеного можна зробити висновок, що лінгвостилістичний аналіз допомагає встановити зв'язок між мовою тексту та його темою та ідеями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Floriana Calitti. La vita dei testi Percorso della narrativa del Novecento. Bologna: Zanichelli, 2015. pp. 1552
2. Білодід, І. К. Вибрані праці [Текст]: в 3-х т. Т.2 / І. К. Білодід ; ред. В. М. Русанівський. - К.: Наукова думка, 1986. - 366 с.
3. Кухаренко В. А. Практикум з стилістики англійської мови: Підручник / Валерія Андріївна Кухаренко. – Вінниця: Нова Книга, 2000. – 160 с.
4. Кочан І. М. Лінгвістичний аналіз тексту. Київ: Знання, 2008. С. 11–19
5. Павліченко Л.В. Лінгвостилістичний аналіз та його місце серед методів дослідження художнього твору. Молодий вчений, № 4.1 (104.1), 2022. С. 52-55.

Гаєвська Н.М., к.філол.н., проф., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛЮВАННЯ ЖІНОЧОГО ХАРАКТЕРУ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ КІН. ХІХ – ПОЧ. ХХ СТОЛІТТЯ

Мета – розгляд основних стилєвих чинників формування жіночого характеру в українській літературі кін. ХІХ – поч. ХХ ст.

Концепція особистості жіночого характеру стає предметом художнього пізнання літератури ХІХ – поч. ХХ ст., а пізніше особистісне начало виходить на «передній план», оскільки епоха модернізму представляє вже «своїх» героїнь. **Актуальність** – з'ясування особливостей моделювання жіночого характеру в різних стилєвих системах в українській літературі означеного періоду.

Комплексний розгляд творення жіночих характерів у літературі помежів'я століть – цікаве явище в мистецтві, і воно «... варте того, щоб зайняти своє місце в галереї світового письменства» [2, С. 408]. Митців цікавить яскраво індивідуалізовані, особистісні риси, йде зацікавлення індивідуальною психологією героїнь. Романтики звертають увагу на внутрішній світ особи, акцентуючи увагу на «почуттєвій стороні життя людини», а також «життя серця» і «розуму», а точніше, приділяють увагу єдності цих почуттів. Часто романтичні героїні внаслідок певних обставин гинуть («Вірна пара», «Русалка» Ганни Барвінок, «Три долі» Марка Вовчка та ін.). Разом з тим, дослідники акцентують увагу на преромантичній естетиці (Марка Вовчка, Ганни Барвінок та ін.). Їх жіночі образи позначені рисами сентименталізму, просвітительського реалізму, романтизму. Про це пишуть Р. Міщук, Д. Наливайко, Є. Нахлік, Олексій Гончар та ін.

Здебільшого героїні творів - звичайні жінки, чутливі, скромні, працьовиті, яким властиві глибокі почуття, вони розповідають зворушливі історії, пройняті щирістю й ліризмом (твори П. Куліша, Ганни Барвінок, Марка Вовчка, Ю. Федьковича та ін.). Такою є героїня з твору Ганни Барвінок «Перемогла»: «А я така щаслива – прещаслива була! І місяць мій, і зорі мої, все моє, - мій Павлусь» [1, С. 16]. Сама Ганна Барвінок писала: «Цікавила мене історія сільського вбозтва, подекуди, із своєї волі. Тихі чесноти, без розголосу і пиhi, приваблювали мене...» [1, С. 223]. Героїні надзвичайно чуттєві, їхні дії та вчинки мотивовані і передаються частіше через психологічний стан (риси, характерні сентименталізму, як зазначав Олексій Гончар, що поступово створив умови для романтизму та реалізму). Пізніше в реалістичній літературі жіночий характер став «основним предметом» пізнання письменників. Згодом жіночий характер широко і різнобічно представляв національний характер (Д. Наливайко). Саме ці письменники (Марко Вовчок, Г. Барвінок, П. Куліш та ін. «готували майбутню» жіночу літературу і

не тільки жіночу епохи модернізму (Леся Українка, О. Кобилянська, Н. Кобринська, Є. Ярошинська, Л. Старицька-Черняхівська, Х. Алчевська та ін.).

Отже, розглядаючи особливості моделювання жіночих характерів в українській літературі кін. XIX – поч. XX ст., зауважимо, що твори згаданих митців художнього слова сприяли подальшому різнобічному розвитку жіночого характеру в різних стильових системах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барвінок Ганна. Зібрання творів. – Т. I /Упоряд.: В. Шендеровський, В. Яременко / Ганна Барвінок. – Львів, 2011. – С. 16.
2. Сфремов С. Історія українського письменства. – К., 1995. - С. 101.

Галицька А.Ю., аспірантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Корбозерова Н.М., д.філол.н., проф., науковий керівник

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМИ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ТА У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД В УКРАЇНІ

У період воєнного стану та в післявоєнний час філологічні дослідження відіграють важливу роль у збереженні національної ідентичності, відновленні суспільства та формуванні історичної пам'яті. Основними напрямками досліджень є:

1. Лінгвістичні дослідження в умовах війни.

Досліджується мова війни, зокрема військова термінологія, медійна риторика та зміни у мовленні людей під час кризи. Аналізу підлягають нові лексичні одиниці, мовна пропаганда, психологічні аспекти комунікації та риторика міжнародних дипломатичних заяв.

2. Літературознавчі аспекти воєнного досвіду.

Досліджується аналіз воєнної прози, поезії та мемуаристики; порівняльний аналіз сучасної воєнної прози та класичних творів про війну; трансформація жанрів; літературні образи війни та героїв опору; специфіка дитячої воєнної літератури.

3. Соціолінгвістичні та культурологічні аспекти.

Досліджується двомовність, мовні контакти в діаспорі, ролі мови в інтеграції переселенців, мовна політика в умовах війни, вплив війни на культурний ландшафт.

4. Дослідження воєнної риторики та пропаганди, медіалінгвістика.

Вивчається риторика політичних промов та інформаційної війни; маніпулятивні технології у медіа; вплив воєнної термінології на суспільні настрої; роль інтернет-мемів та гумору про війну у формуванні суспільного дискурсу та психологічної адаптації до війни; наративи про українську війну в соціальних медіа.

5. Лінгвістична безпека та мовна політика.

Досліджується використання української мови як елементу національної безпеки, декомунізація та дерусифікація топоніміки, зміни в мовних пріоритетах населення в умовах війни та після неї.

6. Збереження та відновлення культурної спадщини.

Оцифрування літературних ресурсів, дослідження знищених пам'яток, популяризація культурної спадщини через переклади, виставки, публікації.

7. Роль перекладу в міжнародній комунікації.

Переклад військових, політичних текстів, свідчень очевидців; порівняльний аналіз перекладацьких стратегій у відтворенні воєнного дискурсу; адаптація культурних реалій та військової термінології до українського контексту.

8. Післявоєнний період: мова, література, ідентичність.

Вивчається вплив війни на суспільство, процес відновлення мови, колективна пам'ять у літературі та посттравматичний дискурс.

Окремим перспективним напрямом є дослідження урбаністичної бренд-комунікації післявоєнного періоду. Актуальними є:

структурно-семантичні особливості бренд-комунікації міста – реконцептуалізація міського бренду (перехід від промислових та туристичних до гуманітарних, героїчних наративів); символіка та семіотика відбудови (використання архітектурних, історичних та культурних символів у комунікації, наприклад, репрезентація руйнування як частини історичної пам'яті); ключові лексеми післявоєнного бренду («незламність», «відродження», «безпека»);

лінгвопрагматичні особливості бренд-комунікації міста – прагматичні стратегії переконання (заклики до єдності, героїчний наратив); роль наративу у формуванні іміджу міста (створення історій успіху); дискурс соціальної відповідальності (інклюзія, допомога ветеранам й постраждалим);

канали та платформи бренд-комунікації – використання соціальних мереж, офіційних сайтів, медіа та міжнародних платформ для просування оновленого іміджу міста (нові логотипи, слогани, візуальний стиль); залучення громадян до комунікаційних ініціатив (партисипативний брендинг).

Філологічні дослідження в умовах війни та післявоєнного періоду мають як наукове, так і практичне значення. Вони сприяють формуванню національної ідентичності, збереженню культурної спадщини, протидії інформаційним маніпуляціям, осмисленню воєнного досвіду й консолідації суспільства на шляху до відновлення і миру.

Галиш В.В., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Гейко Т.М., к.філол.н., доц., науковий керівник

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОВИ ВОРОЖНЕЧІ У ФРАНКОМОВНИХ СОЦМЕРЕЖАХ: КОМУНІКАТИВНИЙ АСПЕКТ

Актуальність дослідження мови ворожнечі у соцмережах зумовлена стрімким розвитком цифрової комунікації та збільшенням впливу соціальних мереж на суспільні дискусії. Мета дослідження полягає у визначенні особливостей функціонування мови ворожнечі у франкомовних соціальних мережах через аналіз її комунікативних аспектів. Об'єкт дослідження – мова ворожнечі франкомовних медіа. Предметом дослідження є вербальні та невербальні засоби вираження та поширення мови ворожнечі у соціальних мережах. Матеріалом дослідження було обрано коментарі французькою мовою у мережі Х.

Мова соціальних мереж пройшла значний етап розвитку за минуле десятиліття. Останніми роками мережа Х все більше використовується як майданчик для дискусій у медіапросторі, зокрема часто для комунікацій його використовують політики, тому можна стверджувати, що наразі Х є певним спостережним пунктом за комунікаційними процесами у соціальних мережах [2].

Попри значну кількість наукових досліджень, проблема визначення мови ворожнечі досі викликає дискусії, адже теоретичні суперечності щодо її змісту та складових нерозв'язані.

Так сама мережа Х у своїй політиці спільноти, вживає термін «hateful conduct», який охоплює повідомлення, що містять приписування людині порушень норм моралі, поширення негативних упреждень, злочинів, використання образливих висловів,

ненормативної лексики та грубих образ, зневажливе глузування з трагедій або жертв злочинів, висміювання через хвороби, пропаганда насильства чи бажання завдати шкоди, а також підбурювання до дискримінації чи ізоляції осіб з вразливих соціальних груп [1].

Важливу роль у виявленні ознак мови ворожнечі у повідомленнях відіграє контекст. Запитання на зразок «Un quoi?» чи «Prodige français?» не містять у собі прямої ненависті, зневаги чи образ, однак, написані під постом про 16-річного французького темношкірого тенісиста, вони здобувають іншого емоційного забарвлення. Такі питання містять прихований скепсис щодо спортсмена, натякаючи на його нібито неочевидну приналежність до соціальної групи, представника французької нації. Ці коментарі можна назвати засобами викривлення його ідентичності або маргіналізації.

Отже, мова ворожнечі у франкомовних соціальних мережах є складним феноменом, тісно пов'язаним із контекстом, свободою слова та політикою платформ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Conduite haineuse. Transparency Center. Режим доступу: <https://transparency.meta.com/en-gb/policies/community-standards/hateful-conduct/>
2. Nancy K. Baym J. B. Twitter: a biography. New York : NYU Press, 2020. 144 p.

Галій Р.П., *магістрант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Лалаян Н.С., *к.філол.н., доц., науковий керівник*

ГЕРМЕНЕВТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ПЕРЕКЛАДУ ФІЛОСОФСЬКИХ ТЕКСТІВ (НА МАТЕРІАЛІ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ТВОРУ Ф. НІЦШЕ «ТАК КАЗАВ ЗАРАТУСТРА»)

Серед філософських текстів модерної доби твори Фрідріха Ніцше посідають особливе місце завдяки своїй експресивності, фрагментарності, багатошаровості й водночас художній образності. Його філософія — не лише логічна система понять, а перш за все естетичне й духовне висловлювання, яке функціонує в просторі між поезією, афористикою, проповіддю і літературним маніфестом. Такий багатогранний стиль робить переклад тексту Ніцше не лише лінгвістичним завданням, а й інтерпретативним актом. Особливо це актуалізується при перекладі українською мовою, де проблема термінологічної еквівалентності поєднується із завданням адаптації до культурного горизонту сприйняття цільової аудиторії [5, 76].

Об'єктом нашого дослідження став український переклад твору *Also sprach Zarathustra*, здійснений Анатолієм Онишком [3]. Цей переклад є одним із найвідоміших українських інтерпретацій філософської спадщини Ніцше, і тому представляє цінний матеріал для аналізу у світлі герменевтичного підходу. Герменевтика, як вчення про розуміння, дозволяє дослідити не лише мовні, а й екзистенційні, культурні та концептуальні виміри тексту, відкриваючи можливості глибшої інтерпретації філософських сенсів у перекладі [1, 114; 2, 28]. Метою дослідження є аналіз стратегій і засобів, використаних у перекладі А. Онишка, для передачі філософської термінології, символіки, метафорики та авторського стилю Ніцше. Ключову увагу зосереджено на перекладі таких концептів, як *Übermensch* (Надлюдина), *Wille zur Macht* (воля до влади), *Ewige Wiederkehr* (вічне повернення), які формують ідейне ядро твору [3, 115–120]. Додатково розглянуто стилістичні маркери: ритміку, афористичність, патетичність, інтертекстуальність і парадоксальність, що створюють особливу поетику тексту [4, 99].

Методологічну основу дослідження становлять герменевтичні концепції Г.-Г. Гадамера, П. Рікера, а також сучасні підходи до перекладознавства [1, 211–215; 2, 38; 5,

33; 6, 12–15]. Застосовано методи порівняльного аналізу, лексико-семантичного дослідження, інтерпретативного прочитання і стилістичного аналізу. Порівняння фрагментів оригіналу і перекладу дозволило простежити не лише формальні відповідники, а й глибинні зміни у змістовому наповненні перекладених конструкцій.

У ході аналізу виявлено як вдачі рішення перекладача — наприклад, збереження афористичної побудови й ритмічної цілісності окремих пасажів — так і моменти втрати концептуальної глибини. Зокрема, переклад терміна *Wille zur Macht* як «воля до влади» залишає поза увагою онтологічний вимір цієї категорії в Ніцше [4, 102]. Також було проаналізовано випадки адаптації культурно обумовлених алюзій — біблійних, античних, німецьких фольклорних — що в перекладі іноді були знижені або опущені [3, 224]. У низці фрагментів помітне посилення емоційної експресії в українській версії за рахунок вживання архаїзмів та стилістично виразних лексем [7, 113]. Окремим аспектом дослідження є поняття «прозорості» і «непрозорості» перекладача. Під «прозорістю» ми розуміємо прагнення перекладача максимально наблизити текст до цільового читача, використовуючи знайомі мовні конструкції та стилістичні кліше [6, 45]. «Непрозорість» же передбачає збереження іншомовної інакшості, яка змушує читача занурюватися в чужу семантичну систему [1, 132; 2, 74]. Переклад Онішка балансує між цими двома полюсами, часом тяжіючи до адаптації, часом — до експерименту.

Таким чином, перекладач виступає не лише мовним посередником, а й активним учасником філософського діалогу, в якому переосмислюються не тільки слова, але й концепти, стилістичні прийоми та ціннісні орієнтири. Результати дослідження демонструють, що герменевтичний підхід уможливлює не лише аналіз точності перекладу, але й осмислення філософських трансформацій, які відбуваються в процесі міжкультурної комунікації [5, 81].

ЛІТЕРАТУРА

1. Гадамер Г.-Г. Истина і метод. Основи філософської герменевтики. Пер. з нім. А. Захаренка. Київ : Юніверс, 2000. 480 с.
2. Рікер П. Конфлікт інтерпретацій: нариси про герменевтику. Пер. з фр. Т. Цмокалова, О. Кубальська. Київ : Дух і літера, 2001. 456 с.
3. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Книга для всіх і ні для кого / пер. з нім. А. Онішко. Харків : Фоліо, 2020. 381 с.
4. Кебуладзе В. Ранкова зоря Фрідріха Ніцше: воля до влади і естетична справа. Київ : Дух і літера, 2020. 268 с.
5. Munday J. *Introducing Translation Studies: Theories and Applications*. 5th ed. London ; New York : Routledge, 2022. 344 p.
6. Venuti L. *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. 2nd ed. London ; New York : Routledge, 2008. 354 p.
7. Савосько К. Проблеми перекладу фразеологізмів у художньому дискурсі (на матеріалі перекладів з німецької мови) // Збірник конференції «Функційні аспекти галузевого перекладу...». Київ : КНУ, 2024. С. 112–115.

Гац С.А., магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Підвойний В.М., к.філол.н., доц., науковий керівник

ПЕРЕКЛАДАЦЬКА РЕЛЕВАНТНІСТЬ У ПЕРЕКЛАДІ Г. ХАЛИМОНЕНКОМ ГУМОРИСТИЧНИХ ТВОРІВ АЗІЗА НЕСІНА (НА ПРИКЛАДІ ЗБІРКИ «ЛИСТИ ПОМЕРЛОГО ВІСЛЮКА ТА ІНШІ НОВЕЛИ»)

Перекладацька діяльність корелюється з майстерністю пошуку відповідника без втрати початкової інтенції автора. На початку цього складного шляху необхідно створити план і виробити стратегію, для успішного виконання поставленої задачі.

Михайленко О.А. зазначає, що «перекладацька стратегія – це продуманий план дій перекладача для досягнення мети: створення тексту, який зберігає ключові характеристики оригіналу та має аналогічний комунікативний ефект. Вона передбачає вибір оптимальних методів для забезпечення структурно-семантичної відповідності та прагматичного впливу на адресата» [1, 148]. Перекладацька релевантність у процесі перекладу гумористичних творів є надзвичайно важливим аспектом, адже його адаптація до цільової аудиторії вимагає певних зусиль перекладача. Зберегти стиль автора, знайти еквіваленти для турецьких культурних понять, зберегти та донести приховані смисли та підтекст твору, при цьому зберігаючи національний колорит країни – це вершина майстерності, яку вдалося досягнути Г. Халимоненку у його перекладі збірки Азіза Несіна «Листи померлого віслюка та інші новели».

У плані перекладу збірка Азіза Несіна «Листи померлого віслюка та інші новели» є нелегкою, так як це збірка сатиричних оповідань, які передають всю соціальну та політичну гостроту того часу. У перекладі Г. Халимоненка можна прослідкувати високий рівень перекладацької майстерності, адже він не тільки точно передав зміст, а й адаптував сатиру для української аудиторії, зберіг гумор та культурні реалії.

В оригіналі можна прослідкувати часте використання евфемізмів та ідіом, які автор перекладу відтворює, добираючи на адекватні українські аналоги. Наведемо наступний уривок з першого листа: «*Mektubumu alınca şaşıracaksınız. Biz onu, çoktan nalları dikti biliyorduk, yine hangi ahırdan çıktı, diye afallayacaksınız. Hiç şaşma, Tahtalıköy'deyim. Sana bu mektubumu Tahtalıköy'den yazıyorum.*» [2, 11]. Український переклад адекватно відтворює комунікативні особливості турецького тексту: «*Що й казати, ти вельми здивуєшся, коли отримаєш мого листа, і скажеш: «Оце тобі так! Ми гадали, що Віслюк уже давно натягнув копита, а він ще й пише з якоїсь хлівини! Не дивуйся, друже. Я тепер маюся на тім світі й пишу тобі звіттіля»* [3, 27]. В оригіналі згадується слово *tahtalıköy*, що використовується у значенні «дерев'яний цвинтар», тоді як у перекладі українською використовується більш загальний вислів «на тім світі», а ідіому *nalları dikmek* Г. Халимоненко перекладає як «натягнув копита». Тобто перекладач уникає буквального перекладу, замінюючи його аналогом ідіоми зі «смерть». Завдяки таким еквівалентам зберігається гумористичний тон та сенс оригінального твору адаптованого для української аудиторії. У будь-якій культурі звертання та вітання людини є важливим елементом комунікації, оскільки вони не лише встановлюють контакт між людьми, а й демонструють ввічливість, наміри, повагу, соціальний статус людей і навіть культурні особливості. Варто звернути увагу на те, як перекладач адаптував звертання та імена у своєму перекладі. В оригіналі: «*Sevgili Eşekarısı!*», у перекладі – «*Любий брате мій Гедзю!*». Автор українського тексту використав слово *гедзь* тому, що в українській мові немає абсолютного еквівалента турецькому *eşekarısı*. Слово *гедзь* в українському суспільстві асоціюється з великою комахою, що також має негативно-іронічне забарвлення, завдяки такій адаптації звертання зберігає комічний ефект. Уривок в оригіналі «*Herif şairmiş, dedi, bu şairler bir konuşmaya başladılar mı, bir daha yedi devletin polisi gelse bunları susturamaz...*» в українському перекладі має відповідник «*Е, краще хай він мовчить! Не треба його змушувати говорити. Адже це – поет. Примусити його заговорити – це для мене раз плюнуть. Але коли вже він забалакає, то зупинити його не вдасться нікому, хоч би сюди прибули всі поліцаї семи великих держав і Організації Об'єднаних Націй*».

Перше, що слід зазначити – це значно більший об'єм українського перекладу, що посилює сатиричний ефект у процесі сатиричного показу тогочасної поліції. Азіз Несін намагався через поета висміяти бюрократичну систему, яка підозрює всіх, навіть безвинних людей. Також в оригіналі відсутня згадка про ООН. Г. Халимоненко

використовує цей термін в перекладі з метою акцентувати увагу читачів на безпорадності навіть таких великих організацій, як ООН, що робить текст ближчим та зрозумілішим для українського читача. Отже, аналіз перекладу показав, що ключовими аспектами є відповідність тексту комунікативним, культурним і ситуативним вимогам оригіналу, а також його адаптація до цільової аудиторії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Михайленко О.А. Поняття "перекладацькі стратегії" як складова стратегічної компетенції. Наукові записки [Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова]. Сер. : Педагогічні та історичні науки, 2014. Вип. №. 121. С.148-152.
2. Nesin A. Ölmüş Eşek Öyküleri. İstanbul: Nesin Yayinevi, 2005
3. Азіз Несін. Листи померлого віслюка та інші новели / пер. Г. Халимоненка. К.: Дніпро, 1970.

Генчев О.О., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Кожушний О.В., к.філол.н., кандидат богослов'я, доц., асист., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТАФОРИЧНОЇ НОМІНАЦІЇ БУДОВИ ГОЛОВНОГО МОЗКУ

Анатомічна термінологія, зокрема латинська, багата на метафоричні назви, які виникли внаслідок уподібнення анатомічних структур до об'єктів навколишнього світу. Це дозволяє краще зрозуміти форму, розташування та функції цих структур. Наприклад, такі терміни, як **corpus callosum** (мозолисте тіло), **arbor vitae** ("дерево життя") та **amygdala** (мигдалина), є яскравими прикладами метафоричних номінацій, що відображають зовнішню схожість анатомічних утворень з відомими об'єктами, таких як, наприклад, представників тваринного або рослинного світу [1, с. 225]. Метою дослідження є аналіз метафоричних процесів у формуванні анатомічної термінології головного мозку та визначення їхньої ролі в медичній комунікації. Для досягнення цієї мети передбачено виконання таких завдань: 1) Дослідити основні джерела метафоризації в анатомічній термінології головного мозку [2, с. 224-225]; 2) Проаналізувати структурно-семантичні особливості метафоричних термінів [3, с. 3-4]; 3) Визначити когнітивні механізми, що лежать в основі метафоричних номінацій [1, с. 226]; 4) Оцінити вплив метафоричних термінів на ефективність медичної комунікації [2, с. 226-227]. Проблематика метафоричної номінації в медичній термінології досліджується в працях українських лінгвістів, серед яких особливо слід відзначити роботи Ю.Б. Бражук та Н.З. Цісар. Ю.Б. Бражук у своєму дослідженні [1, с. 224-228] акцентує увагу на натуроморфних метафорах у медичній термінології, аналізуючи їх походження та семантичні особливості, в той час як Н.З. Цісар [2, с. 224-227; 3, 21 с.] розглядає вторинну номінацію в українській медичній термінології, аналізуючи ономазіологічні аспекти функціонування метафоричних термінів. Метафорична номінація є невід'ємною частиною анатомічної термінології головного мозку. Вона відображає когнітивні процеси сприйняття та категоризації складних біологічних структур, полегшує їх розуміння та сприяє ефективній медичній комунікації. Подальше вивчення метафоричних процесів у медичній термінології є перспективним напрямком досліджень, що має практичне значення для освіти та професійної діяльності медичних працівників [1, с. 227].

ЛІТЕРАТУРА

1. Бражук Ю. Б. Метафоричний компонент у медичній термінології (на матеріалі анатомічних і клінічних термінів) // Studia Linguistica. – 2012. – Вип. 6. – С. 224-228.

2. Цісар Н. З. Ономазіологічні аспекти вивчення метафори (на матеріалі медичної термінології) // Вісник Національного університету «Львівська Політехніка». Проблеми української термінології. – 2008. – № 620. – С. 224-227.

3. Цісар, Н. З. (2009). Вторинна номінація в системі української медичної термінології. Автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.01 / Львівський національний університет імені Івана Франка. – Львів, 21 с.

Гетман В.І., асист., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

VIDEO MODALITY IN THE PERSPECTIVE OF CROSS-MODAL COHESION

Today the vast majority of information is typically disseminated in a multimodal form via various presentation modalities such as text, image, audio, and video. The aim of this study is to explore the video modality instantiated through videos used in BBC and CNN top news online in the perspective of cross-modal cohesion. Videos are indisputably are a powerful tool in online news employed to enhance its comprehension, engagement, and credibility. Predominantly, the effectiveness of videos depends on cross-modal [5] integration of different elements working together seamlessly to deliver accurate messages. The combination of those elements, namely moving images, sound, music, voice-overs, on-screen texts, leads to the creation of richly varied and complex multimodal ensembles the holistic perception of which rests on the communicative and cognitive settings of the sender and the recipient's ability to interpret them [1; 3; 4]. Cross-modal cohesion, in this regard, goes beyond linguistic cohesive mechanisms to enable the construction of cross-modal discourse structures that systematically relate technical details of audio, visual and verbal modalities [2]. Within the scopes of this research it was suggested to distinguish the following models of constructing online videotexts: 1) images + on-screen text where phrases and simple sentences help to interpret the moving image; 2) images + music + on-screen text where the content of the video is conveyed through the rapid change of relevant images accompanied by music, along with full text divided into separate syntagms displayed on the screen, allowing the viewer's eye to instantly grasp the essence of the text and integrate it with the moving image; 3) images + music + aural representations of anchor person/reporter/news correspondent/commentator/protagonist of news events/layperson + on-screen text. The verbal component here identifies "people in the news", generalizes the main points of the video story, structures the information, announces the upcoming events, provides the English version of the speakers' words, indicates location, or duplicates the audiovisual content; 4) images + direct speech of the video narrative individuals + on-screen text + marking of the object/subject. Overall, all the constitutive components of the video materials come in close interaction. Verbal and visual modes integrate, overlap and merge to form a cohesive multimodal videotext. The meaning conveyed through one mode can be supplemented, repeated, or represented differently by another mode while still preserving the intended message. The verbal component is present in most of the videos in the form of an on-screen text. Ranging from single lexemes to complete sentences, these verbal inscriptions often play a pivotal role in content creation. The perception of verbal elements is significantly influenced by their mode of representation. The use of typographic techniques such as font variations, letters size, formatting, and color modifications allows capturing the audience's attention, emphasizing specific words or entire statements, and intensifies the conveyed meaning. Thus, all these elements together contribute greatly to the dominant goal of the news production – to effectively communicate messages to a colossal number of news readers.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bateman J.A., Tseng Ch.-I. Multimodal discourse analysis as a method for revealing narrative strategies in news videos. Multimodal Communication. 2023. Vol.12 (3). PP. 261-285.

2. Chiao-I Tseng, Laubrock J., Bateman J.A. The impact of multimodal cohesion on attention and interpretation in film. *Discourse, Context & Media*. 2021. Vol.44. PP.1-15.
3. Kress G., van Leeuwen T. *Reading Images: The Grammar of Visual Design*. London: Routledge; 3rd edition. 2020. 310 p.
4. Wildfeuer J., Pflaeging J., Bateman J., Seizov O., Chiao-I Tseng. *Multimodality. Disciplinary Thoughts and the Challenge of Diversity*. De Gruyter. 2020. 332 p.
5. Yefymenko V. Multimodality and cross-modal cohesion in manga. *Cognition, communication, discourse*. 2022. № 24. PP. 103-114.

Гнатюк М.М., *д.філол.н., проф., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

ТЕКСТОЛОГІЧНА ІСТОРІЯ ДРАМИ ПАНАСА МИРНОГО «У ЧЕРНИЦЯХ»

Текстологічна історія твору розпочинається з виявлення і вивчення всіх джерел тексту. Різний ступінь їхньої схоронності вимагає особливої уваги до наукової достовірності, верифікації основних та допоміжних джерел, аналіз яких спрямований на вирішення головного завдання – встановлення автентичного авторського тексту. Саме від його успішного вирішення залежить повнота та об'єктивність історії й теорії літератури, творчої спадщини митця. Актуальність цього питання залишається на часі, оскільки архіви письменників, літературних організацій, журналів та альманахів заховують ще багато таємниць, відкриття яких вноситиме суттєві корективи як до вирішення ряду спірних питань, так і до, здавалося б, уже добре відомих реалій та фактів. Постаючи своєрідною духовно-культурною скарбницею народу, архів у сучасній гуманітаристиці відкриває перед нами все нові й нові цікаві сторінки літературно-мистецького життя різних часів, творчості призабутих і добре знаних авторів. До таких свідчень належить і текстологічна історія драми Панаса Мирного «У черницях».

Знаний як корифей української прози, Мирний-драматург привертав менше уваги дослідників. Принагідно цю сторінку його творчості розглядали Н. Гаєвська, М. Грицай, С. Зубков, М. Пивоваров, М. Сиваченко, В. Черкаський. Текстологічний аспект дослідження творчої спадщини митця пов'язаний не лише з труднощами правильного прочитання авторських рукописів через складність почерку, а й з опрацюванням документальної бази. Значна частина архівних матеріалів Панаса Мирного була передана до відділу рукописів Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка АН України Полтавським державним музеєм у 1929 році. На сьогодні відомо вісім драматичних творів письменника, серед яких п'єси «У черницях» та «Не вгашай духу!» видрукувані вже після його смерті. Першовидання драми «У черницях» здійснене за автографом у 1929 році /Панас Мирний (Рудченко). Твори. – Харків: ДВУ. – Т.6. – Драми і комедії, 1929 (ред., вст. стаття та прим. Ів. Ткаченка/, що стало основою для всіх наступних видань. У найповнішому з них – семитомному зібранні творів письменника (1968–1971), в примітках до розміщеної у шостому томі драми «У черницях», зазначено: «Єдиновідомий чорновий автограф драми з численними поправками, закресленнями тощо датований 1884 р., зберігається у відділі рукописів Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка (ф.5, № 120). Крім того, є ще список неповної редакції (без початку), датований 1884 р. (ф.5, № 121)» [2, 787].

При вивченні архіву літературно-художнього журналу «Плуг» (ф. 31), який виходив у Харкові в 20-ті роки ХХ ст., серед різноматематичних та різножанрових матеріалів мою увагу привернув текст, записаний у загальному зошиті невідомою рукою (тобто, список) першої частини, як зазначалося раніше – «неповної редакції (без початку) драми Панаса Мирного “У черницях”». Як він опинився в редакції журналу «Плуг»? Імовірініше за все, під час підготовки першого зібрання творів письменника у 1929 році список автографа чорнової редакції п'єси планувався для першопублікації на

сторінках цього журналу. Практика досить звична в літературному середовищі, коли художній твір спочатку апробується в журнальному варіанті. Окрім того, «Плуг» широко репрезентував не лише твори сучасних авторів, а й кращі зразки української класики. Проте, драма «У черницях» вперше побачила світ у шеститомному виданні творів митця в 1929 році, а список лишався механічно роз'єднаним між двома архівами аж до часу вияву першої, нібито втраченої частини. Палеографічні дані (гатунок паперу, чорнило, характер письма) свідчать про те, що зроблений він, як і друга частина, наприкінці 20-их рр. ХХ ст. – тоді, коли матеріали архіву письменника були передані до Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка. Проставлена наприкінці списку авторська дата – 27 березня 1884 р., перенесена з автографа невідомою рукою ніяк не могла означати час створення самого списку. Характерним для першої частини списку є те, що тут деякі незрозумілі для переписувача слова були записані олівцем як сумнівні. Другий же переписувач, якому почерк письменника, очевидно, був добре знайомий, ці слова навів синім чорнилом (перша частина списку зроблена фіолетовим). Друга частина списку зроблена також фіолетовим чорнилом, яке перемежовується із зеленим, але вже у зошиті більшого формату, подібного до формату автографа. Робили список поперемінно дві особи: почерк другої частини списку виразніший, каліграфічніший. Єдність обох частин списку підтверджується й наскрізною нумерацією сторінок (загальна кількість їх – 64). Про штучний розрив тексту свідчить і той факт, що чотири останні сторінки із першої частини списку (с.35-39) знаходилися в справі № 121, тобто в другій частині.

У результаті проведених текстологічних розслідувань на сьогодні маємо повний, цілісний текст списку чорнової редакції драми «У черницях», який майже точно повторює автограф, за винятком деяких орфографічних відмінностей, а також окремих розбіжностей у прочитанні тих самих слів. Якщо зважити на те, що під час Другої світової війни значна частина матеріалів журналу «Плуг» була втрачена, то ця знахідка є щасливим винятком у подальшому, глибшому дослідженні творчої спадщини видатного класика української літератури, про якого Б. Антоненко-Давидович писав: «Панас Мирний ішов разом з своїм народом серед темної ночі, що повивала незміряні простори великої імперії. Йшов, не тільки шукаючи досвітніх вогнів, а й сам їх засвічуючи. Йшов довго й невтомно через усе своє життя. І той великий вогонь правди, що ніс у собі наш письменник, яскраво світить нам і досі» [1, 24].

ЛІТЕРАТУРА

1. Антоненко-Давидович Б. На шляху до правди // Мирний Панас. Твори. – К.: Вид-во «Молодь», 1965. – С. 3- 24.
2. Мирний П. (П. Я. Рудченко). Збір. творів: У 7 т. – т. 6. Драматичні твори / Упоряд. та прим. С. Д. Зубкова та В. І. Мазного. – К.: Наук. думка, 1970. – 800 с.

Голота Т.С., аспірант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Мосенкіс Ю.Л., д.філол.н., проф., почесний академік Національної академії мистецтв України, науковий керівник

ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСОБИ МАНІПУЛЯЦІЇ В АНТИУКРАЇНСЬКИХ ПУБЛІКАЦІЯХ В. В. МЕДВЕДЧУКА, Д. В. ТАБАЧНИКА ТА В. Ф. ЯНУКОВИЧА

Формулювання проблеми. Лінгвістичні засоби маніпуляції в антиукраїнських публікаціях, зокрема В. В. Медведчука «Громадянське суспільство: Український вибір», Д. В. Табачника «Україна в НАТО чи НАТО в Україні: Велика брехня про пріоритети державної безпеки» та В. Ф. Януковича «...І рік при владі», потребують поглибленого аналізу для з'ясування механізмів мовного впливу. Адже вони формують у реципієнтів

спотворене сприйняття політичних процесів і загрожують національній безпеці Української держави через маніпулятивні прийоми в текстах українських проросійських політиків. **Виклад основного матеріалу дослідження.** Проаналізуємо 3 публікації з метою дослідження лінгвістичних засобів маніпуляції в антиукраїнському дискурсі – В. В. Медведчука «Громадянське суспільство: Український вибір», Д. В. Табачника «Україна в НАТО чи НАТО в Україні: Велика брехня про пріоритети державної безпеки» та В. Ф. Януковича «...І рік при владі», загальним обсягом понад 160 000 слововживань. Аналіз тексту В. В. Медведчука «Громадянське суспільство: Український вибір» демонструє широкий спектр маніпулятивних лінгвістичних засобів, спрямованих на емоційний вплив та програмування читацької позиції. В. В. Медведчук активно використовує емоційно забарвлену лексику, яка покликана викликати у читача відчуття тривоги і невпевненості. Автор також удається до гіперболізації: вислів *держава розширювалась і розділялась* (Медведчук 2012, с. 4) створює враження катастрофічної ситуації без наведення фактів. Повторювані концептуальні опозиції на зразок ЗАХІД – СХІД або ДОБРО – ЗЛО (Медведчук 2012, с. 4) формують чорно-біле бачення дійсності, знижуючи здатність реципієнта до критичного мислення. Автор також застосовує анафору, як у прикладі *Український вибір – це...* (Медведчук 2012, с. 7), що підсилює ритмічність (як сугестивний засіб) і сприяє закріпленню ключових концептів у свідомості реципієнта.

Інструментом тиску виступає апеляція до СТРАХУ: *постала загроза втратити державу та її незалежність* (Медведчук 2012, с. 4), де автор цілеспрямовано нагнітає тривожність. Окрім цього, В. В. Медведчук створює ілюзію досяжності пропагованих ним цілей через фрази на зразок *залишалось лише зібрати воєдино політичну волю* (Медведчук 2012, с. 3), що маніпулятивно спрощує складні політичні процеси. Категоричність оцінок, як у твердженні *держава з такою системою правоохоронних органів не може навіть близько претендувати на статус правової і демократичної* (Медведчук 2012, с. 467), усуває альтернативні тлумачення. Маніпуляція історичними паралелями, поданими без джерел інформації, як у випадку алюзії на *розбите корито* (звернення до казки О. С. Пушкіна «Рибалка та золота рибка») (Медведчук 2012, с. 24-25), викликає співчуття і формує образ ЖЕРТВИ, посилюючи вплив на емоційному рівні. У тексті Д. В. Табачника «Україна в НАТО чи НАТО в Україні: Велика брехня про пріоритети державної безпеки» домінує маніпулятивна стратегія делегітимації західних інституцій і внутрішньої політичної опозиції до думки, висловлюваної автором. Автор навмисно вживає дисфемізми, як-от *тотальна брехливість політиків* (Табачник 2008, с. 3), що формує у читача відразу до критикованого автором політичного класу. Він також використовує саркастичні евфемізми *євроатлантична інтеграція... нікого не могла обдурити* (Табачник 2008, с. 4), ставлячи під сумнів щирість політичних заяв. Д. В. Табачник також широко послуговується іронією, як у фразі *хоружівсько-тернопільсько-трипільський «інтелектуал» Віктор Ющенко* (Табачник 2008, с. 19), що має на меті дискредитацію через знецінення. У риторичних запитаннях на кшталт *Випадково? Ні.* (Табачник 2008, с. 9) він спрямовує читача до єдиного інтерпретаційного варіанта. Стереотипізація проявляється через уживання термінів узагальнювальної семантики, як-от *атлантисти* (Табачник 2008, с. 15), що подає опонентів як однорідну групу з передбачуваними негативними намірами. Апеляція до історичних аналогій, як-от згадка про Карибську кризу (Табачник 2008, с. 24), легітимізує агресивні сценарії реагування Росії, подаючи їх як природну відповідь на зовнішню загрозу. Публікація В. Ф. Януковича «...І рік при владі» позначена сугестивністю, позитивною кумуляцією та прихованою поляризацією. В. Ф. Янукович удається до патетичної лексики *відверта, щира і доброзичлива розмова* (Янукович 2007, с. 3), аби сформувати позитивне бачення

політичного діалогу. Анафора, як у вислові *ми знаємо, що робити, знаємо, як робити, і робимо* (Янукович 2007, с. 100), підсилює риторичний ефект і створює ілюзію впевненості. Автор також апелює до традиційних цінностей, як-от у реченні *нас об'єднує наша земля – красива Україна... могили наших предків* (Янукович 2007, с. 6), що викликає емоційну підтримку. Риторичні запитання, зокрема *що нас роз'єднує? Чи краще пошукати, що нас об'єднує?* (Янукович 2007, с. 6), функціонують як спосіб нав'язування вигідної мовцеві аргументації. Автор також використовує дихотомію МИ – ВОНИ, як у фразі *їм потрібні високі крісла, а нам – економічне зростання* (Янукович 2007, с. 105), яка протиставляє «чесну» владу «корисливій» опозиції. Окрім того, емоційний ефект підсилений категоричними твердженнями, як-от *наш уряд знає... і робить* (Янукович 2007, с. 100), що підкріплює імідж стабільного управління. **Висновок.** Отже, проаналізовані тексти В. В. Медведчука, Д. В. Табачника та В. Ф. Януковича засвідчують системне використання авторами лінгвістичних маніпуляцій – емоційного тиску, стереотипізації, дихотомізації та псевдооб'єктивізації – задля впливу на суспільну свідомість і легітимації власних позицій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Медведчук В. В. Громадянське суспільство: Український вибір: моногр. Київ: Логос, 2012. 568 с.
2. Табачник Д. В. Україна в НАТО чи НАТО в Україні: Велика брехня про пріоритети державної безпеки. Київ: Бізнесполіграф, 2008. 40 с.
3. Янукович В. Ф. ...І рік при владі. Київ: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2007. 112 с.

Гончар К.І., магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Чистяк Д.О., д.філол.н., проф., науковий керівник

ВІДТВОРЕННЯ ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ ПОВІСТІ «СТОРОННІЙ» АЛЬБЕРА КАМЮ

Повість «Сторонній» Альбера Камю, написана у 1942 році, є видатним твором французької літератури, який здобув визнання за його глибокий філософський зміст та неповторний стиль. Даний твір належить до літератури екзистенціалізму та досліджує проблеми абсурду, відчуження та свободи особистості. **Об'єктом** нашого дослідження є оригінальний текст повісті «Сторонній» Альбера Камю, написаний французькою мовою, український переклад повісті та перекладацькі прийоми, використані перекладачем для передачі граматичних, семантичних, стилістичних особливостей тексту в оригіналі та його перекладі. **Метою** даної роботи є виявлення та аналіз основних граматичних особливостей перекладу повісті Альбера Камю «Сторонній» українською мовою. **Матеріалом** дослідження є текст оригінальної повісті Альбера Камю «Сторонній» та його переклад українською мовою, а також наукові праці, присвячені проблематиці перекладу та літературознавству. Аналіз лексико-семантичних та граматичних трансформацій, застосованих під час перекладу, дозволив виявити низку специфічних рис та підходів. На лексико-семантичному рівні основними викликами при перекладі стали неоднозначні слова, фразеологізми, ідіоми, конотації та стилістичні засоби оригінального тексту. У перекладі виділяються лексичні еквіваленти, модуляції та компенсації задля коректної передачі змісту та форми оригіналу аналізованої повісті. Дослідження граматичних особливостей перекладу продемонструвало необхідність використання різноманітних трансформацій на морфологічному та синтаксичному рівнях. Ми можемо спостерігати приклади перестановки слів, заміни частин мови, запровадження/вилучення слів, а також комплексні трансформації. Такі перетворення були обумовлені розбіжностями в граматичних системах французької та української мов

і мали на меті досягнення природності й відповідності граматичним нормам цільової мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Григорій Кочур і художній переклад: життєвими та творчими стежками майстра. Черкаси: Брама-Україна, 2008. 124 с.
2. Коптілов В. В. Актуальні питання українського художнього перекладу. Київ: Київський університет, 1971. 130 с.
3. Carroll D. Albert Camus the Algerian: Colonialism, Terrorism, Justice. Columbia University Press, 2007. 256 p.
4. Pingaud B. Bernard Pingaud commente L'étranger d'Albert Camus. Paris: Gallimard, 1992. 212 p.

Гошовська К.І., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Підгрушна О.Г., *к.філол.н., доц., наукова керівниця*

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО АУДІОВІЗУАЛЬНОГО ПЕРЕКЛАДУ ПІСЕНЬ У КІНОПРОДУКЦІЇ ЖАНРУ ФЕНТЕЗІ

Аудіовізуальний переклад кінопродукції жанру фентезі є складним міждисциплінарним процесом, що потребує збереження художньої виразності та функціональності твору. Особливо це стосується дієгетичної музики, яка існує у межах вигаданого світу й інтегрується в аудіовізуальний наратив. Пісня як форма музичного дієгезису поєднує музику та літературу, має структуровану будову, ритм, риму та мелодійність. У фентезі вона виконує важливу світотворчу функцію. За М. Драутом, такі пісні відображають світогляд, історію та традиції вигаданих культур, створюючи ілюзію глибини наративу через «текстові руїни» [2]. Дієгетична музика, виконувана персонажами, сприяє розкриттю їхніх характерів, посиленню емоційного впливу та глибшому зануренню глядача в сюжет [5], формуючи атмосферу та підкреслюючи міфологічні й історичні аспекти вигаданого світу. Таким чином, переклад цих творів потребує методології, що враховує не лише лексичну та змістову відповідність, а й музичну ритміку, риму, стилістичні особливості та культурну релевантність. П. Лоу, розглядаючи переклад пісень крізь призму їхніх функцій, розробив «Принцип пентатлону», який передбачає баланс між п'ятьма критеріями: співабельністю (пристосованістю пісні до виконання), змістом, природністю (плавністю тексту та його природним звучанням для цільової аудиторії), ритмом і римою [4]. Й. Францон визначає три рівні відповідності тексту музиці, а саме: просодичний (ритм, інтонація, наголос, звуки для легкого виконання), поетичний (структура фраз, рима, стилістичні фігури тощо) і семантично-емотивний (збереження змісту, настрою, художньої виразності) [3]. О. Підгрушна пропонує ієрархічну модель оцінки перекладу пісень у кінопродукції, яка включає прагматичний (відтворення функцій), семантичний (відтворення змісту), стилістичний (відтворення просодичних та поетичних характеристик), кінематографічний (синхронізація з візуальним, аудіальним і семантичним компонентами) та естетичний (відтворення художньої, емоційної та культурної цінності) рівні відповідності [6]. Об'єднання цих підходів забезпечує всебічний аналіз пісенного перекладу, що дозволяє адаптувати твір із мінімальними втратами його функціональної та художньої цінності. Аналіз українського перекладу пісні «Blunt the knives» [7; 1] підтверджує ефективність цих теоретичних підходів, оскільки адаптація зберігає співабельність, правильну ритмічну структуру і природність звучання, що відповідає принципу Лоу та уможливлює фонетичну синхронізацію (ліпсінк) й ізохронію. Крім того, текст містить виразне римування за схемою оригіналу, а також передає художні засоби, як-от алітерацію («насміти, насліди») що узгоджується з

концепцією Франціона. Хоча семантична відповідність містить певні відхилення (наприклад, «розбий вікно» замість деталей, пов'язаних із посудом), загальний настрій бешкетного хаосу збережено, що узгоджується з прагматичним, кінематографічним і естетичним рівнями Підгрушної. Таким чином, переклад вдало передає функціональність, що робить його ефективним у межах дубляжу. Отже, урахування музичних, лінгвістичних та культурних чинників у перекладі є необхідним для забезпечення цілісного сприйняття пісенного тексту у новому мовному середовищі. Таким чином, успішний переклад дієгетичних пісень у фентезійному кіно передбачає застосування функціонального підходу, що враховує як лінгвістичну точність, так і адаптацію тексту до музичного й аудіовізуального оформлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Хоббіт. Несподівана подорож / авт. сценарію Френ Волш, Філіпа Бойенс, Пітер Джексон, Гільєрмо дель Торо; режисер Пітер Джексон; дубляж студії «Postmodern», 2012. New Line Cinema, Metro-Goldwyn-Mayer Pictures, WingNut Films, 2012 – 169 хв
2. Carnegie Mellon University's Dietrich College. Lord of the Rings: How To Read J.R.R. Tolkien, 2013. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=IXAvF9p8nmM> (date of access: 01.04.2025).
3. Franzon, J. (2008). Choices in Song Translation: Singability in Print, Subtitles and Sung Performance. *The Translator*, 14(2), 373–399. <https://doi.org/10.1080/13556509.2008.10799263>
4. Low, P. (2013). When Songs Cross Language Borders: Translations, Adaptations and 'Replacement Texts.' *The Translator*, 19(2), 229–244. <https://doi.org/10.1080/13556509.2013.10799543>
5. Minors, Helen Julia. 2022. "Music Speaks: The Role of Emotional Expression in Music for Sci-fi Fantasy Films." In *Intersemiotic Perspectives on Emotions: Translating across Signs, Bodies and Values*, edited by Susan Petrilli and Meng Ji, 332–48. London: Routledge.
6. Pidhrushna, Olena. (2021). Functional approach to songs in film translation: Challenges and compromises. SHS Web of Conferences. 105. 04003. <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110504003>.
7. The Hobbit: An Unexpected Journey / Screenplay by Fran Walsh, Philippa Boyens, Peter Jackson, Guillermo del Toro; Directed by Peter Jackson. New Line Cinema, Metro-Goldwyn-Mayer Pictures, WingNut Films, 2012 – 169 min.

Гречихін С.О., магістрант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Ольховська Н.С., к.філол.н., доц., науковий керівник

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ЛЕКСИЧНИХ ЗАСОБІВ ПОЗНАЧЕННЯ КОЛЬОРУ ВОЛОССЯ В НІМЕЦЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю вивчення лексичних відмінностей у позначенні кольорів волосся в німецькій та українській мовах, що сприяє розумінню мовних засобів і процесів.

Мета – виявити семантичні та структурні відмінності в описі кольорів волосся через аналіз словників, уживання та частотності на основі корпусного аналізу.

Серед науковців, які досліджували подібні теми, варто відзначити Тамме В., Давиденко А.О, Багерзаде Х. С., Ізадисадр А. [12; 1; 4]. Однак досліджень, присвячених репрезентації кольорів волосся у німецькій та українській мовах, досі немає.

Світлий колір. В обох мовах використовується слово *блонд* (*Blond*). У німецькій є додаткові варіанти: *hellblond*, *weißblond* (особливо світлі тони) та *goldblond* [8] (золотистий відтінок). В українській – *білявий*, *білобрисий*, *ясноволосий* та *пшеничний* (темніший). Українська переважно використовує питомі слова, тоді як німецька – запозичене *blond*, окрім *hellhaarig* [10].

Русий колір. В українській мові «*русий*» означає світло-коричневий [4, 911]. У німецькій – *Dunkelblond* [7] (темно-блондинистий).

Темний колір. В обох мовах є спільний термін *брюнет* (*Brünett*) [6], проте в німецькій він означає *braunhaarig* [7] (коричневе волосся), а в українській – частіше чорне [3, 242], (*schwarzhaarig*). Для коричневого відтінку українською використовують шатен [5, 420].

Рудий колір. В українській є окремий прикметник "*рудий*", тоді як у німецькій вживається *rothaarig* (червоноволосий). Для більшої деталізації тону в німецькій існує термін *Rotblond* [13] (*червоний блонд*), тоді як в українській для цього використовують уточнюючі словосполучення, як «*світло-рудий*».

Сивий колір. В українській мові використовується *сивий*, а в німецькій – *Grauhaar* (сіре волосся) або *weißhaarig* (біловолосий). *Weißhaarig* у німецькій стосується літніх людей, що підтверджується статистикою корпусу DWDS, тоді як в українській *біловолосий* частіше вживається щодо міфічних істот, дітей або молоді. Це проаналізовано на базі корпусу ГРАК, де було взято перші 50 прикладів, надані корпусом [3].

Система позначення кольорів волосся в обох мовах має спільні риси та відмінності. У німецькій переважають композити (*blondhaarig, schwarzhaarig*), тоді як в українській є і композити (*чорноволосий, біловолосий*), і прості прикметники (*рудий, білявий, чорнявий*). Наприклад, українською можна сказати «*Він чорнявий/чорноволосий*», а німецькою – лише «*Er ist schwarzhaarig*».

В обох мовах використовуються субстантивація (*der Schwarzhaarige, чорноволосий*) і запозичені слова (блондин, брюнет), що замінюють складніші вирази (*світловолосий, hellhaarig*) для зручності. Відмінність у тому, що в німецькій *blond* частіше прикметник (*sie ist blond*), а в українській – іменник (*вона блондинка*).

Отже, дослідження виявило семантичні та структурні відмінності в описі кольорів волосся в обох мовах. У німецькій домінують композити, тоді як в українській – і композити, і прості прикметники. У німецькій «*blond*» частіше прикметник, а в українській – іменник.

Семантично «*blond*» у німецькій охоплює ширший спектр, включаючи русий (*Dunkelblond*), тоді як в українській це окрема категорія. «*Брюнет*» у німецькій – коричневий, а в українській – чорний. Німецька точніше розрізняє сивину (*grau* – сірий, *weiß* – білий), тоді як в українській «*білявий*» є синонімом «*блондина*», а «*біловолосий*» частіше вживається щодо казкових істот.

ЛІТЕРАТУРА

1. Давиденко, А. О. (2020). Контрастивний аналіз наповнення концепту колір в англійській та українській лінгвокультурах.
2. Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК). Конкорданс. Біловолосий. URL: <https://surl.li/derhqp>
3. Словник української мови. АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. - К.: Наукова думка, 1970-1980. Т. 1
4. Словник української мови. АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. - К.: Наукова думка, 1970-1980. Т. 7
5. Словник української мови. АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. - К.: Наукова думка, 1970-1980. Т. 11
6. Bagherzadeh, H. S., & Izadysadr, A. (2020). The implication of the lexicon contrastive analysis of colors in Persian & English in perception and translation of colors. *Proc Ling Soc Amer*, 5(1). Ст. 282–292
7. Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache: Braunhaarig. URL: <https://www.dwds.de/wb/braunhaarig>
8. Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache: Brünett. URL: <https://www.dwds.de/wb/br%C3%BCnett>
9. Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache: Dunkelblond. URL: <https://www.dwds.de/wb/dunkelblond>
10. Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache: Goldblond. URL: <https://www.dwds.de/wb/goldblond>

11. Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache: Grauhaar. URL: <https://www.dwds.de/wb/Grauhaar>
12. Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache: Hellhaarig. URL: <https://www.dwds.de/wb/hellhaarig>
13. Digitales Wörterbuch der deutschen Sprache: Weißhaarig. URL: <https://www.dwds.de/wb/wei%C3%9Fhaarig>
14. Tamm, V. (2020). Color Perception, Linguistic Categorization of Colors in Different Languages and the Role of Language in Color Perception based on Estonian and Russian Languages.
15. Вікіпедія, вільна енциклопедія: Rot (Haarfarbe). URL: [https://de.wikipedia.org/wiki/Rot_\(Haarfarbe\)](https://de.wikipedia.org/wiki/Rot_(Haarfarbe))

Гриб А.І., студ., *ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Міхіденко К.О., асист., *наукова керівниця*

ВИВЧЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ З ТОЧКИ ЗОРУ РІЗНИХ НАУК

Окремої науки, яка вивчає комунікацію поки що не існує. Однак це явище – комунікація, і все, що з нею пов'язано, – настільки масштабно досліджується різними галузями, що знань про цей аспект нашого життя немало, що також підтверджує його актуальність для подальших вивчень. Вивченням комунікації займалися науковці різних галузей ще з часів Античності. Можна виокремити роботи таких іноземних науковців, як лінгвіст Фердинанд де Соссюр, психолог Жан Піаже, та українських науковців: Тетяна Ярошенко, Олександр Курбан. [3]

Можна навести перелік найпоширеніших підходів та наук, які займаються дослідженням комунікації на науковому рівні [3]:

- 1) Традиційний підхід
 - Риторика вивчає мистецтво якісного висловлювання думок з метою переконання та впливу.
 - Філософія – вивчає комунікацію як вираз здатності суспільної людини до співіснування.
- 2) Загальнотеоретичний підхід
 - Теорія комунікації масової, міжкультурної тощо.
- 3) Філологічний підхід
 - Лінгвістика пояснює мовні форми, за допомогою яких відбувається комунікація.
- 4) Психологічний і соціологічний підхід
 - Психологія вивчає поведінку людини, яка може бути пов'язана з комунікацією.
 - Соціологія – наука про відносини соціальних структур.
 - Педагогіка досліджує сприйняття, засвоєння, використання й передачі інформації з різних джерел.

Глобалізаційні процеси, цифрова трансформація та інші зміни в суспільстві змушують нас досліджувати комунікацію вже з нових перспектив для розвитку сучасних до підходів взаємодії та обміну інформацією. Науки можуть об'єднуватись, формуючи міждисциплінарні напрямки, наприклад вивченням мовних процесів у психіці займається психолінгвістика; наука, яка досліджує зв'язок соціальних і мовних структур – соціолінгвістика тощо [1].

Окрім цього, чи можна сказати, що дослідженням комунікативних процесів займаються такі галузі, як економіка, юриспруденція, політика та бізнес? Так! Комунікація відіграє одну з ключових ролей у всіх професійних сферах, впливає на продуктивність, якість роботи та взаєморозуміння між людьми, оскільки комунікація є смисловим відтворення суспільства і будь-який соціальний зв'язок базується на комунікації [2]. В американських та європейських університетах комунікація вивчається на багатьох факультетах, що забезпечує студентам правильне “використання власної

мови” для досягнення певних цілей в особистій та робочій сферах. Для прикладу можна виділити наступні навички, які корисно опанувати: публічні виступи, ділове листування, робота з клієнтами, дебати та аргументація, маркетингова комунікація тощо.

Доволі часта назва для такого роду дисципліни у ВНЗ – комунікативістика. Комунікативістика – академічна дисципліна, що вивчає загальні закономірності комунікації в різних сферах: міжособистісній, масовій, політичній, бізнесовій тощо. Вона поєднує елементи риторики, медіазнавства, журналістики та психології.

Отже, комунікація є одним з ключових факторів ефективної взаємодії між людьми в усіх сферах життя – як у щоденному так і професійному, що робить цю компетентність надзвичайно важливою для вивчення різними науками – від психології до економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кривенко В.В, КОМУНІКАЦІЯ: ПОНЯТТЯ, СУТНІСТЬ, ЗМІСТ, *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету* 2024, с. 2

Url: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2024/09/11.pdf>

2. НАТАЛІЯ КАРПЧУК, МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЯ ТА СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ, *Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки* 2018, с. 10-11

Url: <https://core.ac.uk/download/pdf/161264749.pdf> [11]

3. Ю.В. КОСЕНКО, ОСНОВИ ТЕОРІЇ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ, *Сумський державний університет*, 2011, с. 27-29, 32-33

Григоренко О.П., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Чорна Н.В., к.філол.н., доц., науковий керівник

КОЛІР ЯК ТЕКСТ: СИМВОЛІКА ТА ЕМОЦІЙНА ВИРАЗНІСТЬ СЦЕН У ФІЛЬМАХ ПЕДРО АЛЬМОДОВАРА

Естетичний почерк Педро Альмодовара значною мірою визначається колористикою. Колір відіграє центральну роль у побудові кадру, надаючи сцені виразності та формуючи її емоційну атмосферу [2, 7]. Окрім того, колір у фільмах Педро Альмодовара виконує не лише естетичну функцію, а й несе смислове навантаження. Він відображає емоційний стан персонажів, вказує на їхню соціальну приналежність та підкреслює історичний контекст подій [1, 116]. Метою нашого дослідження є аналіз кольорової символіки та її взаємодії з мовною поведінкою персонажів у кінематографі Педро Альмодовара. Зокрема, дослідження зосереджується на тому, як колір впливає на емоційне сприйняття сцен, формує додаткові смисли та структурує комунікацію між персонажами. Аналіз здійснюється на основі трьох фільмів режисера — «Все про мою матір» (1999), «Джульєтта» (2016) та «Паралельні матері» (2021). У ході дослідження було встановлено, що колір у фільмах Альмодовара виконує не лише естетичну, а й семантичну функцію. Використовуючи насичені, контрастні відтінки, режисер створює унікальну кіномову, де кожен колір набуває символічного значення. Червоний як маркер пристрасті, чорний як візуальний акцент втрати, ізоляції та провини, зелений як колір трансформації, возз'єднання та історичної пам'яті, синій як колір рефлексії про минуле - ці елементи не лише впливають на сприйняття глядачем цілісної кінокартини, а й структурують діалоги персонажів, визначаючи їхню емоційну тональність та ритміку.

Домінування чорного кольору та темних тонів у сцені підсилює драматизм мовлення персонажів через семантичні поля, пов'язані зі смертю та провиною (*culpa, castigo, sufrir, depresión, asfixiar, contagiar, virus*), а також короткі репліки, паузи та метафоричні вирази («...te lo acabé contagiando como si fuera un virus» (Джульєтта, 2016)). Синій часто використовується у сценах самотності, внутрішньої боротьби та

рефлексії. У цих епізодах мовлення персонажів характеризується уповільненим темпом, паузами та риторичними питаннями, що підкреслює їхню розгубленість або емоційну нестабільність. Окрім того, характерним для сцен з домінуванням синього кольору є часте використання умовного способу та гіпотетичних конструкцій («*Yo debería haberme dado cuenta*» (Джультетта, 2016); «*Si fueras actriz, yo escribiría papeles para ti*» (Все про мою матір, 1999)), що дає змогу персонажам висловити провину та спробу проаналізувати минуле та свої вчинки через призму “що могло бути, якби...”. Зелений колір домінує у сценах возз’єднання (мати з дитиною, людини зі своєю історією), але також супроводжує моменти психологічного напруження, що відображається в мовній поведінці персонажів: від спроби уникнути теми до відвертого діалогу. Зокрема, така емоційна напруженість досягається завдяки фрагментарності синтаксису, еліптичним конструкціям, риторичним запитанням та метафоричним виразам у мовленні персонажів. Таким чином, колір у фільмах Педро Альмодовара є не лише візуальною складовою і невід’ємним елементом авторського естетичного стилю, а й важливим засобом комунікації, який взаємодіє з мовною поведінкою персонажів та впливає на цілісне сприйняття кінострічки глядачем.

ЛІТЕРАТУРА

1. Colmeiro, J. F. (1997). *Del rosa al negro: subtextos culturales en La flor de mi secreto*. Arizona Journal of Hispanic Cultural Studies, 1.
2. Sánchez-Alarcón, M. I. (2008). *El color del deseo que todo lo transforma: claves cinematográficas y matrices culturales en el cine de Pedro Almodóvar*. Palabra Clave.

Гришко П.В., асист., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ З АРАБСЬКОЇ МОВИ

Актуальність дослідження полягає в тому, що питання арабсько-українського перекладу спеціалізованих текстів, зокрема у галузі сільського господарства, набувають особливої ваги в контексті міжнародної співпраці України з країнами Арабського Сходу, які зацікавлені в розвитку взаємодії у торгівельно-економічній сфері, інвестицій у галузь сільського господарства, а також в рамках української продовольчої програми допомоги Grain from Ukraine за участю багатьох країн-донорів.

Мета дослідження – визначити основні лексико-семантичні особливості текстів з галузі сільського господарства, що впливають на якість та точність перекладу, та виявити труднощі, що виникають у процесі адаптації термінології. **Матеріалом** дослідження є термінологія, пов’язана із злаковими культурами.

У підручнику з вирощення пшениці *زراعة القمح* [1, 6], автор дає визначення терміна пшениця в такому формулюванні:

ينتمي القمح الى عائلة النجيليات وهو نبتة حولية وحيدة الفلقة.

Пшениця – це однорічна однодольна рослина, що належить до сімейства злакових.

النجيليات عائلة – це ботанічний термін, що позначає родину рослин, до якої належать пшениця, рис, кукурудза та інші подібні культури. В українській мові існує еквівалент цього терміна – *сімейство злакових*. *النجيليات* – похідне слово від *نجيل*. Воно має досить широке значення в арабській мові – *трава* [3]. Враховуючи, що англійською мовою сімейство злакових – *grass family*, термін міг утворитися шляхом калькування. З точки зору перекладу українською мовою, треба завжди враховувати можливість калькування або запозичення з англійської, французької мов або латини, а потім шукати відповідний переклад в українській мові. Наприклад, в реченні:

[1, 6]. تحتوي حبة القمح على البروتينات والسكريات وغيرها من المكونات الأساسية لتغذية الإنسان

Зерно пшениці містить білки, вуглеводи та інші основні компоненти для харчування людини.

البروتينات – білки або протеїни є запозиченням від латинського слова *proteinum*. Слово стоїть у множині з закінченням, притаманним для множини жіночого роду «ات», що додається до слів іншомовного походження.

Також цікавим є той факт, що слово *نجيل* зазнало певних семантичних змін у межах ботанічної термінології та може мати відмінні значення в залежності від контексту або регіонального вживання. Наприклад, у підручнику з лікарських, ароматичних та отруйних рослин арабського світу термін *نجيل* перекладається як *Cynodon dactylon* [2, 390], що відповідає українському *свинорий пальчастий*. В іншому ілюстрованому словнику [4, 28] в перекладі англійською мовою зазначені терміни *Triticum repens*, *Couch grass*, *Quitch grass*, з наведеним поруч синонімом *ثيل* (який на момент проведення дослідження Google Translator без контексту транслітерував, а перекладач у ChatGPT переклав українською мовою як «газон» та «трава»). Термінопозначення *Triticum repens*, *Couch grass*, *Quitch grass* в українській мові мають відповідник *пирій повзучий*. Пирій повзучий є цінною кормовою рослиною. Обидві рослини завдають значної шкоди сільському господарству та швидко розповсюджуються на полях, призначених для вирощування злакових культур. Проте це два різних види рослини, хоча обидва належать до сімейства злакових. Наведена полісемантичність терміну *نجيل*, в свою чергу, призводить до плутанини під час перекладу українською мовою. Пирій повзучий має більш точний переклад *الأريكة عشب* – дослівно *трава дивану* («диванна трава»), що, ймовірно, є калькуванням з англійської мови *Couch grass*. На теренах арабськомовного Інтернету можна зустріти багато реклами з продажу екстракту пирію повзучого («عشب الأريكة مستخلص») як рослини з цілющими властивостями, корисної для здоров'я. Отже, однією з головних проблем, що можуть виникнути у процесі арабсько-українського перекладу або редагування пост-машинного перекладу, є варіативність та полісемантичність термінології арабської мови в галузях сільського господарства та ботаніки.

ЛІТЕРАТУРА

1. زراعة القمح. محرزية آيت عمار, جوان, 2007, 60 ص
2. النباتات الطبية والعطرية والسامة في الوطن العربي جامعة الدول العربية المنظمة العربية للتنمية الزراعية 1988 682ص.
3. Електронний арабський словник - Режим доступу: <https://www.arabdict.com/m/results?lang=en&dict=en&q=نجيل>
4. 2006, المعجم المصور لأسماء النباتات أرمنك بديفيان, مكتبة مدبولي

Гу Їці, студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Швець Г.Д., д.пед.н., доц., науковий керівник

СТИЛІСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОРЯДКУ СЛІВ У ПЕРЕКЛАДІ ТЕКСТІВ ОФІЦІЙНОГО СТИЛЮ З КИТАЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Актуальність дослідження визначається необхідністю аналізу порядку слів у китайській та українській мовах для точного перекладу офіційних текстів. Офіційний стиль в обох мовах має багато спільних рис, зокрема основний порядок слів: підмет – присудок – додаток (ППД). Водночас, через різницю в граматичних структурах, у реальному використанні можна помітити суттєві відмінності [1].

У китайській мові порядок ППД є незмінним. Означення і обставини розташовуються перед означуваним словом або дієсловом, тема виноситься на початок

речення, наприклад: *经济发展方面, 政府已制定详细规划* (Щодо економічного розвитку уряд ухвалив детальний план). Пасивні конструкції активно використовують для зменшення суб'єктивності: *该政策已被批准执行* (Ця політика була затверджена та введена в дію). Також характерною є тенденція до опущення підмета, що підкреслює об'єктивність викладу: *已制定相关政策, 以保障社会稳定* (Розроблено відповідні заходи для забезпечення суспільної стабільності). В українській мові також типовим є порядок ППД, проте він більш гнучкий. Розташування означень може варіюватися: прикметники стоять перед іменником, але означення у формі іменникових словосполучень – після означуваного слова. Обставини в українській мові можуть бути в різних місцях речення, хоча у формальному стилі вони зазвичай стоять перед дієсловом: *Уряд негайно ухвалив рішення*. Пасивні конструкції часто використовують із допоміжними дієсловами: *Рішення було ухвалено на засіданні*. Подібно до китайської в українській часто опускається підмет для підкреслення об'єктивності. Таким чином, під час перекладу з китайської на українську мову варто гнучко змінювати порядок слів відповідно до акцентів повідомлення. Наприклад, *政府已批准新的经济政策* (буквально: *Уряд уже ухвалив нову економічну політику*) краще перекласти так: *Нова економічна політика була ухвалена урядом*. Під час перекладу з української на китайську бажано зберігати фіксований порядок ППД, уникати надмірної складності. Наприклад, українська фраза *Було ухвалено рішення щодо подальшого розвитку інфраструктури* в дослівному перекладі звучить незграбно. Тому треба перекладати, змінивши порядок слів: *政府已通过基础设施发展决议*. Українські пасивні конструкції під час перекладу на китайську можна передавати активними: *Рішення було ухвалене парламентом* (буквальний варіант: *决议被议会通过了*) – *议会通过了决议*. А під час перекладу з китайської на українську варто використовувати пасивні конструкції, де це доречно. Наприклад, речення *相关政策已实施* (буквально: *Відповідну політику впровадили*) краще перекласти так: *Відповідна політика була впроваджена*. Проведене дослідження дає змогу зробити такі висновки: китайська мова має більш жорсткий порядок слів (ППД); під час перекладу слід враховувати особливості граматичної структури обох мов, змінювати порядок слів для збереження природності тексту та правильно використовувати пасивні конструкції.

ЛІТЕРАТУРА

1. 玛丽. 乌克兰学生汉语学习中级阶段的语序难点研究[D]. 天津:天津师范大学, 2018. DOI: 10.7666/d.Y3499498.

Губінські О., аспірант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Снитко О.С., д.філол.н., проф., науковий керівник

МІФИ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРІ

Російське вторгнення в Україну в лютому 2022 року не закінчилося перемогою агресора. Сьогодні також можна з упевненістю сказати, що пропагандистський супровід вторгнення також не досяг своєї мети. Російський наступ не лише зупинено, але Україна й надалі чинить опір із допомогою західних партнерів. Головною метою російської пропагандистської машини на сьогодні став злам рішучості Заходу підтримувати

Україну в її боротьбі з агресором. В інформаційному просторі європейських країн спостерігається тенденційне (зрежисоване країною агресором) створення інформації про ситуацію на полі битви та настрої українців. Головною метою такого спотворення інформації є вплив на свідомість та підсвідомість реципієнтів, а сам вплив забезпечується створенням так званих «міфів». Міф як явище - це оповідь, що пояснює походження певних елементів світобудови чи світу загалом через емоційно-чуттєві образи. У сучасній публіцистиці під міфом розуміється ілюзія, брехня, брехлива пропаганда, повір'я, умовність або подання певної цінності у фантастичній формі, сакралізоване і догматичне вираження соціальних звичаїв і цінностей. Також під міфом іноді розуміється судження, отримане незалежно від чуттєвого досвіду, яке не збігається з результатом практичної перевірки, а також інформація про істинні явища, яка сприймається без доказів і раціонального осмислення. Міфотворчість набуває особливої ролі тоді, коли державі необхідно створити «образ героя» або «образ ворога» [1]. Міф, як частина російського інформаційного впливу, може розглядатися як інструмент у сфері так званої сірої та чорної пропаганди. Сіра пропаганда загалом подає правдиву інформацію, проте навмисно спотворює її і фальсифікує факти. З метою змінити погляди людини на певну ситуацію застосовуються різноманітні методи введення в оману, аби ефективно нав'язувати свої ідеї, а джерела інформації можуть бути прихованими і неоднозначними. Чорна пропаганда застосовується у воєнний період, вона не дотримується фактів і допускає будь-яке спотворення реальності заради реалізації пропагандистських завдань. Цей різновид впливу – надзвичайно потужна зброя, і чим вона безсоромніша – тим сильніший її психологічний вплив [2]. Найпоширенішими міфами російської пропаганди в Європі на сьогодні можна вважати такі: 1. Україною керують фашисти та бандерівці. 2. Захід зраджує Україну та у майбутньому зрадить інші країни. 3. В Україні процвітає корупція. 4. Росія - визволителька Європи від фашизму. 5. Війна в Україні - це конфлікт, який не повинен стосуватися інших країн.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белкін Л. М., Юринець Ю. Л., Сопілко І. М., Белкін М. Л. (2022). ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ АНТИУКРАЇНСЬКОЇ РОСІЙСЬКОЇ ПРОПАГАНДИ В ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІЙНАХ ПРОТИ УКРАЇНИ. Юридичний вісник, 3(64), С. 89. <https://doi.org/10.18372/2307-9061.64.16894>
2. Тютюнник Л.Л. Пропаганда як засіб маніпуляції в умовах війни. Вісник Національного університету оборони України. 2023. № 6 (76). С. 9.

Гулієва Д.Б. кизи, *магістрантка, ХНУ імені В.Н. Каразіна*
Мартинюк А.П., *д.філол.н., проф., науковий керівник*

ВІДТВОРЕННЯ МОДАЛЬНОСТІ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ СУБТИТРУВАННІ

Актуальність проблеми відтворення модальності в українському субтитруванні англійських фільмів і серіалів зумовлюється її недостатньою опрацьованістю в українському перекладознавстві. Ця хвиля виявляється, зокрема, в орієнтованості існуючих класифікацій перекладацьких рішень на розмежування лексики і грамматики (див., наприклад, [1; 2]), що залишає модальність поза межами розгляду, оскільки ставлення мовця до змісту висловлення передається ансамблем граматичних і лексико-фразеологічних засобів, які функціонують як гештальт. **Метою** роботи є встановлення тенденцій відтворення модальності в англо-українському субтитруванні мовлення Шерлока Холмса в британському міні-серіалі «Шерлок» [3]. У мовленні Холмса

модальність виконує дві основних функції: 1) вказує на ступінь вірогідності тих чи інших дедуктивних припущень, як наприклад, в ситуації, де Холмс ділиться своїми здогадками з Ватсоном: ***Must** be a vast network, John. Thousands of operatives;* 2) виражає іронічне або саркастичне ставлення до ситуації, опонентів, а також самого себе, як, наприклад, у спілкуванні з Місіс Хадсон: *I'll be late. **Might** need some food.* Якщо ступінь вірогідності, переважно, відображається модальними дієсловами у структурі присудку, то іронія і сарказм втілюються одразу кількома взаємопов'язаними засобами і спираються на позамовний контекст. Результати перекладацького аналізу свідчать, що автори субтитрів переважно відмовляються від відтворення значень модальних дієслів у структурі присудку: *We **must have been** staring right at it.* – Вона *була* у нас перед носом. (Холмс здогадався, що таємний шифр, необхідний для розслідування злочину, поміщався в книзі, яка вже потрапляла йому на очі); *Once you've ruled out the impossible, whatever remains, however improbable, **must be** true* – Якщо відкинути неможливе, те, що лишається, навіть малоімовірне і є правда. Це перекладацьке рішення веде до втрати такої культурно-стильової характеристики британського мовлення як нюансування категоричності.

Подібні втрати стають ще більш відчутними при передачі іронії / сарказму. Наприклад: *So this investigation **might** move a bit quicker if you were to take my word as gospel.* – Це розслідування рухалось би дещо швидше, якби Ви вірили мені на слово. Модальне дієслово *might*, яке, зазвичай, виражає малу вірогідність, у цьому контексті укупі з часткою *a bit* імплікує іронію: насправді Холмс впевнений, що розслідування рухалося б швидше, якби поліцейський інспектор до нього прислухався. Іронія перетворюється на сарказм завдяки вживанню фразеологізму-метафори *to take one's word as gospel*, який означає «приймати як абсолютну істину», як наче б це був євангельський постулат. З урахуванням особистості Холмса, для якого не існує ні абсолютних авторитетів, ні абсолютних істин, тим більше релігійних, висловлювання звучить як глузування над інспектором. Автори субтитрів передають зміст оригіналу буквально за допомогою умовного речення і еквівалентного українського словосполучення *вірити на слово*, яке, проте, не має метафоричного змісту. До того ж, вони відмовляються від перекладу модального дієслова. У підсумку, субтитри передають раціональний зміст оригіналу, однак втрачають саркастичність і образність мовлення Холмса. Перспективу дослідження вбачаємо у проведенні перекладацького аналізу відтворення модальності в субтитруванні з урахуванням візуального ряду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: «Нова книга», 2004. 273 с.
2. Науменко Л. П., Гордєєва А. Й. Практичний курс перекладу з англійської мови на українську. Вінниця: «Нова книга», 2011. 136 с.
3. Rezks-ua-tv. URL: <https://rezka-ua.tv/series/thriller/47-sherlok-2010.html#:t:238-s:1-e:1> (дата звернення 1.10.2024)

Гупалюк Ю.О., магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Романенко О.В., д.філол.н., проф., науковий керівник

«ВИТІСНЕНЕ ПОКОЛІННЯ» В УКРАЇНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ: ЖІНОЧІ І ЧОЛОВІЧІ ГОЛОСИ

Українська література тривалий час перебувала під гнітом ворожих наративів і художньо-естетичних парадигм, але це не завадило появі незаангажованих письменницьких генерацій, які протистояли системі у своїх текстах. Поезія другої

половини ХХ століття, зокрема 1970-1980х років, існувала в умовах жорсткої радянської ідеологічної цензури, неприйнятних для митців методах творення художнього тексту. Такий історичний і соціокультурний контекст вплинув на формування так званого «витісненого покоління», назву цьому явищу запропонував упорядник антології «Поети витісненого покоління» Іван Андрусак [1]. Письменники цього періоду перебували на маргінесах тодішнього «офіційного» літературного процесу, позаяк заперечували соціалістичний реалізм, але водночас саме ця генерація започаткувала абсолютно нові виміри і простори української поезії. Доповідь покликана розглянути і окреслити основні риси феномену «витісненого покоління» на прикладі творчості Грицька Чубая та Надії Кир'ян, таке гендерне рішення дозволить більш детально репрезентувати досвід генерації крізь призму жіночого і чоловічого голосу.

До поетів «витісненого покоління» також належать М. Воробйов, Т. Мельничук, О. Лишега, І. Калинець, В. Отрощенко, поети київської школи та ін. Представники цієї доби дали нашій літературі голоси, що відрізнялися прагненням саморефлексії, створенням нової поетики та сприйняттям світу у координатах змін не лише внутрішніх, а й глобальних. Грицько Чубай – мабуть, один із найяскравіших поетів тієї епохи безчасся, який прожив коротке і трагічне життя. Герметичний, пророчий голос Чубая лунає дуже сміливо ще на початках його поетичного становлення, наприклад, у поемі «Вертеп», яку поет написав у 18 років. Пошук чогось інакшого, такого, що пересічна людина не помічає у звичних явищах і предметах, окреслює поезію Чубая. Його бачення світу, ніби занесене у вірші з інших планет, моделі буття абсолютно індивідуальні та унікальні, а це робить лірику поетика з наймолодших років особливою, вона чіпляє читача і змушує так само подивитися на світ під іншим кутом, аби віднайти у собі себе. Незважаючи на неймовірно розгалужену образність, кожен вірш влучний, точно «тисне» на різні екзистенційні питання, тому вага і вплив кожного слова стрімко збільшуються. Потужні верлібри, з глибоким виміром філософських вражень і розмислів ліричного героя, вибиваються із загальної когорти тогочасної поезії. Персональні переживання автора тісно зав'язані із рефлексіями про національну трагедію українства, що перебуває у кайданках режиму, тому прикметними для текстів є традиційні фольклорні архетипи, містичні метафори та коди. Ці художні засоби утворюють перебування ліричного героя поезій Чубая не лише у власному часопросторі, а загальнонаціональному. Поезія Надії Кир'ян також вирізняється екзистенційними мотивами, але вона більш сповідальна, не така герметична для читачького сприйняття. Лірична героїня збірки «Вечірня і ранкова жінка» проходить шлях від світла до темряви і навпаки. Її голос відлунує майже постійною напругою, відверті метафори і образна чуттєвість дозволяють осмислити біль, страхи і гостре несприйняття несправедливості. Творчість Кир'ян охоплює широкий спектр тем і форм, поєднує свободу та безпосередність – дві риси, що є суттєвими для справжнього митця. Поетичний світ авторки – це природа, людські емоції, миті радості та екзальтації, які вона передає витонченими метафорами й легкими, граційними образами. У її текстах відчутна боротьба між пристрастю та спокоєм, що робить її творчість живою, мінливою й водночас цілісною. Поетка у своїх віршах не боїться брати на себе відповідальність за той світ, де вона живе. Це, до речі, спільна риса поетичних лабораторій Надії Кир'ян і Грицька Чубая: поети усвідомлюють свій стан у межах системи, але вони не згодні підкоритися, натомість готові чинити опір, попри всі внутрішні перепони. Доповідь окреслює різність поетичних практик Грицька Чубая та Надії Кир'ян: у Чубая ми прослідковуємо подекуди міфологізовану, містифіковану та зашифровану поетичну мову, яка слугує захистом його творчого простору, тоді як Кир'ян акцентує увагу на чуттєвості та образно-емоційній відвертості як способах самозбереження у тексті.

Попри різні творчі методи, обидва поети репрезентують витіснений досвід як прояв мистецького опору. Їхні голоси, хоч і різняться, але однаково важливі для розуміння поетичного ландшафту тогочасної доби.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрусак І. Поети «витісненого покоління. Харків : видавництво «Ранок», 2009. 256 с
2. Кириленко Н.І., Якименко В.Е. Художньо-стильові тенденції літературного процесу 70–80-х років ХХ століття.
3. Кир'ян Н. Вечірня і ранкова жінка. https://poetyka.uazone.net/kyryan/#google_vignette
4. Чубай Г. П'ятикнижжя. – Львів: Видавництво Старого Лева, 2013, - 256 с.

Дейкун О.П., аспірант, Київський національний лінгвістичний університет
Потапенко С.І., д.філол.н., проф., науковий керівник

LINGUISTIC RHETORIC OF RENDERING HEADLINES OF ENGLISH INTERNET NEWS INTO UKRAINIAN

A headline is a part of the text that draws the readers' attention to its content, intrigues, and adapts to their worldview [1; 3]. The aim of the research is to determine the rhetorical tools for translating English news headlines into Ukrainian, whereas the object is Ukrainian translations, and the subject is the rhetoric aspects of their translation. The research material is pairs of headlines from BBC News (<https://www.bbc.com/news>) and BBC News Ukraine (<https://www.bbc.com/ukrainian>) throughout 2021-2025. The scientific novelty is that the linguistic rhetoric of the translation reveals itself in the influence on the reader in the context of three rhetorical canons: **invention**, **disposition**, and **elocution**.

Invention determines the choice of the news content from the most significant spheres of life such as politics, economy, business, health, technologies etc. In the Ukrainian translation, the headline content meets a reader's five basic needs: physiological, safety, belongingness, reputation and self-actualization [2], e.g. *Baltic states begin historic switch away from Russian power grid – Країни Балтії від'єднуються від енергосистем Росії і Білорусі. Чому тільки зараз* (BBC 08 Feb. 2025). The choice of this headline for translation meets the reader's need for safety as they elaborate on the energy independence being critical for national security of any country in the world.

At the disposition stage, the headline content is distributed into three key positions: attention-attracting (*Baltic states – Країни Балтії*), attention-keeping (*begin historic switch away – від'єднуються*) and nudging (*from Russian power grid - від енергосистем Росії і Білорусі. Чому тільки зараз*).

At the elocution stage, the attention-attracting position is filled in with the names of persons, places or companies (*Baltic states – Країни Балтії*). Predicates name human activity in the attention-keeping slot (*begin historic switch away – від'єднуються*). Both prepositional constructions in the original and the translation (*from Russian power grid - від енергосистем Росії і Білорусі*) as well as the added emphatic interrogative question (*Чому тільки зараз*) in the nudging position compel to the relevant texts.

To conclude, the importance of the research encompasses the enrichment of media rhetoric, linguistics, translation studies, lexicology, and stylistics, while the research perspective entails developing the proposed classification.

ЛІТЕРАТУРА

1. Marutho D., Handaka S. H., Wijaya E. The determination of cluster number at k-mean using elbow method and purity evaluation on headline news // 2018 International Seminar on Application for Technology of Information and Communication. IEEE, 2018. P. 533–538.

2. Maslow A. H. Motivation and Personality. 2nd ed. New York: Harper & Row, 1970. 368 p.
3. Potapenko S. Globalising and localising translation strategies from rhetorical perspective: Rendering English headlines into Ukrainian // SHS Web of Conferences. 2021. Vol. 105. Article ID: 02001. DOI: <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110502001>.

Дейкун П.В., викладач, Відокремлений структурний підрозділ "Ніжинський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України"

ЗМІНА ПЕРСПЕКТИВИ ПІД ЧАС ВІДТВОРЕННЯ АНГЛІЙСЬКОМОВНИХ ГРАМАТИКАЛІЗОВАНИХ СТРУКТУР УКРАЇНСЬКОЮ В НОВИННОМУ ДИСКУРСІ

Будь-яке традиційне сполучення форми та функції [1], або ж форми і значення [2], котре міститься в пам'яті носіїв мови прийнято вважати за *морфосинтаксичну конструкцію* [3]. Загалом у ракурсі парадигматики, що передбачає взаємозамінення названих структур, останні поділяємо на три ключові різновиди: *цільні, лексикалізовані й граматикалізовані* [3]. Водночас найбільш поширені конструкції – **граматикалізовані** – вказують на певні узагальнені відношення між референтами зазвичай двома та рідше трьома й більше словами [3], тоді як переклад вищевказаних структур, зокрема суб'єктно-предикативних в аспекті реперспективізації, мало досліджувався в новинному дискурсі, що є *актуальністю* цієї праці. За *матеріал* розвідки взято пари заголовків, відібрані з англійського сайту BBC News (<https://www.bbc.com/news>) та їх переклад українською на сторінці BBC News Україна (<https://www.bbc.com/ukrainian>) за 2022-2025 рр. *Мета* – встановити варіанти зміни перспективи під час відтворення граматикалізованих суб'єктно-предикативних структур оригіналу українською. Зміна перспективи з можливості референта в оригіналі на його загрозу в перекладі в граматикалізованих суб'єктно-предикативних конструкціях висвітлено такою парою заголовків, пор.: *War in Ukraine: **Russia soon unable to pay its debts, warns agency** – Росії загрожує "неминучий дефолт"*. Чому і коли (BBC 09 берез. 2022). У розглянутих заголовках граматикалізовану конструкцію оригіналу *Russia (is) unable*, що позначає (не)здатність референта виконати певні дії, передано аналогічною структурою зі зміною перспективи на можливу загрозу росії *дефолт загрожує* для прилаштування до читацьких потреб української аудиторії.

Зміну перспективи із самостійної дії об'єкта на дію суб'єкта, що його контролює, відображено в такій парі заголовків, пор.: *Nasa's Artemis Moon **rocket lifts off** Earth – Гігантський стрибок. NASA успішно **запустило** нову місію на Місяць* (BBC 16 лист. 2022). Відповідно суб'єктно-предикативну структуру оригіналу *rocket lifts off* на йменування власне дії референта відтворено тотожною побудовою *NASA запустило* зі зміною перспективи на дію організації, яка контролює процес запуску й польоту ракети. Схожим чином структуру оригіналу *James Webb Space Telescope lifts off* відтворено вже транзитивною структурою в українському варіанті, що вказує на пасивність апарату *телескоп запустили*, пор.: *James Webb Space Telescope lifts off on historic mission – Найбільший **телескоп** "Джеймс Вебб" **запустили** в космос. Його вартість \$10 млрд* (BBC 25 груд. 2022). Отже, під час відтворення англійських структур оригіналу українською мовою на новинних сайтах широко використовується зміна перспективи, що зсуває фокус з одних речей в оригіналі на інші в тлумаченні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Croft W. Morphosyntax: Constructions of the World's Languages. Cambridge: Cambridge University Press, 2022. 340 с.

2. Hoffmann T. Construction Grammar. Cambridge: Cambridge University Press, 2022.
3. Tomasello M. First steps toward a usage-based theory of language acquisition // Cognitive Linguistics. 2000. Vol. 11, № 1/2. P. 61–82.

Делідон А.Ю., студ., *ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Савич О.В., доктор філософії, асист., науковий керівник

ФАУСТІВСЬКИЙ МІТ І ЙОГО ДЕКАДЕНТСЬКА МОДИФІКАЦІЯ В РОМАНІ МАРІЇ КОРЕЛЛІ «СПОКУТА САТАНИ»

Мета дослідження: простежити модифікацію фаустівського сюжету, проаналізувати його особливості й інтерпретації в епоху декадансу на прикладі роману Марії Кореллі «Спокута сатани» (1895). **Актуальність** зумовлена тяглістю репрезентації фаустівського архетипу в європейській літературі, його трансформацією та множинністю тлумачень у різні епохи. У дослідженні використано сучасні напрацювання українських науковців, присвячені інтерпретації фаустівського дискурсу.

Виклад основного матеріалу. Фаустівський міт є одним із найпотужніших культурних феноменів, який зазнавав численних переосмислень упродовж історії літератури. Вийшовши за межі німецького фольклорного ареалу, вічний образ Фауста сформував «фаустівський архетип» – одну з центральних категорій культурного простору ХХ століття. Найбільш упізнавана фаустівська модель стосується надзвичайних прагнень протагоніста, диявольської спокуси й належної угоди з інфернальною силою, випробування й відповідне покарання за боговідступний вибір. Водночас предметом договору продажі душі може бути що завгодно: істинне пізнання, вічна молодість, здійснення бажань, талант, гроші тощо.

Англійська письменниця межі ХІХ-ХХ ст. Марія Кореллі, звертаючись до однієї з магістральних тем декадансу – темряви людської душі, – використовує фаустівський сюжет у своєму романі «Спокута сатани» (1895) задля зображення англійського суспільства кінця ХІХ ст. Джеффрі Темпест, протагоніст аналізованого твору, згідно з класифікацією українських літературознавиць Л. М. Кулакевич та Н. А. Ковальнової, відбиває одне з потрактувань образу Фауста – деструктивне, де Фауст є особистістю, позбавленою внутрішньої сили для боротьби зі злом [1]. У романі Марії Кореллі канонічна схема диявольської спокуси модифікується: містер Темпест не укладає буквального контракту з дияволом, проте приймає багатство й успіх від таємничого благодійника Лючіо Ріманського, що є прямою альянсом на Люцифера/Сатану. Лючіо пропонує стати другом для Джеффрі на кілька місяців, спокушаючи можливістю входження до лондонської розбещеної богемі – однак лише за умови повної лояльності до Сатани та його ідей: «Але якщо у глибині душі таїться бодай найменша відраза до мене, – тут він на мить спинився і потім повів далі з надзвичайним пафосом, – в ім'я Господнє, не приховуйте її, і я піду, позаяк, присягаюся вам, я не той, за якого видаюся!» [2, с. 40]. Саме Джеффрі називає їхню дружбу певною «угодою», яку той не збирається порушувати, чим і знаменує початок необмеженого випробування свого духу численними спокусами Сатани. Лючіо Ріманський переслідує свою мету: спокутувати власний гріх молитвами людей, що спроможні відкинути пропозиції диявола. У соціально-психологічному романі «Спокута Сатани», написаному в добу декадансу, Кореллі модифікує і традиційний фінал фаустівського сюжету, рятуючи душу Джеффрі та даючи йому можливість розпочати праведне, етичне життя. Авторка критикує англійське суспільство, кероване дарвінізмом і позитивістською філософією, за відсутність вікторіанської моралі. Саме тому письменниця не «вбиває» Джеффрі-

Фауста, чим імпліцитно закликає суспільство до переосмислення панівної гедоністичної філософії, наголошуючи на відповідальності людини за власний вибір і, водночас, можливості духовного відродження навіть після морального падіння.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковальова Н. А., Кулакевич Л. М. Особливості фаустівського дискурсу в українській літературі першої третини XX століття. *Вісник Маріупольського державного університету*. 2023. вип. 29. С. 35–48. URL: <https://doi.org/10.34079/2226-3055-2023-16-29-35-48>.

2. Кореллі М. Спокута сатани / пер. Л. Хворост. Харків : Книжковий клуб: "Клуб сімейного дозвілля", 2012. 432 с. ISBN 978-966-14-3564-2.

Любко Дереш, аспірант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

ПОЕТИКА ПАМ'ЯТІ У ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАКОРДОННИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Поетика пам'яті — відносно молодий науковий напрямок у рамках широкого міждисциплінарного проєкту дослідження пам'яті (memory studies). Поетика пам'яті, будучи сферою досліджень на межі літературознавства, культурології, історіографії, фокусується на вивченні способів представлення та функціонування пам'яті у пам'ятках писемності, й, зокрема, в художній літературі. Хоча перші нариси до поетики пам'яті можна віднайти ще у працях Дж.Віко у XVIII ст. [6], як окрема дисципліна вона почала формуватися у 1960-х роках разом з появою на Заході досліджень, що пов'язували функціонування пам'яті (індивідуальної та колективної) з писемністю та літературою.

Розвиток поетики пам'яті як окремої літературознавчої дисципліни тісно пов'язаний з теоретичними та концептуальними напрацюваннями загальних memoгу studies таких дослідників як М.Альббакс, П.Нора, Ф.Сйтс, М.Карратерс, А.Ассман, Р.Лахманн, А.Ерлл, Б.Нойман та ін [8]. Завдяки цим дослідженням поетика пам'яті перейняла такі категорії як «колективна пам'ять», «місця пам'яті», «постпам'ять», «культурна пам'ять», «культурна травма» тощо. Поняттями, притаманними саме для поетики пам'яті, є такі концепти як ейдотехніка, мнемотехніка, мнемонічна онірокритика, мнемоцентризм, криптосимволіка тощо [1]. А.Ерлл виділяє чотири фази розвитку memoгу studies, кожній з яких притаманні своя методологія та об'єкт дослідження [5]: 1) міждисциплінарна (від початку XX століття); 2) національна (1990-ті); 3) транскультурна (2010-ті); 4) екологічна (2020-ті).

Відповідно до цього поділу можна говорити і про чотири стадії розвитку поетики пам'яті. Основними теоретико-методологічними напрямками розробки поетики пам'яті, які сьогодні превалюють у світових дослідженнях, є [7]: 1) Пам'ять у контексті нарації та ідентичності; 2) Індивідуальна пам'ять у зв'язку з економічними та політичними чинниками; 3) Пам'ять і міф у мистецтві; 4) Пам'ять і її репрезентація від модерності до постмодерну, від тоталітаризму до посттоталітаризму; 5) Пам'ять тіла; 6) Пам'ять та екологія. У вітчизняному літературознавстві на сучасному етапі існує значна кількість досліджень, присвячених темі пам'яті (Ю.Павленко, Л.Сазонова, Т.Тернова, Л.Лавринович, Т.Бовсунівська та ін.), переважна більшість із яких зосереджується на її національному вимірі. Так, дослідження фокусуються на вивченні формування національної ідентичності, зокрема, через тексти Т.Шевченка, вивчення пам'яті про Голодомор, Голокост, пам'яті про Майдан та сучасну російсько-українську війну. Важливим напрямком є дослідження поетики пам'яті у текстах української діаспори [4].

Разом з тим, слід зазначити доволі обмежену кількість теоретичних вітчизняних напрацювань у даній галузі. Серед продуктивних метафор, запропонованих українськими дослідниками, варто відмітити концепт «ландшафту пам'яті» А.Киридон

[2], моделі «пам'ять-свічечка», «пам'ять-рослина» С.Є.Ігнат'євої [3], актуалізацію метафори «літопис самовидця».

ЛІТЕРАТУРА

1. Бовсунівська Т. Мнемонічний пратекст Тараса Шевченка// Шевченкознавчі студії : збірник наукових праць (КНУ ім. Т.Шевченка. Інститут філології. Кафедра історії української літератури і шевченкознавства). — К.: КНУ, 2008. — 271 с.
2. Киридон А. М. Ландшафт пам'яті: концептуалізація поняття / А. М. Киридон // Національна та історична пам'ять. - 2013. - Вип. 6. - С. 77-86.
3. Ігнат'єва С. Є. Метафоричні моделі пам'яті в українському щоденниковому дискурсі / С. Є. Ігнат'єва // Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. - 2017. - Вип. 16. - С. 342-351. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/PhSt_2017_16_42.
4. Ткачук Б. Репрезентація культурної пам'яті в процесі збереження ідентичності. Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії. Вип. 24. 2019. С. 120–126.
5. Erll A. Transculturality and the eco-logic of memory. Memory and Environment. 2024. Vol. 1, № 1 (Sep).
6. Hutton P. H. History as an art of memory. Hanover: University Press of New England, 1993. 229 p.
7. The poetics of memory in post-totalitarian narration / ed. by Johanna Lindbladh. Lund: CFE Conference Papers Series, 2008. No. 3. 215 p.
8. Tabaszewska J. Od literatury jako medium pamięci do poetyki pamięci. Kategoria pamięci kulturowej w badaniach nad literaturą. Pamiętnik Literacki. 2013. T. 104, nr 4. S. 53–72.

Дерікот Д.З., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Любчук Н.В., к.філол.н., доц., науковий керівник

ПРИЙОМ КОМПРЕСІЇ У ПЕРЕКЛАДІ НОВИННИХ ПОВІДОМЛЕНЬ ЗМІ

Новина — це інформація про актуальну подію, що має суспільне значення та вплив на життя людей; його мета — донести до широкого кола людей певне повідомлення [4]. Такі тексти часто підлягають перекладу, адже це допомагає привернути увагу світової спільноти до описаних подій та підвищити обізнаність людства про геополітичні процеси в світі. Специфіку перекладу текстів ЗМІ аналізували у своїх роботах О. Білецька, С. Моркотун, В. Вигівський, О. Башманівський, М. Бенхегі, Я. Боярський, О. Чадюк, О. Беззубова, К. Рибачок, В. Білицька тощо. Наявні публікації охоплюють різні аспекти перекладу, проте не утворюють цілісної системи. Крім того, питання перекладу новинних повідомлень з української мови німецькою проаналізовані не так ґрунтовно, як переклад з англійської мови. Деякі джерела досліджують також переклад російською мовою, що не є релевантним для сучасних українських перекладацьких студій.

Однією з особливостей новинних повідомлень про події у певній країні є наявність деталей, що не мають суттєвого значення для іноземного реципієнта. **Метою** цієї розвідки є аналіз прийому компресії при перекладі новинних повідомлень. **Об'єктом** дослідження стали новинні повідомлення суспільно-політичної тематики, матеріалом — українськомовні статті з інтернет-ресурсу Deutsche Welle та їхні переклади німецькою мовою.

Під компресією ми розуміємо вилучення певних елементів при перекладі, зокрема з міркувань прагматики [3, с. 270], тобто опущення певної інформації з метою уникнення культурних непорозумінь або перевантаження надлишковою інформацією. Наприклад, в українських новинних повідомленнях може бути вказана стара назва міст (*У Покровську, який в радянські часи носив назву Красноармійськ, до початку війни проживало близько 60 тисяч осіб* [2]), щоб зробити їх зрозумілішими для деяких представників старшого покоління. Для реципієнта-носія іншої культури така інформація не має значення, тому її опускають у перекладі (*Vor dem Krieg lebten in*

Pokrowsk rund 60.000 Menschen [6]). Іноді перекладачі можуть вилучати цілі речення, якщо вважають їх непотрібними для іноземного читача: так, у перекладі статті про кадрові зміни в Україні було вилучено інформацію про половину призначених посадовців [5; 7], адже у той час як українцям важливо знати, хто саме керуватиме країною, іноземцям цікавий сам факт перестановки, його причини та доля вже відомих їм політиків, що відіграють роль на міжнародній арені. У деяких статтях при перекладі опускають певні абзаци: наприклад, у новинному повідомленні, присвяченому стратегіям закінчення війни, не було перекладено частину, що містить критику стратегії умиротворення Орбана і перелік небезпек такого рішення для Європи [1; 8]. З одного боку, таке рішення могло бути прийняте з метою уникнення критики європейських політиків серед європейських читачів, з іншого, таке опущення не дозволяє іноземному реципієнту подивитися на ситуацію з різних боків та ознайомитися з думками різних експертів. Отже, прийом компресії зазвичай позитивно впливає на переклад, адже допомагає уникнути непотрібних деталей та виконати ключову функцію новинного повідомлення — інформаційну. Проте опущення зовеликої кількості інформації може призвести до оскуднення тексту та втрати, ймовірно, суперечливої, але цікавої та потрібної інформації. Для того, щоб цього уникнути, перекладач має розуміти важливість плюралізму думок та намагатися застосовувати компресію лише для культурно специфічної інформації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Власенко В., Ржеутська Л. Кордони 1991 або реалії 2022: чи компроміс завершить війну? Deutsche Welle. 23.07.2024. URL: <https://www.dw.com/uk/kordoni-1991-abo-realii-2022-bez-teritorialnogo-kompromisu-vijnu-ne-zaversiti/a-69744808> (дата звернення 24.03.2025)
2. Каневський Д., Ухіна І. Наступ на Курщині не врятує Покровськ? Deutsche Welle. 30.08.2024. URL: <https://www.dw.com/uk/nastup-na-kursini-ne-vratue-pokrovsk-zahidni-eksperti-pro-situaciju-na-fronti-a-70090630> (дата звернення 24.03.2025)
3. Карабан В.І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську. Навчальний посібниковідник для студентів вищих навчальних закладів освіти. Вінниця: НОВА КНИГА, 2003. 608 с.
4. Коваль Г. Що таке новина і чому журналісти розповідають про неї? URL: <https://daycom.com.ua/news/shcho-take-novina-i-chomu-zhurnalisti-rozpovidayut-pro-neyi> (дата звернення 23.03.2025)
5. Ржеуцька Л. Перестановка в уряді Шмигала: навіщо змінили пів кабміну? Deutsche Welle. 05.09.2024. URL: <https://www.dw.com/uk/velika-perestanovka-v-uradi-smigala-naviso-v-ukraini-zminili-piv-kabminu/a-70147921> (дата звернення 24.03.2025)
6. Kaniewski D., Ukhina I. Ukraine: Ist Pokrowsk noch zu retten? Deutsche Welle. 31.08.2024. URL: <https://www.dw.com/de/ukraine-ist-pokrowsk-noch-zu-retten/a-70097612> (дата звернення 24.03.2025)
7. Rzheutka L. Präsident Selenskyj baut seine Regierung um. Deutsche Welle. 06.09.2024. URL: <https://www.dw.com/de/ukraine-warum-baut-selenskyj-seine-regierung-um/a-70155587> (дата звернення 24.03.2025)
8. Vlasenko V., Rzheutka L. Ukraine: Frieden durch Gebietsabtretungen an Russland? Deutsche Welle. 24.07.2024. URL: <https://www.dw.com/de/ukraine-frieden-durch-gebietsabtretungen-an-russland/a-69755124> (дата звернення 24.03.2025)

Дерман О.В., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Робейко В.В., *асист., науковий керівник*

АКУСТИКО-ФОНЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМАНТНОГО АНАЛІЗУ МОВЛЕННЯ В СУДОВІЙ ЕКСПЕРТИЗІ

Сучасна судова експертиза широко застосовує методи акустичної фонетики для ідентифікації особи за голосом. Вони ґрунтовно висвітлені в працях українських та іноземних вчених, зокрема в *С. Ханіна [1], С. Барреді [5], К. Григороса, Ф. Нолана [7],*

Л. Солана, П. Тієрсьми [9], а також у дослідженні авторів Р. Родмана, Д. МакАлістера, Д. Бітцера, Л. Сепеди і П. Аббіта [8].

Як зазначає адвокат ЮК «Амбер» Семен Ханін у своїй статті про фонетичну експертизу [1], точність розпізнавання мовлення та ідентифікація мовця мають критичне значення для судових процесів, адже «За результатами **фонетичної експертизи** (дослідження диктора за фізичними параметрами усного мовлення, акустичних сигналів та середовищ) часто вирішується доля людини». Саме тому формантний аналіз мовлення знаходить широке застосування в судово-фонетичній експертизі, насамперед при встановленні авторства мовлення та розпізнаванні осіб, що зумовлює **актуальність дослідження. Метою нашого дослідження є** акустико-фонетичний аналіз мовлення, зокрема вивчення його спектральних характеристик, виділення першої й другої формант голосних звуків (F1, F2) та їхнього значення в процесі ідентифікації мовців. **Об'єктом дослідження є** голосні звуки української мови. **Предмет дослідження –** акустико-фонетичні характеристики голосних звуків української мови, передусім спектральні особливості першої та другої формант голосних звуків в аналізі мовлення. Дослідження виконане **на матеріалі** записів мовлення, відібраних для аналізу в межах нашого експерименту, і передбачає встановлення тотожності диктора шляхом порівняння формантних частот (F1, F2), отриманих шляхом обробки аудіоданих із використанням спеціалізованого програмного забезпечення PRAAT [6].

Ми провели практичний аналіз аудіозаписів, що дозволило оцінити роль формантного методу в процесі дослідження реальних звукозаписів. Для порівняння отриманих у ході дослідження значень формант мовців ми використовували характеристики F1 та F2 з праці Іщенка [2]. Спектральне дослідження довело, що перші дві форманти голосних є найбільш інформативними для розпізнавання мовця, оскільки вони найчіткіше відображають індивідуальні особливості мовного апарату. Ми проаналізували різні записи, створені в різних умовах, в яких визначити мовця перцептивно було важко через варіативність акустичних характеристик мовлення, однак застосування цього методу дозволило з високою точністю встановити, що це голос однієї і тієї самої людини, незалежно від змін у темпі, інтонації та якості запису.

Отже, формантний аналіз мовлення є ефективним інструментом для ідентифікації мовця в судово-фонетичній експертизі. Використання спектрального аналізу голосних звуків дозволяє з високою точністю встановлювати тотожність диктора, навіть за умов змін в інтонації та якості запису. З огляду на це, важливо продовжувати дослідження та вдосконалення методик, щоб мінімізувати можливі помилки та підвищити точність і надійність результатів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блиск і злидні Sive Base — блог адвоката Семена Ханіна. URL: <https://pravo.ua/blysk-i-zlydni-sive-base-bloh-advokata-semena-khanina/>
2. Іщенко О. С. Акустичні характеристики голосних звуків сучасної української літературної мови (експериментально-фонетичне дослідження). ISSN 1682-3540. Українська мова, 2008, №4.
3. Мойсієнко А.К., Бас-Кононенко О.В., Бондаренко В.В. та ін. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник — К.: Знання, 2010. — 270 с.
4. Тоцька Н.І. Голосні фонети української літературної мови. - К., 1973. 124.
5. Barreda S. Investigating the use of formant frequencies in listener judgments of speaker size / S. Barreda // Journal of Phonetics. 2016. — Vol. 55. — P. 1-18.
6. Boersma P., Weenink D. PRAAT: Doing Phonetics by Computer [Електронний ресурс]. – Версія 6.4. – 2025. – URL: <https://www.fon.hum.uva.nl/praat/>.
7. Nolan F., Grigoras C. A case for formant analysis in forensic speaker identification / F. Nolan, C. Grigoras // The International Journal of Speech, Language and the Law. — 2005. — Vol. 12, No. 2. P. 143-173.

8. Rodman R., McAllister D., Bitzer D., Cepeda L., Abbitt P. Forensic speaker identification based on spectral moments / R. Rodman, D. McAllister, D. Bitzer, L. Cepeda, P. Abbitt // *The International Journal of Speech, Language and the Law*. — 2002. — Vol. 9, No. 1. — P. 22-43.
9. Solan L., Tiersma P. Hearing voices: Speaker identification in court / L. Solan // *Hastings Law Journal*. — 2003. — Vol. 54, No. 2. — P. 373-401.

Дехтяр О.В., *магістрантка, L'Università degli Studi di Roma "La Sapienza"*

Пономарева О.О., *к.філол.н., доц., науковий керівник*

ПОШУК СЕМАНТИЧНИХ ВІДПОВІДНИКІВ НА БАЗІ СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНОГО АНАЛІЗУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА ІТАЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

Метою нашої роботи є пошук альтернативних підходів до перекладу італійських фразеологізмів за допомогою структурно-семантичного аналізу, який включає виділення ключових слів (структурний аналіз) та визначення їх смислового змісту (семантичний аналіз). Завданням дослідження є підбір найбільш вдалого семантичного відповідника.

Структурно-семантичне перетворення фразеологізму — це смислові перетворення разом зі зміною складу фразеологічних одиниць.

У дослідженні проаналізовано семантику кожного окремого компонента італійського фразеологізму задля точної передачі його значення українською.

Наприклад, у фразеологізмі "portare acqua al mare", дієслово "portare" перекладається як носити, має зв'язок з іменником. Іменник acqua — вода, предмет у вислові, іменник mare — море, місце, куди носять воду.

Дослідивши культурний базис українського та італійського народів, етимологію фразеологізмів, звичаї та побут двох народів, ми дібрали фразеологізм з синонімічним значенням в українській мові. При дослівному перекладі виходить "носити воду у море", що підкреслює географічне розташування Італії та вказує на абсурдність або непотрібність дії. В Україні концепт моря не є поширеним, тому зберігаючи концепт "вода", знаходимо фразеологізм "товкти воду в ступі". Він також відображає марність праці [1, 714], оскільки вода залишається водою, незалежно від зусиль.

Виконуючи перекладацьку трансформацію, ми використали спосіб фразеологічного аналогу [2, 71], замінивши "море" на "ступа", а дію з "носити" на "товкти", зберігши концепт "води". Значення фразеологізмів залишилось незмінним, що дозволило досягти точного перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. НАН України, Інститут української мови "Словник фразеологізмів української мови", Київ, Наукова думка, 2003. с.788
2. Я. Кревсун "Основні шляхи перекладу фразеологічних одиниць". Перекладацькі інновації: матеріали V Всеукраїнської студентської науково практичної конференції, Суми, 2015. с.71-72.

Динь О.В., *аспірантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Асадчих О.В., *д.пед.н., проф., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

ЕСЕЇСТИКА РАУЛЯ ЧІЛАЧАВИ

Актуальність. Сучасне літературознавство все більше звертає увагу на художньо-публіцистичні жанри, особливо на есе, яке поєднує наукову глибину з художньою виразністю. Есеїстика Рауля Чілачави становить значний інтерес для української та грузинської літератур, адже вона досліджує культурні зв'язки між

Україною та Грузією; аналізує творчість класиків обох літератур (Т. Шевченка, Л. Українки, Д. Гурамішвілі, А. Церетелі); демонструє інтелектуальний потенціал есе як жанру, що поєднує аналітичність із особистісним ставленням автора. Дослідження есеїстики Чілачави актуальне також через її роль у популяризації літературного діалогу між культурами та вплив на сучасне літературознавство.

Проблематика есе як жанру висвітлювалася в працях М. Монтеня (як основоположника жанру); Л. Садикова (щодо публіцистичної майстерності); Є. Маськової (щодо національних особливостей українського есе). У контексті українсько-грузинських літературних зв'язків творчість Давида Гурамішвілі та його вплив на обидві культури досліджували Абашидзе І., Розсоха Л., інтерпретацію творів Т. Шевченка грузинськими перекладачами досліджували Авалишвілі З., Лордкіпанідзе К., Чіковані С.; роль Лесі Українки у діалозі культур – Гамбашвілі Н., Тичина П. Проте есеїстика Р. Чілачави потребує окремого аналізу, оскільки вона поєднує літературну критику, історичний дискурс і особистісне висловлення.

Метою роботи є аналіз есеїстики Рауля Чілачави як явища на стику української та грузинської літератур, зокрема: визначення жанрових особливостей його есе. дослідження інтерпретації класиків (Шевченка, Гурамішвілі, Церетелі). висвітлення ролі Чілачави як культурного посередника між Україною та Грузією.

Есе Р. Чілачави засвідчують не лише феноменальне знання двох (обох рідних йому) літератур – грузинської й української, а й філігранну точність слова, оцінок, постійну заглибленість наукового пошуку, самобутній погляд поета й філолога на об'єкт дослідження. Письменник взяв на себе велике завдання за кожного з нас, читачів. Він вбирає в себе, пропускає крізь свою свідомість явища об'єктивного світу, а також художні твори, які, ставши класикою, водночас належать до досліджуваних нами культурних та соціальних цінностей, а тим самим – до об'єктивного світу. Звичайно, автор не претендує на завершеність того, стосовно чого висловлюється, тому що будь-яка тема, котрої він торкається – невичерпна і глибока.

Тематика есе: Літературознавчі дослідження ("Єдиний наш Акакій", "Печальний вершник крилатого коня", «Сестра поетів – співуча Ана», "Батько і син або триумф і трагедія Колхської вежі"). Кінокритика ("Велика кінотрилогія Тенгіза Абуладзе"). Проблеми перекладу ("Познайомся, це – геніальний чоловік...", "Радісне передчуття щасливого полювання"). Аналіз творчості Гурамішвілі як мосту між культурами ("Повернення Гурамішвілі"). Порівняльний підхід до Шевченка та грузинських романтиків Бараташвілі, Церетелі ("Триптих про Шевченка", "Слово про "Кавказ"). Критичний погляд на зв'язки Лесі Українки з Грузією ("Струни безсмертної ліри").

Стиль і методологія Чілачави: Діалогічність (звернення до читача як до співрозмовника). Історико-культурний контекст у творах. - Емоційне занурення в тему.

Есе Чілачави як синтез науки та мистецтва: - Поєднання аналітичності з художньою образністю. - Використання автобіографічних елементів для глибшого розуміння тем.

Художньо-публіцистичні праці Чілачави відзначаються ґрунтовністю, інформаційною насиченістю, вичерпністю у розгляді тієї чи іншої теми, а також історизмом в оцінці явищ, які простежуються у процесі їх розвитку, з моменту виникнення і до теперішнього стану. Якої б теми він не торкався, він намагається оцінювати життя в його взаємовідносинах, і навіть спеціальні проблеми висвітлює, як правило, не з притаманною їм специфікою, а як своє особисте переживання, оскільки для нього "немає нічого більш приємного і немає вищого щастя як те, що ти висловився, сказав у своїй творчості те, що хотів. Коли вивільняєшся від болю, радості чи бажання,

і все це викладаєш на папір – це може зрозуміти лише творча людина”[2] . А есе – це завжди діалог з читачем, свого роду рівноправним духовним партнером.

ЛІТЕРАТУРА

1. Балаклицький М.А. Есе як художньо-публіцистичний жанр: Методичні матеріали для студентів зі спеціальності «Журналістика». Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2007. 74 с.
2. Бондарук Л. Любов'ю, характером, молитвою. // Дзеркало тижня. – № 7. – від 11 лютого 2004.
3. Розсоха Л. Грузини в Україні. Шляхами Давида Гурамішвілі: Монографічне дослідження. — В двох книгах. Миргород: 2005. 488 с.
4. Чілачава Р.Ш. Amore, more, ore... К., 2003. С. 156с.
5. Чілачава Р.Ш. Дві столиці. К.: «Академія», 2002. 510с.

Дирява Є.О., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Чорна Н.В., к.філол.н., доц., науковий керівник

SPANGLISH: МОВНИЙ ГІБРИД ЧИ ЛІНГВІСТИЧНА АДАПТАЦІЯ?

Spanglish — це явище мовної взаємодії, яке стало важливою частиною соціокультурного ландшафту США та Латинській Америці. Його використання серед латиноамериканських спільнот викликає різні думки: для одних це нестабільний гібрид, а для інших — адаптована мовна система, що забезпечує ефективну комунікацію між носіями іспанської та англійської мов. Спостереження за розвитком Spanglish допомагає зрозуміти не лише мовні зміни, а й процеси інтеграції, які відбуваються в багатомовному суспільстві. Наприклад, у літературі Junot Díaz Spanglish використовується для передачі досвіду еміграції. У його книзі *The Brief Wondrous Life of Oscar Wao* можна знайти такі речення: *"I mean, shit, when that fukú was on you there wasn't a damn thing you could do – no matter what remedy you tried, no matter how many santeros you consulted. It was like being in the shadow of a ciguapa, you were lost."*

Тут видно, як автор змішує англійську лексику з домініканськими культурними реаліями та іспанськими словами (*fukú, santeros, ciguapa*), створюючи унікальний мовний стиль, що передає двомовний досвід персонажів. Історично Spanglish має багато спільного з іншими мовними гібридами, що з'являються в результаті мовного контакту та адаптації. Як і креольські мови, Spanglish є продуктом змішування мовних систем, що виникло під впливом соціальних процесів, таких як міграція та міжкультурна взаємодія. Але на відміну від класичних мовних гібридів, Spanglish активно використовують не лише в повсякденному спілкуванні, а й у літературі, музиці та кінематографі, що підвищує його соціокультурну значущість.

Окрему увагу варто приділити дослідженням Ілана Ставанса — одного з найвпливовіших лінгвістів і культурологів, які вивчають Spanglish. У своїй книзі *Spanglish: The Making of a New American Language* (2003) він аналізує цей феномен як не просто змішування мов, а як нову мовну систему, що формується на перетині культур. Найвідомішим його експериментом є переклад Дон Кіхота Мігеля де Сервантеса на Spanglish (*Yo! Don Quixote*). Ця спроба продемонструвала, що Spanglish може бути не лише мовою повсякденного спілкування, а й засобом літературного вираження. Уривок з цього перекладу звучить так: *"En un placete de La Mancha of which nombre no quiero remembrar..."* Цей приклад ілюструє характерну для Spanglish зміну кодів та адаптацію класичного тексту для двомовної аудиторії. Однак цей переклад викликав суперечки: одні вважали його спробою легітимізувати Spanglish, інші — знущенням над класикою. Ставлення до праць Ставанса відображає неоднозначність сприйняття Spanglish: він може розглядатися як нестабільний мовний гібрид або ж як природний результат культурного змішування, що продовжує розвиватися. Це показує, як Spanglish може

використовуватися не лише для комунікації, але й для створення культурної ідентичності персонажів. Водночас у сучасних музичних жанрах, таких як регетон, поєднання англійських іспанських виразів створює особливий стиль спілкування. Наприклад, у пісні "Despacito" можна почути, як англійські слова органічно поєднуються з іспанськими, що підсилює культурний меседж та робить пісню привабливою для глобальної аудиторії.

Spanglish сформувався внаслідок систематичної мовної взаємодії, що включає запозичення лексики та адаптацію граматичних конструкцій. Наприклад, у розмовній мові часто зустрічаються такі вирази, як "parquear el carro" (паркувати авто) або "llamar pa' tras" (передзвонити), що демонструють змішання синтаксичних норм двох мов. У медіапросторі Spanglish можна помітити у рекламі, телешоу та фільмах, де він використовується для привернення уваги двомовної аудиторії. Наприклад, у рекламі McDonald's можна почути фразу: "¡I'm lovin' it, ¡esta es la onda!", що демонструє ефективність поєднання англійських та іспанських виразів для створення привабливого та доступного образу бренду.

Одним з важливих аспектів цього дослідження є вивчення того, як Spanglish допомагає латиноамериканцям підтримувати зв'язок з їхньою рідною культурою та одночасно адаптуватися до англomовного середовища. У цьому контексті Spanglish не лише служить засобом комунікації, але й виступає як інструмент збереження ідентичності, що допомагає латиноамериканським громадам підтримувати свою культуру в умовах культурного змішування. Спостерігаючи за еволюцією Spanglish, можна зазначити, що цей феномен є результатом соціальних процесів, що тривають вже кілька поколінь. З одного боку, Spanglish може бути розглянутий як тимчасова мовна адаптація, але з іншого — він може стати стабільною частиною мовної практики, що дозволяє зберігати зв'язок із рідною культурою при інтеграції в нове соціокультурне середовище. Важливою є також роль Spanglish у формуванні нових культурних ідентичностей серед латинських спільнот у США. Отже, дослідження Spanglish дозволяє зробити висновок, що це явище є важливим лінгвістичним і соціокультурним феноменом, який є результатом тривалої адаптації до нових умов. Спостереження за його розвитком дає уявлення про те, як мовний контакт і соціальні процеси впливають на мовну практику, сприяючи формуванню нових мовних форм і ідентичностей у глобалізованому світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Casielles-Suárez, E., *Spanglish: The Hybrid Voice of Latinos in the United States*, 2017
2. Lipski, J. M., *Varieties of Spanish in the United States*. Georgetown University Press, 2008
3. Moreno Fernández, F., *Sociolingüística del español en los EE.UU.*, 2006
4. Otheguy, R., & Stern, N., On so-called Spanglish. *International Journal of Bilingualism*, 15(1), 85–100, 2011
5. Stavans, I. (2003). *Spanglish: The Making of a New American Language*. HarperCollins.
6. Sánchez, M. J., & Pérez-García, E., *Code-Switching, Language Emotionality and Identity in Junot Díaz's "Invierno"*, 2024

Дмитренко В.О., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Мазепова О.В., д.філол.н., проф., науковий керівник

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ

У зв'язку з політичними подіями, які відбуваються останнім часом у багатьох країнах, у тому числі в країнах Близького та Середнього Сходу, питання перекладу

текстів військово-політичної тематики набувають особливого значення. Актуальність цього дослідження зумовлена нагальною потребою у вивченні особливостей персько-українського перекладу вказаних текстів та узагальненні основних труднощів, що виникають у процесі його здійснення.

У галузі військового перекладу точність перекладеного матеріалу має важливе значення, тому застосування перекладацьких трансформацій постає ефективним способом досягнення еквівалентності передачі змісту. В українському перекладознавстві цій темі присвячені праці В. Карабана [2; 3], В. Коптілова [4] та О. Селіванової [5]. Метою нашої роботи є встановлення основних труднощів перекладу перськомовних текстів військово-політичного спрямування українською мовою та визначення шляхів їх подолання за допомогою перекладацьких трансформацій. Матеріалом слугувало 20 текстів, дібраних з перськомовних Інтернет-джерел [6; 7; 8], об'єднаних темою російсько-української війни.

Перекладацькі трансформації – міжмовні перетворення, перебудова вихідного тексту чи заміна певних елементів для досягнення адекватності та еквівалентності перекладу [1, с. 148]. Існує низка класифікацій трансформацій при перекладі. Наприклад, В. Карабан виділяє такі типи лексико-граматичних трансформацій, як: перестановка, заміна, додавання, вилучення, комплексна трансформація, конкретизація та генералізація [2, с. 18, 300]. За основу нашого дослідження було взято чотири основні види: перестановка, додавання, вилучення та заміна.

1. Перестановка (зміна розташування мовних одиниць у реченні). Наприклад, переклад заголовку статті: شکارچی آسمانها / تهديدى مرگبار براى پهپادهای اوکراینی, šekārčī-ye āsmān-hā / rahpād-e jadīd-e rusiye, tahdidi-ye margbār barāye rahpādhā-ye ukrāyīnī (досл. «мисливець небес/ новий дрон росії, смертельна загроза для українських дронів») вимагає певної перестановки його компонентів: «новий дрон росії, небесний мисливець, смертельна загроза для українських дронів», що поліпшує логічну структуру українського речення, адже для кращого сприйняття означення краще поставити після іменника.

2. Додавання (вживання в мові перекладу додаткових слів чи фраз, яких немає в оригінальному тексті). Для прикладу, заголовок حملات پهپادى «دو ساعت و نیمه» اوکراین به روسیه hamalāt-e rahpādi «do sā'at va nīme» Ukrāyīn be ruiye (досл. «дронові атаки дві з половиною години України на росію») необхідно перекласти з додаванням дієслова «тривати» і прислівника «впродовж», аби речення відповідало українській нормі: «дронові атаки України на росію тривали впродовж двох з половиною годин».

3. Вилучення (вилучення семантично-надлишкових елементів). Наприклад, у реченні دشمن در حال ترك مواضعه خود است došman dar hāl-e tark-e mowāze'-e hod ast (досл. «ворог у стані залишення своїх позицій») словосполучення «у стані» є надлишковим для розуміння з погляду українського перекладу, тож його можна вилучити і перекласти як: «ворог залишає свої позиції». Як можна бачити, тут також має місце граматична трансформація – іменник оригіналу замінений на дієслово в перекладі.

4. Заміна (наприклад, зміна частин мови при перекладі, членів речення, окремих слів чи виразів, граматичних конструкцій, форм). Наприклад, в українському перекладі речення حملات پهپادى شبانه روسیه و اوکراین یه مواضع یکدیگر، طی ماههای اخیر تشدید شده است hamalāt-e rahpādi-ye šabāne-ye rusiye va Ukrāyīn be mawāze'-e yekdigar, tey-ye māt-hā-ye axir tašdid šode ast (досл. «нічні дронів атаки росії та України на позиції один одного протягом останніх місяців були посилені») для природності звучання варто замінити пасивну форму на активну: «росія та Україна протягом останніх місяців посилили нічні дронів атаки на позиції одне одного».

Проведене дослідження дало підстави констатувати, що перекладацькі трансформації є потужним інструментом для досягнення адекватного перекладу перськомовних текстів військово-політичної тематики. Помічено, що часто у процесі перекладу виникає потреба в комплексному застосуванні різних перекладацьких трансформацій, що вказує на важливість їх детального вивчення і узагальнення пов'язаних з ними труднощів перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Журавель Т. В., Хайдарі Н. І. Поняття перекладацьких трансформацій та проблема їх класифікації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: філологія. 2015. №19. Том 2. С. 148-150.
2. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця: Нова книга, 2004. 576 с.
3. Карабан В.І., Мейс Дж. Переклад з української мови на англійську мову. Вінниця: Нова Книга, 2003. 608 с.
4. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. Київ: Юніверс, 2003. 164 с.
5. Селіванова О.О. Проблема диференціації перекладацьких трансформацій. Нова філологія. 2012. № 50. С. 201–208.
6. خبرگزاری تحلیلی ایران. URL: <https://www.khabaronline.ir>
7. خبرگزاری تسنیم. URL: <https://www.tasnimnews.com>
8. خبرگزاری مهر. URL: <https://www.mehrnews.com>

Довбня О.Ю., аспірант, КрНУ ім. Михайла Остроградського

БАГАТОРІВНЕВИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ МЕТАФОР У ДИСКУРСІ БІЗНЕС-МЕДІА

Стандартна теорія концептуальної метафори (ТКМ), яку розробили мовознавці-когнітивісти Дж. Лакофф та М. Джонсон, активно розвивалася упродовж останніх десятиліть. З. Ковечеш розширив ТКМ, інтегруючи її з іншими методологіями та підходами. Науковець зробив значний внесок у розвиток ТКМ з його багаторівневим поглядом на аналіз концептуальних метафор (a multi-level view of metaphor).

Метою дослідження є розкрити основні положення багаторівневого аналізу концептуальної метафори, описати особливості його інтеграції з іншими підходами та методологіями, а також обґрунтувати доцільність використання даної моделі для аналізу метафор у дискурсі бізнес-медіа.

Згідно з вищезазначеним підходом, концептуальні метафори пропонується аналізувати за ієрархією схематичності. Ця ієрархія складається з образів-схем (субіндивідуальний рівень), доменів, фреймів (супраіндивідуальний рівень) та ментальних просторів (індивідуальний рівень) [6, 137].

Приклади образів-схем включають UP-DOWN, FRONT-BACK, IN-OUT, FORCE, LINK, CYCLE тощо. Вони формують конвенційні метафори на кшталт MORE IS UP та виступають підґрунтям для різноманітних доменів.

Згідно з визначенням З. Ковечеша, домен — це схематичний досвід з набором аспектів, які організовані у значущу ціле. У той же час фрейми розширюють різноманітні аспекти домену [4, 68].

Якщо домени та фрейми є укоріненими у довготривалій пам'яті, то метафори на рівні ментального простору виникають лише у короткотривалій пам'яті. Згідно з Ж. Фоконьє, ментальний простір представляє собою "невеликий концептуальний пакет", формування якого відбувається он-лайн у процесі комунікації [1]. У дискурсі метафори використовуються у повністю контекстуалізованому вигляді. З. Ковечеш зазначає, що на рівні ментального простору виникає контекстуальний праймінг [6, 135].

Багаторівневний аналіз комбінує низку підходів до вивчення концептуальної метафори. На рівні образу-схеми поєднуються психолінгвістичний та нейролінгвістичний підходи. Лексичний та інтуїтивний підходи використовуються під час метафоричного аналізу на рівні доменів та фреймів. Корпусний метод та дискурс-аналіз є доречними на рівні ментального простору [5]. Багаторівневний погляд на концептуальну метафору може поєднуватися з методом критичного метафоричного аналізу (КМА), який був розроблений Дж. Чартерісом-Блеком [2, 252]. Ця інтегрована модель допомагає краще зрозуміти прагматичний потенціал використання концептуальних метафор у дискурсі бізнес-медіа. Можливе також поєднання багаторівневого аналізу концептуальних метафор з теорією динаміки сили (force dynamics) Л. Талмі. Образ-схема FORCE виступає підґрунтям доменів-джерел на кшталт WAR, WILD ANIMAL та NATURAL FORCE, які є типовими для дискурсу бізнес-медіа [3, 437]. Взагалом, багаторівневний погляд на аналіз концептуальної метафори допомагає систематизувати різноманітні поняття в когнітивній лінгвістиці. Він також надає можливість застосовувати різні методології та підходи на різних рівнях метафор.

ЛІТЕРАТУРА

1. Fauconnier, G. (1998). Mental spaces, language modalities, and conceptual integration. In Michael Tomasello (Ed.), *The new psychology of language*. London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
 2. Huynh Anh Tuan & Nguyen Thi Ngoc Trang. (2024). An Integrated Framework of Critical Metaphor Analysis and Multi-level View with an Application to Metaphors for the Vietnam War. *Evolutionary Studies in Imaginative Culture*, 252–267. <https://doi.org/10.70082/esiculture.vi.808>
 3. Kazemian, R., Rezaei, H., & Hatamzadeh, S. (2022). Unraveling the force dynamics in conceptual metaphors of COVID-19: a multilevel analysis. *Language and Cognition*, 1–19. <https://doi.org/10.1017/langcog.2022.9>
 4. Kövecses, Z. (2020a). *Extended Conceptual Metaphor Theory*. Cambridge University Press. 196 pp.
 5. Kövecses, Z. (2020b). A multi-level view of metaphor and some of its advantages. In *Figurative Meaning Construction in Thought and Language* (pp. 72–88). John Benjamins Publishing Company. <https://doi.org/10.1075/ftl.9.03kov>
- Kövecses, Z. (2021). A multilevel and contextualist view of conceptual metaphor theory. *Journal of Language and Communication*, 8(2), 133-143. Universiti Putra Malaysia Press.

Довженко М.Є., магістр, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Усатенко Г.О., к.філ.н., доц., науковий керівник

СИМВОЛІЗМ В УКРАЇНІ Й МЕКСИЦІ: СМЕРТЬ У ЛІРИЦІ ОЛЕКСИ СЛІСАРЕНКА Й АМАДО НЕРВО

Вступ. Зародившись у Франції у 1870-1880-х роках, символізм став популярною течією в багатьох літературах Європи та Америки. Цікавість символістів до образу смерті була одним із виразників загального захоплення темою незбагненого, таємничого та окультного, пошуку вічної краси та ідеалу. У поезії України та Мексики символізм розвивався під впливом соціальних і культурних обставин кожної з країн і мав свої місцеві особливості. Олекса Слісаренко й Амадо Нерво – український і мексиканський поети, що перебували під помітним впливом символізму на ранніх етапах творчості. У дослідженні зроблено порівняльний аналіз образу смерті в поетичних збірках «На березі Кастальському» Олекси Слісаренка та «Los jardines interiores» («Приховані сади») Амадо Нерво.

Актуальність теми. Порівняння української та мексиканської версії поетичного символізму на прикладі творчості Олекси Слісаренка й Амадо Нерво дозволяє прослідкувати, як ця літературна течія розвивалася в різних країнах, набуваючи

унікальних особливостей. Репрезентація смерті поетами-символістами відображає філософські та естетичні пошуки епохи. Компаративне дослідження поезії українських і мексиканських авторів сприяє розширенню міжкультурних літературних студій.

Результати дослідження. Як для Олекси Слісаренка, так і для Амадо Нерво образ смерті тісно пов'язаний з природою. У віршах обох поетів поширені символічні образи квітів, води, місяця. Ідея мінливості й крихкості існування навіюється завдяки символічним поєднанням кольорів (білого, червоного тощо). І український, і мексиканський поети вбачали в потойбічному світі ідеальний простір, де душа може віднайти вічну гармонію та красу. Важливою для творчості обох поетів є ідея циклічності життя та смерті. Проте, на відміну від Амадо Нерво, Олекса Слісаренко на пізнішому етапі творчості почав звертатися до есхатологічних мотивів, і образ смерті в його поезіях, написаних у 1918-1919 роках, міг набувати зловісного інфернального характеру. Ліриці ж Амадо Нерво властиве більш спокійне ставлення до смерті як до природного процесу. При цьому в Амадо Нерво більше актуалізовано конфлікт між поетом і консервативним суспільством, мотив втрати людством віри в ідеал. У ліриці українського автора присутні алюзії на боротьбу України за незалежність, у той час як для Мексики національне питання на той момент уже було вирішене, а звідси – відсутність подібних мотивів у збірці Амадо Нерво. Разом із тим, як український, так і мексиканський поети зверталися як до універсальних, так і до відповідних національних образів у своїй ліриці (червона китайка в Олекси Слісаренка, цикада в Амадо Нерво).

Висновки. Незважаючи на різні культурні контексти, лірика Амадо Нерво й Олекси Слісаренко має спільні риси, зокрема зв'язок образу смерті з природою, погляд на смерть як на возз'єднання душі зі світом ідеалу. Разом із тим, емоційна тональність символістської лірики Олекси Слісаренка стає більш трагічною й зловісною в 1918-1919 роках, що зумовлено історичним контекстом, тоді як для Амадо Нерво смерть – неминучий перехід зі світу земного в потойбічний. Проте для Амадо Нерво більш актуальним є конфлікт митця та юрби. Отже, символізм, поширюючись різними літературами, адаптувався до національних реалій, але разом із тим залишався відкритим до універсальних тем і мотивів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Демська-Будзуляк Л. Досвід і риторика смерті у творчості молодомузівців. // Слово і Час. 2008. № 1. С. 25-31. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/131298>
2. Кавушевська Я. Особливості символістського дискурсу у слов'янських країнах. // Слово і час. 2004. № 11. С. 59–66. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/189935/09-Kavushevska.pdf?sequence=1>
3. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст.: підручник: У 10 т. Київ: ВЦ "Академія", 2013. Т. 3: У сподіваннях і трагічних зламах. 2014. С. 65-112
4. Ковалів Ю. Літературознавча енциклопедія. Т. 2. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 624 с.
5. Косінова О. Європейський контекст творчості українських письменників-символістів (теоретико-навчальні матеріали). // NewInception. 2024. С. 84-91. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/385764271_EVROPEJSKIJ_KONTEKST_TVORCOSTI_UKRAINSKIH_PISMENNIKIV-SIMVOLISTIV_TEORETIKO-NAVCALNI_MATERIALI
6. Мушировська Н. Український символізм кінця XIX – початку XX ст.: онтологічне й естетичне підґрунтя. // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Випуск 26. 2011. С. 100-108. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuufilol_2011_26_22
7. Ніколенко О. Французька література другої половини XIX – початку XX століть: напрями, течії, постаті: монографія. Київ. Лебедь, 2019. 226 с.
8. Слісаренко О. Байда: вибрана лірика, 1911-1927. 2-ге вид. Харків, Київ. Література і мистецтво. 1931. 165 с.
9. Юсип-Якимович Ю. Слов'янський літературний символізм: фоносемантична поетика звукового пейзажу // Ukrajinstika – minulost, prítomnost, budoucnost III. Literatura a kultura. Kolektivní

monografie věnovaná 20. výročí zahájení výuky ukrajinštiny jako studijního oboru na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity v Brně. Vydal Jan Sojnek — Galium, Brno, 2015. — С. 307—315. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/50175/1/Слов'янський%20літературний%20символізм.pdf

10. Estévez Molinero Á. La proyección del Simbolismo en el ámbito hispánico (Apuntes sobre su asimilación en la poesía modernista). Hikma, 3(3), 2004. P.p. 211–229.

11. Henríquez Ureña M. Las influencias francesas en la poesía hispanoamericana. Revista Hispánica Moderna, 12(3/4), 1946. P.p. 145-159.

12. Huerta D. Poesía mexicana del siglo XX. Revista de la Universidad de México (332), 1995. P.p. 20-29.

13. Lomnitz C. Idea de la muerte en México. México: Fondo de Cultura Económica, 2005. 540 p.p.

14. Nervo, A. Los jardines interiores. Tip. de los Sucesores de F. Díaz de León, México. 1905. 94 p.p.

15. Paz O. El camino de la pasión: Ramón López Velarde. Fondo de Cultura Económica, México. 1997. 115 p.p.

Дранніков А.О., аспірант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

РЕНЕСАНСНІ ВАРІАЦІЇ В ЛІТЕРАТУРНІЙ ІСТОРІЇ САМОТНОСТІ

У європейському контексті визначальною віхою в історії концептуалізації самотності стала доба Відродження. Тенденції ренесансного індивідуалізму, а отже – і нова перспектива розуміння самотності формуються в Італії. Л. Свендсен стверджує, що найперший у європейській літературі твір, повністю присвячений проблемі самотності, це – «De Vita Soletaria» (1346-1356), який належить перу Петрарки [1, с. 147]. Утім ще до Петрарки в дискурсі ренесансної самотності фігурує Данте, що потрапляє в цю парадигму крізь призму концептів **відчуження та вигнання**: «Вигнання – це всепроникний стан свідомості в «Божественній комедії». Куди б він не йшов <...> Данте зустрічає флорентійців, які нагадують йому про домівку, і його слова до них <...> – це незмінно слова вигнання» [6, с. 117]. Концепція покарання грішників, змальована у творі, передбачає їхнє вічне відлучення від Бога і є втіленням комплексу **метафізичної самотності**. Для англофонної літератури Відродження має особливе значення в контексті концептуалізації самотності, оскільки в цей період феномен починає оформлюватися лінгвістично. Слово «solitude» уперше згадується близько 1374 року в поезії «The Complaint of Mars» авторства Джеффри Чосера [7]. Якщо для Данте ключовим корелятом самотності є вигнання, то в Чосера це місце посідає ренесансна категорія **приватності**. Хоча в його текстах присутня першочергово «колективна приватність», характерна для середньовічної системи цінностей, на її тлі можна побачити зародження «приватності особистої», аксіологічно ближчої до ренесансного мислення [9, с. 103]. До прикладу, студент Ніколас із «Оповіді Мірошника» винаймає власну кімнату в тесляра Джона, а Крессіда з «Троїла і Крессіди» усамітнюється в комірці, аби обдумати любовні зізнання чи написати листа. Лексема «loneliness» з'являється пізніше – перший слововжиток зафіксовано близько 1586 року в «Аркадії» Філіпа Сідні [5]. Е. Ворзлі стверджує, що «Аркадія» – це уртекст літературної самотності. Якщо сер Філіп Сідні не винайшов самотність, то він був її автором, оскільки жоден інший письменник до нього не взаємодіяв із цим концептом у будь-який послідовний спосіб» [10, с. 19]. У Сідні самотність корелює з такими ренесансними концептами, як **інтелектуальне** (тут – пасторальне) **усамітнення та меланхолія**.

Творчість Шекспіра як вершина англійського Відродження немовби акумулює ренесансні варіації самотності. У ліриці бард розвиває **петрарківську любовну традицію** «самотнього сонету» [4, с. 248], а його драматургія від ранніх історичних хронік до пізніх важко класифікованих п'єс майстерно досліджує взаємозв'язок усамітнення та **меланхолії** [10]; різні ракурси проблематики **вигнання** [2]; діалектику

внутрішнього/приватного і зовнішнього/публічного [3]; зрештою, **метафізику самотності**, що охоплює мотиви зла, смерті, зламаного світу, закинутості людського буття тощо [8].

ЛІТЕРАТУРА

1. Свендсен Л. Філософія самотності / пер. С. Волковецька. Львів: Видавництво Аннети Антоненко ; Київ : Ніка-Центр, 2017. 208 с.
2. Торкут Н. Антропокреативний потенціал вигнання: уроки Шекспіра. *Ренесансні студії*. 2016. Вип. 25–26. С. 161–195.
3. Huebert R. *Privacy in the Age of Shakespeare*. Toronto Buffalo London: University of Toronto Press, 2016. 336 p.
4. Kingsley-Smith J. The Loneliness of Shakespeare's Sonnets, Past and Present. *Writing Early Modern Loneliness* / ed. by Hannah Yip, Thomas Clifton. Cham: Springer Nature Switzerland, 2025. P. 245–269. DOI:10.1007/978-3-031-55052-2_11.
5. loneliness. *Oxford English Dictionary*. 2025. URL: https://www.oed.com/dictionary/loneliness_n (дата звернення: 30.03.2025).
6. Paolucci A. Exile Among Exiles: Dante's Party of One. *Mosaic: A Journal for the Interdisciplinary Study of Literature*. 1975. Vol. 8, Issue 3. P. 117–125.
7. solitude. *Oxford English Dictionary*. 2025. URL: https://www.oed.com/dictionary/solitude_n (дата звернення: 30.03.2025).
8. Spencer T. The Isolation of the Shakespearean Hero. *The Sewanee Review*. 1944. Vol. 52, Issue 3. P. 313–331.
9. Wang D. M. Loci of Solitude: the Idea of "Pryvetee" in Chaucer. *Wenshan Review of Literature and Culture*. 2011. 5.1. P. 99–119.
10. Worsley A. *The Poetry of Loneliness from Romance to Romanticism* : dissertation for the degree of Doctor of Philosophy. Princeton, NJ: Princeton University, 2014. 251 p.

Друзд В.І., магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Вронська О.М., асист., науковий керівник

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЇ ОЛЬФАКТОРНОЇ ЛЕКСИКИ ПОРТУГАЛЬСЬКОЮ МОВОЮ (НА ПРИКЛАДІ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ)

Парфумерія завжди викликала інтерес у людей. Ще у Давньому Єгипті Клеопатра мала власну фабрику парфумерії, а в Римі існували спеціальні колегії, які займалися виготовленням пахучих олій. [1] Ця багатовікова традиція зберіглася до наших днів, набуваючи нових форм. Сьогодні, коли український ринок косметики активно виходить на міжнародну арену, зокрема на португаломовний сегмент, питання перекладу ольфакторної лексики в рекламних текстах набуває особливої актуальності. Рекламні тексти, присвячені парфумерії, мають свої особливості [3]: вони покликані створювати емоційний образ аромату, викликати асоціації та передавати атмосферу через яскраві метафори, епітети й порівняння [2; 3]. При перекладі таких текстів важливо зберегти їхню стилістику та вплив на цільову аудиторію. Матеріалом дослідження виступають рекламні тексти парфумерної продукції з онлайн-платформи "Makeup.ua" та їхні переклади з португальської версії цього ресурсу. Метою роботи є виявлення структурно-семантичних особливостей перекладу української ольфакторної лексики португальською мовою, а також визначення оптимальних стратегій адаптації рекламних текстів для португаломовної аудиторії.

У ході дослідження було виявлено такі перекладацькі прийоми:

- 1) Модуляція – це заміна поняття іншим, що перебуває з ним у логіко-семантичних відносинах. У прикладах «початкова нота – nota de toro» та «кінцева нота – nota de base» відбувається зміна образної основи: українське «початкова/кінцева»

(часова характеристика) трансформується в португальське «topo/base» (просторова характеристика), зберігаючи при цьому смислове навантаження.

2) Калькування передбачає дослівний переклад елементів вихідного тексту. «Нота серця – nota de coração» та «трав'яниста лаванда – lavanda herbácea» демонструють буквальный переклад компонентів словосполучення з використанням відповідних граматичних структур у португальській мові.

3) Генералізація – це заміна конкретного поняття більш загальним. У прикладах «смолисті обертони – notas resinosas» конкретне поняття «обертони» замінюється на загальніше «notas» (ноти), а у випадку «безкрайній шлейф – rasto interminável» зберігається загальне значення, але використовується більш нейтральне слово «rasto» (слід).

4) Конкретизація – протилежна генералізації трансформація, коли загальне поняття замінюється більш конкретним. «Тип парфуму – família olfativa» демонструє заміну загального «тип» на спеціалізоване «família olfativa» (ольфакторна сім'я). У прикладах «амбра – âmbar cinza» та «уд – pau-de-águila» відбувається уточнення назв компонентів відповідно до прийнятих у португальській парфумерній термінології понять.

5) Транспозиція передбачає зміну граматичної категорії або частини мови. У прикладі «толуанський бальзам – bálsamo de Tolú» прикметник «толуанський» трансформується у конструкцію з прийменником «de Tolú». Аналогічно у випадку «шкіряний аромат – fragrância de couro» прикметник «шкіряний» замінюється на конструкцію «de couro» (зі шкіри).

Отже, аналіз перекладу української ольфакторної лексики португальською мовою у рекламних текстах парфумерної продукції демонструє використання різноманітних перекладацьких трансформацій, що зумовлено специфікою предметної галузі; власне, ці прийоми забезпечують збереження емоційно-експресивного потенціалу текстів, особлива увага приділяється збереженню культурних конотацій та образності рекламних текстів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Історія розвитку парфумерії та косметики [Електронний ресурс] // Рівненський професійний ліцей. – Режим доступу: <http://surl.li/uedxw> (дата звернення: 31.03.2025).

2. Barros García, B., Claro Izaguirre, F. Cada lengua en su olfato: ¿Es realmente torpe el hombre nombrando olores? // *Ciencia Cognitiva*. – 2015. – Т. 9, № 1. – С. 11–13.

3. Souza, A. M. F. de. Estudo terminológico de perfumes na indústria brasileira: tese de doutorado [Електронний ресурс] / A. M. F. de Souza. – São Paulo: Universidade de São Paulo, 2011. – Режим доступу: <http://www.teses.usp.br/teses/disponiveis/8/8139/tde-05012012-164415/> (дата звернення: 31.03.2025).

Дядечко О.А., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Орличенко О.В., к.філол.н., доц. науковий керівник

ШЛЯХИ ВІДТВОРЕННЯ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ РОМАНУ «ЧОРНИЙ ВОРОН» В. ШКЛЯРА В ПОРТУГАЛЬСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Історичний роман є специфічним жанром белетристики, з характерними лексико-стилістичними особливостями, що значною мірою ускладнюють потенційний переклад подібних творів. Цей жанр передбачає вживання великої кількості архаїзмів, історизмів та, загалом, лексичних реалій, щільно пов'язаних з побутом конкретного народу, чи етносу у визначений період їх історії. Окрім того, задля створення атмосфери

минувши автор може вдаватися до відтворення тогочасних мовних зразків, вживати архаїчні варіанти граматичних та синтаксичних форм. Саме тому переклад історичного роману є непростим викликом, що вимагає чималої кількості попередньої дослідницької роботи задля створення якісного тексту. Під час перекладу твору Еміліу Гаудеда вдавався до різноманітних стратегій передачі всіх лексико-стилістичних особливостей української історичної прози. Відтак, найбільш уживаним способом відтворення неперекладних реалій в його арсеналі стали транскрипція та транслітерація із подекуди винесеними, або доданими одразу до тексту поясненнями. Це стосується не лише власних назв, де подібна стратегія є чи не єдиною можливою, але предметів побуту, культурних реалій, як то назви страв, одягу чи специфічних видів зброї. Окремо варто відзначити стилістичні особливості авторської манери письма Василя Шкляра, що передбачає постійне вживання колоритної та емоційно забарвленої лексики, прямі еквіваленти якій часто неможливо знайти у мові настільки віддаленої культури, як бразильська, представником якої, власне, і є Еміліу Гаудеда. Підходів до вирішення цих перекладацьких проблем перекладач пропонує декілька. **Узагальнення.** Автор перекладу нівелює емоційне забарвлення деяких лексичних одиниць, через відсутність прямого відповідника в мові перекладу, або ж задля спрощення сприйняття тексту читачеві. Часто такий прийом стосується випадків вживання у тексті безеквівалентної лексики, або ж питомих українських фразеологічних зворотів: *O senhor com suas mentiras vai leva-los a um grande equívoco* – *Ви їх своїми брехнями заведете під дурного хату*; *Chapeu de palha* – *бріль*; *Isso não é da sua conta* – *не твоє свиняче діло*; *Camisa bordada* – *вишиванка*. **Дослівний переклад.** Часом самотність українського тексту та специфічність конотацій окремих його виразів ускладнювали роботу з текстом настільки, що Еміліу Гаудеда вирішував просто залишити деякі вирази у первинному їх вигляді. Найчастіше це стосувалося фразеології: *para nem um pernilongo entrasse na sala* – *щоб і комар не влетів до зали*; *“peixe” mais sério* – *риба серйозніша*. **Еквіваленти.** В деяких випадках авторові вдавалося знайти відповідник у власній культурі, щоби кращою мірою розкрити ідеї автора та дещо наблизити текст до читача, спрощуючи сприйняття: *verdade-franca* – *правда матінка*; *qualquer vira-lata* – *кожен сірко*; *dar no pé* – *кинув ноги на плечі*; *cachaça* – *житнівка*; *sem mais nem menos* – *ні сіло ні впало*.

Таким чином перекладач застосовує різноманітні стратегії та підходи до роботи із безеквівалентною лексикою, найбільш уживаними серед яких стали узагальнення, дослівний переклад та пошук аналогів, чи еквівалентів у мові оригіналу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Weinhardt Marilene Considerações sobre o romance histórico Letras, Curitiba, n.43, p. 11-23, 1994. Editora da UFPR
2. Грейцер С. А., Зайцева І. П. Особливості передачі національного колориту при перекладі історичного роману. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка № 9 (268), Ч. І, 2013
3. Ляшов Н.М. Жанрові особливості історичного роману. Історико-літературний дискурс. Філологічні науки. Запорізький національний університет.

Дяченко В.О., магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Бєляєва Н.В., к.філол.н., доц., науковий керівник

НАРАТИВИ ТА КОГНІТИВНО-ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГРИ «ATOMIC HEART»

Представники української інтернет-спільноти, аналітики й експерти оцінили відеогру «Atomic Heart» (2023, рф) як неприйнятну за своїм змістом, таку що суперечить законодавству; аргументовано, з конкретними посиланнями, пояснили, чому

українській інформаційний простір мусить бути закритим для цього контенту [1; 2]. Можна зауважити, що сучасний ринок відеоігор настільки мобільний, що саме ця гра є лише одним з епізодів його системного захоплення продукцією, що має відверто або більш-менш криптографоване російське походження (даний приклад поєднує обидва варіанти). Уважний розгляд саме цього продукту свідчить про наявність, окрім прямолінійно пропагандистських, складніших меседжів, й відповідно саме такі субтексти вимагають визначення.

Ретрорадянська стилістика гри занурює гравця в альтернативну історично-футурологічну систему параметрів: 1950-ий рік, де колишній СРСР – супердержавою, є лідером у робототехніці та космічній сфері. Має бути запущена мережа «Колектив 2.0», що об'єднує всіх користувачів та дасть їм змогу через «Думку» керувати роботами. Напередодні на Підприємстві 3826 стається акт зламу, роботи-працівники вбивають будь-кого на своєму шляху. Головному персонажу треба знайти «зрадника» та зробити все для того, щоб запуск «Колективу 2.0» таки відбувся.

Головний персонаж – майор Сергій Нечаєв, в минулому спецагент Аргентуму, отримує завдання від свого «хазяїна» академіка Дмитра Сеченова, демонструючи «собачу вірність», відмовляючись вірити у нечистоту його помислів чи дій. Зрадник Віктор дає йому кличку «пес». Після невдалого завдання на минулій роботі Сергій втратив пам'ять та став кіборгом, аналог «переродження» та символічного перевертництва. Нечаєв функціонує як «прикордонник», тобто конструкт цього персонажу поєднує соціально-політичні маркери (історія / сучасність) із міфологічними [3].

Таке ж поєднання маркерів використовується мережа «Колектив 2.0» оперує іновиміром «Лімбо» (промовиста номінація з полівекторною семантикою). Сюди потрапляє свідомість людини, коли нею керують ззовні. Задум «Колективу 2.0» полягає в тому, щоб підкорити всіх людей єдиному ходу думок та начебто «завершити сутички між ними». Титульний проєкт «Атомне Серце» програмно визначений: «Обеспечение социально-нравственных идеалов, соответствующих представлениям советского человека. Метод осуществления – захват стратегических и военных объектов, вывод из строя атомных электростанций. Фактическая деактивация атомного сердца Америки. Полная Капитуляция правительства и передача власти высшему руководству СССР». Така агресивна пропаганда лише на перший погляд видається безглуздою, адже спокуса долучитися до влади над світом сьогодні підсилюється для відповідної цільової аудиторії.

У грі всі ці проєкти підтримуються системно – від атрибутів (бюст К. Маркса) до однієї з провідних ідей («Перемога комунізму над капіталізмом»). Метою втілення виголошено «просветить всё человечество», що враховуючи конотації з атомною енергією / ядерною зброєю тягне на токсичний каламбур. Протягом гри другорядні персонажі є противниками лише «Колективу 2.0», але і це тільки поверхня, видимість, бо зрадник Віктор, який хотів зірвати запуск, каже, що не є противником самої ідеї «Колективу 2.0», але виступає проти того, що всім людством буде керувати одна людина. Проти проєкту «Атомне Серце» ніхто не виступає.

Доходимо висновку, що ця гра позбавлена позитивних персонажів у традиційному значенні. До послуг суто ретрорадянській фокус-групи модельовано Сеченова та Нечаєва, які попри все продовжують захищати ідеї комунізму.

Гра пропонує дві схеми розв'язки: «погану» та «квазіхорошу». «Погана» полягає в тому, що Нечаєв переходить на бік Сеченова та відмовляється його зупиняти (адже той знає що робить). У «квазіхорошій» розв'язці Нечаєв навпаки постає проти Сеченова, але головним антагоністом виявляється не він, а ХРАЗ – роботизована рукавиця, керована

свідомість покійного академіка Харітона, чия ціль – винищити все людство. «Вибір» гравця обмежений версіями: поневолити чи знищити людство. За таких умов версія «об'єднання людства» постає благом, якому чинитимуть опір лише несповна розуму особи. Питання до гравця поставлено так, щоб він обрав «квазіхорошу» розв'язку: «это что же получается-то?... На одной чаше весов у меня лживые манипуляторы, но вроде как благородные мстители. На другой – советский учёный, академик, который хочет просветить все человечество, но убирает неугодных моими руками, правда, со слов тех же манипуляторов». Сеченов ні в якому разі не може бути поганцем, адже він видатний науковець, а всі інші – брехливі маніпулятори. І саме у цій сцені вибору використовується маніпулятивний прийом: нам дають обмежений час на прийняття рішення, чого не спостерігалось протягом всієї гри (окрім однієї сцени з Філатовою – співучасниці Віктора).

Ретрорадянська стилізація (архітектура, антураж, агітаційні пісні та плакати з відповідними гаслами, вербальний контент як такий) репрезентує стратегічний для ворожої пропаганди наратив, що полягає не тільки у ресакралізації радянського минулого, а й в акцентації спадкоємного потенціалу його ідеологічного контенту.

Протягом всієї гри «Колектив 2.0» порівнюється з роєм бджіл, що відповідає самій символіці мережі, адже бджоли керуються царицею. Номінація роботів втілює цю ідею та всіляко закріплюють її в свідомості: «Челомей» (поєднання слів «человек» та «улей»), ПЧ-9 «Пчела», «Ремонтный комплекс «Улей»» тощо. Назва рослини «Ванька Полимерный», що не потребує поливу та буде цвісти круглий рік, корелює з образом російського казкового героя – Іванушки, який теж невибагливий та з будь-якої історії виходить переможцем.

Системність програмування свідомості гравця не обмежується наведеними прикладами, причому поповнення переліку передбачає не тільки кількісний, а й якісний характер. Лінгвокогнітивні параметри наративів, зконструйованих для даної відеогри з досить звичного набору, у сучасних умовах заслуговують на увагу фахівців з інформаційного протистояння. Подальших досліджень потребує не лише «Atomic Heart», а сегмент російських відеоігор в цілому. На часі вдосконалення власного відеоігрового простору, з впровадженням матеріалів, що викривають маніпулятивні прийоми, надають конструктивні рекомендації щодо протидії.

ЛІТЕРАТУРА

1. <https://ain.ua/2023/02/22/atomic-heart-vysmiyuye-vbyvstva-ukrayincziv/>;
2. <https://molfar.com/blog/atomic-heart-is-a-russian-game>
3. О.С. Снитко Лінгвістичні виміри інформаційно-психологічного протистояння: курс лекцій. Київ: 2024. – 144 с. Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1frnm9gzrlvGFWgHNNy8-s-yCUlwmwD-Klb/view>

Yefymenko V., *Doctor of Science, Associate Professor, Taras Shevchenko National University of Kyiv*

IMPLICATURES IN MULTIMODAL COMICS

The concept of 'implicature', originally introduced by Grice (1975), was further developed by Sperber and Wilson (1996), Levinson (2000), Starikova (1976) etc. Grice's idea of implicature is connected with his theory of conversational maxims. Maxims are not always followed in conversation, but their voluntary violation does not result in failure of communication, it only produces different types of implied meaning – implicatures [1]. A different view is offered by Sperber and Wilson. They oppose the Gricean view that communication is ruled by a principle of cooperativeness and a set of maxims, and believe that

it is based on a principle of relevance. "An implicature is a contextual assumption or implication which a speaker, intending her utterance to be manifestly relevant, manifestly intended to make manifest to the hearer" [2, 194]. So they claim that any utterance carries the implicit assumption of its own optimal relevance. Sperber and Wilson distinguish two kinds of implicatures: implicated premises and implicated conclusions. Implicated premises are supplied by the hearer, who must retrieve them from memory thanks to their knowledge of the world. Implicated conclusions are deduced from the explicatures of the utterance and the context.

Implicatures were elaborated on a linguistic basis and, consequently, were applied to analyse verbal communication. With the development of multimodal studies a focus has shifted from language as the most important of all modes to other modes, in particular a visual mode. We believe that the same inferential processes apply to linguistic as well as other types of sign, so our objective is to analyse implicatures in multimodal narratives, specifically in verbal and visual modes. The object of our study will be comics. Comics are a very dynamic and fast-growing genre with its specific features and intersemiotic texture. In comics meaning is communicated through visual, verbal and sometimes aural semiotic modes. We will analyse war comics published by the Inker magazine. These are social comics, combining journalism, art and graphic non-fiction for maintaining documentary accuracy in depicting characters and locations of events. These comics focus on ordinary civilians and their everyday heroism. Special attention will be paid to multimodal tropes, whose figurative meaning is usually based on implicatures, as well as other examples of implied meaning.

REFERENCES

1. Grice P. (1975). Logic and Conversation, in P. Cole & J. Morgan (ed.), Syntax and Semantics, 3, 41–58.
2. Sperber D., Wilson D. (1996). Relevance: Communication and Cognition. Oxford, Cambridge: Blackwell.

Жидкова О.Ю., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Левчин І.Д., к.філол.н., науковий керівник

ПОРІВНЯЛЬНА ТИПОЛОГІЯ СЮЖЕТІВ УКРАЇНСЬКИХ ТА ПЕРСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК

З давніх часів українці підтримували зв'язки з народами Близького Сходу, переймаючи їхні знання та культурні надбання, а натомість поширюючи власний фольклор і традиції. Іран – країна з багатою казковою спадщиною, яка поширилася не лише на її території, а й далеко за її межами [5]. Проте, як зазначає О. Ребрик, іранські казки досі залишаються недостатньо дослідженими й не отримали належного наукового опрацювання [6].

Актуальність цього дослідження зумовлена необхідністю вивчення іранських казок як важливої складової усної народної творчості. Його мета – здійснити порівняльний аналіз сюжетів українських та перських народних казок для виявлення їхніх спільних рис, відмінностей і культурних особливостей. Серед науковців, які присвятили свої праці дослідженню іранських казок та їхньому порівнянню з українськими, варто відзначити Р. Гамаду [1], Л. Дунаєвську [3], О. Ребрик [6].

Перські народні казки вирізняються великою різноманітністю сюжетних ліній і тематик. Проте, як і в українських казках, їх об'єднує центральна ідея – протистояння добра і зла. Найпоширенішими в Ірані є чарівні казки, які є улюбленим жанром для іранців. У них розповідається про фантастичних створінь, зокрема дивів (демонів) і пері

(фей), про традиції давніх персів та їхній світогляд. Деякі з цих казок за своїм обсягом не поступаються роману [4].

Головним героєм перських чарівних казок зазвичай є молодший брат, а склад дійових осіб майже незмінний і типовий для цього жанру. Серед персонажів часто зустрічаються дервіші-мандрівники, які володіють чудодійною силою й допомагають герою у безвихідних ситуаціях; купці, що займаються караванною та морською торгівлею; злі ворожки й чарівниці, які сіють хаос, але зрештою зазнають поразки; прекрасні царівни. В українських казках життя головного героя також сповнене пригод, пошуків щастя та кохання. Подібно до перських казок, їх фінал здебільшого щасливий.

Варто зазначити, що в перських казках «магічними» є числа 3, 7 і 40. Наприклад, у казці «Семеро братів»: «Недовго й чекала, коли дивиться – у хату входять семеро юнаків» [1, 143]. В українських казках також зустрічаються «магічні» числа, зокрема 3, 7 і 9. Наприклад: «Мої слуги приведуть дев'ять коней, схожих, як близнята. Але один від одного старіший на рік. Мусиш угадати, котрий скільки років має, й позначити цифрою – прив'язати на коня табличку» (казка «Мудрий Іванко») [2]. Спільним мотивом для казок обох народів є мотив чарівної «пташки щастя». Наприклад, в іранській казці «Птах щастя»: «Отой птах – птах щастя. Коли хто з'їсть його голову, стане падишахом» [1, 150]. В українській казці «Казка про чарівну пташку»: «Пішов я по дрова та й пурхнула мені на плече золотокрила пташка. Тепер, де вона не сяде, там є золоті дукати» [2]. У перських казках чітко простежується мотив воскресіння героя в образі квітки, дерева, птаха чи тварини. Наприклад, у казці «Син дроворуба і чарівник» головний герой перетворюється на лисицю, щоб врятуватися від злого чарівника [1, 128]. Цей мотив характерний і для українських казок. Наприклад, у казці «Калинова сопілка»: «Глянуть – над шляхом могила, а на могилі така гарна калина виросла! Вони вирізали з тієї калини сопілку, да й став один чумак грає» [7].

ЛІТЕРАТУРА

1. Гамада Р. Іранські народні казки. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 2011. 232 с.
2. Дерево казок – казки для дорослих та дітей. 2015. URL: <https://derevo-kazok.org/ukrayinska-kazka-pro-charivnu-ptashku.html>
3. Дунаєвська Л. Українська народна казка. К.: Вища школа, 1987. 127 с.
4. Жидкова О., Мазепова О. Типологія образів головних героїв у іранських чарівних казках. *Філологія XXI століття: нові дослідження і перспективи*: зб. тез VIII Всеукраїнських наукових читань за участю молодих учених, м. Київ, 11–12 квітня 2024. Київ, 2024. Ч. I. С. 78–79. URL: <https://drive.google.com/file/d/1PCtAPzTqMxYQm-Y0y864xdEYKnW0S8UJ/view>
5. Перські оповідки : у 2 т. / перекл., упоряд. Р. Гамада. Львів: Піраміда, 2007. Т. 1. 424 с.
6. Ребрик О. Перські народні казки у контексті українських фольклористичних досліджень. *Народознавчі зошити*. Київ, 2013. № 5. С. 819–826. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/94992>
7. Українська казка / упоряд. Т. Капушак. URL: <https://kazky.org.ua/zbirky/ukrajinsjki-narodni-kazky/kalynova-sopilka>

Захарія А.С., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Перловська Д.О., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Любашенко О.В., *д.пед.н., проф., науковий керівник*

ОЦІНЮВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ УЧНІВ У ПИСЕМНОМУ МОВЛЕННІ ЗА ВИМОГАМИ PISA-МОНІТОРИНГУ

Метою дослідження є розробка та апробація шкали оцінювання креативності у процесі створення письмового продукту на основі аналізу праць іноземних науковців (Дж. Гілфорда [4] і Ф. Вільямса [6]) з урахуванням шкал оцінювання письма

міжнародними тестовими системами (IELTS [5] і TOEFL [3]); визначення потенціалу креативних завдань за результатами опанування теми «PISA-моніторинг» під час занять з магістрантами-філологами освітніх спеціальностей.

Актуальність дослідження полягає в необхідності розробити дієву методику оцінювання креативного потенціалу в процесі письмової діяльності. Фундаментальною основою для розв'язання цієї проблеми слугуватиме аналіз наукових праць Дж. Гілфорда та Ф. Вільямса. Однак, сучасні міжнародні стандарти оцінювання, такі як IELTS та TOEFL, хоча й визнають концепцію креативності, та обмежують її прояви виключно рамками креативного письма. На противагу цьому, міжнародна програма PISA розглядає креативність як універсальну когнітивну здатність, що може бути застосована в різноманітних сферах діяльності [1; 2].

Шкалу створено на основі праць О. Квасової [1], Дж. Гілфорда [4], Ф. Вільямса [6]. Об'єктами оцінювання було визначено: оригінальність і новизну ідеї, мовну майстреність і вміння експериментувати з мовними формами і стилем, рівень емоційного інтелекту, аргументація та логіка викладу, діалогічність, структурна цілісність та інтеграція елементів тексту. Кожен вид роботи оцінювався за п'ятибальною шкалою, де 5 балів відповідає високому рівню, а 1 бал – мінімальному. Наприклад, у критерії «Оригінальність і новизна» максимальний бал отримує студент, який демонструє унікальний погляд на проблему. Оцінка 3 бали передбачає наявність типових ідей із частковими елементами креативності у їх реалізації. Найнижчий бал (1) нараховується за шаблонний підхід без спроб переосмислення.

Для апробації шкали було залучено 14 магістрантів ОР «Магістр» ОНП «Теорія та методика навчання української мови і літератури та іноземної мови в старшій профільній школі», які виконували модифіковане завдання – одне з тих, що пропонує PISA. Суть завдання полягала у тому, що дві групи студентів мали автономно написати частинки розповіді, використовуючи картинки на гранях кубиків у певній послідовності, при цьому в кінці ця розповідь мала бути логічно поєднаною за темою та ідеєю. Студенти відмінно виконали завдання: група А отримала 23 бали з можливих 30 (це 5 з 6 максимальних), група Б – 27 балів, що становить 6. Наприкінці обговорення практична користь схожих завдань, розбір і обмін ідеями стосовно результатів PISA-моніторингу загалом були оцінені 9 студентами на 5 балів та 6 студентами на 4 за 5-бальною шкалою, де 5 – найвищий бал.

Також після виконання завдання та обговорення його результатів студенти оцінили свій рівень креативності за шкалою від 1 до 5. Як результат, 4 студенти поставили собі 5 балів, 8 студентів – 4 бали, 2 студенти – 3 бали. Отже, активне обговорення моніторингу PISA [2] та думки магістрантів про результативність виконання креативних завдань підтвердили важливість інтеграції таких завдань у процес навчання в університеті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Квасова О. Г. Workshops on Language Testing and Assessment. Навчальний посібник з укладання тестових завдань (англійська мова) / О. Г. Квасова. — К. : ТОВ «Видавництво «Ліра-К», 2022. — 112 с.
2. Креативне мислення: національний звіт за результатами міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022 / кол. авт. : Т. Лісова (осн. авторка), В. Терещенко, Г. Бичко, М. Мазорчук, Г. Бондаренко, Т. Вакуленко; Український центр оцінювання якості освіти. Київ, 2024. 260 с.
3. Educational Testing Service. TOEFL iBT® Integrated Writing Rubric. Доступ: <https://www.ets.org/toefl>.
4. Guilford Y. P. The nature of human intelligence / Y. P. Guilford. — N.-Y. : Mc-Gav Hill, 1967. — 538p.
5. IELTSdass. IELTS Writing Assessment Criteria. Доступ: <https://ieltsdass.com/ielts-writing-assessment-criteria/>.
6. Williams F. E. Creativity Assessment Packet: CAP / F. E. Williams. — Pro-Ed, 1993.

ШЛЯХИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ВИБІРКИ ГРАМАТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ З ПАРАЛЕЛЬНОГО ІСПАНСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО КОРПУСУ PARAROOK

На тлі зростання кількості корпусних ресурсів розширюється і їхній дослідницький потенціал у перекладознавстві. Особливу цінність у цьому контексті становлять паралельні корпуси, які дають змогу виявляти міжмовні відповідності. Утім, методика автоматизованої вибірки перекладацьких трансформацій на основі таких корпусів перебуває лише на стадії становлення. Мета цієї розвідки — запропонувати підходи до пошуку граматичних трансформацій в іспансько-українському паралельному корпусі ParaRook із використанням мови CQL (Corpus Query Language) [1,2].

Об'єктом аналізу стали два типи трансформацій: способи відтворення інверсії підмета і присудка та зміна стану речення (пасив – актив).

1. В іспанській мові порядок дієслово + підмет є частотним у художньому стилі, але в українському перекладі зазвичай трансформується у підмет + присудок. Для виявлення таких випадків було використано запит до сегментів оригіналу іспанської мови:

```
<s>[]{0,10}1:[upos="VERB" &  
dependency_tag="root"][]{0,5}2:[dependency_tag="nsubj"][]{0,10}</s> &  
2.head=1.id
```

Цей запит шукає дієслово-присудок (root) і залежний від нього підмет (nsubj) в межах одного речення. У результаті було знайдено 2669 прикладів, однак значна частина — це авторські ремарки на кшталт “dijo el muchacho.” Для прикладу:

En el fondo a nadie le pareció absurda la fantasía de María Laura. - У глибині душі фантазія Марії Лаури нікому не видалася безглуздою. Вибірка виявила одну з головних проблем автоматизованого підходу — складність встановлення фільтрів для відсіювання нерелевантних прикладів.

2. Пасивний стан в іспанській мові реалізується переважно двома конструкціями: *pasiva perifrástica* (пасивна перифраза) та *pasiva refleja* (зворотний пасив). Перший тип має структуру *ser + participio pasado + por* (напр.: *La novela fue escrita por el autor*). Для його виявлення було сформульовано запит:

```
1:[lemma="ser" & upos="AUX"][]{0,1}2:[upos="VERB" &  
morphology=".*VerbForm=Part.*"]3:[word="por"] & 1.head=2.id
```

Додатково було застосовано уточнення за синтаксичною роллю агенса (obl:agent), що забезпечило відбір лише повноцінних пасивів із вираженням виконавцем дії:

```
[]{0,2}[dependency_tag="obl:agent"]
```

У перекладі такі конструкції найчастіше трансформуються у пасив з дієсловом *бути* та дієприкметником (*було написано, буде відправлено*), або безособові конструкції (*написано, зроблено*). Другий тип пасиву — *pasiva refleja* — утворюється за допомогою частки *se*, фінітного дієслова та підмета-пацієнта, який узгоджується з дієсловом:

Se imprimió el libro el siglo pasado.— Книжку надруковано ще минулого століття.
1:[word="se" & dependency_tag="expl:pass"]2:[upos="VERB" &
morphology=".*VerbForm=Fin.*"][]{0,2}3:[upos="NOUN|PROP" &
dependency_tag="nsubj"] & 3.head=2.id

Було також протестовано інвертований порядок підмета й дієслова у пасивних конструкціях. Аналіз засвідчив ефективність запиту, проте водночас і його вразливість

до хибнопозитивних випадків — конструкцій з займенниковим пасивом “se quitaban la gora”, які формально схожі, але семантично не є пасивними.

Узагальнюючи результати, можна ствердити, що автоматизована вибірка синтаксичних трансформацій у корпусі ParaRook є цілком можливою, проте наявна розмітка потребує вдосконалення. Запропоновані CQL-запити дають змогу виявити релевантні приклади, але потребують доповнення — зокрема, за потреби перевірки синтаксичних залежностей у двох мовах одночасно та фільтрації авторських ремарок. Перспективним напрямом дослідження є систематизація відповідників пасивних конструкцій в українському перекладі, а також розробка правил автоматичної класифікації трансформацій за типами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Sketch Engine. Corpus Query Language (CQL) documentation. <https://www.sketchengine.eu/documentation/corpus-querying/>. (дата звернення: 02.04.2025)
2. Maria Shvedova and Arsenii Lukashevskyi. 2024. *Creating Parallel Corpora for Ukrainian: A German-Ukrainian Parallel Corpus (ParaRook|DE-UK)*. In *Proceedings of the Third Ukrainian Natural Language Processing Workshop (UNLP) @ LREC-COLING 2024*, pages 14–22, Torino, Italia. ELRA and ICCL.

Іваненюк М.О., *магістрант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Михед Т.В., *д.філол.н., проф., науковий керівник*

ПАМ'ЯТЬ ПРО ВІЙНУ ТА ЇЇ ХУДОЖНЯ РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ В ЗБІРЦІ ОПОВІДАНЬ ТІМА О'БРАЄНА "THE THINGS THEY CARRIED"

Постановка проблеми. У пропонованій розвідці досліджується специфіка конструювання пам'яті про війну та її художньої репрезентації у збірці оповідань Тіма О'Браєна "The Things They Carried" (1990), що побачила світ в українському перекладі Олександра Грищенка у 2024 році. Зокрема, аналізується, як автор через жанр метафікшну передає травмовану війною свідомість, розкриваючи процес створення тексту про війну як художню "лабораторію" пам'яті.

Проблематика дослідження зосереджується на тому, як пам'ять про війну у творах О'Браєна постає не лише як фіксація минулого, а як динамічний процес переосмислення, що відображає психоемоційні наслідки травматичного досвіду.

Актуальність дослідження. Осмислення війни через художню літературу набуває особливої актуальності в контексті сучасних подій, зокрема російсько-української війни, що триває з 2014 року. Збірка О'Браєна, написана на основі досвіду ветерана війни у В'єтнамі, пропонує універсальну модель сприйняття та переробки воєнного досвіду, що резонує з сучасними реаліями. Вивчення художньої репрезентації пам'яті у творах О'Браєна дозволяє глибше зрозуміти механізми травматичної свідомості та її вплив на формування наративів про війну, що є важливим як для літературознавства, так і для суспільного осмислення конфліктів.

Аналіз останніх досліджень. До жанрових, стилістичних та художньо-композиційних особливостей збірки "The Things They Carried" зверталися численні українські та зарубіжні дослідники. Серед них варто виділити праці Т. Михед [1], яка аналізує твір у контексті сучасної англофонної літератури, а також зарубіжних авторів: V. Boone [2] розглядає педагогічний потенціал твору, T. Chen [3] досліджує поетику переміщення та вигнання, P. Smiley [6] акцентує на ролі читача у сприйнятті тексту, E. Van de Voorde [7] пропонує травматично-теоретичне прочитання, A. Vernon [8] звертається до мотивів спасіння та паломництва, а M. Wesley [9] аналізує співвідношення правди та вимислу.

Ці дослідження створили міцну базу для інтерпретації твору, однак у пропонованій розвідці акцент зміщено на взаємодію пам'яті та метафікшну як ключового інструменту художнього осмислення війни, що досі залишалося недостатньо висвітленим у контексті українського літературознавства.

Наукова новизна та практичне спрямування дослідження. Наукову новизну роботи зумовлює спроба простежити особливості конструювання пам'яті про війну в метафікшальному контексті "The Things They Carried" з урахуванням її українського перекладу та сучасного воєнного досвіду України.

У дослідженні встановлено, що О'Браєн репрезентує пам'ять як живий, фрагментарний потік, який постійно переосмислюється через асоціації та уяву, а не як статичну фіксацію подій. Практичне спрямування полягає у можливості використання результатів аналізу для викладання сучасної англофонної літератури, а також для психологічного осмислення воєнних травм через літературні наративи. Розповідь у О'Браєна виступає не лише відтворенням пам'яті, а й її активним утіленням, що підкреслює терапевтичний потенціал художньої прози.

Основний зміст дослідження. Збірка "The Things They Carried" є водночас художнім і документальним свідченням війни у В'єтнамі, де автор через наративну позицію себе як оповідача розкриває процес творення історій про минуле. О'Браєн пропонує читачеві зазирнути у творчу "лабораторію" написання книги про війну, висвітлюючи, як травмована пам'ять проявляється через уривчасті спогади. Ці спогади, часто спровоковані асоціаціями у повоєнному житті, мають фрагментарну природу та позачасовість, обрамляючи психіку письменника і ускладнюючи його спроби відпустити минуле. На основі узагальнень дослідників (зокрема [3], [7], [8]) та аналізу окремих оповідань зроблено висновок, що для О'Браєна розповідь стає утіленням пам'яті, а не її пасивним відображенням, що підкреслює потужний психоемоційний потенціал його прози як ілюстрації конструювання значення минулого через історії.

Висновки. Таким чином, "The Things They Carried" демонструє, як людська свідомість не лише протоколює травматичні події, а й активно конструює їх значення через літературний наратив. Робота О'Браєна відкриває нові горизонти для розуміння війни як не лише історичного факту, а й психологічного феномену, що продовжує впливати на сучасність через художнє переосмислення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Михед Т. В. Методичні рекомендації до практичних занять із навчальної дисципліни "Сучасна англофонна література" (Література країн першої іноземної мови)". - К.: 2020: https://drive.google.com/file/d/1B9nEpx_373Ka4n87zkoJLuqdlmJVIJYq/view?pli=1
2. Boone, V. Living the Nightlife: Teaching The Vietnam War Through Tim O'Brien's The Things They Carried.
3. Chen, T. (1998). Unraveling the Deeper Meaning": Exile and the Embodied Poetics of Displacement in Tim O'Brien's "The Things They Carried. Contemporary Literature, 39(1), 77-98.
4. O'Brien, T., & Kaplan, S. (1991). An Interview with Tim O'Brien. The Missouri Review, 14(3), 93-108.
5. Pasternak, D. (1998). Keeping the dead alive: Revising the past in Tim O'Brien's war Stories. Irish Journal of American Studies, 7, 41-54.
6. Smiley, P. (2002). The Role of the Ideal (Female) Reader in Tim O'Brien's "The Things They Carried": Why Should Real Women Play?. The Massachusetts Review, 43(4), 602-613.
7. Van de Voorde, E. (2007). "The burden of being alive" A Trauma-Theoretical Reading of Tim O'Brien's The Things They Carried (Doctoral dissertation, Ghent University).
8. Vernon, A. (2003). Salvation, Storytelling, and Pilgrimage in Tim O'Brien's "The Things They Carried". Mosaic: A journal for the interdisciplinary study of literature, 171-188.
9. Wesley, M. (2002). Truth and Fiction in Tim O'Brien's "If I Die in a Combat Zone" and "The Things They Carried". College Literature, 29(2), 1-18.

ЕКВІВАЛЕНТИ НАЗВ ДЕТАЛЕЙ АВТОМОБІЛЯ У ТЕКСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТА ЇХ РОЛЬ У РОМАНІ «У П'ЯТНИЦЮ ВВЕЧЕРІ»

Роман Емманюель Бернейм *Vendredi soir* («У п'ятницю ввечері») містить численні описи автомобіля та водіння, що є важливим елементом сюжету. У перекладі з французької на українську виникають специфічні труднощі, пов'язані не тільки з передачею технічної термінології (наприклад, частини автомобіля, керування транспортним засобом), а також із стилістичними особливостями оригіналу, які необхідно зберегти в перекладі.

У тексті роману згадуються такі деталі автомобіля, як:

levier de vitesse → *важіль коробки передач*; **volant** → *кермо*; **diesel** → *дизельний двигун*; **ceinture de sécurité** → *ремінь безпеки*; **appuie-tête** → *підголівник*; **housse de billes en bois** → *дерев'яні масажні кульки на сидінні*.

Прикметно, що французьке *levier de vitesse* дослівно перекладається як «важіль швидкостей», тоді як українською стандартним відповідником є *важіль коробки передач*. В оригіналі фраза *Elle posa sa main sur le levier de vitesse* передана українською як «Лора поклала руку на важіль коробки передач», що відповідає нормативному вживанню.

Іншим цікавим прикладом є *housse de billes en bois*, що дослівно означає «чохол із дерев'яних кульок». В українському тексті ця деталь описана через контекст («кульки масажера»), що передає функціональне призначення елемента, а не його матеріал.

Переклад вимагає слідувати за синтаксисом автора для більшої вірності тексту оригіналу.

(Il enclencha la première vitesse → «Він увімкнув першу передачу»; **Elle fit glisser ses doigts tout autour du volant** → «Лорині пальці ковзнули по керму»).

Французький вислів *faire glisser ses doigts* дослівно означає «змусити пальці ковзати», що не відповідає мовній українській нормі, тому у перекладі використано більш звичний спосіб передачі дії.

В тексті оригіналу використовується конструкція *prendre la ceinture et la boucler*, яка дослівно означає «взяти ремінь і застігнути його». В українському перекладі ця дія подана компактніше («пристебнув ремінь безпеки»), що відповідає природі українського мовлення.

У цьому романі авторка використовує довші і більш описові речення, тоді як в українському перекладі часто використовуються лаконічніші конструкції. Це особливо помітно в описах автомобільних маневрів:

- «**Il enclencha la première vitesse et l'accélération suivit**»
- «Він увімкнув першу передачу і рушив»

Фраза *l'accélération suivit* буквально означає «прискорення пішло слідом», але така конструкція була б неприродною в українській мові, тому перекладачка передала її через дієслово *рушив*, яке вже містить у собі значення динамічного руху.

Переклад лексики, пов'язаної з рухом автомобіля у романі «У п'ятницю ввечері» вимагає особливої уваги, пов'язаної з автівкою, оскільки її рух та технічні деталі мають велике значення та розвивають сюжет роману. Основні виклики включають лексичні відповідники, синтаксичні перетворення та стилістичні адаптації. Вдалий переклад

технічних деталей сприяє точному переданню атмосфери роману та збереженню стилю авторки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bernheim, Emmanuèle. *Vendredi soir*. – Paris: Gallimard, 1998.
2. Бернейм Е. *У п'ятницю ввечері*. Переклад А. Бубликової. – Харків: Фоліо, 2004.
3. Шевченко Л. М. *Особливості перекладу французької автомобільної термінології*. – Київ: Наукові записки КНЛУ, 2018.
4. Кочерган М. *Вступ до мовознавства*. – Київ: Академія, 2003.

Іванюш І.І., аспірантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Бернадська Н.І., д.філол.н., науковий керівник

ЕПІГРАФИ ЯК ВИД ПРЕТЕКСТОВОГО ЗВ'ЯЗКУ ТА ЗАСІБ ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНОСТІ У РОМАНІСТИЦІ В. СЛАПЧУКА

Епіграф – це влучна цитата, що статично використовується перед текстом, до якого дібрана, має незмінне графічне положення – у правому верхньому куті сторінки; нотується з вказівкою на авторство (атрибуцією) та за змістом корелює з текстом, до якого дібрана, прямо чи опосередковано вказуючи на його тематику, проблематику, ідею, мотиви, художні особливості. В українському літературознавстві до питання епіграфа зверталися М. Шаповал, О. Куцевол, Н. Писаренко, Л. Меркотан, Т. Динниченко. Саме Т. Динниченко визначає цей засіб інтертекстуальності разом із заголовком авторською самодефініцією, дидикацією (присвятою) як претекстовий елемент. [Динниченко, с. 106] А С. Кржижановський навіть запропонував започаткувати новий напрям філологічних досліджень - епіграфологію [Кржижановський, с. 104].

«Поняття «епіграф» пройшло шлях від елементарного визначення ... до того, що розглядається у сучасній науці зокрема, як метатекстовий, інтертекстуальний чи паратекстовий знак» [Сокол, Епіграф як паратекст]. Щодо діалогічності епіграфа як засобу інтертекстуальності існує думка про два його змісти: синхронічний (у первісному творі) та діахронічний (у кореляції зі змістом тексту, до якого дібраний). Вважається, що заголовок – це своєрідний натяк на тему твору, а епіграф – на його ідею, однак іноді спостерігаємо тавтологічні, антонімічні зв'язки між текстом та досліджуваним засобом інтертекстуальності.

У романістиці В. Слапчука епіграфи супроводжують практично кожен твір. До багатьох романів підібрано по кілька претекстових елементів, і тоді вони вже вступають не тільки у відношення «епіграф – основний текст», але й творять міжтекстуальні взаємодії між собою. Також у ряді творів бачимо епіграфи, дібрані до кожного композиційного елемента.

Коротко розглянемо специфіку епіграфів великої прози В. Слапчука.

У постмодерністському романі «Дикі квіти» (2004) два епіграфи, дібрані до тексту загалом, перегукуються із заголовком, розкривають символіку мікротеми «диких квітів» (самотніх людей). Вони не належать до прецедентних текстів, навпаки: відкривають читачеві доволі маловідомі імена, які корелюють за принципом світова – вітчизняна література: Річарда Бротігана, американського постмодерніста («Етюд про каліфорнійські квіти»), Асиля Якіма «Квіти на узбіччі» (інформації про письменника вкрай мало, це ім'я зустрічається також у «Книзі забуття»).

Епіграфи до кожної частини цього роману підкреслюють його проблематику, оскільки вона перегукується з тією, що присутня в текстах, яким належить інкорпорований вислів. Як матеріал, дібрано яскраві вислови з прецедентних творів,

які спонукають читача довідатися постфактум і про сюжет прототексту. Багато з них послужило джерелом не лише для проблематики частини, але й для її поетики. Наприклад, головний герой Харукі Мураками в сюжеті «Денс, денс, денс» зустрічається зі своїм персонажем з власної попередньої книги, який дає йому відповідні настанови, а наратив Ю. Гордера «Апельсинова дівчинка» є, по суті, перегуком монологів сина-підлітка та листів його померлого 11 років тому батька. Роман Дж. Джойса «Улісс» має зразкову постмодерністську форму з численними алюзіями на знакові для історії світової літератури тексти.

Принцип підбору інтертекстуального матеріалу для епіграфів другої частини роману «Дикі квіти» такий же. Крім того, першим висловом дібрані слова з Орхана Памука «Мене звуть Червоний» – прізвище цього стамбульського письменника та назви його роману ще неодноразово фігуруватиме у великій прозі В. Слапчука у вигляді референцій та алюзій. До третьої частини дібрано вислови з Річарда Бротігана, Хуліо Кортасара та Юстейна Гордера. Оскільки цитати з роману Гордера «Апельсинова дівчинка» дібрано як останній епіграф (сильна позиція) до кожної з частин, що підкреслює знаковість цього роману стосовно іронічно-постмодерністських «Диких квітів».

У романі-коментарі В. Слапчука «Книга забуття» (2013) по одному епіграфу дібрано до кожного розділу, який, по суті, є окремою мультижанровою структурою. В якості цього інтексту використано приблизно однакові за будовою, складні, великі за обсягом речення. Прототекстом матеріалу для епіграфів виступають висловлювання Орхана Памука, Макса Фріша, східна мудрість з «Хагакуре», Юрія Лотмана, Фрідріха Дюренмата, Жоржа Бернаноса, Андре Мальро, Генріха Белля, Реймона Руселя, Ернста Юнгера та багатьох інших. Більшість висловів розкривають тематику змісту розділів, до яких дібрані.

У романі, експериментальному щодо композиції, «Та сама курява дороги» (2015) бачимо симетричний принцип підбору епіграфів, схожий на той, що маємо у «Диких квітах». Три з претекстових уривків знаходяться перед усім текстом, якому передують ще один позасюжетний елемент – передмова, і по одному до кожної з частин, яка має авторську самодефініцію «Книга», і, в свою чергу, ділиться на розділи, а ті – на менші частини, які за своєю колажністю, описовістю місця дії нагадують кінокартини. Три епіграфа до всього тексту роману відображають різноманітну тематику: мандрів, мудрості, самовдосконалення. Два перших належать до прецедентних книг філософії Сходу, третій – з Євангелії. Епіграфи ж до кожної з частин відображають ідеї та мотиви, їх джерелом слугують твори Карлоса Кастанеди, Ошо, Ідріса Шаха, Конфуція, а також текст Євангелія. Оскільки кожна з частин (Книг) має заголовок, то часто інкорпоровані претекстові вислови вступають з ним у міжтекстуальні зв'язки.

До твору, абсолютно відмінного за стилістикою, «Поміж світів і сяяння світил» (2016), з виразнішими ознаками метамодернізму, ніж в інших, дібрано як епіграф одну з віршованих романтичних строф Інокентія Анненського, яка експліцитно, до співзвуччя та художньої омонімії перегукується із заголовком.

У цитатнику «Роман & роман» (2019) бачимо каскад із п'яти епіграфів, які не просто репрезентують тематику, а показують суть художнього задуму, стимул до написання унікального різновиду звичного жанру роману.

У творі «Потоптана трава небес» (2021) є претекстові вислови, які вступають в міжтекстові зв'язки не лише відносно авторського наративу, але й між собою, створюючи художній прийом градації (від поетики до ідеї задуму). Перший вказує на елементи детективу в оповіді, другий – на мотиви та топоси, третій та четвертий – на

ідейну спрямованість, а в третьому ще й натякається на рушійні вектори стильового напрямку метамодернізму, в якому витримана оповідь.

Отже, епіграф як претекстовий засіб міжтекстового зв'язку у романістиці В. Слапчука використовується дуже часто і виконує загальні та спеціальні функції. Загальні є спільними для різних засобів інтертекстуальності: перегук між творами, вказівка на інших авторів, декодування, алюзивність. Серед спеціальних: вираження тематики, сконденсованість ідей, градація.

ЛІТЕРАТУРА

1. Диниченко Т. А. Типологія інтертекстуальності у французькій модерністській прозі (на матеріалі творів Андре Жіда). Дисертація на здобуття ступеня кандидата філологічних наук.
2. Кржижановский С.Д. Искусство эпиграфа: Пушкин // Лит. учеба. - 1989. - №3. - С. 102-112.
3. Сокол М. Епіграф як паратекст. С.115-119 URL: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/2638/1/Sokol_M.pdf (дата звертання 18. 01.2023)

Івасіків В.В., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Кабанова С.В., *асист., науковий керівник*

ВІДТВОРЕННЯ МУЛЬТИМОДАЛЬНОГО ГУМОРУ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ АМЕРИКАНСЬКОГО АНІМАЦІЙНОГО СЕРІАЛУ «РОЗЧАРУВАННЯ»

Перекладність гумору постає доволі актуальним питанням у сучасній перекладознавчій науці. Однак додаткової «гостроти» проблема відтворення комічного набуває в аудіовізуальному контенті, зокрема через аспект мультимодальності – наявності синкретичних систем з кількома рівнями формування значень (вербальним, візуальним, аудіальним тощо) [1, с. 154]. Гумористичний ефект у креолізованих текстах складно відтворити через нашарування кількох модусів, що активно взаємодіють між собою, утворюючи полідоковий жарт [2, с. 127].

Питанню мультимодальності в перекладі присвячені праці К. О'Салліван, Г. Креса, Н. Голубенко, а перекладність саме аудіовізуального гумору розглянуто вченими Л. П. Гонсалезом та Х. Х. Мартінес-Сьєрою.

Мета нашої розвідки – дослідити рівень відтворення креолізованих гумористичних елементів за власною системою оцінки перекладної одиниці, а також доцільність використаних перекладацьких тактик та труднощі репродукування мультимодального комічного ефекту.

Матеріалом дослідження слугував офіційний український переклад [3] комедійного анімаційного серіалу «Розчарування» [4] від *Netflix*, виконаний перекладачкою Оленою Бабенко для студії *Postmodern Production*. Аналіз мультимодальних гумористичних одиниць відбувався згідно виведеного власноруч підходу, за яким ми поділили перекладені комічні елементи на повністю, частково відтворені, втрачені та новостворені.

Серед перших зустрічаються як «щасливі збіги» у вокабулярних арсеналах обох мов, як-от фразеологічні співпадиння: «*but my mom never lost her head*» та «*мама не втрачала голови*», так і результати креативного підходу перекладачки і вмілого застосування нею тактик для адаптації жарту: «*How is it hanging, Princess?*» – «*Зависаєте, принцесо?*»

Найбільш частотним є відтворення гумору з частковою втратою комізму, що може бути зумовлена дослівним перекладом («*I didn't mean to ruffle your feathers*» – «*Вона хотіла прим'яти твоє пір'я*»), тактикою компенсації («*laces holdin' the skin on*» – «*на*

п'ятах мозолі, ніби підбори») та навіть огріхом в якості озвучування (*«I'm a chicken»* – *«Я ціпа-сцикля»*).

Втрата комізму прослідковувалася доволі нечасто. Прикметними були випадки відсутності доцільного еквіваленту в українській мові та повній його заміні (*«Give her some phony-baloney job with a fancy title and a sash»* – *«Дайте їй якусь липову роботу з гучною назвою і грошей»*), а також перекладацькі хиби, зумовлені недоглядом (*«Your tooth is beautiful, too»* – *«У тебе теж гарні зуби»*).

Прикладом створеного в перекладі мультимодального комізму може слугувати переклад прикметної фрази персонажа-ельфа *Шоко* *«Whaaaaaaa...»* як *«Шооооо...»*, що відтворює перші літери його імені та напису на його футболці (поєднання вербального, візуального та аудіального модусів).

Підсумовуючи, наше дослідження робить внесок у науковий доробок аудіовізуального перекладознавства, розвиваючи нагальну та маловивчену тему відтворення креолізованого гумору. Її результати, а також підхід до аналізу можуть стати в нагоді для майбутніх досліджень якості відтворення мультимодального комізму, а також слугувати підґрунтям для вибору перекладачами адекватних тактик в роботі з текстами подібного спрямування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голубенко Н.І. Концептуальні підходи до дослідження кінотексту в аспекті інтерсеміотичного перекладу. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Т. 1, № 44. С. 152–157.
2. González L. P. Multimodality in Translation and Interpreting Studies: Theoretical and Methodological Perspectives. *A Companion to Translation Studies*. 2014. P. 119–131.
3. Netflix. Дубляж до серіалу «Розчарування». URL: <https://www.netflix.com/search?q=%D1%80%D0%BE%D0%B7%D1%87%D0%B0%D1%80%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F&jbv=80095697>
4. Netflix. Першоджерело англійською мовою. Disenchantment. URL: <https://www.netflix.com/search?q=disenchantment&jbv=80095697>

Ідрічан К.О., магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Романенко О.В., д.філол.н., проф., науковий керівник

ОБРАЗ УКРАЇНИ В ПОПУЛЯРНІЙ КУЛЬТУРІ ЗАХОДУ І СХОДУ

Популярна культура відіграє значну роль у формуванні уявлень про національні ідентичності, відтворюючи та конструюючи культурні образи, які можуть як закріплювати стереотипи, так і переосмислювати їх у нових контекстах. Актуальність дослідження полягає в тому, що образ України в сучасних медіапродуктах репрезентується через дискурсивні стратегії, що відображають постколоніальний статус.

Наукові праці Едварда Саїда, Хомі Бхабхи, Гаятрі Співак, Вальтера Міньоло та Анібала Кіхано, які розвивають теорії де- та постколоніальної епістемології, знаходять відображення в популярній культурі через локальні мотиви, альтернативні наративи та художні практики.

Дослідження аналізує роль популярної культури через реартикуляцію ідентичності, зокрема через комікси, графічні романи, мультиплікацію та ігрове кіно. Теоретики колоніалізму, такі, як Гомі Бхабха, розвивають концепцію гібридності, яка пояснює, що колоніальні взаємодії змішують культури і створюють нові форми ідентичності. [1, с. 144] В той же час Гаятрі Співак пропонує погляд маргіналізації груп, змушених використовувати мову колонізатора, що впливає на репрезентацію. [4] Так, за сценарієм серіалу "House of Cards" (2013, США) та фільму "Eastern Promises" (2007, Великобританія, Канада) Україна представлена як гібридний простір, підкреслюючи

перехідний характер ідентичності. Західні медіа подають Україну через дихотомію «жертва/герой», що спрощує культурний контекст і перетворює на символ глобального конфлікту між демократією та авторитаризмом – наприклад, у сценарії "Lord of War" (2005, США) Україна зображена через кримінальний наратив, що підкреслює її маргіналізовану роль у пострадянському просторі.

Це співзвучно із працею "Орієнталізм" (1978) Едварда Саїда, в якій описано механізм створення «Іншого», де відчужені народи зображуються як екзотичні чи примітивні. [3, с. 84-85] Анібал Кіхано розвиває концепцію «колоніальності влади», пояснюючи, як колоніальні відносини продовжують впливати на сучасні суспільства. [2] Східні медіа часто представляють Україну як периферійний регіон, що посилює залежність від зовнішніх впливів. У коміксі та мультиплікації "Ghost in the Shell" (1989–1990, Японія) пострадянська Україна відображає домінування геополітичних сил, що підтверджує концепцію колоніальності влади, а у серії графічних романів "Yugo the Negotiator" (1998–2003, Японія) показує гібридність постколоніальних суспільств. В той час "The Man From Nowhere" (2010, Південна Корея) в контексті теорії Бхабхи та Саїда показує трансформацію героя, чия ідентичність, змушена до насильства, вступає в конфлікт з його спробами відновлення, підкреслюючи межу між моральною трансформацією і культурною ізоляцією.

Отже, образ України в популярній культурі конструюється як гібридний і периферійний простір, відтворює маргіналізовану позицію або включає її в як об'єкт конфліктів. Водночас таке зображення виступатиме засобом деколонізації, сприяючи переосмисленню національної ідентичності та виклику домінантним культурним ієрархіям.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bhabha H. K. Location of culture. Taylor & Francis Group, 2012. 440 с.
2. Quijano A. Coloniality of Power and Eurocentrism in Latin America. International Sociology. 2000. Т. 15, № 2. С. 215–232. URL: <https://doi.org/10.1177/0268580900015002005> (дата звернення: 02.04.2025).
3. Said E. W. Orientalism. New York : Vintage Books, 1994. 394 с.
4. Spivak G. C. Can the subaltern speak?. Imperialism. London, 2022. С. 171–219. URL: <https://doi.org/10.4324/9781003101536-9> (дата звернення: 02.04.2025).

Ільченко А.А., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Попова Н.М., *д.філол.н., проф., науковий керівник*

МЕТАФОРА ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМУНІКАТИВНОЇ СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКОНАННЯ В ІСПАНОМОВНОМУ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОМУ ДИСКУРСІ

У сучасному інформаційному середовищі фінансово-економічний дискурс займає особливу позицію завдяки своїй здатності впливати як на вузькоспеціалізованих фахівців галузі, так і на значно ширшу аудиторію, яка включає інвесторів, підприємців і звичайних споживачів. Даний тип дискурсу може бути представлений різноманітними формами: аналітичними публікаціями в авторитетних економічних журналах, дискусійними повідомленнями на інтернет-форумах, тематичними блогами тощо. Одна з найголовніших прагматичних цілей цього дискурсу – здійснення впливу на рішення аудиторії, сприяючи формуванню певних переконань або спонукаючи до конкретних дій. Таким чином, особливої актуальності набуває комунікативна стратегія переконання, основною метою якої є вплив на свідомість адресата для коригування або повної зміни

його початкових переконань, поглядів чи поведінкових намірів відповідно до намірів адресанта.

Питанням вивчення комунікативних стратегій і тактик, та їх реалізації, займалися українські науковці І. Г. Козубська, Л. І. Морська, Лю Юй, О. Дмитрук, А. Коваленко, В. Новікова, особливої уваги надаючи лексико-семантичним мовним засобам.

Стратегія переконання реалізується застосуванням різноманітних лінгвістичних засобів, які забезпечують структурованість інформації та посилюють її вплив на аудиторію. Вони слугують механізмами реалізації комунікативних тактик різного типу: від привернення уваги читача до тонкої маніпуляції його сприйняттям під час побудови аргументації. [1]

Проведене нами дослідження економічних текстів засвідчило, що метафора є одним із найбільш поширених лінгвістичних інструментів, які застосовуються в межах комунікативної стратегії переконання. Її функція полягає в здатності спрощувати складні економічні поняття, процеси чи явища, трансформуючи їх у доступні для сприйняття образи, що забезпечує зрозумілість інформації для широкої аудиторії. Крім того, завдяки використанню метафор економічна інформація набуває додаткового емоційного забарвлення, що сприяє більш ефективному впливу на читача чи слухача.

З погляду філософії, Аристотель визначав метафору як порівняння двох чи більше явищ, які на перший погляд здаються різними. Він наголошував, що здатність людини створювати метафори свідчить про значний потенціал людського розуму.

Когнітивний напрям психології протягом тривалого часу не приділяв належної уваги метафоричному мисленню, вважаючи його надто неоднозначним та неточним. Представники цього напрямку виходили з того, що існує певний об'єктивний спосіб сприйняття реальності, який базується на логіці, і що будь-яке інше бачення спотворює дійсність. Однак у сучасній когнітивній психології з'являється дедалі більше дослідників, які активно інтегрують метафору у власні методики досліджень. Нові когнітивно-поведінкові теорії визнають, що не існує єдиної, суто логічної інтерпретації реальності. [2] Натомість реальність аналізується за допомогою метафор, які є інструментом для розуміння навколишнього світу.

Для детальнішого аналізу наведемо конкретні приклади використання метафор у сучасних економічних публікаціях. Так, у статті «La subida del precio del café activa las alarmas: Europa tiene reservas para seis semanas» [3] використано три виразні метафори: «regusto amargo», «punto de ebullición» і «nubarrones a lo lejos». Ці метафори допомагають автору яскравіше зобразити складну економічну ситуацію на кавовому ринку. Метафора «regusto amargo» у статті відображає негативні економічні прогнози для ринку кави. Подібно до того, як після вживання певних продуктів залишається неприємний присмак, деякі рішення чи події також можуть мати негативні наслідки, що в даному випадку асоціюються зі зростанням цін на каву та ускладненнями для учасників ринку. «Punto de ebullición» символізує критичний стан, до якого наближається кавовий ринок через подорожчання та дефіцит продукції. Як вода на межі закипання, ринок перебуває на межі серйозних економічних ускладнень. Остання метафора – «nubarrones a lo lejos» – сигналізує про потенційні загрози та проблеми, які можуть незабаром проявитися на кавовому ринку через несприятливі кліматичні умови та загальноекономічні негаразди. Як хмари, що передвіщають бурю, ця метафора натякає на можливі виклики для виробників кави, зокрема скорочення придатних площ для вирощування культури внаслідок кліматичних змін.

Отже, використання метафор у фінансово-економічному дискурсі є важливим комунікативним інструментом, завдяки якому інформація стає не тільки доступнішою для сприйняття, але й більш переконливою, адже метафори активують уяву читача,

посилюють емоційний відгук і сприяють ефективнішому засвоєнню інформації на когнітивному рівні. Окрім цього, влучні метафори здатні зробити аргументи автора більш пам'ятними, що сприяє формуванню стійких переконань аудиторії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іваницька, Н. Б. «Реалізація комунікативної стратегії переконання в різномовних наукових статтях: зіставний аспект.» Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія “Філологія. Журналістика”, т. 32 (71), № 1, ч. 1. (2021): 220-228.

2. Pérez Port, Julián; Gardey, Ana. Metáfora - Qué es, en la literatura, clasificación y en la psicología. Actualizado el 8 de agosto de 2023. Disponible en <https://definicion.de/metafora/>

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

3. La subida del precio del café activa las alarmas: Europa tiene reservas para seis semanas, URL: <https://cincodias.elpais.com/mercados-financieros/2024-10-04/la-subida-del-precio-del-cafe-activa-las-alarmas-europa-tiene-reservas-para-seis-semanas.html>

Ішук А., *магістрант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Романенко О., *д.філол.н., проф., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

ЮНІСТЬ VS ІДЕОЛОГІЯ В СУЧАСНОМУ БОСНІЙСЬКОМУ РОМАНІ («КОНЦЕРТ “U2”» МУХАРЕМА БАЗДУЛЯ)

Роман «Концерт «U2» Мухарема Баздуля вийшов в українському перекладі, здійсненому Андрієм Любкою, у 2018 році. Мовою оригіналу видання побачило світ у 2003 році. Серед дослідників, що аналізували роман – Андрій Любка (у передмові) [1], Ілля Рудійко [2]. Написання “Концерту “U2” зумовлене серед іншого й ідеологічними передумовами, відтак, щоби їх аналізувати, варто застосувати біографічний метод. Автор роману Мухарем Баздуль народився в боснійському місті Травнику, у професорській родині. Він закінчив філософський факультет Сараєвського університету: студіював там англійську та американську літератури.

У романі Мухарема Баздуля «Концерт “U2”» топос юности представлений багатьма сюжетними лініями. Побудова роману певною мірою ігрова: напочатку кожного розділу – квиток на концерт із певним номером, про власника/ів цього квитка згодом ітиметься в тексті. Концепційним ядром роману є музика й концерт. Музика має ніби мітологічну об’єднавчу силу. Слова музики «U2» постають такими, у яких для кожного власника квитка розчинений потрібний зміст.

Баздуль використовує один із дуже популярних сюжетів боснійської літератури: це – певне протистояння представників християнської і мусульманської частини країни. У романі “Концерт “U2” цей конфлікт увиразнений у лінії Тіна й Меріми – юної пари з міста Тузла. Меріма належить до мусульманської родини, вірної традиціям. Тін же не був мусульманином, жив у багатодітній родині. Батьки Меріми – боснійські багатії з консервативними поглядами, проти весілля, але не вадять побаченням: “...були достатньо мудrimi, щоб занадто сильним тиском не викликати в доньки бунт” [1]. Батьки дівчини ніби живуть у світі заборон, а діти ці заборони руйнують.

Зображення вболівальників стадіону «Желєзничара» як ворожих до ліберальних ідей. Цих фанатів на прикладі Сейо автор показує жорстокими, примітивними, озлобленими, а студентів Марка, Азру, Мірсада, Роберта – ліберальними, доброзичливими, освіченими. Коли люди з таким і різним світоглядом зустрічаються на концерті, звісно, стається конфлікт. На противагу цим футбольним уболівальникам зображують ліберальних студентів із заможніших родин – доброзичливих і відкритих хлопців у «маринсах».

Концерт виступає ніби універсальним хронотопом, що здатний поєднувати християн і мусульман, заможних і бідних, батьки яких не ладнають між собою. А також цікаво, що юність, а молодь як її носії, – це ніби покоління, на якому лежить роль об'єднувати, залагоджувати конфлікти, які були жорстокими в покоління їхніх батьків. Нібито для батьків ще є різниця в приналежності до певної релігії, а для дітей цієї різниці немає. Також Баздуль цитує соліста гурту U2 Боно, який зі сцени співає хіт “Fuck the Past, Kiss the Future” (до чорта минуле, цілуй майбутнє). Така позиція видається дещо наївною, адже історичні травми не можуть просто залагодитися забуттям і прощенням. Прощення не може відбутися без детального розбору, без процесу символічного суду – розгляду злочинів, які відбулися.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баздуль М. Концерт U2: роман, пер. з босн. Андрія Любки. – Чернівці: Книги — XXI, 2018. с. 112.
2. Рудійко І. Образи й мотиви війни в українській та балканській сучасній прозі: магістерська робота, 2024. 95 с.
3. Філімонюк Наталія «Viva Sarajevo! Fuck the past, kiss the future!»: війна через призму концерту у книзі Мухарема Баздуля: замітка. Lviv Book Forum, інтернет-портал. URL: <https://bookforum.ua/en/p/viva-sarajevo-fuck-the-past-kiss-the-future-vijna-cherez-pryzmu-kontsertu-u-knyzi-muharema-bazdulya>

Кадун Т.С., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Бурмістенко Т.В., к.філол.н.,доц., науковий керівник

ПРОБЛЕМА ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ У ХУДОЖНЬОМУ ТЕКСТІ: ІНТЕРТЕКСТУАЛЬНІ АСПЕКТИ

Дослідження інтертекстуальності є важливим для дослідників-філологів, оскільки вона відіграє ключову роль у процесі мовних змін, що робить її важливим об'єктом вивчення в контексті семантичних зрушень. **Актуальність** дослідження лексико-семантичних трансформацій у художньому тексті зумовлена потребою аналізу способів передачі значень при перекладі та адаптації текстів, а також впливу міжетекстових зв'язків на формування нового семантичного простору. **Метою** дослідження є виявлення механізмів лексико-семантичних трансформацій у художньому тексті через призму інтертекстуальності та аналіз впливу цих змін на загальну смислову структуру твору. Основна увага зосереджена на тому, як різні контексти та відсилання до інших текстів змінюють первісні значення лексичних одиниць. **Предметом** дослідження є типи та особливості лексико-семантичних трансформацій у художньому тексті, що відбуваються під впливом інтертекстуальних зв'язків. **Матеріалом** дослідження став художній твір Бернара Вербера “Скринька Пандори”, у якому простежуються яскраві приклади інтертекстуальних зв'язків, а також їхній вплив на лексичні значення.

У ході дослідження було встановлено, що лексико-семантичні трансформації в художньому тексті відбуваються через такі основні механізми: синонімічні заміни, метафоричні переноси, зміни конотативного забарвлення, адаптацію культурно-маркованої лексики та використання алюзій. Важливу роль у цьому процесі відіграє інтертекстуальність, яка зумовлює появу ремінісценцій, переспівів, стилістичних відсилань та цитат. Дослідження дозволяє зробити висновки про важливість інтертекстуального підходу у вивченні лексико-семантичних процесів, що відбуваються в межах художнього тексту. Аналіз механізмів цих трансформацій сприяє кращому розумінню процесів мовної адаптації та еволюції значень слів у літературному контексті.

Підсумовуючи, можна сказати, що аналіз лексико-семантичних трансформацій у художньому тексті виявив, що інтертекстуальність є ключовим фактором, який впливає на зміну значень мовних одиниць та їх адаптацію до нового контексту. Вплив соціокультурних та ідеологічних чинників визначає особливості цих змін, а також ускладнює їхню інтерпретацію. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на глибший аналіз впливу міжкультурної комунікації на процеси семантичних змін та їхню роль у перекладознавстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кириленко К. І. Теорія і практика перекладу (французька мова) / К. І. Кириленко, В. І. Сухаревська. – Вінниця: Нова книга, 2003, 75 с.

Казанцева М.А., студ., *ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Кошій О.М., к.філол.н., доц., науковий керівник

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕДІА НА СУЧАСНУ НОВОГРЕЦЬКУ ЛЕКСИКУ

Соціальні мережі стали невід'ємною частиною нашого життя і важливим засобом комунікації. Вони дають змогу спілкуватися з друзями, ділитися новинами та здобувати популярність. Водночас активне використання соцмереж сприяє появі нових мовних явищ, які спочатку поширюються в онлайн-просторі, а згодом переходять у щоденне мовлення.

З огляду на зазначене, дослідження впливу соціальних мереж на сучасну новогрецьку мову та визначення спільних мовних тенденцій для української та новогрецької мов набуває особливої актуальності. Метою дослідження є виявлення основних лексичних змін спричинених впливом соцмереж на лексику новогрецької мови.

Мова соціальних мереж постійно змінюється, що дає змогу дослідникам регулярно оновлювати та доповнювати свої напрацювання. Проте, навіть поверхневий аналіз сучасного онлайн-спілкування греків демонструє тенденцію до спрощення комунікації. Користувачі прагнуть передавати інформацію з мінімальними зусиллями, використовуючи емодзі, скорочення чи голосові повідомлення, аби скоротити обсяг тексту, який потрібно набирати вручну.

Ще одним важливим фактором, що впливає на мову спілкування у соцмережах, є поширене використання англійської мови: близько 80% користувачів соцмереж нині спілкуються англійською мовою [1]. З одного боку, це сприяє її вивченню в усьому світі, а з іншого – вона проникає в інші мови, змінюючи їх на рівні лексики, граматики та стилю. У грецькій мові цей вплив призвів до появи феномена «engreek» [2] – коли молодь записує англійські слова грецькою абеткою, наприклад: «Σόου, χάου vτου γιου vτου»;». Явище «engreek» може вказувати на спробу збереження національної грецької ідентичності [3], попри активне використання англійської мови.

Цікаво, що схожі англійські слова та вирази зустрічаються у багатьох мовах, що робить мову соцмереж своєрідним універсальним інструментом комунікації. Наприклад, такі слова, як like, repost, follow, stream, використовуються майже в незмінному вигляді як в українській, так і в грецькій мовах. Це свідчить про формування спільної цифрової мови, зрозумілої для молоді з різних країн. Таким чином, соціальні мережі не лише впливають на національні мовні процеси, а й сприяють формуванню універсального мовного простору, що спрощує взаєморозуміння між людьми незалежно від їхньої рідної мови. Це підтверджує думку, що мова соцмереж, попри свою

неформальність, є важливим сучасним комунікативним інструментом, який об'єднує людей у глобальному інформаційному просторі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Синюта О. Роль соціальних мереж у змінненні мов. *International scientific survey journal*. Київ, 2018. Том 1, № 3. С. 1-13.
2. Δημά Δ. Από τα greeklish στα engreek και στο «τσάι»: Η νέα γλώσσα των social media. *ΤΟ ΒΗΜΑ*. 2024. 4 Ιουλ. URL: <https://www.tovima.gr/2024/07/04/life/apo-ta-greeklish-sta-engreek-kai-sto-tsai-i-neaglossa-ton-social-media/>
3. Λις Κ.-Τ. Γλωσσικές πρακτικές των νέων σε τόπους κοινωνικής δικτύωσης: η περίπτωση του facebook. Ελλάδα, 2017. 375 σ.

Каленченко О.О., к.філол.н., асист., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ СМИСЛО-СТИЛЬОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ІМЕННИКА ДЛЯ ACADEMIC ENGLISH

У широкому спектрі жанрів та напрямів академічного мовлення важливу роль відіграє використання іменника як важливого структурного компонента. Його варіативність, гнучкість та поліфункціональність увиразнюють чіткість, строгість, формальність академічного мовлення, тому дослідження смисло-стильового потенціалу іменників для Academic English у цьому ключі є **актуальним**. Досконало розроблений ресурс літератури, до якого належать зокрема St. Bailey “Academic Writing”, М. McCarthy “Academic Vocabulary in Use” та ін. систематизує основні функції та роль іменника з його практичним застосуванням для Academic English. Оскільки для академічного спілкування також є важливим адаптація змісту висловлювання до основних принципів академічного мовлення – абстрагованості, опосередкованості, стислості і лаконізму – продовження і доповнення аналізу функцій і можливостей іменників є **метою дослідження**.

Іменник «позначає предмет і виражає це узагальнене значення» [1], а отже забезпечує номінацію та формування понятійно-термінологічного апарату академічного мовлення. При цьому іменник має додатковий спектр функціональних альтернатив. Він є ефективним у контексті процесуальних понять. На цьому наголошують сучасні навчально-методичні джерела, зокрема на можливості заміщення дієслівних конструкцій похідними іменниками, наприклад: This book gives a *description* of modern Europe (replaced: *describes*) [3, 14]. Другим способом використання іменників є репрезентація ними прикметникових конотацій зі значно виразнішим академічним звучанням, наприклад: I was most impressed by *the simplicity and originality* of the painting (replaced: *the painting was simple and original*) [2, 23]. Прислівникова іпостась іменника теж суттєво формалізує стиль, уможливаючи нейтралізацію безпосередньо-емоційного способу вираження: The use of AI will lead to *radical changes* in the world / replaced: With the widespread use of modern devices our world has *changed radically*.

Окремої уваги заслуговує властивість іменника заміщувати комбінації різних частин мови та формалізувати семантико-стильовий образ повідомлення: 1) Inflation was *on the verge of recession* / replaced: Inflation *started to decline slowly*; 2) A system administrator who coordinates multipoint video conferencing *faces high job demands* / replaced: Every system administrator *has to know everything how to work with* the multipoint video conferencing. Помітним стильовим ефектом іменникових заміщень є авторське дистанціювання від предмету обговорення. Іменникова конструкція, яка заміщує оригінал, набуває загального, безособового звучання, посилюючи строгість та

авторитетність висловлення, апелює до широкого контексту загальноприйнятих принципів академічної рецепції.

Отже, використання іменників за принципом заміщення для Academic English уможливорює ефективну репрезентацію змісту висловлювання, вираженого дієслівними, прикметниковими та ін конструкціями, за всіма характерними принципами академічного мовлення з максимальним збереженням чистоти академічного жанру.

ЛІТЕРАТУРА

1. Іменник. ВУЕ // <https://vue.gov.ua>
2. French A., Norris R. Ready for Advanced, London: Macmillan, 2014, 278 p.
3. McCarthy M. Academic Vocabulary in Use, Cambridge University Press, 2016, 174 p.

Каленюк Ю.М., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Онищенко В.О., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Любашенко О.В., *д.пед.н., проф., науковий керівник*

ЗАСТОСУВАННЯ STEM-МЕТОДИКИ В НАВЧАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

Сучасна освіта дедалі частіше застосовує STEM-підхід, що сприяє розвитку критичного мислення, творчого потенціалу, комунікації, співпраці та практичних компетентностей учнів. У навчанні англійської мови він дає змогу інтегрувати мовні навички з конструктивними задачами, підвищуючи мотивацію учнів і готуючи їх до викликів ХХІ століття, як стверджують А. Пономаренко, О. Єгорова, О. Lee, A. Stephens [3; 5].

Актуальність дослідження зумовлена недостатньою увагою до практичного застосування STEM в англомовній освіті [2; 5]. Метою дослідження стало узагальнення результатів оцінювання ефективності застосування STEM-підходу в навчанні англійської мови учнів 7-го класу.

Дослідження проводилося у два етапи. На І етапі проведено урок із теми «Types of bridges and materials» [1] зі складниками: ознайомлення з лексикою [4], аналіз тексту про відомі мости та STEM – конструювання паперових моделей мостів [4] із мовленнєвим описом процесу й результатів конструювання у групах по 4 особи, які презентували свої проєкти англійською мовою та тестували їх на міцність за допомогою іграшкового автомобіля. На ІІ етапі опитано 20 учнів про враження та навчальну користь уроку, бажання брати участь у подібних заняттях надалі. Опитування показало, що побудова моделей стала найпривабливішою частиною уроку для 17 учнів. Конструювання було «дуже цікавим» для 15 учнів. 12 учнів брали активну участь у всіх аспектах завдання, 8 – виконували лише свою частину роботи.

Щодо мовних компетентностей, словник розширився у 16 учнів, для 2 – це було складно, ще 2 – трохи покращили знання. Уміння описувати моделі мостів частково мають 12 учнів, 7 – роблять це впевнено. Процес створення моделей можуть описати 15 учнів, 5 – потребують додаткової практики. Практика поглибила розуміння конструкцій у 17 учнів. Найяскравішим враженням для 16 стало створення міцного мосту та його «продаж». Пріоритетність практичної діяльності свідчить про мінімізацію текстів у STEM. Навчання англійської мови у STEM-методиці має значний практичний результат і підтримує мотивацію.

ЛІТЕРАТУРА

1. Каленюк Ю. М., Онищенко В. О. STEM-lesson «Types of bridges and materials». 2025. <https://naurok.com.ua/stem-lesson-types-of-bridges-and-materials-466429.html>

2. Петренко Л. М. STEM-інновації освітньої галузі: інвестиція в майбутнє України. Гуманність у контексті сталого розвитку: виклики і перспективи : Матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, Україна – Земмерінг, Австрія, 11-14 березня 2025 року). Львів. ЛНУ імені Івана Франка. 2025. С. 274–279.

3. Пономаренко А. М., Єгорова О. І., Назаренко О. В. STEM-освіта як інструмент вивчення англійської мови. Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва. 2020. № 226. С. 227–237.

4. Lakeshore Learning. STEM Challenge: Build a Bridge. 2020. <https://youtu.be/g8mFuuyZC6A?feature=shared>

5. Lee O., Stephens A. English Learners in STEM Subjects: Contemporary Views on STEM Subjects and Language with English Learners. Educational Researcher. 2020. № 49(6). С. 911–921. <https://doi.org/10.3102/0013189X20923708>

Калугін М.В., *магістрант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Кучеренко А.О., *к.філол.н., асист., науковий керівник*

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛАЙФСТАЙЛ-БЛОГІВ АРАБСЬКОЮ МОВОЮ

Відеоблогінг як явище сучасної інтернет-комунікації дозволяє авторам матеріалів швидко та ефективно спілкуватися з аудиторією, висловлювати власну позицію та впливати на громадську думку. Збагачення лексикону будь-якої живої мови є безперервним процесом, який не в останню чергу зумовлений появою нових слів. З огляду на це, ми переконані, що інтернет-ресурси є невичерпним джерелом для вивчення змін у сучасній арабській мові.

Актуальність нашого дослідження зумовлена потребою визначення впливу онлайн-комунікації на зміни в сучасній арабській мові, а також виявлення взаємозв'язків у лексико-семантичному та лінгвопрагматичному аспектах. Поширення нових інформаційних технологій та залучення до інтернет-спілкування значної кількості мовців призводить до трансформацій мови майже на всіх рівнях [6, 15]. **Метою** цієї праці є встановлення лексико-семантичних параметрів онлайн-спілкування арабських блогерів.

Оновлення словникового запасу мови, що відбувається через динамічний розвиток суспільства, називається неологізацією [1, 9]. Неологізми відіграють ключову роль у динаміці мовного розвитку, відображаючи суспільний прогрес. Питання функціонування неологізмів в арабській мові переважно висвітлювалося в працях іноземних науковців: Х. Хамдан та С. Ас-Салман пропонують власний погляд на причини вживання неологізмів у соціальних медіа: практичність, зручність, точність, актуальність, відповідність сучасним тенденціям, інтернаціональність, брак словникового запасу [3, 55]. А. Аль-Асварі вивчає семантику новотворів з погляду семантичних змін, семантичних доменів, синонімію в результаті лексичного запозичення [2, 110]. В Україні лексичний аспект арабських лайфстайл-блогів є практично недослідженим.

До **матеріалів** дослідження увійшов контент відеоблогерів з різних країн, із різною кількістю аудиторії та широким тематичним спектром.

Значний пласт лексики належить до адаптованих запозичень, які проходять процес арабізації. Такі слова, зокрема, позначають продукти харчування (ماتشا, جرانولا, (كونسيلر, كلانزر, هيلورونيك) (سيفيتشي, سنكس, ادامامي), косметика для обличчя (واپساييت, إموجي, شات جي بي تي). Чимало неологізмів формуються шляхом синтаксичного розширення та словоскладання. Це яскраво ілюструє вживання таких одиниць, як حلوة البقرة (цукерки «Корівка»), تحليل الألوان بشرية

(кольоротипування), الخريف (осінь, в значенні кольоротипу) та الربيع (весна, в значенні кольоротипу) [4; 5].

Новотвори, які ми зустрічаємо у відеоблогах тематики «лайфстайл», нерідко утворені шляхом калькування з іноземної мови. Серед прикладів слід навести такі: مدرب شخصي (англ. personal trainer), نظام وجبات (англ. meal plan) та أسلوب الحياة (англ. lifestyle). Нині арабська мова настільки активно поповнюється новотворами, що навіть запозичує ідіоматичні вирази, як-от الكرزة على فوق الكيكه «вишенька на торті» [4; 5].

ЛІТЕРАТУРА

1. Шуляк А. Р. Неологізми в сучасній арабській мові: дериваційний потенціал, типологія, функціонування : магістерська робота : 035.060. Київ, 2023. 81 с. URL: http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/5463/KPM_Шуляк.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 02.04.2025).
2. Al-Athwary A. A. The semantics of English Borrowings in Arabic Media Language: The case of Arab Gulf States Newspapers. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*. 2016. Vol. 5, no. 4. URL: <https://doi.org/10.7575/aiac.ijalel.v.5n.4p.110> (date of access: 02.04.2025).
3. Faisal Al-Ghazzawi. TikTok. URL: <https://www.tiktok.com/@falghazzawi/video/7336150366150610177? t=ZS-8v7FwDv0qcK& r=1> (дата звернення: 03.03.2025)
4. Hamdan H. J., Al-Salman S. The Use of Arabic Neologisms in Social Media Applications. *International Journal of Arabic-English Studies*. 2021. Vol. 21, no. 1. URL: <https://doi.org/10.33806/ijaes2000.21.1.3> (date of access: 02.04.2025).
5. The Saudi Reporters. Youtube. URL: <https://www.youtube.com/@thesaudi reporters> (дата звернення: 02.03.2025)
6. Vakulovych L. L. Features Of Neologisms' Functioning In The Conditions Of European Integration. *Scientific notes of V. I. Vernadsky Taurida National University*, Series: "Philology. Journalism". 2022. T. 1, № 5. С. 13–18. URL: <https://doi.org/10.32782/2710-4656/2022.5.1/03> (дата звернення: 02.04.2025).

Капеліст Д.С., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Цьох Л.Й., *к.філол.н., доц., Національний університет «Львівська політехніка», науковий керівник*

РОЛЬ ПАРАЛЕЛЬНИХ КОРПУСІВ ПРИ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИХ РОЗВІДКАХ

Паралельні корпуси відіграють ключову роль у мовознавчих дослідженнях, перекладознавстві та викладанні мов. Вони дають змогу виявляти особливості мов, які важко помітити в одномовних текстах. Бейкер визначає паралельний корпус як набір текстів мовою А та їхніх перекладів мовою Б, розмічених автоматично для аналізу великих обсягів даних [2, ст. 3].

Окрім лексикографічних і термінологічних досліджень, такі корпуси дозволяють оцінювати втрати чи адаптації при перекладі. Лінн Боукер у своєму дослідженні довела, що використання спеціалізованих корпусів сприяє кращому добору термінів та ідіоматичних виразів, хоча не впливає на граматику чи стилістику [1].

Процес створення корпусу включає кілька етапів. Спочатку визначається його мета: лінгвістичний аналіз, стилістичні дослідження, порівняння наукових текстів або аналіз жанрових особливостей. Далі відбувається збір матеріалів та їхня попередня обробка. Тексти уніфікують за форматом (.txt) та очищують від службової інформації, таблиць, виносок, повторюваних заголовків і некоректного кодування символів.

Наступний етап — розмітка корпусу, яка може бути мінімальною (назва, рік, автор) або детальнішою (морфологічна, синтаксична, семантична анотація). Наприклад, автоматично визначаються частини мови, синтаксичні структури та термінологія.

Фінальним етапом є аналіз корпусу за допомогою інструментів, таких як AntConc, що дозволяє досліджувати частотність слів, словосполучень та лем, підрахунок яких у текстах оригіналу може бути використаний для оцінки твору та його творця [3].

Квантитативні характеристики лексичного рівня тексту як багатство словника, середня повторюваність слів у тексті, індекс винятковості тексту, індекс концентрації тексту, індекс концентрації словника допомагають визначити таку, на перший погляд, непомітну інформацію як ідіостиль автора, наміри письменника та настрої, у якому писалася певна робота.

Існують психолінгвістичні показники тексту, які також можуть демонструвати специфіку автора. Наприклад, середній розмір речення сигналізує про особливості їхнього вербального інтелекту чи про різку зміну емоційного стану. Коефіцієнт агресивності свідчать про напруженість тексту, характер динаміки подій та стан автора під час написання твору. Коефіцієнт логічної зв'язності відзначає ефективність тексту. Що більша кількість службових слів, то краще текст сприймається читачами. Коефіцієнт емболії визначає рівень вербального інтелекту, емоційний стан автора, а також показує загальну культуру мовлення.

На основі лінгвістичних показників оцінюють критерій однорідності, що дозволяє визначити розходження між перекладом та оригіналом і, відповідно, рівень еквівалентності перекладу.

Отже, паралельні корпуси є цінним ресурсом у лінгвістичних та перекладознавчих дослідженнях, дозволяючи аналізувати особливості мов, рівень еквівалентності перекладу та оцінювати якість перекладу та його відповідність оригіналу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bowker, L. (1998). Using Specialized Monolingual Native-Language Corpora as a Translation Resource: A Pilot Study. *Meta*, 43(4), 631–651.
2. Kenny D. *Lexis and Creativity in Translation*. Routledge, 2014. 245 p.
3. Цьох, Л., & Іваночко, В. (2021). Паралельні корпуси у дослідженнях відтворення ідіостилу у перекладі (на основі паралельного корпусу роману Дж. Лондона «White Fang»). *Молодий вчений*, 10 (98), 358-363.

Капітоненко О.М., студ., *ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Дрига І.М., к.філол.н., ст. наук. співроб., доц., науковий керівник

МЕТАФОРА І ПОРІВНЯННЯ ЯК СТИЛІСТИЧНИЙ ПРИЙОМ В РОМАНІ САБАХАТТІНА АЛІ «МАДОННА В ХУТРИНОМУ МАНТО»

Метафора та порівняння є важливими компонентами мовної системи, які привертають особливу увагу сучасної лінгвістики. Ці стилістичні засоби виступають не лише інструментом естетичного вираження, але й основою для розуміння культурних кодів, авторської манери письма та глибокого змісту тексту. В умовах теперішньої глобалізації, коли процеси зближення та взаємовпливу різних мов стають все більш інтенсивними, освоєння метафоричних конструкцій та їхньої передачі іншою мовою стає надзвичайно важливим.

Актуальність даного дослідження зумовлена тим, що вивчення метафоричних та порівняльних конструкцій є важливим з точки зору перекладознавства, оскільки вони відіграють ключову роль у побудові художнього тексту. З огляду на вищенаведені теоретичні міркування, роман Сабахаттіна Алі «Kürk Mantolu Madonna» виступає цінним джерелом для аналізу, адже його стиль вирізняється насиченістю метафорами та

порівняннями, які потребують ретельного осмислення та адаптації у перекладі будь-якою мовою.

Одним із прикладів метафоричної мови в романі є вираз «*Hayatımda hiç bu kadar mesut olduğumu, içimin bu kadar genişlediğini hatırlamıyordum.*» (Дослівно: «Я не пам'ятаю, щоб будь-коли в житті почувався настільки щасливим і щоб моє нутро так розширювалося.») за допомогою якого автор передає читачеві емоційне піднесення героя. У наступному прикладі метафора «розкіш допомоги» іронічно описує матеріальний стан героя, що відображає його відчуження від справжніх емоційних зв'язків: «*Demek artık tanıdıklara yardım lüksünü bile yapacak hale gelmişti..*» («Виходить, він уже дійшов до того рівня, коли міг дозволити собі навіть розкіш допомагати знайомим.»). Порівняння також відіграють важливу роль у стилістиці роману, С. Алі часто використовує їх для змалювання зовнішнього вигляду персонажів: «*Yüzü her zamankinden daha soluk, kireç gibi bir hal alarak.*» («Її обличчя стало ще блідішим, немов вапно.»).

Мета дослідження полягає у реконструкції метафоричної мови Сабахаттіна Алі для з'ясування комплексу мовних засобів ідіостилю турецького автора в романі «*Kürk Mantolu Madonna*» для адекватного перекладу на українську мову.

Для досягнення мети дослідження були поставлені завдання: дослідити теоретичні аспекти метафор та порівнянь у мовознавстві, розглянути їх класифікації, проаналізувати прийоми перекладу в практиці, виявити стилістичні особливості у романі «*Kürk Mantolu Madonna*» та дослідити передачу метафор і порівнянь в англійському та українському перекладах. Важливим аспектом є експлікація отриманих мовних даних для унаочнення ідіостилю С.Алі.

Матеріалом дослідження виступає видання 2024 р. роману Сабахаттіна Алі «*Kürk Mantolu Madonna*» (İstanbul: kitapcumhuriyeti.net. 191c.), а також переклад означеного роману англійською мовою (*Madonna in a Fur Coat. Translated by Maureen Freely and Alexander Dawe with an introduction by David Selim Sayers. Penguin Books, 2020. 145p.*)

Для досягнення мети дослідження та вирішення підпорядкованих їм наукових завдань було використано комплекс наступних методів: загальнонаукові – опису в частині загальноісторичного тла формуванні особистості автора тощо, та дедукції при застосуванні загальнотеоретичної наукової традиції розробки теорії метафори до матеріалу конкретного тексту; мовознавчі та перекладознавчі – порівняльний при виконанні перекладознавчих завдань та аналізі перекладацьких рішень в текстах різними мовами; частково квантитативний – при підрахунку частотності частиномовної приналежності метафоричних виразів тощо; контекстного аналізу – при визначенні семантики та функціонування оціночних намірів автора. Частково в роботі використано корпусний метод для створення та запитів паралельних корпусів мови Сабахаттіна Алі (<https://korpusomat.eu/>).

Наукова новизна дослідження полягає у тому, що нами вперше пропонуються перекладацькі рішення по передачі метафор та порівнянь роману «Мадонна у хутряному манто» українською мовою; відтак, подальшого розвитку дістала традиція наукового осмислення творчого доробку Сабахаттіна Алі в Україні (коло журналу «Червоний шлях», Д.Гринько, О.Чичинська, О.Кучма, К.Телешун, Ж.Стрижак, Н.Талалай); нами також удосконалено методiku пошуку та вибору метафор та порівнянь за допомогою створення запитів у паралельних корпусах, що здійснюється в Україні вперше.

ЛІТЕРАТУРА

1. Словник української мови [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sum20ua.com/?page=1610&searchWord=Метафора&wordid=50781>
2. Ali, Sabahattin. *Kürk Mantolu Madonna*. İstanbul: Kitap Cumhuriyeti, 2024.

3. Ali, Sabahattin. *Madonna in a Fur Coat* / translated by Maureen Freely and Alexander Dawe ; introduction by David Selim Sayers. London: Penguin Books, 2020.
4. Aristoteles. *Retorik* / İngilizceden çeviren: Mehmet H. Doğan. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1995.
5. Bally, Ch. *Le langage figuré* / Charles Bally // *Traité de stylistique française*. 2nde éd. Vol. 1. Paris: Librairie C. Klincksieck, 1909. P. 184–202.
6. Lakoff, G., Johnson, M. *Metaphors We Live By*. London: The University of Chicago Press, 2003.

Карабан В., *д.філол.н., проф., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Карабан А., *к.філол.н., доц., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ОСВІТА В УКРАЇНІ ПОТРЕБУЄ РЕФОРМУВАННЯ

Прогрес в автоматичному перекладі неминучий, про що свідчить постійне підвищення його якості, нерідко кращої за середнього студента-перекладача. У дослідженні розглядаються потреби адаптації підготовки перекладачів в Україні до сучасних умов, зокрема, коли машинний переклад і постредагування є стандартними інструментами у перекладі. Перекладацька галузь у світі стрімко розвивається, причому штучний інтелект (ШІ) і машинний переклад (МП) відіграють у ній вирішальну роль. За даними European Language Industry Survey 2023, понад 30% професійного перекладу виконується системами машинного перекладу, а до 2030 року ця цифра значно зросте. Все це ставить на порядок денний нагальне питання про перегляд системи перекладацької освіти.

Аналіз освітніх програм з перекладу трьох провідних українських університетів показав, що лише 10-15% студентів-перекладачів отримують формальну підготовку з постредагування, тоді як на європейських програмах, що відповідають вимогам ЕМТ, її проходять 60%. Відсутність обов'язкового тестування на знання англійської мови в українських перекладацьких програмах призводить до того, що майже 40% студентів, які вступають на магістерські програми, мають рівень володіння мовою нижче рівня C1, що вимагається ЕМТ. Навчальні програми бакалаврату українських університетів виділяють в середньому 42-48 кредитів ECTS на вивчення мови, що є недостатнім для студентів, які починають з рівня нижче B2, щоб досягти вимог ЕМТ до моменту закінчення навчання.

Провідні університети світу впроваджують курси постредагування, але в українських програмах цій тенденції приділяється мало уваги. Вже зараз необхідне запровадження в українських університетах курсів таких курсів, як "Основи постредагування машинного перекладу" (бакалаврат, 10 кредитів ECTS) та "Поглиблене постредагування машинного перекладу" (магістратура, 30 кредитів ECTS), що забезпечить студентів необхідними навичками для роботи в галузі перекладу та збільшить конкурентоспроможність випускників на світовому ринку.

Пілотні дослідження, проведені у двох українських університетах, показали, що завдяки вивчання постредагування студенти на 30% покращили свої вміння виявляти та виправляти помилки машинного перекладу, особливо в текстах, специфічних для певної галузі. Результати опитування українських випускників перекладацьких факультетів засвідчують, що понад 75% вважають навички редагування та постредагування мають вирішальне значення для працевлаштування, але лише 25% вважають, що їхня університетська освіта підготувала їх до цього належним чином.

Інтеграція України до ЄС вимагає якісного перекладу для приведення її законодавчої бази у відповідність до європейських стандартів. Пропоновані рішення включають обов'язкове мовне тестування для кандидатів на перекладацькі спеціальності, посилене вивчення першої та другої мов, а також оновлення навчальні програми шляхом включення постредагування. Магістерські програми мають бути

розділені на дослідницькі та професійні, що дозволить студентам обирати кар'єрні шляхи.

Карнаух А.О., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Звонська Л.Л., д.філол.н., проф., науковий керівник

МОВНІ ЗАСОБИ ТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО У КОМЕДІЯХ МЕНАНДРА

Актуальність теми дослідження обумовлена зростанням інтересу до античної літератури як до джерела культурних та мовних феноменів, що залишаються актуальними навіть у сучасному контексті. Комедії Менандра є одним із найбільш виразних прикладів античного гумору, в яких майстерно поєднано мовні та стилістичні засоби творення комічного ефекту.

Дослідження мовних засобів комічного у творах Менандра дозволяє не лише розкрити особливості античного комедійного дискурсу, але й краще зрозуміти специфіку гумористичних прийомів, що використовуються у сучасній драматургії. Мовні засоби творення комічного у комедіях Менандра – це "особливий набір лінгвістичних прийомів та стилістичних засобів, що спрямовані на формування комічного ефекту" [1].

Мова комедій Менандра характеризується багатшаровістю та гнучкістю, що дозволяє досягти різноманітних комічних ефектів за допомогою словесної гри, іронії та сатири. У процесі аналізу комедій Менандра виявлено основні лінгвістичні елементи, що сприяють створенню комічного ефекту, а також досліджено їхню стилістичну та функціональну роль.

Комічний ефект у комедіях Менандра створюється за допомогою різних мовних прийомів, зокрема, гри слів, іронії, пародії та перебільшення. Гра слів у текстах драматурга відзначається багатозначністю та звуковою схожістю, що надає мовленню героїв легкості та жвавості. Наприклад, у комедії "Відлюдник" Кнемон постійно використовує саркастичні вислови та словесні оберти, які акцентують на його негативному ставленні до суспільства [2].

Іронія у творах Менандра виконує не тільки комічну, а й критичну функцію. Засобами іронії автор висміює людські вади, соціальну несправедливість та моральні суперечності. Іронічні репліки персонажів часто протиставляються контексту або ситуації, що створює ефект несподіванки та підсилює комічний елемент [3]. Наприклад, у комедії "Третейський суд" гумор базується на парадоксах та мовних протиставленнях, що дозволяє читачу відчувати подвійний зміст висловлювань [3].

Пародія як мовний засіб у комедіях Менандра спрямована на висміювання суспільних ідеалів та зразків поведінки. Персонажі часто пародіюють самі себе або інших героїв, що створює додатковий рівень комізму. Зокрема, образи рабів у комедіях наголошують на соціальних протиріччях через комічне зображення їхніх відносин із господарями [4].

Важливу роль у творенні комічного ефекту відіграє також перебільшення, яке підкреслює ексцентричність та гротескність окремих рис персонажів. Наприклад, перебільшене прагнення Кнемона до ізоляції викликає сміх, адже його крайня недовіра до всіх перетворюється на комічну рису характеру [2].

Соціальні контрасти між багатими та бідними персонажами підсилюють комізм через показ абсурдності та недоречності соціальних норм. Менандр майстерно поєднує комічні ситуації з критикою соціальної нерівності, що робить його комедії актуальними для різних епох [4].

Таким чином, мовні засоби творення комічного у творах Менандра є багатограними та складними. Вони забезпечують не тільки розважальний ефект, а й створюють підґрунтя для критичного осмислення суспільних явищ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Байдак Є. В., Тараненко К. В. Мовні засоби творення комічного у сучасному українському стендапі. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2024, № 68. С. 12-15.
2. Менандр. Комедії / Переклад Юрія Мушака. – К.: Дніпро, 1988. – 328 с.
3. Блинова І. А., Зернецька А. А. Гумор як різновид комічного: критерії виокремлення, теорії реалізації і засоби вираження. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Том 32 (71), № 1, Ч. 2. 2021. С. 35-43.
4. Богун М.О., Столяр М.Б. Анекдот та анекдотичні ситуації в сміховій культурі Стародавньої Греції. The VIII International scientific and practical Results of modern scientific research and development (October 17-19, 2021) Barca Academy Publishing. Madrid: Spain. 2021. p. c. 419-429.

Карпань О.О., асист., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

INNOVAZIONE DIGITALE E APPRENDIMENTO DELLA LINGUA ITALIANA: IL RUOLO DI PODCAST E AUDIOLIBRI NEI PROCESSI DI ACQUISIZIONE LINGUISTICA

La modernizzazione e la digitalizzazione dell'istruzione nel mondo avvengono a un ritmo progressivo e rapido. Questo processo non può non influire sull'apprendimento delle lingue straniere, dal momento che le tecnologie digitali sono direttamente utilizzate in questo processo. È innegabile che negli ultimi anni sia stato introdotto l'uso di risorse elettroniche per l'insegnamento e, in particolare, per l'apprendimento delle lingue straniere. Ciò richiede che gli insegnanti migliorino continuamente le loro competenze, conoscenze e abilità nell'uso delle tecnologie informatiche in un ambiente comunicativo. È difficile immaginare un processo educativo moderno senza l'uso delle tecnologie digitali e delle risorse elettroniche.

I ricercatori e gli scienziati ucraini studiano costantemente il tema delle tecnologie digitali nell'istruzione. Kapranov Y., Bokhonko E., Dmytrovskyi O., Cherednyk L. studiano aspetti importanti della digitalizzazione dell'istruzione. Nella loro ricerca, Stoika O. e Mateychuk D. prestano attenzione e considerano gli approcci moderni all'introduzione delle tecnologie digitali nel processo educativo. Hrytsyk N. e Morgunova S. hanno considerato il tema dei podcast nell'apprendimento delle lingue straniere, mentre Yuhan N. ha studiato l'uso dei podcast nella pratica dell'insegnamento dell'ucraino come lingua straniera.

Nella sua ricerca, Morgunova dimostra la divisione dei podcast in tre gruppi: podcast audio che forniscono informazioni sotto forma di file audio in formato MP3; podcast video che presentano informazioni sotto forma di file video; screencast che presentano informazioni sotto forma di file video, in cui una traccia audio con commenti viene sovrapposta alla registrazione video utilizzando un programma speciale. [1, 183]

L'ascolto è una parte molto importante e multicomponente del processo di apprendimento delle lingue straniere. Lo sviluppo di questo tipo di attività vocale aiuta molto a sviluppare l'abilità di comprensione e di ascolto. Gli audiolibri e i podcast sono utili, accessibili e uno dei modi migliori per arricchire il vocabolario, migliorare la competenza comunicativa e conoscere la cultura, che è parte integrante dell'apprendimento di una lingua straniera. Quando si scelgono gli audiolibri, è importante tenere conto dell'attuale livello di conoscenza degli studenti di lingue straniere. Questo parametro dovrebbe essere preso in considerazione anche nella scelta dei podcast. La diversità e la classificazione per livello e argomento consentono di portare l'apprendimento delle lingue straniere a un nuovo livello,

fornendo un approccio efficace e risultati ottimali. Il sistema di podcast e audiolibri è uno strumento che può essere utilizzato per migliorare le abilità di scrittura e di produzione orale. L'uso sistematico delle innovazioni digitali nell'istruzione contribuisce a un processo di apprendimento della lingua straniera efficace e pienamente coinvolgente. Le tecnologie innovative e gli approcci diversi sono sempre ben accolti dagli studenti e l'uso di risorse audio in lingua, tra cui audiolibri e podcast, amplia lo strumentario dell'insegnante.

ЛІТЕРАТУРА

1. Моргунова С.О. Дидактичний потенціал подкасту як засобу інтенсифікації навчання іноземної мови в університеті С.О. Моргунова // Збірник наукових праць Педагогічні науки. – 2018. – Т. 1(85) – С. 183-187.

Карпенко Д.О., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Звонська Л.Л., к.філол н., доц., науковий керівник

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НОВОЗАВІТНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

Новий Заповіт - це текст, який вплинув на формування багатьох культур, а тому його фразеологізми стали невід'ємною частиною світової мовної картини. Новозавітні фразеологізми містять глибокий зміст, який виходить за межі буквального тлумачення.

Переклад новозавітних фразеологізмів - це не лише питання точності, але й збереження культурного діалогу між епохами. Він дозволяє людям різних культур і поколінь знайти спільні точки розуміння, зануритись у багатство біблійної спадщини і переосмислити її значення в контексті сучасності.

Одна з головних складностей перекладу цієї категорії фразеологізмів полягає у збереженні їхнього культурного та духовного змісту. Буквальний переклад часто не відображає багатства значень, яке вкладено в оригінал. Важливо зберегти баланс між дослівністю і адаптацією, аби читач іншою мовою міг відчувати той самий емоційний і духовний вплив.

Сьогодні в українській лінгвістиці є три словники біблійних фразеологізмів: «Спочатку було слово: Крилаті вислови біблійного походження в українській мові» [Коваль, 2001], «Слово Благовісті: словник-довідник фразем біблійного походження» [Колоїз, 2002] та «Фразеологізми біблійного походження: короткий словник-довідник» [Будівська, 2007]. Загальна кількість зафіксованих фразеологізмів у цих словниках – 897, серед яких - орфографічні, фонетичні, морфологічні, синтаксичні та лексичні, з них 45 фразеологізмів є у всіх трьох словниках, 125 – зафіксовані у двох словниках [Скаб, 2018, с. 273].

Так, з Нового Завіту прийшли такі фразеологізми:

- блудний син - «ὁ υἱὸς ὁ ἀπολωλὼς». Цей фразеологізм зустрічається в притчі про блудного сина (Лука 15:11-32), вказуючи на сина, який покинув батьківський дім і втратив своє місце, але потім покався;

- впасти на добрий ґрунт - «ἐν τῇ καλῇ γῇ». Цей вислів зустрічається в притчі про сіяча (Матвія 13:8), де «добрий ґрунт» символізує людей, які сприймають слово Божі та плодять добрі діла;

- вовк в овечій шкурі - «λύκος ἐν ματισμῷ προβάτου». У Новому Завіті цей вираз використовується в контексті попередження щодо лжепророків, які «приходять до вас у овечій шкурі, а всередині вони сірі вовки» (Матвія 7:15);

- тридцять срібняків - «τριάκοντα ἀργύρια» - це ціна, за яку Іуда Іскаріот зрадив Ісуса (Матвія 26:15);

- поцілунок Іуди - «*φιλίων Ἰούδα*». Цей фразеологізм походить від поцілунку, яким Іуда зрадив Ісуса (Лука 22:48);

- вмивати руки - «*νίπτειν τὰς χεῖρας*» - походить від дії Понтія Пілата, коли він вмивав руки, щоб символічно заявити про свою невинність у справі Ісуса (Матвія 27:24) [Гаврилова, 2021, с. 126].

Особливістю тлумачення біблійних фразеологізмів у словниках є те, що після визначення зазвичай дають уривок із Святого Письма, який став прототипом чи джерелом цієї мовної одиниці. До прикладу, фразеологізм «тридцять срібняків» - вказує на плату за зраду, символізуючи невисоку ціну моральної вартості. Уривок зі Святого Письма: «*Τί ἀνδράζετε ἐμοί; καὶ ἐμοὶ καταδώσετε Ἰησοῦν. καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτησαν πῶς αὐτὸν παραδοῦναι.*» (Ματθαῖος 26:15). В цьому уривку «*τριάκοντα ἀργύρια*» означає «тридцять срібняків», за які Іуда зрадив Ісуса, і цей вислів став символом плати за зраду.

В. Гак дослідивши всі три словники, виокремлює два типи біблійних фразеологізмів: цитатні та ситуативні. Перші являють собою елемент тексту, а другі - вислів у відповідній кількості відсутній у тексті Біблії, але він представляє певну кількість, описану в Книзі [Новікова, 2015, с. 206].

Перекладознавці, зокрема вважають, що різні типи фразеологізмів, такі як ідіоми, фразеологічні єдності, фразеологічне поєднання і фразеологічні вислови мають свої особливості перекладу. До прикладу, Я. Рецкер вважає, що переклад фразеологічної єдності повинен бути образним, а переклад фразеологічного зрощення здійснюється переважно за допомогою цілісного перетворення. Оскільки для досягнення максимальної адекватності під час перекладу фразеологізмів перекладач повинен вміти скористатися різними «видами перекладу».

Натомість, В. Виноградов пропонує виокремлювати такі види фразеологізмів та способи їх перекладу: лексичні, предикативні та компаративні. Лексичні фразеологізми – це фразеологічні словосполучення, які семантично співвідносяться зі словами, понятійно-аналогічні їм. предикативні фразеологізми – зазвичай, закінчені речення, які закріпилися в мові як стійкі формули. Тут мова йде про прислів'я, приказки, примовки, афоризми й інші стійкі судження, у яких відображено трудовий, моральний і життєвий досвід народу, практична філософія і людська мудрість. компаративні фразеологізми. Являють собою фразеологізми, які закріпилися в мові як стійкі порівняння. При перекладі компаративних усталених словосполучень найчастіше застосовують два прийоми: підбирають відповідний фразеологізм; калькують зворот оригіналу.

А. Федоров пропонує три способи, якими можна передавати фразеологічні одиниці іншою мовою:

- 1) точний переклад, що зберігає загальний зміст і характер фразеологізму;
- 2) певні видозміни окремих складників словесної формули, що відображає творчу, а не буквальну передачу змісту;
- 3) використання прислів'їв та приказок, що є в мові перекладу; такий спосіб перекладу передає самобутній і яскравий колорит оригіналу і вимагає від перекладача глибоких знань фразеології рідної мови.

О. Кунін дає таку класифікацію видів перекладу фразеологізмів: фразеологічний еквівалент в перекладі та переклад безеквівалентної фразеології.

Існує ще один вид перекладу фразеологізмів, який у науці називають «обертональним». За Я. Рецкером, це «контекстуальні заміни». «Обертональний» переклад – це свого роду оказіональний еквівалент, який використовують при перекладі фразеологізму лише для певного контексту. Особливість цього перекладу полягає в тому, що в іншому контексті аналогічний переклад може й не бути «обертональним», а повним або частковим.

В. Р. Розумна привертає увагу до комбінованих перетвореннях фразеологічних одиниць Нового Заповіту, адже такі контекстуальні модифікації фразеологізмів, на її думку, не завжди обмежуються лише одним способом. Особливість цього стилістичного прийому полягає в тому, що під час його реалізації може одночасно використовуватися різна кількість простих способів у різноманітних сполученнях і комбінаціях. Це дозволяє творчо використовувати фразеологічні звороти, зацікавлювати реципієнта, створювати асоціативний елемент, за допомогою якого пам'ять читача знаходить потрібну інформацію, пов'язуючи змінний елемент із первинним [Розумна, 2019, с. 187].

Таким чином, новозавітні фразеологізми є невід'ємною складовою мовної картини світу, відображаючи культурну та духовну спадщину, яка об'єднує покоління та нації. Варто зазначити, що існує чимало класифікацій способів і методів перекладу даної категорії фразеологізмів. Їхній правильний переклад потрібен бути не лише точним, але й передавати глибини змісту, закладеного в оригіналі. Складність цього процесу полягає у збереженні символізму, що робить перекладача посередником між культурами та епохами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Будівська Л., Сікорська З. Фразеологізми біблійного походження: короткий словник-довідник. 2007. 172 с.
2. Гаврилова І. Особливості перекладу фразеологізмів та ідіом. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип. 41, том 1, 2021. С. 124-130
URL: https://aphn-journal.in.ua/archive/41_2021/part_1/20.pdf
3. Герасименко О. Ю., Уголькова М. І. Особливості перекладу фразеологізмів та стійких виразів у роботах усного перекладача. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика. Том 33 (72), № 5, Ч. 2 2022. С. 13-18
4. Коваль А. Спочатку було слово: Крилаті вислови біблійного походження в українській мові: словник 2001. 203 с.
5. Колоїз Ж., Бакум З. Слово Благості: словник-довідник фразем біблійного походження. 2002. 91 с.
6. Новікова Т. В. Приклад фразеологізмів крізь призму теоретичних досліджень. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». Випуск 52. 2015. С. 203-207.
URL: <https://eprints.oa.edu.ua/id/eprint/4502/1/71.pdf>
7. Розумна В. Р. Комбіновані перетворення фразеологічних одиниць нового заповіту в мові українських нерелігійних друкованих засобів масової інформації. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2019. Вип. 30. С. 184-190.
URL: http://www.sci-notes.mgu.od.ua/archive/v30/30_2019.pdf#page=184
8. Семенюк, А., Потапенко, Л. Етимологія та переклад українською мовою фразеологізмів на позначення рис людини. *Studia Philologica*. № 20(1). 2023. С. 61–71.
9. Скаб М., Скаб М. Біблійна фразеологія української мови і українські переклади Святого Письма. *Studia Ucrainica Varsoviensia*. 2018. С. 27

Карпець Є., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Підгрушна О., *к.філол н., доц., наукова керівниця*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЖАНРУ ІСТОРИЧНОЇ ДРАМИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛОМОВНИХ СЕРІАЛІВ «БРІДЖЕРТОНІ» ТА «ІСТОРІЯ КОРОЛЕВИ ШАРЛОТТИ»)

Кінопереклад – це один із напрямів аудіовізуального перекладу, який бере до уваги роботу із аудіо-, візуальним та вербальним аспектами. Крім того, І.А. Гаман зазначає: «Кіноперекладачі мають враховувати не лише лексичні й граматичні особливості, але й культурні контексти, історичні посилання і жаргонні вирази, які стосуються оригінальної версії фільму» [1, с. 138]. Серіали «Бріджертони» та «Історія

королеви Шарлотти» вважаються прикладами жанру історичної драми, адже події розгортаються у епоху Регентства в Лондоні, Англія.

У серіалах помітна тенденція на поєднання архаїчних, формальних, поетичних та сучасних розмовних елементів. Лексикон вихідних текстів можна умовно розділити на декілька категорій: титули та звертання; терміни й професії; описова лексика; словосполучення; граматичні конструкції та метафори.

1. Титули та звертання. Серед основних титулів можна виділити: *Duke of Hastings; The Earl of Stafford; the Marquess of Finley; viscount; Baron of Kent*. Українські переклади подають наступні варіанти: *герцог, маркіз, граф, віконт та барон* відповідно. Переклад титулів в основному здійснюється за традицією.

2. Терміни й професії. У серіалах спостерігається велика кількість лексики пов'язаної із тематикою аристократії та балів. Для перекладу застосовується ряд трансформацій: *season* – калькування або ж калькування із додаванням: *сезон* або *шлюбний сезон* (дубляж); *marriage mart* — *шлюбний ринок* (субтитри; калькування); *на виданні* (дубляж; модуляція).

3. Описова лексика. Серіали використовують приклади рідковживаних та архаїчних прикметників. Українські переклади намагаються зберігати стиль оригіналу: *genteel* – *елегантний* (субтитри) та *благородний* (дубляж); *dashing* – *бравий*, яке також не є широкоживаним.

4. Словосполучення. Визначається, що однією із головних характеристик дубляжу є використання природної, розмовної мови, у той час як субтитри наслідують оригінал: *Do not mock me, please* – *Не знущайся хоч ти* (дубляж) та *Не глузуй, будь ласка* (субтитри).

5. Граматичні конструкції. В оригіналі простежується використання формальних чи застарілих конструкцій, але переклад, перш за все, фокусується на нормах мови перекладу, тому не завжди відтворює усе граматично дослівно: *should we all need a little excitement* – *якщо нам раптом забракне азарту* (субтитри; збереження умовного речення) й *на додачу до неабиякого хвилювання* (дубляж).

6. Метафори. Метафори бувають культурно-орієнтовані або пов'язані із використанням сталих виразів мови оригіналу: *Once one finds oneself on the wall, it is difficult to come off it* (алюзія до ідіоми *wallflower*) – *коли підпираєш стіни, їх стає важко покинути* (субтитри), *опинившись біля стіни, важко від неї відірватись* (дубляж) – алюзія на ідіому втрачена, але поняття перекладено та застосовано синхронізацію із тим, що відбувається на екрані.

Висновки. Історичні драми мають певні особливості, як-от вживання архаїчних чи формальних виразів. У перекладах такі специфічні лексичні, граматичні та культурні елементи враховують й застосовують варіацію підходів: модуляцію, калькування, додавання та ін. таким чином забезпечуючи адекватний й легко зрозумілий переклад для цільової аудиторії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гаман І.А., Ч. О. (2023). Кінопереклад як вид аудіовізуального перекладу. *Закарпатські філологічні студії*, 2(28), pp. 137-141. doi:<https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.28.2.25>
2. Netflix. (2020–present). *Bridgerton* [TV series]. Shondaland, CVD Productions, Netflix. Available at: <https://www.netflix.com/ua-en/title/80232398>
3. Netflix. (2020–present). *Queen Charlotte* [TV series]. Shondaland, CVD Productions, Netflix. Available at: <https://www.netflix.com/ua-en/title/81476183>

АНАЛІЗ СЛІВ-СИМВОЛІВ У ПОЕТИЧНИХ ТВОРАХ ЛУЇСА ДЕ ГОНГОРИ ТА МОВНІ ЗАСОБИ ЇХ ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Слова-символи в літературних творах – це засіб вираження глибоких сенсів, ідей та емоцій, які виходять за межі прямого значення слів. Символи - це не просто літературні прийоми, це багатогранні художні засоби, які є мостом між невидимим та видимим, прихованим та явним. Вони ніби «загадка», розгадати яку можна лише за допомогою інтуїції або глибокого занурення у текст.

Слова-символи відіграють визначальну роль у поезії іспанського бароко, зокрема у творчості Луїса де Гонгори, одного з найвидатніших представників напряму культеранізму. Його поетичні твори насичені багатозначними образами, що вимагають глибокого аналізу як для розуміння авторського задуму, так і для адекватного відтворення в іншомовному перекладі.

За словами Дідух Л.І., «Класифікація символів є дуже різноманітною. Часто, символом у творах можуть бути кольори, числа, імена, тварини, персонажі...» [4, с.48]. Окрім цього, виділяють два типи символів: традиційні або універсальні – ті, які є загальновідомими та зрозумілими для суспільства, та індивідуальні – ті, які мають значення лише в контексті конкретного твору чи творчості одного автора.

Актуальність дослідження зумовлена відсутністю достатньої кількості розвідок творчості Луїса де Гонгори, одного з найменш відомих в Україні поетів іспанської літератури XVII століття на відміну від своїх сучасників (Лопе де Вега, Кальдерон де ла Барка, Тірсо де Моліна), твори яких все ж перекладались в Україні. Його творчість у різних аспектах не часто була предметом дослідження українських мовознавців (див.: І.В. Бонацька, В.В. Любецька) і досі лише окремі поезії виходили друком в перекладах Леоніда Первомайського, Михайла Москаленка та Сергія Борщевського. Тому функціонування слів-символів залишалося поза увагою наукових досліджень.

Метою дослідження є аналіз особливостей слів-символів у поетичних творах Луїса де Гонгори та мовних засобів їх відтворення в українському перекладі.

У ході дослідження слова-символи із поетичних творів Луїса де Гонгори були згруповані у традиційні та індивідуальні. Серед традиційних слів-символів, які використовує поет, особливо виразними є ті, що пов'язані з природою: «тіо», «mar», «agua», «sepiente». Вони зберігають загальноприйняті культурні значення, проте у контексті барокової поезії набувають додаткової експресії та семантичної глибини. Водночас автор створює індивідуальні символи, такі як «La Aurora», «la edad Febo», «víola troncada», «el oro», «el plomo», що відображають характерні для його стилю ускладнені метафори та глибокий алегоричний зміст.

Переклад поезії Гонгори українською мовою, зокрема Сергієм Борщевським, демонструє різні підходи до відтворення слів-символів. Застосовуються як еквівалентні відповідники, так і метафоричні трансформації, перифрази та рекатегоризації, що дозволяє передати естетику оригіналу, зберігаючи його стилістичні та смислові особливості.

Таким чином, слова-символи у творах Гонгори є не лише художнім засобом, а й способом концептуалізації світу, характерним для барокової традиції. Їх відтворення в перекладі потребує не лише лінгвістичної точності, а й глибокого розуміння культурного контексту та особливостей барокової поетики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гонгора, Луїс де. Вибрані поезії // Переклад Сергія Борщевського. К.: ДП «ГДП», 2024, 208 с.
2. Гудзенко, Іван. 2020. Феб – давньоримський бог сонця і музики. URL: <https://tureligious.com.ua/feb-davnyormysky-boh-sontsia-i-muzyky/>
3. Макарик, Віталіна. 2024. У пошуках символу року: змії у книжках. URL: <https://slovopravdy.com.ua/zmiyi-u-knyzhkah-u-poshukah-symvolu-roku/>
4. Didukh, Lyubov Ivanivna. Different symbols in Stephen's King's novels: a linguopoetic aspect, с. 48. URL: http://philologyjournal.lviv.ua/archives/6_2019/10.pdf
5. Gigena, Daniel. 2021. Góngora: el mejor poeta en lengua española nació hace 460 años. URL: <https://www.lanacion.com.ar/cultura/gongora-el-mejor-poeta-en-lengua-espanola-nacio-hace-460-anos-nid10072021/>
6. Knapp, Amanda. Aurora, Roman Goddess of Dawn | Mythology, Family & Lovers. URL: <https://study.com/academy/lesson/aurora-roman-goddess-dawn-mythology-powers.html>
7. Lakhadive, Rajkumar M. Symbolism – a key concept in literature. URL: <http://punereseach.com/media/data/issues/5bea3e8b27260.pdf>

Карпцова Ю.Ю., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Робейко В.В., асист., науковий керівник

АВТОМАТИЧНЕ РОЗПІЗНАВАННЯ МОВЦІВ ШЛЯХОМ КЛАСТЕРИЗАЦІЇ

Виявлення мовців шляхом кластеризації – це групування аудіозаписів за належністю голосу одному мовцеві. Цю технологію використовують для ідентифікації осіб під час аналізу телефонних розмов, зустрічей та виступів. Для української мови існує обмаль систем, що можуть виконувати це завдання, тому необхідні додаткові дослідження.

Мета цієї роботи – створити систему, що групує аудіозаписи в кластери за належністю голосу одному мовцеві.

У ході дослідження було визначено поняття ідентифікації особи за голосом [3] та розглянуто принципи роботи моделей автоматичного розпізнавання мовця [1; 2; 3]. Досліджено ранні [4] та сучасні [5] підходи до завдання, які застосовуються для визначення мовців у нерозмічених телефонних записах. Наша система основана на підході, запропонованому в дослідженні Ф. Лама [5].

Розроблена система використовує модель розпізнавання мовця для отримання векторних представлень аудіозаписів, які потім групуються в кластери за подібністю.

Експеримент проведено на наборі даних із записів голосів 50 мовців (по 10 записів для кожного мовця), мова записів – українська, тривалість – близько шести секунд. Частина звукозаписів – це чисте мовлення, інша частина засмічена шумами або музичним фоном.

Аналіз показав, що система демонструвала найкращі результати, коли для отримання представлень використовувалася модель ResNet, а для кластеризації – алгоритм HDBSCAN. Ця комбінація дозволила досягти точності роботи системи 0,989 за метрикою NMI (99% записів голосів були віднесені в правильний кластер, тобто мовець був ідентифікований правильно).

Також планується проведення лінгвістичного аналізу для оцінки неточностей, допущених системою.

Подальші дослідження можуть стосуватися підвищення точності кластеризації та тестування системи на реальних записах, зроблених у більш шумних умовах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Береза А. О. Розробка автоматизованої системи розпізнавання мовця в середовищі Matlab. Вінниця: ВНТУ, 2019. 20 с.

2. Матиченко А.Д., Полякова М.В. Розпізнавання мовця за аудіозаписом з використанням кепстральних коефіцієнтів та згорткової нейронної мережі. Одеса: НУОП, 2023. 1 с.
3. Comparison of Modern Deep Learning Models for Speaker Verification / Vitalii Brydinskyi et al. Lviv: Lviv Polytechnic National University, 2024. 12 с.
4. Ghaemmaghami H., Dean D., Sridharan S., van Leeuwen D. A study of speaker clustering for speaker attribution in large telephone conversation datasets. Journal «Computer Speech & Language». Sheffield: The University of Sheffield, 2016. с. 23-45.
5. Towards Unsupervised Speaker Diarization System for Multilingual Telephone Calls Using Pre-trained Whisper Model and Mixture of Sparse Autoencoders / Phat Lam et al. Vietnam: Ho Chi Minh University of Technology, 2024. 14 с.

Касіч А.Я., студ., КТІПФМ КІІ ім. Ігоря Сікорського

Цимбал І.В., к.психол.н., науковий керівник

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАНЦУЗЬКОГО АРГО (НА МАТЕРІАЛІ СУЧАСНИХ ПІСЕНЬ)

Мова – це не лише спосіб комунікації, а й інструмент для самовираження. Французьке арго – це явище сучасної мовної культури, оскільки його використання у пісенних текстах відображає певні соціальні та культурні процеси, а також трансформації. Аналіз лексико-семантичних особливостей арго в піснях дозволяє краще зрозуміти його роль у сучасній французькій мові. Ми можемо простежити етапи розвитку та використання арго у текстах пісень таких виконавців, як SCH, Niska, La Fève.

Дослідження використання арготизмів, а саме у французьких піснях є відносно новим явищем у лінгвістиці. Арготизми часто несуть культурний код певної соціальної групи, дозволяючи більш точно передавати емоційний стан, ставлення до реальності та групову ідентичність носіїв мови [1]. Також, за допомогою арго певні соціальні групи кодують свої думки, емоції.

Метою дослідження є визначення лексико-семантичних особливостей французького арго на основі аналізу текстів сучасних пісень. Для досягнення цієї мети необхідно дослідити поняття арго у лінгвістиці та його історичний розвиток, визначити функції арго та його роль у сучасному суспільстві, виявити його лексико-семантичні особливості у пісенних текстах, а також проаналізувати частотність та способи творення арготизмів.

Провівши дослідження арготизмів за матеріалами сучасних французьких пісень, результати дослідження показали, що арго відіграє головну роль у сучасній молодіжній культурі та є засобом вираження соціальної ідентичності в реп піснях. Найпоширенішими способами його творення є верланізація [4, 17]. Наприклад, серед арготизмів, утворених методом верланізації, у сучасних піснях часто зустрічаються "jour-bon" (доброго дня) від "bonjour", "me-j't'ai" (я тебе кохаю) від "je t'aime", "gent-ar" (гроші) від "l'argent" [3].

Скорочення також є поширеним способом творення арготизмів: "stup'" (наркотики) від "stupéfiants", "teille" (пляшка алкоголю) від "bouteille", "paro" (параноїк) від "paranoïaque".

Запозичення з інших мов збагатили французьке арго: з англійської – "Le look" (зовнішній вигляд), "thug" (вуличний злочинець), з арабської – "kiffer" (насолоджуватися, любити), "bled" (рідне місто або село), з іспанської – "trabajo" (робота), з африканських мов – "go" (дівчина).

Також, у текстах сучасних французьких пісень часто зустрічається кримінальне та фінансове арго, також слова, які пов'язані зі зброєю, наркотиками, емоціями та

соціальними ролями. Наприклад, для позначення грошей використовуються "moula" (запозичене з арабської), "dineres" (від іспанського "dinero"). У контексті кримінального середовища зустрічаються вирази "manger du ferme" (сісти у в'язницю), а також "Brink's" (пограбування банку, від назви американської компанії з перевезення грошей).

Реп-культура швидко поширює аргосеред молодого покоління, використовуючи його для створення автентичного стилю та словесної гри [2, 282-283]. Вживання експресивних арготизмів, таких як "charognard" (хижак, безжальний), "puto" (покидьок, з іспанської мови), "baveux" (адвокат, буквально "той, хто багато говорить"), ці вирази надають пісні асоціального емоційного забарвлення.

Активне використання аргосеред сучасних французьких піснях демонструє складні процеси мовних змін, що відбуваються у межах популярної культури. Арготизми, є та будуть засобом групової ідентифікації, які допомагають виконавцям створити особливу атмосферу у своїх піснях та налагодити зв'язок зі слухачем, для якого цей мовний стиль є близьким і зрозумілим.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кобринець О. С. L'argot des jeunes dans la langue française. Харківський національний економічний університет. Харків. URL: <https://naub.oa.edu.ua/largot-des-jeunes-dans-la-langue-francaise/> (дата звернення: 26.03.2025).
2. Кравченко М.С., Космацька Н.В. Відтворення французького пісенного тексту українською мовою (на прикладі пісень у стилі поп-реп). Нова філологія №80. 2020. С. 279-283.
3. Dewitte, Manon. "Le verlan." French Coffee Break. 2023. URL: <https://www.frenchcoffeebreak.com/post/le-verlan> (дата звернення: 26.03.2025).
4. Goudailler J.-P. De l'argot traditionnel au français contemporain des cités. Université René-Descartes. Paris 5. 2017. P. 5-26.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ

1. Виконавець SCH, URL: <https://genius.com/artists/Sch> (дата звернення: 26.03.2025).
2. Виконавець Niska, URL: <https://genius.com/artists/La-feve> (дата звернення: 26.03.2025).
3. Виконавець La Fève, URL: <https://genius.com/artists/La-feve> (дата звернення: 26.03.2025).

Квачук М., магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Попова Н.М., д.філол.н., проф., науковий керівник

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КЛІКБЕЙТУ В ЗАГОЛОВКАХ ІСПАНСЬКИХ МЕДІА

Цікавість завжди була двигуном пізнання світу. У сучасному інформаційному просторі медіа, спираючись на цю природну схильність, вдаються до різноманітних стратегій і тактик, аби заволодіти увагою читача. Одним з найпоширеніших способів серед них, в тому числі у іспаномовному медіапросторі, є клікбейт. Термін походить від англійських слів *click* (клацання) і *bait* (наживка), що буквально означає «приманка для кліків». Цей прийом широко застосовується в цифрових медіа, оскільки підвищує кількість переглядів і взаємодій, що є ключовим фактором для монетизації контенту, що на думку Моліньє і Коддінгтона сприяє розмиванню меж між традиційною журналістикою та цифровими платформами, що борються за кількість переглядів, а не якість матеріалу[1, 432].

Метою дослідження є проаналізувати феномен клікбейту з лінгвістичної точки зору, досліджуючи, які мовні засоби найчастіше використовуються та для чого. До клікбейтів сьогодні вдаються не лише жовта преса чи творці розважального контенту, все частіше вони з'являються у так званих *hard news*, тобто новинах, які стосуються важливих та актуальних подій у суспільстві, на кшталт політики, економіки, воєн. Такий інтенсивний інформаційний потік зумовлює **актуальність** теми.

Основна характеристика клікбейту – використання емоційно забарвлених, провокаційних або інтригуючих формулювань, які не завжди відповідають реальному змісту матеріалу. Ефективним є використання гіперонімів, які з одного боку є універсальними одиницями й згладжують різницю очікування й реальності оскільки з самого початку не означають нічого конкретного, а з іншого боку підсилюють інтригу. Найчастіше зустрічаємо слова *cosa, algo, hecho, evento, elemento*, як у наступному заголовку: “*Cinco elementos que debes sacar de tu cocina cuanto antes*” (Huffpost, 28.02.2024). У даному прикладі можемо виділити також використання числівників, тобто подання інформації у вигляді списку з цифрами у заголовку. Таке перелічення дає відчуття достовірності і водночас спонукає прогортати сторінку до кінця (“*14 Cosas desgarradoras que famosos han revelado en sus autobiografías*” (Buzzfeed, 23.06.2023), “*9 Cosas cuestionables que famosos le hicieron a otros famosos que no estuvieron nada bien*” (Buzzfeed, 05.06.2023). Сара Роблес також відзначає, що такий прийом дає читачеві змогу швидче перейти до пункту, що його цікавить, контролюючи ритм перегляду [2, 113]. Ще однією характерною ознакою є створення відчуття негайності, що реалізується за допомогою прислівників часу (*cuanto antes, ahora*), модальних дієслів (*debes sacar, tienes que hacer*) чи наказового способу (“*Responde estas preguntas y gana boletos para asistir a Bahidora 2024*” Buzzfeed, 17.01.2024). Автори звертаються до читачів на “ти”, щоб персоналізувати інформацію. Для умовної солідарності вживають також першу особу множини. (*¿Los ricos realmente se divierten más que el resto de nosotros?*” VICE, 08.12.2021).

Отже, клікбейт є невід’ємною частиною сучасного цифрового медіапростору, що активно використовується для привернення уваги аудиторії. Попередні результати показують, що для досягнення бажаного ефекту використовують різні лінгвістичні засоби, подальше вивчення яких буде корисним для визначення маніпулятивних технік та зростання медіаграмотності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Molyneux, L., & Coddington, M. (2020). Aggregation, clickbait and their effect on perceptions of journalistic credibility and quality. *Journalism Practice*, 14(4), 429-446.
2. Robles Ávila, Sara. "El clickbait: clases de palabras para la construcción de un titular engañoso." *Cuadernos AISPI* 16.2 (2020): 107-124.

Киречук В.В., асист., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

ЕВФЕМІСТИЧНИЙ ХАРАКТЕР ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ В ТВОРЧОСТІ ІСАБЕЛЬ АЛЬЕНДЕ

В сучасному художньому дискурсі все більшої популярності набуває тенденція висвітлювати актуальні проблеми людства, серед яких: пандемія, міграція, воєнні конфлікти, внаслідок чого з’являється потреба у приховуванні істинного змісту висловлювань, що здатні здійснити негативний перлокутивний ефект на цільову аудиторію.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, присвячені вивченню природи фразеологізмів, особливостей їхнього функціонування на матеріалах сучасних художніх творів висвітлені в творчому доробку дослідників, серед яких Гнатюк І.С., Стефанішин Ю.М., Manuel Vicente Martí Sánchez та інші. Проте функціонування фразеологічних одиниць, що ототожнюються з семантикою евфемізмів, залишається поза увагою науковців, що й зумовлює **актуальність дослідження.**

Мета дослідження передбачає виділити спільні та відмінні риси у природі евфемізмів та фразеологізмів, визначити функціональний потенціал фразеологізмів у контексті художнього твору.

Виклад основного матеріалу. Серед ознак, що є спільними для фразеологізмів та евфемізмів, виділяють: *семантичну невизначеність*, яка полягає в багатозначності понять; *експресивність*, що передбачає вираження ставлення до явищ навколишнього світу, підсилення емотивності та виразності висловлювань; *переносне значення*. До відмінностей між евфемізмом та фразеологізмом слід віднести структурні особливості: фразеологізм володіє структурою повного чи неповного словосполучення, в той час як евфемізм може бути виражений єдиною лексемою. Водночас, фразеологізм здатен володіти негативною семантикою, що позбавляє його евфемістичного характеру [1, с. 250-252]. В межах тексту художнього твору Ісабель Альєнде 'Violeta' знаходимо фразеологізми з соматичним компонентом: *con orejas gachas* – як у воду опущений; *estar en los huesos* – худий як тріска; пов'язані зі стихією: *escupir uno al cielo* – писати вилами по воді; *mover cielo y tierra* – лізти із шкіри; з анімалістичним компонентом: *progresar a paso de tortuga* – як черепаха; *ser pobres como ratones* – бідні як церковна миша [2].

Висновки. Таким чином, у ролі евфемізмів вживається незначна кількість фразеологізмів, що володіють евфемістичним спрямуванням. Дослідження засвідчує, що функціональний потенціал фразеологізмів у художньому дискурсі полягає у вуалюванні подій та явищ, які вплітаються в повсякденне життя, впливаючи на образність, ментальність та долю головних героїв. Завдяки поширенню фразеологізмів підсилюється рівень експресивності висловлювань, підкреслюється ідіолект письменників та національний колорит країни, що слугує фоном для розвитку подій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Похилук О. М. Фразеологізми та евфемізми: спільне та відмінне / О.М. Похилук // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Філологічна. – 2012. – Вип. 24. – С.250-252.
2. Allende I. Violeta / Isabel Allende. – Colombia: Plaza & janes Editorial, 2022. 400 p.

Кириченко Є.М., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Моренець І.М., к.філол.н., асист., науковий керівник

ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ТА СТАВЛЕННЯ ДО АНГЛІЦИЗМІВ В ІСПАНОМОВНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Уявіть собі ситуацію: ви переглядаєте новини, гортаєте соцмережі чи слухаєте радіо, і раптом помічаєте, що іспанська мова все більше заповнюється словами на кшталт *streaming, marketing, influencer, email*. [1] Деякі з них здаються звичними, а інші викликають питання: чому ми їх використовуємо, якщо маємо власні відповідники? Чи це загроза мові, чи її природна еволюція?

Лінгвісти та мовознавці розходяться в думках щодо доцільності масового використання запозичень [3]. Існує дві основні позиції:

- **Пуристи** виступають за збереження чистоти мови, наголошуючи на необхідності створення іспаномовних аналогів. Наприклад, замість *influencer* пропонується *influenciador*, а замість *feedback* – *retroalimentación*.
- **Прихильники мовної еволюції** вважають, що запозичення збагачують іспанську мову, сприяючи її адаптації до глобалізованого світу. Вони вказують, що багато англіцизмів полегшують комунікацію і вже стали невід'ємною частиною мовного ландшафту.

Філологи наголошують, що проблема полягає не лише у запозиченні слів, а й у зміні мовної поведінки. Часто англіцизми використовуються не через потребу, а через бажання виглядати сучасно або професійно. Це явище особливо помітне в бізнес-середовищі, маркетингу та соціальних мережах. [4]

В Іспанії спостерігається активне використання англіцизмів у бізнесі, медіа та молодіжному сленгу. Однак Королівська академія іспанської мови (RAE) намагається контролювати цей процес, пропонуючи іспанські альтернативи. Наприклад, замість *chat* рекомендується *charla*, а *selfie* замінюється на *autofoto*. RAE навіть створила рекламний ролик, у якому висміювала надмірне використання англіцизмів у повсякденному житті. У ролику іспанська мова звучала настільки насиченою англійськими словами, що ставала майже незрозумілою. Таким чином, RAE хотіла привернути увагу до проблеми засмічення мови непотрібними запозиченнями. [6]

Англіцизми залишаються невід'ємною частиною сучасного іспаномовного суспільства. Попри зусилля мовознавців контролювати їхнє використання, вони продовжують проникати в різні сфери життя. [5] Основне питання полягає не в тому, чи потрібно їх уникати, а в тому, як зберегти баланс між збагаченням мови та захистом її ідентичності. У майбутньому розвиток іспанської мови, ймовірно, піде шляхом інтеграції найуживаніших англіцизмів при збереженні власних мовних норм та традицій. [2]

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондаренко К. Лексико-семантичні особливості запозичень з англійської мови в українському та іспанському сленгу. НАУКОВІ ЗАПИСКИ. Серія: Філологічні науки. 2009.
2. Гарбера С. Г. Прагматично-функційні аспекти іспанського молодіжного сленгу. Folium № 1 (2023).
3. Стишов О. А. Лексичні й стилістичні неологізми в ЗМІ з погляду мовної культури. Культура слова.
4. Ткаченко Л., Лебедева Н. Спангліш як мовне явище зміни коду. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика»: Збірник наукових праць. Випуск 27. – Херсон: ХДУ, 2017. – С. 78-82.
5. Betancourt, H., & Lopez, S.R. (1993). The study of culture, ethnicity, and race in American psychology. American Psychologist.
6. iMorillas. Campaña RAE Anglicismos. Campaña de la Real Academia Española contra los Anglicismos, 2017. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jEhNCVnBioQ> (date of access: 02.04.2025).

Кириченко С.С., *магістрант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Білик Н.Д., *к.філол.н., доц., науковий керівник*

«ФАНТАСТИЧНЕ» В ОПОВІДАННІ РОБЕРТА ШЕКЛІ «ЗАПАХ ДУМКИ»: СТРУКТУРА ІНТЕГРОВАНОГО УРОКУ ДЛЯ 6 КЛАСУ

Актуальність теми полягає у спробі аналізу оповідання Р. Шеклі «Запах думки» відповідно до сучасних наукових підходів. Антропологічний аспект дослідження «фантастичного» знаходиться у полі зору теорії міжкультурної комунікації та Cultural Studies. Отримані результати аналізу репрезентовані у вигляді інтегрованого уроку – нестандартного виду уроку, запровадженого в межах концепції НУШ.

Мета нашого дослідження – представити основні етапи й авторську систему вправ до уроку з вивчення зазначеного художнього тексту в 6 класі. Важливо, що у плані-конспекті зроблено акцент на формуванні у школярів цифрової грамотності. **Новизна методичної розробки** полягає у тому, що досі не було розроблено плану-конспекту саме інтегрованого уроку на прикладі творчості Р. Шеклі. Однак

«фантастичне» в літературі досліджували О. Єгорова, Н. Яремака, Д. Айдадич, Г. Баран, Т. Бовсунівська та ін. Плани-конспекти уроків, що містять аналіз оповідання, розробляли українські вчителі зарубіжної літератури: О. Дем'яненко, О. Борківська, М. Юрчишина та ін. Іронічне і принципи творення фантастичного зацікавили і співвітчизників автора, американських дослідників Дж. Джонаса, В. Нельсон і Д. Норвіча.

Методика вивчення літератури – це активний пошук ефективних форм і способів, які покликані зацікавити юних читачів проблемами, прихованими у літературному тексті. Відомо, що «інтегрований урок – це урок, який проводиться з метою розкриття загальних закономірностей, законів, ідей, теорій, відображених у різних науках і відповідних їм навчальних предметах [1]. Відтак у розробленому нами план-конспекті інтегрованого уроку передбачена взаємодія двох вчителів – зарубіжної літератури й англійської мови. Методична розробка містить всі основні елементи сучасного уроку відповідно до концепції НУШ з використанням ІІІ, зокрема зазначаються:

- тема, тип, вид, обладнання, мета уроку, ключові й предметні компетентності, які учні опановують під час ходу уроку;
- розлога авторська система вправ для вчителя зарубіжної літератури й англійської мови (акцент на роботі з мовою оригіналу художнього тексту);
- етапи організаційно-емоційного налаштування, рефлексії, формувального оцінювання та домашнє завдання.

Шестикласникам під час вивчення оповідання «Запах думки» Р. Шеклі пропонується поміркувати над проблемами сучасного світу, коли вони характеризують футурологічні образи. Проблемне питання (метод case study), із яким мають розібратися підлітки, полягає у духовному і фізичному випробуванні головного персонажа Кліві. Фантастичний світ, де можливе пересування на зорельотах, спілкування через телепатію – це, власне, натяк на професії майбутнього. Тому на занятті учні можуть уявити себе в екстремальних ситуаціях і вигадати план порятунку англійською. Інтегровані уроки часто пов'язані з умінням обробки інформації (текстова у візуальну чи навпаки завдяки ІІІ), розвитком критичного й креативного мислення, роботою у групах.

Отже, нові форми і методи є необхідними для провадження ефективної освітньо-педагогічної діяльності відповідно до викликів гуманітаристики у ХХІ столітті.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інтегровані уроки як одна з нетрадиційних форм організації навчання молодших школярів// URL: <https://vseosvita.ua/library/embed/01005rdu-2c7c.docx.html> (Дата звернення: 27.03.2025)

Кирша О.А., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Мартинів О.М., к.філол.н., науковий керівник

МОВНА ГРА В КОМУНІКАТИВНОМУ ПРОСТОРІ СУЧАСНИХ НІМЕЦЬКИХ ЗМІ

У сучасному німецькомовному медійному просторі мовна гра є одним із найяскравіших мовних явищ, що привертає значну наукову увагу та охоплює широкий спектр лінгвістичних прийомів, які виходять за межі традиційних мовних норм і стандартів, створюючи інноваційні форми комунікації. Незважаючи на значний інтерес до цього феномена, його лінгвістичні та комунікативні особливості досі залишаються недостатньо вивченими, що робить тему дослідження надзвичайно актуальною.

Поняття “мовна гра” є складним і багатогранним, що не дає можливості витлумачити його однозначно. Цей термін у широкому розумінні вперше був

визначений австрійським ученим Людвігом Вітгенштейном як особливий спосіб маніпуляції мовою, що складається з мови та тих видів діяльності, з якими вона переплітається. Він вважав, що вся вербальна діяльність людини є сукупністю мовних ігор [2].

Поряд із поняттям «мовна гра» (Sprachspiel) у лінгвістичній літературі зустрічається низка термінів, що позначають ігрові експерименти: «гра слів» (Wortspiel), «мовний (мовленнєвий) жарт» (Sprachwitz), «мовний гумор» (Sprachhumor), каламбур (Kalauer) [3].

Загалом, розглянувши праці дослідників та проаналізувавши різні підходи вивчення мовної гри, можна зазначити такі її риси як, парадоксальність, креативність, неконвенційність, інтенційність, підпорядкування власним правилам гри, зрозумілість. Таким чином для цього дослідження доцільним буде таке визначення мовної гри – це цілеспрямований і свідомий процес лінгвокреативної діяльності, який передбачає нестандартне варіювання одиниць мови через навмисне порушення загальноприйнятих норм.

Насамперед окремі елементи мовної гри можна побачити на лексичному рівні, зокрема у вигляді каламбурів, які базуються на поєднанні слів, що ґрунтуються на формальних чи семантичних ознаках (“Der Präsident hat keine Eier”[4]). Мовні ігри реалізуються також на вищих рівнях мовної системи, наприклад на рівні синтаксису (“Finnlands Nahtod-Erfahrung, Finnlands Nato-Hoffnung”[7]). Мовні ігри спрямовані на збагачення, розширення і створення нових семантичних значень [1].

Найпоширенішим способом реалізації словотвірного потенціалу мовних ігор у німецьких ЗМІ є комбінації слів. Найчастіше їх можна зустріти в новинах про культуру та природу. Слід зауважити, що часто в таких новоутворених комбінаціях присутній вплив англійської мови. Так наприклад на новинному сайті *Heise Online* використано сполучення “Lock-in”, яке характеризує залежність лікарень від програмного забезпечення після локдауну [5]. На сайті *Süddeutsche Zeitung* у новині про відродження виду зебр майже без смуг – квагів, бачимо таку комбінацію “Quamback”, яка утворена від поєднання слів “Quagga” та “comeback” [8].

Мовна гра у ЗМІ спостерігається також і на графічному рівні, наприклад відділенням складів графічними знаками. На сайті *Artspring Berlin* у повідомленні новин за допомогою цього прийому відбувається гра з подвійним прочитанням слова “Wunde_1”, що надає йому більшого прагматичного ефекту [3]. На порталі *Niedersachsen* у повідомленні про поради під час вибору та приготуванню яєць, бачимо обігрування слова “Ei” двічі у словах “Ei”nkauf” та “Zuber “ei”tung” [6].

Отже, мовна гра реалізується на різних рівнях мови: лексичному, синтаксичному, семантичному, графічному. Найчастіше її словотвірний потенціал у текстах ЗМІ спостерігається у вигляді комбінацій та новоутворень слів. Загалом дослідження феномену мовних ігор є перспективним, адже це явище багатогранне та недостатньо досліджене.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кондратенко Н.В. Внутрішнє мовлення у постмодерністському тексті. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 8*, Київ, 2009. с.160
2. Сніховська І.Е. Гра як феномен мовної картини світу Homo Loquens. *Житомирський державний університет імені Івана Франка*, Житомир, 2018. с. 2
3. Detering K. Zur linguistischen Typologie des Sprachspiels. *Sprache, Diskurs und Text*. Tübingen, Max Niemeyer Verlag, 1983. – 228 S.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРОВАНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Artspring Berlin URL: https://www.artspring.berlin/veranstaltung/zeig-mir-deine-wunde_r/ (дата звернення: 28.03.2025).

2. Das Parlament URL: [der-praesident-hat-keine-eier](https://www.dasparlament.ch/de/der-praesident-hat-keine-eier) (дата звернення: 30.03.2025).
3. Heise Online URL: <https://www.heise.de/news/Vom-Lockdown-zum-Lock-in-Warnung-vor-Software-Abhaengigkeit-im-Gesundheitswesen-9822830.html> (дата звернення: 28.03.2025).
4. Niedersachsen URL: [tipps-rund-um-das-ei-vom-einkauf-bis-zur-zubereitung-73954.html](https://www.niedersachsen.de/tipps-rund-um-das-ei-vom-einkauf-bis-zur-zubereitung-73954.html) (дата звернення: 28.03.2025).
5. Spiegel URL: [news-finnland-will-in-die-nato-erweiterung-uwe-tellkamp-scheitert-am-turmfortsatz-a-28820dfb-de3c-4b66-9ce2-c486de02371c](https://www.spiegel.de/news/finnland-will-in-die-nato-erweiterung-uwe-tellkamp-scheitert-am-turmfortsatz-a-28820dfb-de3c-4b66-9ce2-c486de02371c) (дата звернення: 30.03.2025).
6. Süddeutsche Zeitung URL: <https://www.sueddeutsche.de/panorama/quaggas-zebra-ohne-streifen-rueckzuechtung-1.5535077> (дата звернення: 28.03.2025).

Кича А.В., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Лепетюк І.Г., к.філол.н., доц., науковий керівник

ХАРАКТЕРИСТИКА МОВЛЕННЄВИХ ЖАНРІВ У СУЧАСНИХ АНІМАЦІЙНИХ ФІЛЬМАХ

Анімація з кожним роком розвивається все більше, вона постійно зазнає змін, як на технологічному рівні так і на лінгвістичному. Тому **актуальність** даного дослідження полягає в потребі аналізувати мовленнєві жанри, що присутні в сучасних анімаційних фільмах, їх особливості, зміни у стилістичних та жанрових формах. Також, варто зазначити, що анімація є вагомим складовим сучасного медіа простору та культурних реалій. **Метою** дослідження є визначення специфіки мовленнєвих жанрів, аналіз та їх функції у анімаційних фільмах. **Предметом** дослідження є мовленнєві жанри, **матеріалом** – анімаційний серіал та повнометражні фільми «*Miraculouos: Les aventures de Ladybug et de Chat Noir*».

Під час дослідження було визначено, що мовленнєвий жанр (*від фр. genre – рід, вид*) – це усталений тип повідомлення, який характеризується певною тематикою, композицією та стилістикою. Він є носієм мовленнєвих актів, об'єднаних спільною метою комунікації, наміром мовця та врахуванням особистості адресата, контексту й ситуації спілкування. Мовленнєвий жанр – це мовно-композиційна структура, що відображає типові ситуації соціальної взаємодії між людьми.

Король С. І. у своїй праці розповідає про поділ на первинні та вторинні мовленнєві жанри. Первинні жанри пов'язані з повсякденним спілкуванням, тоді як вторинні наближені до літературних жанрів і переважно стосуються писемної комунікації, переробляючи первинні жанри [1]. Також, за Селівановою О. О., їх поділяють на елементарні та комплексні. Елементарні жанри включають повідомлення, привітання, похвалу тощо, що відповідають мовленнєвим актам, а комплексні — це певні типи текстів, такі як монологічні та діалогічні [2]. За класифікацією Тетяни Шмельової, існують одноактні та багатоактні мовленнєві жанри. Вони можуть бути усними або писемними, фатичними чи інформативними, а також включати жанроїди (гібридні жанри). Крім того, існує поділ на жанри за функціональними сферами, такими як педагогічні, наукові, політичні, медичні тощо [3]. У випадку з анімацією це культурна або розважальна сфера.

Аналіз теоретичних аспектів мовленнєвих жанрів дозволяє краще зрозуміти їх структуру. Це знання стане основою для подальшого дослідження мовленнєвих жанрів у мультфільмах, що допоможе вдосконалити створення анімаційних фільмів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Король С. І. Новітні підходи до визначення мовленнєвих жанрів. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*. 2023. № 43. С. 35–47.
2. Селіванова, О. О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2011. 844 с.

3. Скрипник Н., Когутюк О., Турлюк С. Мовленнєвий жанр як особлива складова комунікативної компетенції. *Молодий вчений*. 2024. Вип. 1.1 [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6091>

Кілик А.В., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Суховій О.О., к.філол.н., доц., наукова керівниця

МІКРОТОПОНІМІЯ с. ДОБРІВЛЯНИ ЧОРТКІВСЬКОГО РАЙОНУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сьогодні зростає інтерес до вивчення діалектів, які є носіями традиційної матеріальної та духовної культури нашого народу. Важливо фіксувати та аналізувати різні лексичні групи, особливо ті, що характерні для конкретних населених пунктів.

Тож ми вважаємо за потрібне комплексно дослідити склад та семантичну структуру мікротопонімів села Добрівляни Чортківського району Тернопільської області, говірка якого належить до наддністрянського говору.

Актуальність праці полягає в тому, що немає комплексних наукових досліджень, присвячених топонімії Чортківського району. Відомо лише, що в основу номінації покладено частину говіркового матеріалу села, який було використано під час укладання “Наддністрянського регіонального словника” Г. Шила [1] та Атласу української мови, том 2 [2].

Мета роботи – на матеріалі мовлення жителів села Добрівляни зафіксувати, систематизувати, описати лексичний матеріал, зрозуміти проблеми мікротопонімної номінації та спроектувати ці назви топографічно.

Тема мікротопонімії привертає увагу багатьох науковців, назвемо частину таких досліджень за регіонами: Чернігівщина – А. С. Зеленько, Рівненщина – Я. О. Пура, Одещина – В. В. Чумак, Буковина – В. Я. Великая та В. М. Косташ, Київщина – О. Л. Смаль, Луганщина – В. О. Шевцова, Підгір’я – О. І. Михальчук, Лемківщина – М. Дуйчак, Тернопільщина – Н. І. Лісняк, Дніпропетровщина – Н. П. Нікуліна та інші.

МІКРОТОПОНІМИ – назви об’єктів локального значення, а саме: дрібних вод, ручаїв, джерел, окремих частин поселень, кутків, присілків, балок тощо, головними ознаками яких є функціонування серед територіально обмеженого кола людей і аспект маловідомості та нестійкості, оскільки вони офіційно не закріплені й можуть змінюватися іншими назвами протягом певного часу [3].

З метою якомога повної фіксації лексем цієї тематичної групи було проведено опитування, яке допомагало респондентам поділитися історією виникнення назви того чи іншого мікротопоніма.

Завдяки записам діалектного мовлення 8 жителів населеного пункту віком від 44 до 80 років, здійсненим протягом січня-квітня 2025 року, ми зафіксували 25 мікротопонімів та визначили їхнє походження, наприклад:

Гасівка – саме на цьому куті села (кут – окрема частина поселення) перші поселенці гасили вапно, назва настільки давня, що сьогодні від довгожителів можна почути – “Так мама називала, та й я так кажу”.

Садища – частина села отримала свою назву від географічного розміщення, адже раніше та цьому місці були великі сади, які розкинулись на пагорбі між двома ярами.

Вільгова – частина дороги на схилі гори, або ж і сама гора. Перша історія походження від рослинності, яка була поширена, у цього випадку вільхи. А також побутує думка, що дорога будувалась за гроші цісаря Вільгельма, тому отримала таку назву.

Гукало – частина села, яка є найвіддаленішою, і отримала свою назву, тому що колись люди виходили на пагорби і перегукувались з мешканцями села.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шило Г. Ф. Наддністрянський регіональний словник / Г. Ф. Шило. – Львів: Ін-т українознавства НАНУ, 2008. – 288 с.
2. [Атлас української мови : Free Download, Borrow, and Streaming : Internet Archive](#)
3. Українська ономастика: антропоніміка : навч. посіб. /Л.О. Кравченко. — К. : Знання, 2014. — 239 с.

Кір'якова Д.Д., аспірантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

МУЛЬТИМОДАЛЬНИЙ ЦИФРОВИЙ СТОРІТЕЛІНГ І ЙОГО РОЛЬ В БІЗНЕС СФЕРІ (НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ)

З розвитком цифрових технологій, сьогодні нарративи виходять поза звичні рамки і поєднують у собі текст, візуальні ефекти, звук та інтерактивність. Це дослідження має на меті проаналізувати поєднання цих елементів формує впливові історії, даючи короткий огляд маркетингових досліджень та психологічних ефектів мультимодального сторітелінгу. Актуальність дослідження полягає в потребі комплексного вивчення нових каналів міжкультурної англomовної бізнес-комунікації, спираючись на останні дослідження в галузі та актуальні кейси.

Хоча термін з'явився ще у 80-х роках минулого століття [2], у ХХІ столітті, завдяки Деніелу Медоузу термін *digital storytelling* набув свого визначення як особлива форма оповіді, яка має особистісний характер і призначена для публікації в мережі Інтернет [3]. Б. Робін зазначає, що, незважаючи на різноманітність існуючих термінів, суть цього явища загалом полягає в поєднанні мистецтва оповіді з можливостями сучасних мультимедійних технологій, таких як графічні зображення, аудіо, відео та веб-дизайн [5].

В «Опитуванні про вподобання щодо контенту 2023», проведеному компанією *Demand Gen Report* на запит *Facebook*, більшість респондентів (54%) зазначили, що вони приголомшені кількістю доступного контенту. Таким чином, короткоформатний контент стає ідеальним рішенням для споживачів, саме йому віддають перевагу 65% респондентів. Інтерактивний мультимедійний контент, в свою чергу, обирають 42% опитуваних [1].

Отже, як ми можемо спостерігати, що успішні нарративи зазвичай передаються за допомогою мультимодальних засобів, таких як текст (забезпечує структуру і смисл), візуальні матеріали (створюють емоційну глибину і посилюють розуміння), звукові ефекти (викликають емоційну реакцію). Інтерактивні елементи залучають користувачів безпосередньо, даючи їм можливість контролювати свій нарративний досвід. Згідно теорії подвійного кодування Певіо [4], інформація краще запам'ятовується, коли вона кодується як візуально, так і вербально. Мультимодальний сторітелінг органічно сприяє цьому подвійному кодуванню, що призводить до кращого запам'ятовування змісту нарративу.

Мультимодальний підхід широко використовується такими популярними брендами як *Nike, Apple, Coca-Cola, Starbucks* тощо, у маркетингових кампаніях, створенні впізнаваного образу та голосу бренду. Наприклад, кампанія *Apple* «Знято на iPhone» демонструє фото- та відео-можливості своїх пристроїв за допомогою візуальних матеріалів, створених користувачами з усього світу, які часто супроводжуються їхніми особистими історіями (в усній (озвучка відеоряду) та письмовій (дописи в соціальних

мережах), і поширюються за допомогою хештегів, послугуючись англійською мовою. Результатом стало 24% зростання продажів iPhone, понад 15 мільйонів постів у соціальних мережах, підвищення лояльності та залученості до бренду [6].

Серед інших позитивних впливів мультимодального сторітелінгу можемо спостерігати підвищення емоційного резонансу, доступності та інклюзивності тощо. Таким чином, можемо наголосити, що використовуючи мультимодальний підхід, бренди створюють не просто рекламні історії, а захопливі, незабутні враження, які допомагають їм виділитися з постійного потоку контенту.

ЛІТЕРАТУРА

1. 2023 Content Preferences Survey Report: Personalized, Data-Backed Content Enables B2B Teams To Fast Track Buyer Enablement, Speed Up Path To Purchase. URL: <https://www.demandgenreport.com/resources/2023-content-preferences-survey-report-personalized-data-backed-content-enables-b2b-teams-to-fast-track-buyer-enablement-speed-up-path-to-purchase/7815/> Accessed: 25 Mar. 2024
2. McLellan, Hilary. "Digital Storytelling: Bridging Old and New." Educational Technology, vol. 46, no. 5, 2006, pp. 26–31. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/44429328>. Accessed: 24 Mar. 2024.
3. Meadows, D. (2003). Digital Storytelling: Research-Based Practice in New Media. Visual Communication, 2(2), 189-193. <https://doi.org/10.1177/1470357203002002004>
4. Paivio, Allan, Mental Representations: A dual coding approach, Oxford Psychology Series (New York, 1990; online edn, Oxford Academic, 1 Sept. 2008), <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195066661.001.0001> , accessed 28 Mar. 2025.
5. Robin, B. R. (2006). The Educational Uses of Digital Storytelling. In C. Crawford, R. Carlsen, K. McFerrin, J. Price, R. Weber, & D. Willis (Eds.), Proceedings of Society for Information Technology and Teacher Education International Conference 2006 (pp. 709-716). Chesapeake, VA: AACE. URL: <http://faculty.coe.uh.edu/brobin/homepage/Educational-Uses-DS.pdf> <http://www.jstor.org/stable/44429328>. Accessed: 25 Mar. 2024
6. Shayaik Hassan. Apple's "Shot on iPhone" Campaign: User-Generated Content Done Right URL: https://www.linkedin.com/pulse/apples-shot-iphone-campaign-user-generated-content-done-hassan-c38he?utm_source=share&utm_medium=guest_desktop&utm_campaign=copy

Клименко Л.В., к.філол.н., доц., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

КОНЦЕПТУАЛЬНА ІНТЕГРАЦІЯ У КУЛЬТУРНІЙ ДИНАМІЦІ: ВЗАЄМОДІЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА АМЕРИКАНСЬКОЇ МОДЕЛЕЙ

Визначаючи пізнання як процес опосередкованого відображення світу, когнітивна лінгвістика аналізує мову не лише як засіб комунікації, а й як механізм структурування знання в людському розумі через мовні й концептуальні системи. Важливою складовою цього процесу є формування національних реалій і стереотипів, які відображають культурні та соціальні особливості певних спільнот у різних соціокультурних контекстах. Світова глобалізація і пришвидшення обігу інформації призвели до переосмислення концепції міжкультурної взаємодії. Національні культурні простори в умовах глобалізації активно взаємодіють з домінуючими культурами. У глобальному контексті американська та французька культури відіграють особливу роль, значною мірою визначаючи соціокультурні стандарти Західної цивілізації [2].

Однією з ключових ідей когнітивістики є те, що мова не просто відображає реальність, а й активно її конструє через систему концептуальних метафор [3]. Так, футурологічний характер американської культури, уявлення про щасливе майбутнє, втілені у концепті *American Dream*, орієнтованому на особистісний успіх і прагматизм, економічну мобільність та принципи споживання. В свою чергу концептуальний

конструкт *Art de Vivre à la française*, є когнітивним прототипом французького ставлення до життя, що передбачає естетичну чутливість до повсякденних реалій, насолоду життєвими моментами та гармонійне поєднання чуттєвого і раціонального аспектів світосприйняття. Обидві культури взаємодіють, породжуючи нові когнітивні моделі (*об'єкт аналізу*), які відображають процеси міжкультурного синтезу в глобальному просторі.

Метод *концептуальної інтеграції* [1] дав змогу розглянути взаємодію концептів *Art de Vivre à la française* та *American Dream*, виявити механізми їхнього поєднання в єдиних когнітивних структурах (блендах).

Концептуальна інтеграція відіграє ключову роль у рекламному дискурсі, визначаючи механізми створення нових смислів та впливу на когнітивне сприйняття реципієнта завдяки неочікуваним проєкціям між різними вихідними ментальними просторами. Подібні «дивні зближення» часто підтримуються багатозначністю слів, алітерацією, римою та іншими механізмами мовної гри; широко також використовується ситуативна двозначність. На відміну від численних випадків, коли концептуальна інтеграція відбувається, здавалося б, сама по собі, рекламні бленди створюються навмисно, адресат їх «розпаковує» свідомо. Як тільки він вступає в «гру» щодо визначення вихідних просторів і способу їх інтеграції, можна вважати, що мінімальна прагматична мета рекламного повідомлення, пов'язана з приверненням уваги та стимулюванням інтересу, досягнута, мовний вплив уже відбувся.

Найчастіше бленди зустрічаються в заголовках рекламних повідомлень і слоганах. Так, смілива та сповнена гумору рекламна кампанія (2024 р.) мережі кав'ярень *Columbus* у Франції обіграє стереотипи американізації. Слоган бренду «*Ne gardez que le meilleur des U.S.*» («Збережіть лише найкраще з США») відображає стратегію концептуального синтезу, в якій інтегруються елементи американської кавової культури (дружня атмосфера та сучасний стиль) із французькими культурними маркерами майстерності та автентичності. Один з рекламних заголовків «*Le café de la Silicon Marne-la-Vallée*» апелює до концептуального складника *американської мрії* - метафори *Каліфорнія як еталон* (найзаможніший штат з максимальними можливостями), активуючи уявлення про елітарний спосіб життя і культурні стереотипи. Каліфорнія як символ інновацій і культури споживання створює уявлення про швидке досягнення результатів, тоді як французька культурна модель пропонує інше, "цілісне" розуміння успіху, вкорінене в естетичних та філософських традиціях, що розглядають якість не лише як досягнення, а й як процес. *Columbus* підкреслює, що хоча американська культура є глобальною, у Франції одночасно як захоплюються американським способом життя, так і відкидають його крайнощі. Такий унікальний концептуальний синтез, заснований на когнітивній моделі вибіркового запозичення, є запорукою успіху бренду.

Американська та французька культури, зберігаючи свою унікальність, взаємодіють у глобальному культурному просторі і формують нові складні когнітивні схеми. В результаті відбувається адаптація та переосмислення культурних кодів у межах нового дискурсивного простору, встановлюються нові соціокультурні реалії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Fauconnier G., Turner M. *The Way We Think. Conceptual Blending and the Mind's Hidden Complexities*. N. Y., 2002.
2. Kuisel, R. F. *The French way: How France embraced and rejected American values and power*. 2011.
3. Lakoff, G., & Johnson, M. *Metaphors we live by*. The University of Chicago Press. 1980.

Кметь Ю.В., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Карпань О.О., асист., науковий керівник

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ СОМАТИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ З ІТАЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Фразеологізми з соматичними компонентами становлять одну з найчисленніших груп. Їх широке використання значною мірою спричинене тим, що вони є одним із найдавніших шарів лексики. Можемо зазначити, що соматичні фразеологізми відображають емоційні та розумові здібності людини.

Лінгвістичні відмінності між мовами створюють значні складнощі під час перекладу фразеологічних одиниць. Мови відрізняються структурою, синтаксисом та лексикою, що ускладнює підбір еквівалентів. Фахівець повинен мати ґрунтовні знання особливостей обох мов і застосовувати відповідні перекладацькі техніки, щоб забезпечити точну і природну передачу оригінального повідомлення.

Аби подолати ці труднощі, перекладачі можуть застосовувати різні техніки. Під час дослідження були виділені основні: *фразеологічний еквівалент* й *аналог, калькування* та *описовий переклад*.

Найкращим прийомом є переклад з допомогою фразеологічного еквіваленту. У цьому випадку образ і значення у виразі мають співпадати у двох мовах (*perdere la testa* – *втратити голову*). Кількість повних еквівалентів невелика, тому частіше використовується фразеологічний аналог – одиниця, в якій образи різняться, та сенс залишається тим самим (*tenere la bocca cucita* – *тримати язик за зубами*).

Якщо в мові перекладу не існує адекватного аналогу, можна звернутись до методу калькування, тобто дослівної передачі образів (*avere l'agua alla gola* – *мати воду в горлі*). Цей прийом зберігає колорит та національну специфіку, проте образність такого перекладу має легко сприйматись читачем. Ще одним засобом є описовий переклад, основним завданням якого є пояснити зміст, використовуючи вільне словосполучення (*anche l'occhio vuole la sua parte* – *зовнішність теж важлива*).

Таким чином, соматичні фразеологізми можуть не мати прямого відповідника у мові перекладу, тому перекладачеві доводиться шукати альтернативу, враховуючи не лише лінгвістичні, а й культурні відмінності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Amineh Adelnia. Translation of Idioms: A Hard Task for the Translator. – Theory and Practice in Language Studies, Vol. 1, No. 7, 2011, pp. 879-883. URL: https://www.researchgate.net/publication/228837452_Translation_of_Idioms_A_Hard_Task_for_the_Translator
2. Luisa A. Messina Fajardo. Dal trattato di anatomia di Leonardo alle unata fraseologiche. URL: <file:///C:/Users/User/Downloads/666-Articolo-1430-1-10-20201211.pdf>.
3. Міненко О. В., Єремеева Н. Ф. Специфіка соматичних фразеологізмів сучасної української мови. – Збірник наукових праць «Нова філологія» № 86 (2022). URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/2016129>.

Коваленко А.О., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Гасєвська Н.М., к.філол.н., проф., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

ПОЕТИКА ВІРША-РЕФЛЕКСІЇ «МОЛЮСЬ І ВІРЮ. ВІТЕР ГРАЄ...» МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО

Максим Рильський – один із найвидатніших українських поетів ХХ століття, представник неокласиків, який у своїй творчості прагнув до гармонії, краси та ідеалу.

Його поезія є своєрідним симбіозом філософської глибини, витончених художніх образів і безмежної віри в силу людського духу. Одним із найяскравіших прикладів є вірш **“Молюсь і вірю. Вітер грає...”**, що став віддзеркаленням життєствердного світогляду митця, його концепції життя як радості, повноти буття та духовної єдності людини зі світом.

Метою є ознайомлення з художнім світом Максима Рильського у поезії “Молюсь і вірю” та аналіз особливостей його образної системи та філософських мотивів. **Актуальність дослідження** полягає в тому, що поезія Рильського містить універсальні цінності, які залишаються важливими у всі часи. В умовах сучасного світу, сповненого невизначеності та викликів, його твір звучить як заклик до віри у красу життя, внутрішню гармонію та силу людського духу. Аналізуючи поетичні особливості цього вірша, можна простежити, як автор через витончену образність, ритміку та символіку розкриває філософську ідею вітаїзму – життєствердного світосприйняття, що ґрунтується на радості буття та свободі волі.

Творчість Максима Рильського неодноразово ставала об’єктом глибокого осмислення серед провідних діячів української літератури. Так, Микола Зеров говорив про письменника: *«Рильський досить витончений і складний поет»*. Олесь Гончар, в свою чергу, акцентував на гармонійності його думки: *«Гармонія, що з думки виростає»*, а Ліна Костенко навіть присвятила Рильському проникливий вірш, у якому образ поета постає мов тінь із минулого, що зустрічається з молодим поколінням — *«дурне дівчатко і старий поет»*.

Вірш **“Молюсь і вірю. Вітер грає...”** написано 1918 року, коли молодий поет, попри історичні потрясіння, що охопили Україну, звертається до мотивів віри, краси й гармонії як опори людського буття. Цей твір є втіленням вітаїстичного світогляду Рильського, адже його ліричний герой із молодечим завзяттям сприймає життя як безперервний рух, емоційну хвилю, що несе людину вперед до нових відкриттів і можливостей. Відчуття польоту, свободи, повноти існування пронизує кожен рядок поезії.

У творі домінує життєствердний мотив, що проявляється через урочисте звернення ліричного героя до світу. Він проголошує свою любов до життя, відчуває свою нерозривну єдність із природою, захоплюється її красою та величчю. Вірш побудований у формі внутрішнього монологу, в якому чітко простежується поетка неокласика: витончені образи, ясність думки, гармонійність форми.

Варто зазначити, що поезія сповнена духу життєствердності. Центральним образом є людина, що не просто споглядає світ, а занурюється в нього, приймаючи життя у всій його багатогранності. Ліричний герой не є пасивним спостерігачем, він відчуває себе частиною всесвіту, дихає разом із природою, вбирає її силу та натхнення. Його віра – це не релігійне смирення, а утвердження своєї свободи, непереборної сили духу. Воля – один із ключових мотивів поезії. Вона проявляється у рішучих словах героя:

**“Клянусь тобі, веселий світе,
Клянусь тобі, моє дитя,
Що буду жити, поки жити
Мені дозволить дух життя!”**

Ці рядки звучать як своєрідний маніфест життєвої енергії, в них немає сумніву, натомість є глибока впевненість у власному бутті. Воля тут не протиставляється долі, навпаки, вона стає рушійною силою існування. Ліричний герой сам обирає життя, приймає його як дар, як можливість діяти, любити, творити. Поет утверджує концепцію життя як радості, в якій навіть випробування, навіть бурхливі потоки часу не позбавляють людину права на щастя. Головне – не розчинитися у хаосі буття, не

втратити внутрішньої гармонії, а знайти свою точку рівноваги у вірі та любові до світу. Вірш наскрізь пронизаний вітаїстичними мотивами – він стверджує не просто життя, а жагу до нього, пристрасне прагнення існувати на повну силу. Це проявляється і в художній образності твору, і в ритміці, і в емоційному забарвленні лексики. Уже перша строфа відкриває перед читачем динамічну картину, наповнену рухом і світлом:

*“Молюсь і вірю. Вітер грає
І п’яно віє навкруги,
І голубів тремтячі зграї
Черкають неба береги.”*

Образи природи тут не статичні, вони дихають, пульсують, наповнюють простір відчуттям свободи. Вітер грає, голуби тремтять, береги неба ніби торкаються крилом, створюючи ефект невагомості, польоту. Ліричний герой сприймає світ не лише розумом, а всім своїм єством. Його почуття багатогранні: радість, натхнення, любов до життя – усе це передається через метафоричність образів, через музикальність вірша. Тут звучить та сама *“спрага жажучого серця”*, про яку говорив неокласик. Особливо важливу роль відіграє концепція гармонії між людиною і природою. Ліричний герой не просто милується навколишнім світом, він зливається з ним, стає частиною великого космічного руху:

*“І ти смієшся, й даль ясніє,
І серце б’ється, як в огні,
І вид пречистої надії
Стоїть у синій глибині.”*

Тут простежується характерна для неокласиків вишуканість образів, чіткість і чистота думки. Немає зайвих емоційних перебільшень, лише глибоко продумана художня структура, що відтворює гармонію між почуттями людини та ритмами природи.

Отже, вірш *“Молюсь і вірю. Вітер грає...”* є гімном життю, його красі та гармонії. Він поєднує у собі риси вірша-рефлексії, в якому поет осмислює своє існування, і філософської лірики, що утверджує віру у безмежну красу світу. Поетика твору ґрунтується на глибокій філософській ідеї, що виражає концепцію вітаїзму – утвердження життя у всіх його проявах. Основними художніми засобами Рильський створює образ людини, яка не просто приймає світ, а зливається з ним, знаходить у ньому натхнення, волю та сенс буття. У наш час цей твір звучить як заклик до внутрішньої рівноваги, гармонії та сили духу, що робить його надзвичайно актуальним у такі складні для нас часи. Через поетику вірша читач може відчувати те, що хотів передати поет: віру в життя, красу навколишнього світу та силу людського “я”, яке здатне творити свою реальність, поки дозволяє дух життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковалів Ю. Історія української літератури: кінець XIX — поч. XXI ст.: підручник : у 10 т. / Юрій Ковалів. - К. : ВЦ «Академія», 2013 (Серія «Альма-матер»). Т. 3: Усподіваннях і трагічних зламах. 2014. 472 с.
2. Гончар О. Чим живемо: На шляхах до українського Відродження.— К., 1991.
3. Микола Зеров, витяг з праці «Літературний шлях Максима Рильського», опублікованій в книзі літературно-критичних статей «До джерел», Київ, 1926 рік. Ст. 52
4. Костенко Л. Пейзажі пам’яті : вибрані поезії (1977-1989) / Ліна Костенко ; пер. англ. мовою М. М. Найдана ; ред. англ. мов. пер. О. Лучук. – Львів : Літопис, 2002. – 127 с. – Укр. та англ. мовами.

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ІСПАНОМОВНОГО ІНТЕРНЕТ-ДИСКУРСУ (НА МАТЕРІАЛІ БЛОГІВ СОЦІАЛЬНОЇ МЕРЕЖІ THREADS)

Нові технології завжди впливали на комунікацію, додаючи нові чи змінюючи вже існуючі способи взаємодії. Інтернет трансформує не тільки способи спілкування між людьми, а й саму мовну систему, надаючи їй специфічних рис. Соціальні мережі стають особливим мовним простором, де відбувається суттєве поширення нових лексичних одиниць. Наше дослідження ставить на меті проаналізувати іспаномовний інтернет-дискурс на прикладі соціальної мережі Threads, виокремити лексичні особливості та окреслити сучасні мовні зміни в іспаномовній інтернет-комунікації.

Актуальність дослідження зумовлена зростаючим впливом інтернет-технологій та англomовних інтернет-ресурсів на сучасний іспаномовному дискурсі. Теоретичною основою роботи є дослідження, присвячені вивченню неологізмів, утворенню аббревіатур та використанню англіцизмів в іспанській мові [1, 2, 3, 4, 5]. Формат таких платформ, як *Instagram*, *Twitter* та *Threads*, вплинув на лексико-семантичне наповнення повідомлень.

Аналіз коментарів в мережі Threads, дозволяє виділити наступні лексичні особливості іспанського інтернет-дискурсу:

- наявність *запозичень*, особливо англіцизмів, які адаптуються до морфологічних і синтаксичних норм іспанської мови, утворюючи нові дієслівні форми, наприклад: *Threads significa hilos, lo acabo de googlear...*

- наявність *аббревіації та скорочення*, що проявляється у скорочених формах слів і фраз, наприклад: *q → que, xq → por qué, tmb → también, vdd → verdad.*

- *модифікація семантики слів*, тобто зміна значення або функції вже існуючих лексичних одиниць у новому контексті інтернет-спілкування. Лексема “*seguir*” змінює значення на «підписатися на когось» у соцмережах (*Quiero seguir cuentas nuevas en mi instagram. Fotos y artistas en general.* Лексема “*Historia*” набуває значення «короткочасна публікація, що зникає через 24 години» (*le dije que me gusta (le di like a su historia en Instagram)*), а лексема “*Troll*” набуває негативного значення і позначає людину, яка провокує на конфлікти у коментарях.

Дослідження лексичних особливостей іспанської мови в інтернет-дискурсі на платформі Threads, дозволяє зрозуміти сучасні мовні процеси, які активно розвиваються і використовуються в інтернет комунікації, і спрогнозувати майбутній розвиток мови. Важливу роль відіграє тенденція до використання запозичень, поширення скорочень та зміна семантики лексем. Аналіз лексичних особливостей комунікації у цифровому середовищі дає змогу простежити вплив глобалізації та технологічного розвитку на еволюцію іспанської мови та її схильність до адаптації в нових комунікативних умовах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрійченко, Ю. (2018) Лексичні зміни в сучасній іспанській мові з огляду на фемінізацію назв професій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Філологія. № 37. том 2. С. 8-10.
2. Цимбалістий, І. (2022) Структурна типологія аббревіатур у сучасній іспанській мові. *Закарпатські філологічні студії*. Випуск № 26. том 1. С. 156-162.
3. Bou-Franch, Patricia. (2020) *Pragmatics and digital discourse in Spanish research*. Routledge.
4. Estornell Pons M. (2009) Neologismos en la prensa: criterios para reconocer y caracterizar las unidades neológicas. *Anejo № 70 de la revista quaderns de filologia factual de filologia, traducció i comunicació universitat de València*. С. 235 -246.
5. Lopez JM. (1998) El anglicismo en el español actua. *Cuaderno de lengua español*. № 51.

ПАРАМЕТРИ ВИОКРЕМЛЕННЯ ЕЛІТАРНОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ У ДИПЛОМАТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Питання елітарної мовної особистості наразі є одним із найбільш актуальних у розділі науки, що стрімко розвивається – лінгвоперсонології. Сприяти розвитку цього напрямку допомагають своїми дослідженнями і українські вчені, зокрема, у своїй роботі поняття «елітарна мовна особистість» розглядала В. Папіш [1], а на проблемі пошуку параметрів для кваліфікації ЕМО зосереджувалась А. Романченко [2]. Однак, остаточно параметри вирізнення того чи іншого типу мовної особистості у дипломатичному дискурсі ще не були зазначені.

Мета нашого дослідження є визначення параметрів, котрі є основними у виокремленні ЕМО у дипломатичному середовищі.

Поняття дискурсу є доволі багатозначним у вимірі гуманітарних наук, проте однозначно націлене на дослідження мови та мовленнєвої діяльності. Одним із підходів до визначення дискурсу є ситуативний підхід, де дискурс виступає як комунікативна ситуація. У такому разі, дипломатичний дискурс – це спеціалізована форма комунікації, яка потребує високого рівня мовної компетенції.

Згідно з думкою дослідниці А. Романченко: «...для елітарної мовної особистості характерне вільне високоякісне володіння літературною мовою, продуктивне жанрове текстотворення, інтелектуальне мовомислення, широка концептосфера когнітивно-ментальних структур пізнання, креативність текстопородження та індивідуальні стратегії й тактики» [2, 220]. У парадигмі дипломатичного дискурсу ЕМО проявляється у контексті ознак, які є найбільш характерними для цього типу комунікації. Тобто, дипломатичній мові притаманна точність і ретельність формулювань, використання формальних структур, термінології тощо. Окрім цього, доволі часто елітарні мовні особистості застосовують риторичні та персуазивні стратегії, котрі реалізують завдяки використанню структурованих аргументів, риторичних запитань, повторень, метафор, аналогій і т.д. Важливою для ЕМО у цьому контексті також є культурна компетенція, адже сфера дипломатії вимагає геополітичної обізнаності та розуміння глобальних культурних чинників.

Таким чином, елітарна мовна особистість у дипломатичному дискурсі вирізняється завдяки притаманним їй ознакам. Основними параметрами її виокремлення можемо вважати точність і формальність мовлення, використання риторичних та персуазивних стратегій, а також володіння культурною компетенцією.

ЛІТЕРАТУРА

1. Папіш В. А. Мовна особистість та вишукана мовна особистість як ключові поняття теорії лінгвоперсонології. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»*. 2022. Вип. 13, № 81. С. 306–310.
2. Романченко А. П. *Елітарна мовна особистість: критерії виокремлення*. Львівський філологічний часопис. 2018. № 3. С. 219–222.
3. Wiseman G. Distinctive Characteristics of American Diplomacy. *The Hague Journal of Diplomacy*. 2011. Vol. 6, no. 3-4. P. 89—91. P. 235-259.

ДО ПРОБЛЕМ ВІДТВОРЕННЯ КОРЕЙСЬКИХ ІМЕН У КІНОПЕРЕКЛАДІ УКРАЇНСЬКОЮ

Корейський кінематограф відіграє значну роль у міжкультурному обміні та користується популярністю в усьому світі. З початку 2000-х корейські фільми та серіали почали з'являтися на екранах Японії, Китаю та інших азійських країн, а згодом здобули визнання у США, Канаді та Європі. Стрімінгові платформи, зокрема *Netflix*, активно співпрацюють з корейськими студіями: у 2016 році компанія розпочала партнерство, а у 2019 відкрила офіс у Сеулі. Проривним моментом став вихід серіалу *«Гра в кальмара»* (2021), що привернув глобальну увагу до корейського кіно. Відтоді *Netflix* інвестує мільярди доларів у цей контент. В Україні також зростає попит на корейські кінопродукти, що стимулює розвиток їх дублювання, озвучення та титрування державною мовою.

Особливо актуальним є питання відтворення власних назв, зокрема імен та прізвищ персонажів. Зазвичай вони мають культурну, історичну та лінгвістичну специфіку а також формують загальне сприйняття героя глядачами. Кінопереклад та його особливості активно досліджують українські та іноземні науковці. Про це свідчать напрацювання А. Павельєвої, І. Єщенко (*«Кінопереклад як особливий вид художнього перекладу»*, 2024), А. Мельника (*«Кінопереклад як особливий тип аудіовізуального перекладу»*, 2015), Т. Кушнірової, А. Мацька (*«Основні етапи розвитку українського кіноперекладу»*, 2023) та інших. Системи транслітерації корейської мови а також проблематику якості практичної транскрипції корейських імен українською мовою досліджували Кім Сонвон, Кім Чжону (*«A Research on the Format for Romanization of Korean Personal Name»*, 2011), О. Щегель (*«Практична транскрипція корейських імен українською мовою: порівняння, проблеми і пропозиції»*, 2009) тощо.

Метою дослідження є огляд основних систем транслітерації корейської мови, аналіз помилок пов'язаних із відтворенням корейських імен у перекладі кінотекстів а також пошук потенційних рішень для збереження автентичності імен при максимальному наближенні до українських мовних норм.

Корейські імена становлять особливий виклик для перекладачів, оскільки їх структура, фонетичні особливості та порядок іменування відрізняються від українських. Зазвичай корейське ім'я матиме три склади де першим буде прізвище: *Кім, Юн, Пак* тощо. А два наступні склади будуть іменем: *Мінхо, Сокйоль, Хвामी* і тд. Крім того, традиційно кожен окремий склад імені має ієрогліфічне значення. Наприклад *화[미]* – (квітка, краса) [1, 83]

Також залежно від конкретного перекладача варіанти транслітерації можуть відрізнятися, що спричиняє варіативність та інколи призводить до помилок у кіноперекладі. Відправною точкою нашої розвідки вважаємо огляд основних систем транслітерації корейської мови які наявні сьогодні. Отже, пропонуємо почати з огляду систем передачі латиницею:

Латинізація (або романізація) корейської мови – це передача її звуків латинськими літерами, що враховує фонетичні особливості. Існує кілька систем, кожна з яких має свої відмінності, що ускладнює точну передачу певних звуків. Це особливо помітно у власних назвах і спеціальних термінах. Тим, хто вперше стикається з корейською мовою, може бути нелегко визначити правильний варіант написання або обрати найбільш доречний спосіб транскрипції. Це створює додаткові труднощі в

навчанні, спілкуванні та перекладі, особливо в контексті міжкультурних контактів. До того ж у різних країнах використовуються різні системи транскрипції, що ще більше ускладнює ситуацію.

Тож першою системою латинізації корейської мови, що отримала міжнародне визнання, стала *Система Макк'юна-Райшауера* (*매크-라이샤워 표기법*). Вона була розроблена у 1939 році американськими дослідниками Джорджем Макк'юном та Едвардом Райшауером і стала важливим кроком у вивченні корейської мови та культури. Основною метою цієї системи було відтворення корейської вимови у такий спосіб, щоб вона була максимально зрозумілою для носіїв інших мов. [2, 2] Особливістю цієї системи є використання діакритичного знаку – *бreve* (˘) для позначення певних голосних звуків, а також апострофа для позначення придихових приголосних. Проте з розвитком цифрових технологій ця система зіткнулася з певними труднощами, зокрема через проблеми з введенням спеціальних символів, таких як ㅑ та ㅓ, які позначають ㅣ та — відповідно, на стандартних клавіатурах. Незважаючи на ці технічні обмеження, система Макк'юна-Райшауера й досі залишається поширеною у наукових дослідженнях та академічних колах.

Найпоширенішою та визнаною офіційною системою латинізації корейської мови є *Нова латинізація корейської мови* (*국어의 로마자 표기법*). Вона гармонійно поєднує елементи як транслітерації, так і транскрипції, що забезпечує точніше передавання корейської мови. Цю систему розробили у *Національному інституті корейської мови* (*국립국어원*), а її публікація відбулася у 2000 році. Від 2005 року вона стала стандартом у Республіці Корея та широко використовується у документації, географічних назвах та міжнародних комунікаціях. Основною перевагою цієї системи є усунення проблем системи попередника, зокрема складнощів із використанням діакритичних знаків у цифрових середовищах. [3]

Перейдімо до огляду кириличних систем транслітерації корейської мови:

На жаль станом на сьогодні в Україні відсутні офіційні системи транслітерації та транскрипції корейської мови. Філологи та перекладачі в основному користуються системами радянських лінгвістів О. Холодовича або ж Л. Концевича, а також створюють індивідуальні варіанти передачі окремих літер, які вважають прийнятними залежно від контексту.

Система О. Холодовича була розроблена у середині 1950 років та використовується переважно при перекладі спеціалізованої літератури.

Система Л. Концевича є більш практичною та зручною для широкого користування. Вона була запропонована пізніше в енциклопедичних і нормативних виданнях з географії та картографії. Система поєднує два принципи: морфологічний, що передбачає пряму передачу складу слова корейської мови літерами кирилиці, та фонетичний, який враховує фонетичні й історичні чергування, а також позиційні зміни звуків. [4, 3].

Ці дві системи об'єднують елементи транскрипції та транслітерації, і є досить подібними, проте мають деякі відмінності.

Відмінності між системами О. Холодовича та Л. Концевича стосуються афrikат, сонорних приголосних і голосних. Холодович передає ㅈ як [чж], Концевич — як [дж]. Літера ㅊ у Концевича між голосними перед ㅏ — як [р], у кінці слова — як [ль], у Холодовича — як [л]. Сонорні ㄴ і ㅇ у Холодовича — [н] і [нь], у Концевича — [н].

Холодович розрізняє ㅏ [ɔ] і ㅑ [o], Концевич позначає обидві як [o], спрощуючи запис але тим самим втрачаючи нюанси звучання.

Проте, аналіз перекладених українською мовою зразків корейських кінотекстів свідчить про те, що локалізатори досі не визначились із конкретною системою транслітерації, що призводить до фонетично викривленого передавання імені персонажів. Розглянемо на прикладах:

В українській адаптації серіалу «Надзвичайна юристка У» (2021) зустрічаються наступні варіанти:

지혜 — Чіхьо. Справа в тому, що літера ㅈ звучить як [є]. Кирилична система Л. Концевича, як найбільш сучасна сьогодні, пропонує передавати цю літеру як [йє] або ж [є]. За новою системою латинізації це буде [ye]. Отже варіація передачі [ьо] є абсолютно неправильною. Коректним варіантом перекладу є 지혜 — Чіхе або ж Чіхе.

Ще одним показовим прикладом спотворення оригінального імені персонажки є переклад імені 주희/Чухуі. У другому складі тут бачимо дифтонг 외 (ий) що поєднано з приголосною ㅎ (х) Існує фонетичне правило, за яким дифтонг 외 у поєднанні з приголосними, в другому складі слова і далі завжди вимовлятиметься як [i]. Тож коректним варіантом перекладу є 주희/Чухі.

Можна зробити висновок, що локалізатори при перекладі керувалися саме системою нової латинізації, що відтворює цей дифтонг як [ui]. Однак, по перше, він поєднується з приголосною, а по друге запропонований локалізаторами варіант є дещо співзвучним з лайливими елементами нашої мови, що може накласти невиправдану негативну конотацію.

Також поширеними є помилки у відтворенні таких прізвищ як 박/Park

Цей варіант хоч і допускає нова система латинізації корейської мови, проте це прізвище звучить як [Пак] і часто в англійській вимові звучить співзвучно зі словом парк (park)

정/Джон. Хоча система Л. Концевича створена у 1960х відтворює літеру ㅈ як [дж] вважаємо такий варіант некоректним через надмірне одзвінчення, що не є характерним для корейської мови а також таке відтворення створює невиправдану асоціацію із американським іменем Джон, що може спричинити непорозуміння не лише у кіноперекладі, а і в документації, перемовинах тощо. Тому в цьому випадку правильним є варіант 정/Чон або Чжон як пропонує система О. Холодовича.

Результати цієї наукової розвідки демонструють, що правильне відтворення корейських імен є важливим компонентом якісного кіноперекладу. Попри наявні сьогодні різні типи систем транслітерації корейської мови локалізатори все ще припускаються помилок використовуючи одну чи одразу кілька систем паралельно. Це означає, що подальші дослідження особливостей фонетики та фоніки корейської мови є актуальними. Сподіваємось, що їх майбутні результати стануть основою для створення в Україні нової системи транслітерації та транскрипції яка збереже унікальні риси корейської мови та максимально близько передаватиме їх засобами української.

ЛІТЕРАТУРА

1. Щегель, О. М. (2009). Практична транскрипція корейських імен українською мовою: порівняння, проблеми і пропозиції. Мовознавство.
2. McCune, G. M. (1961). Tables of the McCune-Reischauer System for the Romanization of Korea. Retrieved from <https://surl.li/unlnqp>

3. The National Institute of the Korean Language. (2017). Romanization of Korean. 문화체육관광부 국립국어원. Retrieved from <https://surl.li/nmijzx>

4. 신지영, 장향실, 장혜진, & 박지연. (2015). 한국어 발음 교육의 이론과 실제. 한글파크.

Козяр Д.В., аспірантка, асист., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Михед Т.В., д.філол.н., проф., науковий керівник

ГЕТЕРОТОПІЯ АУТИЗМУ В РОМАНІ ЛІББІ СКОТТ І РЕБЕККИ ВЕСТКОТТ «CAN YOU SEE ME?»

Постановка проблеми. Досліджується художнє змалювання просторів аутизму в романі Ліббі Скотт і Ребекки Весткотт «Can You See Me?» (2019).

Актуальність розвідки зумовлена підвищенням суспільного запиту на художню літературу, яка висвітлює проблемні аспекти нейрорізноманіття серед дітей, підлітків та молоді, в контексті тривалого стресу війни в Україні.

Аналіз останніх досліджень. Роман «Can you see me?» ще не був об'єктом наукових досліджень. Аналіз твору крізь призму психопоетики спирається на розвідки І. Скляр, W. Peer, А. Chesnokova. Функціонування гетеротопічних просторів у романі окреслюється на основі теорії М. Фуко.

Наукову новизну та практичне спрямування розвідки зумовлює синтез психопоетики гетеротопій як художнього вираження ментальних просторів нейрорізноманітних персонажів літератури YA.

Основний зміст. Нейрорізноманіття або нейродивергентність (neurodivergence) довгий час вважали хворобою чи ментальним розладом, хоч нині цей стан розуміється як відмінність від нейротипової системи функціонування. За такого ставлення, нейрорізноманітна спільнота вдається до пошуку безпечних локусів чи шелтерів, що, відповідно, знаходить відображення в численних художніх творах, які стосуються цієї проблеми.

При аналізі і структуруванні простору М. Фуко запропонував поділ на звичайний і чималу кількість інших, виокремивши серед останніх утопію та гетеротопію. За визначенням філософа, гетеротопії – це місця, що репрезентують утопію в реальному соціумі, і характеризуються вони віддаленістю та обмеженим доступом, але завжди слугують конкретній меті. Прикладом гетеротопії, за М. Фуко, слугують готелі, школи-інтернати, притулки для літніх людей, в'язниці, музеї, театри тощо [2].

Ми запропонували доповнити відомі фізичні гетеротопії Фуко поняттям гетеротопії психологічної, що, центрована довкола відчуття провини, депресії, переживання втрати і т. п., формує виразно специфічний психологічний локус [1].

Прикладом ефективного функціонування різних видів гетеротопії слугує роман Л. Скотт і Р. Весткотт «Can you see me?», в якому головна героїня, одинадцятирічна Таллі, дівчинка з аутизмом, шукає прихистку – як фізичного, так і психологічного – від суспільства, котре не пристосоване до її особливостей.

Її специфічний простір-схованка – це дах сараю, куди їй заборонили підніматися, але саме там вона насолоджується відчуттям польоту і свободи; тиха комірчина в школі, в якій можна сховатися від надміру звуків, кольорів і спілкування, а ще гумова маска тигра, яка дозволяє їй бути собою і водночас почуватися іншою – сміливою, сильною, самодостатньою. Ці місця стають для Таллі безпечними острівцями спокою та гармонії в світі суспільного і людського хаосу, що постійно вібрує загрозливими і руйнівними для її свідомості подразниками.

Подані з перспективи дівчинки простори аутизму не лише розширюють художній функціонал роману, а й стимулюють розвиток емпатії у читача, який може «приміряти» на себе досвід людини з аутизмом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Михед Т.В., Чмут Д.В. Топос в'язниці як головний троп роману Маргарет Етвуд «Відьомське сім'я» // Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики : зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка / головний ред. Н. М. Корбозерова. – (2002-2021). – К. : Юстон, 2021. – Вип. 39. – С. 61–71.
2. Foucault M. Of Other Spaces / Transl. by J. Miskowiec // Diacritics. – 1986. – Vol. 16, No. 1. – P. 22–27. – DOI: 10.2307/464648.
3. Scott L., Westcott R. Can you see me? – London : Scholastic Ltd, 2019. – 366 p.

Колесник М.С., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Лепетюк І.Г., к.філол.н., доц., науковий керівник

ПРОБЛЕМА ГУМОРУ У ФРАНКОМОВНІЙ МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Актуальність дослідження зумовлена роллю гумору в міжкультурній комунікації та необхідністю розуміння його функціонування для перекладу гумористичних матеріалів. **Мета** — окреслити поняття гумору і визначити його вплив на міжкультурне порозуміння.

Гумор є багатограним явищем. І. А. Блинова визначає його як «різновид комічного, що виражає м'яке відношення до суб'єкта осміяння» [1], тоді як Енциклопедія сучасної України трактує «гумор» як «відображення смішного у життєвих ситуаціях, рисах людського характеру», «здатність людей або ситуацій викликати сміх», «одна з форм людського спілкування, його призначення — знімати напруження» [2]. Р. Мартін зауважує, що термін «гумор» пов'язаний із будь-чим сказаним або зробленим людьми, що сприймається як смішне чи викликає сміх у інших, а також із ментальними процесами, що відбуваються при виникненні та сприйнятті кумедних ситуацій [4]. У міжкультурній комунікації роль гумору особливо значуща, оскільки він виконує низку важливих функцій: формування взаєморозуміння та соціальних зв'язків, зниження рівня напруги та стресу, сприяння інклюзії [5]. Водночас гумор може спричиняти труднощі в міжкультурній комунікації. Його сприйняття залежить від культурного бекграунду, наявності спільного досвіду тощо. До того ж, культурні норми визначають, що саме вважається смішним. Жарти, що є доречними в одній культурі, можуть бути незрозумілими в іншій [3].

Отже, у міжкультурній комунікації гумор може як сприяти покращенню відносин між комунікантами, так і створювати бар'єри. Матеріали цього дослідження використовуватимуться нами для аналізу перекладацьких стратегій у фільмі "Qu'est-ce qu'on a fait au Bon Dieu?", зокрема при порівнянні оригіналу з українським перекладом. Основну увагу буде приділено тому, які підходи застосовуються для збереження гумористичного ефекту та як культурні особливості впливають на адаптацію жартів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блинова І. А., Зернецька А. А. Гумор як різновид комічного: критерії виокремлення, теорії реалізації і засоби вираження. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2021. Т. 32, вип. 1. С. 35–43.
2. Савченко О.В. Гумор. *Енциклопедія Сучасної України* [Електронний ресурс]. Київ: Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. – Режим доступу : <https://esu.com.ua/article-24711>
3. Bell N. Humor comprehension: Lessons learned from cross-cultural communication. *Humor: Internaitonal journal fo humor research*. 2007. Т. 20. Вип. 4. С. 367–387.

4. Martin R. A. The psychology of humor: an integrative approach. Burlington – San Diego – London: Elsevier Academic Press, 2007. 472 p.
5. Stalder P., Agbobli C. La compétence interculturelle et l'humour comme stratégie dans le contexte du management international. *Langages*. 2021. Вип. 222. С. 77–94.

Кондратюк А., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Підвойний В.М., *к.філол.н., доц., науковий керівник*

ПЕРЕКЛАД НАЦІОНАЛЬНО МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ У СУЧАСНИХ ТУРЕЦЬКОМОВНИХ СЕРІАЛАХ

Турецькі сучасні серіали стали одним із інструментів популяризації турецької культури, традицій та мови на міжнародному рівні. Вони не лише слугують розважальним контентом, а й є засобом представлення турецьких звичаїв, соціальних особливостей суспільства, національної самобутності, історичних традицій, ментальності та світогляду, релігійних уявлень. Однак для адекватного сприйняття цієї інформації важливу роль відіграє переклад, зокрема коректна передача національно маркованої лексики. До неї належать ідіоми, фразеологізми, історичні, релігійні терміни, а також елементи побуту, що становить значний виклик для перекладачів [1].

Формування культурного іміджу через медіапродукцію безпосередньо пов'язане з використанням лінгвістичних засобів, які дозволяють точно передати національний колорит. Особливо це простежується в аудіовізуальному контенті, де переклад не лише відтворює зміст, а й адаптує його до іншомовного середовища, зберігаючи атмосферу та особливості мови оригіналу. Завдяки цьому серіали стають ефективним засобом міжкультурного обміну, сприяючи поширенню турецької культури у світовому контексті.

При перекладі серіалів для збереження культурно маркованої лексики застосовуються різноманітні перекладацькі стратегії та техніки. Серед основних засобів передачі національного колориту виокремлюють: транскрипцію і транслітерацію, калькування, описовий, наближений та гіпонімічний, контекстуальний переклад [2].

Звертання в турецьких серіалах часто несуть важливу інформацію про соціальний статус, родинні зв'язки або вікову ієрархію персонажів. Переклад таких звертань є надзвичайно важливим для збереження автентичності мови та національного колориту. Наприклад, у серіалі «*Vatanım Sensin*» звертання *Raşa* використовується щодо високопоставлених військових і перекладається українською лексемою «генерал». Таке адаптивне рішення допомагає українському глядачеві краще зрозуміти статус персонажа. Титул *Sultan*, що означає правителя, зазвичай залишається без змін у перекладі (транслітерація). У сучасних серіалах, таких як «Ти не плач, Стамбуле», популярним є звертання *Abi*, що перекладається як «брат» і вживається як вираз поваги до старшого чоловіка. Наприклад, *Mehmet abi* як «Брат Мехмет», що є функціональним відповідником в українській мові.

Використання релігійної лексики має велике значення в турецьких серіалах, оскільки іслам є важливою частиною турецької культури. Лексема *iftar* у серіалі «Ти – моя Батьківщина» позначає «вечірня трапеза під час Рамадану». У перекладі зберігається оригінальна назва з поясненням (транслітерація з коментарем), щоб глядач розумів релігійний контекст.

У серіалах, що описують період Османської імперії, використовуються специфічні історичні терміни. Оскільки сюжет серіалів відображають події Війни за незалежність, у перекладних текстах часто зустрічаються військові та суспільно-політичні терміни. Наприклад, лексема *şehit* означає людину, що загинула за віру чи

батьківщину. У перекладі цей термін адаптується як «загиблий герой» або «мученик», з метою передачі його значення без релігійного підтексту. *şehit* у серіалі «Курт Сеїт і Олександра» означає людину, що загинула за віру чи батьківщину, і може перекладатися як «загиблий герой» або «мученик», що є описовим перекладом, щоб точніше передати значення терміну.

У сучасних кримінальних серіалах («Ти не плач, Стамбуле»), термін *kabadayı* має значення «кримінальний авторитет», щоб чітко передати його значення в українському контексті.

Переклад культурно маркованої лексики та елементів побуту є важливим аспектом, що дозволяє зберегти автентичність і передати глядачеві справжній дух серіалу. Для досягнення цієї мети застосовуються різноманітні перекладацькі стратегії. Переклад звертань, релігійних і історичних термінів, а також елементів побуту є важливими для забезпечення коректного сприйняття культурних і соціальних особливостей турецького суспільства. Завдяки правильному перекладу ці елементи зберігають свою значимість і передають глядачеві більш глибоке розуміння культури та менталітету Туреччини.

Таким чином, турецькі серіали стають не лише засобом розваги, а й важливим інструментом міжкультурного обміну, що сприяє поширенню турецької культури у світі, а також демонструє важливість коректного і уважного підходу до перекладу для збереження національної ідентичності та культурних цінностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Чередниченко О. І. Про мову і перекладу. К. : Либідь, 2007. 248 с.
2. Куліш В., Гарах О. Труднощі перекладу культурно маркованої лексики. *Young Scientist*. 2020. № 12 (88). С. 64-68.

Кончаковська М.Д., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Кожушний О.В., к.філол.н., доц., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ ВІЙНИ В ДАВНЬОГРЕЦЬКІЙ ТА НОВОГРЕЦЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

У грецькій літературі та медіа концепт «війна» відображає складні історичні процеси, що мають паралелі з сучасною російсько-українською війною. Аналіз вербалізації цього концепту дозволяє простежити, як формується думка різних верств суспільства щодо військових конфліктів у різні історичні періоди. Роботи Яворської Г.М. аналізують лексико-семантичні аспекти воєнного дискурсу [1]. Шварц М. розглядає когнітивні механізми сприйняття війни в мовленні [2], а Вайс Д. досліджує методологічні підходи до аналізу конфліктного дискурсу у світовій пресі [3]. **Мета дослідження:** визначити особливості вербалізації концепту «війна» у вибраних творах грецької літератури та засобах масової інформації, простежити його трансформацію у зв'язку із сучасними військовими конфліктами та з'ясувати, як змінюється його значення в суспільному дискурсі.

У «Персах» Есхіла війна постає як кара богів за надмірну гордість та порушення встановленого порядку. Софокл у «Антигоні» акцентує увагу не лише на фізичному протистоянні, а й на моральних дилемах, які вона викликає, зокрема між громадянським обов'язком і особистою совістю. Роман Стратіса Мірвіліса «Н ζωή εν τάφω» («Життя у могилі»), розкриває війну як нелюдський акт, що руйнує особистість. Автор передає реалії Першої світової війни через призму особистих переживань солдата, показуючи абсурдність та жорстокість бойових дій. В творах Тактісіса війна зображена як

екзистенційне випробування, що змушує людей переосмислювати свої моральні орієнтири.

Грецькі медіа активно висвітлюють російсько-українську війну, використовуючи специфічну лексику, що формує відповідне сприйняття конфлікту. Газета «Kathimerini» застосовує такі терміни, як «вторгнення» (εισβολή), «агресія» (επίθεση) та «конфлікт» (σύγκρουση), підкреслюючи однозначне засудження дій Росії. В статті цього видання війна названа «найбільшою атакою однієї держави на іншу в Європі з часів Другої світової війни». Грецькі ЗМІ ERT та Euronews акцентують увагу на гуманітарних аспектах війни, на руйнуваннях, жертвах серед цивільного населення та допомозі біженцям. У медійному дискурсі також простежується емоційне забарвлення матеріалів: слова πόλεμος (війна), катастроφή (руйнування), βία (насильство) посилюють сприйняття війни як катастрофічного явища для всього світу.

Отже, аналіз грецької літератури та медіа демонструє, що концепт «війна» трансформується залежно від історичного контексту. У класичних творах вона є частиною природного порядку, тоді як у сучасному дискурсі акцент зміщується на її руйнівні наслідки та гуманітарний вимір.

ЛІТЕРАТУРА

1. Яворська Г.М. Концепт «ВІЙНА»: семантика і прагматика. Стратегічні пріоритети. Серія: Філософія. - 2016. - № 1. - С. 14-23.
2. Schwarz M. Einführung in die cognitive Linguistik. Tübingen / Basel: Francke, 1996, 238 с.
3. Weiss, D. Der Ukraine-Konflikt im Spiegel einer kontrastiv-quantitativen Diskursanalyse: methodologische Grundlagen. Language and power in Discourses of conflict : Specimina philologiae Slavicae. Berlin-Bern-Bruxelles: Peter Lang, 2020. S. 15–48.

Косік М.І., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Сівков І.В., к.філол.н., доц., науковий керівник

ЕМОЦІЙНЕ МАРКУВАННЯ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОЇ ЛЕКСИКИ

Слова, які використовують медіа, формують не лише фактичну картину подій, але й створюють емоційні образи, що закріплюються у свідомості людей. Це особливо помітно у висвітленні військово-політичних конфліктів, де вибір термінів часто має приховані оцінки й конотації. Відтак, аналіз емоційного маркування військово-політичної лексики в арабськомовних ЗМІ, зокрема на прикладі ізраїльсько-арабських відносин у 2024–2025 рр., дозволяє виявити механізми формування оцінок і впливу на аудиторію. Як показують дослідження, військова лексика дедалі частіше потрапляє в поле уваги лінгвістів, зокрема Д.В. Василенко, В.В. Балабін, Г.А. Пасічник та інші, оскільки є не лише частиною спеціалізованого мовлення, а й потужним інструментом впливу в руках політиків, медіа та експертів [1]. Метою дослідження є аналіз військово-політичної лексики, що використовується арабськомовними засобами масової інформації, та виявлення особливостей емоційного маркування слів у контексті конфліктних подій 2024–2025 рр.

Об'єктом дослідження виступає військово-політична лексика, а предметом – особливості її емоційного маркування в арабськомовних ЗМІ.

У процесі дослідження встановлено, що медіа активно використовують емоційно забарвлену лексику, зокрема простежується певна спрямованість лексики для формування негативного образу Ізраїлю. Як зазначає Л. Чік, мовні засоби в медіа суттєво впливають на сприйняття інформації, адже залежно від лексичного добору одні й ті самі факти можуть мати різне емоційне забарвлення та смисл [2]. Такі слова, як عدوان (агресія), إبادة جماعية (геноцид), مجزرة (різанина) та جرائم حرب (військові злочини)

застосовуються для наголошення жорстокості та антигуманності дій Ізраїлю. У тому числі, лексема *قوة* (сила) має переважно негативний тон щодо Ізраїлю: *قوة الردع* (сила стримування) та *قوة عسكرية* (військова сила), тоді як щодо Палестини вона набуває позитивних конотацій, асоціюючись з боротьбою за незалежність та опором окупації (*قوة المقاومة* (сила опору)).

Проаналізовано частотність використання таких лексичних одиниць: *إسرائيل* (Ізраїль), *حرب* (війна), *قوة* (сила), *غزة* (Газа), *حماس* (ХАМАС), *حرب* (війна), які підкреслюють суперечливі аспекти та агресивні дії, наголошуючи на подальшій ескалації конфлікту.

Особливу роль відіграють емоційні конструкції типу метафор і гіпербол. Наприклад, метафора *إسرائيل كالشيطان* (Ізраїль як диявол) підсилює негативний образ, ґрунтуючись на культурно-релігійних конотаціях абсолютного зла. Також наступний вираз: *آلة القتل الإسرائيلية* — "Ізраїльська машина вбивства" вживається для перебільшеного образу в такому контексті: *لقد وفرت آلة القتل الإسرائيلية الفظيعة بحق المدنيين في غزة رواية بديلة للرأي "العام المتضامن مع فلسطين تتجاوز حدث 7 أكتوبر/تشرين الأول، وتقوم أساساً* машина вбивств проти цивільного населення в Газі створила альтернативний наратив для громадської думки на знак солідарності з Палестиною, який виходить за рамки подій 7 жовтня." [3].

У дослідженні також визначено, що нейтральні терміни, такі як *عملية عسكرية* (військова операція), *غارة جوية* (авіаудар), *التصعيد العسكري* (військова ескалація) та *عملية تبادل أسرى* (обмін полоненими), використовуються переважно для опису фактів без емоційного забарвлення, але іноді можуть набувати додаткових смислів залежно від контексту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мельник П. П. Визначення поняття військової лексики та підходи до її вивчення / П. П. Мельник, М. М. Юрковська. – 2021. – С. 137–141.
2. Чік Л. Засоби мовного маніпулювання у сучасних ЗМІ / Л. Чік // Літературний процес: методологія, імена, тенденції. Філологічні науки. - 2015. - № 5. - С. 121-123. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Litpro_2015_5_33
3. <https://studies.aljazeera.net/ar/article/5794>

Кот К.О., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Скрипник А.В., к.філол.н., доц., науковий керівник

СЕМАНТИЧНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФРАНЦУЗЬКОЇ ЖЕСТОВОЇ МОВИ (LSF)

Французька жестова мова (*Langue des Signes Française – LSF*) є важливою складовою лінгвістичного та культурного простору Франції. Її дослідження має неабияке значення як для мовознавства, так і для соціальної інтеграції носіїв жестових мов. Актуальність роботи зумовлена потребою у глибшому осмисленні семантичної та прагматичної структури LSF, що сприяє розширенню знань про невербальну комунікацію як повноцінний мовний феномен.

Метою дослідження є виявлення семантичних та прагматичних особливостей французької жестової мови на основі аналізу лексичної системи, значення жестів у контексті, а також принципів комунікативної взаємодії у різних соціальних ситуаціях. У фокусі – способи вираження значення в LSF, явища полісемії, омонімії та вплив контексту, а також прагматичні аспекти: ввічливість, соціальні ролі та інтерпретація.

Матеріалом дослідження слугували відеозаписи комунікації носіїв LSF, французькі жестомовні словники, наукові статті та дослідження в галузі лінгвістики жестових мов.

Виявлено, що багато жестів у LSF мають наочний зв'язок із реальними об'єктами чи діями, що свідчить про високий рівень іконичності в структурі мови. Також вони відрізняються гнучкою лексичною структурою та залежністю від контексту. Одне й те саме положення руки чи жест може означати різне в залежності від ситуації, невербальних супровідних елементів (міміка, положення тіла) та інтенції мовця. Явище полісемії є поширеним: жести набувають нових значень в різних тематичних сферах.

У прагматичному аспекті виявлено, що LSF має власну систему мовленнєвих актів, принципів ввічливості, а також культурно зумовлені норми поведінки. Жестова мова у Франції функціонує не лише як засіб спілкування, але і як символ ідентичності глухої спільноти. Особливу увагу приділено ситуаціям офіційного та неофіційного спілкування, де жести трансформуються залежно від статусу співрозмовника, теми бесіди та соціального контексту.

Таким чином, LSF постає як повноцінна мова з глибоким семантичним потенціалом і розвинутою прагматикою. Подальше вивчення жестових мов дозволить не лише краще зрозуміти механізми комунікації, а й сприятиме розвитку інклюзивного суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кравчук О. А. Жестова мова у Франції: лінгвістичний та соціокультурний виміри. *Studia Philologica*. 2021. № 2. С. 35–40.
2. Соколова Л. С. Жестові мови як предмет лінгвістики: семантичний та прагматичний аспекти. *Наукові записки НаУКМА. Філологія*. 2020. № 3. С. 55–63.
3. Boutet D., Garcia B. *Langue des signes et société: approche sociolinguistique de la LSF*. Toulouse: Presses Universitaires du Mirail, 2011. С. 101-120.

Котяш О.О., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Стасюк О.С., к.філол.н., доц., науковий керівник

РОЛЬ ПЕРЕМИКАННЯ КОДУ В ОБРОБЦІ ДВОМОВНОГО МОВЛЕННЯ: КОНТЕКСТ ТА КОГНІТИВНІ МЕХАНІЗМИ

Білінгвізм – це складне когнітивне явище, що передбачає не лише знання двох мов, а й вміння адаптивно перемикатися між ними. Важливою складовою білінгвізму є перемикання кодів у процесі сприйняття та обробки текстової інформації. З когнітивної точки зору білінгвізм піднімає цікаве питання про те, як людський мозок здатен впоратися з двома чи більше мовами. Саме цьому присвячені дослідження білінгвальної мовної обробки (BLP) [1]. Вивчення впливу лінгвістичного контексту на перемикання кодів під час самостійного читання дозволяє глибше зрозуміти механізми, що регулюють мовну доступність та когнітивне навантаження.

Ш. Поплек визначає три категорії перемикання кодів: внутрішньореченнєве перемикання, міжреченнєве перемикання та тегове перемикання, яке Мілрой і Муйскен називають екстрареченнєвим перемиканням [3]. Міжреченнєве перемикання – це зміна мов між реченнями: одне речення однією мовою, а наступне – іншою. Внутрішньореченнєве перемикання – це зміна мови в межах одного речення або фрази. Тегове перемикання – це вставка тегу з однієї мови в іншу [2].

Однією з ключових особливостей досліджуваного явища є те, що перемикання кодів може як полегшувати, так і уповільнювати процес читання. Це залежить від низки

факторів, зокрема від домінантної мови читача, очікуваності перемикавання та його позиції у реченні.

Спостерігається тенденція до уповільнення часу читання у точках перемикавання кодів. Це пояснюється додатковим когнітивним навантаженням, необхідним для адаптації до нової мовної системи. Водночас, якщо слово або вираз у другій мові є більш доступним чи природним у певному контексті, читачі можуть сприймати його швидше.

Важливим фактором є тип контексту, в якому відбувається перемикавання. У формальних текстах зменшується частотність перемикавання кодів, а у неформальних спостерігається підвищена частота переходів між мовами.

Нами було проведено експеримент, який передбачав завдання на самостійне читання. Під час експерименту учасники контролювали швидкість, з якою вони читали речення, що дозволило нам аналізувати, як перемикавання мов впливає на час читання та складність обробки. Завдання на самостійне читання включало 37 речень з перемикаванням кодів. Матеріали для проведення експерименту охоплювали візуально подані речення шведською та англійською мовами, деякі з яких містили перемикавання між двома мовами.

Результати експерименту свідчать про те, що мовна доступність відіграє вирішальну роль у швидкості обробки тексту. Учасники демонстрували швидше читання, коли перемикавання кодів відповідало їхній домінантній мові або очікуваним шаблонам у реченні.

Також виявлено, що у місцях перемикавання кодів можуть виникати когнітивні стратегії, спрямовані на мінімізацію навантаження. Зокрема, читачі можуть спрощувати синтаксичні структури або спиратися на контекстуальні підказки для швидшого розуміння змісту.

Однією з основних проблем при дослідженні виявилася варіативність індивідуальних мовних профілів учасників. Проте отримані дані загалом підтвердили гіпотезу про те, що перемикавання кодів під час читання є стратегічним механізмом, який дозволяє мінімізувати когнітивні витрати.

Підсумовуючи, слід зазначити, що вплив лінгвістичного контексту на перемикавання кодів під час самостійного читання виявляється в зміні швидкості обробки тексту залежно від домінантної мови, формальності контексту та очікуваності переходу між мовами. Основні стратегії включають адаптивне використання мовної доступності та контекстуальних підказок для оптимізації процесу читання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Jiang, N. (2023). *The study of bilingual language processing*. Oxford University Press.
2. Abdollahi, A., Rahmany, R., & Maleki, A. (2015). The effect of intra-sentential, inter-sentential, and tag-sentential switching on teaching grammar. *Cumhuriyet Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Fen Bilimleri Dergisi*, 36(3), 847–868.
3. Poplack, S. (1980). Sometimes I'll start a sentence in Spanish Y TERMINO EN ESPAÑOL: Toward a typology of code-switching. *Linguistics*, 18(7–8), 581–618.

Кошарний К.А., аспірант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

ЯВИЩЕ ЕТИКИ: ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ ВИМІР

Тлумачний словник визначає поняття «етика» як філософську науку, яка досліджує природу, сутність, структуру та функції моралі, її прояви у різноманітних сферах; предметом етики є мораль, яку вона досліджує у всіх її вимірах і сферах функціонування [1, 136].

Явище етики у перекладознавчому вимірі є важливим питанням для нашого дослідження, оскільки етика перекладу впливає на якість міжкультурної комунікації та розуміння іншомовних текстів. У цьому контексті на перекладача покладається особлива відповідальність у виборі стратегій перекладу, а сама діяльність перекладача має відбуватись із дотриманням етичних норм та соціальної відповідальності [2].

Серед науковців, які наголошують на важливості вивчення явища етики у перекладознавчому вимірі, до прикладу, професор Бен Ван Вайк (Індіанський університет, США) звертається до уточнення поняття «етики». Він зазначає, що етика функціонує у системі цінностей, яка обумовлює оцінку нашим діям: правильно / не правильно. Етика перекладу обов'язково має враховувати моральний аспект у процесі роботи над іншомовним текстом. У той же час Б.В.Вайк зауважує, що попри певні уявлення про етичні обов'язки перекладачів, протягом більшої частини історії дискурсу перекладу слово «етика» було відсутнє, а етична складова роботи перекладачів сприймалась як належне. Оскільки переклад мав бути зрозумілим, то коректне відтворення оригіналу передбачало етичну поведінку перекладача, яка виявлялась у вірності оригіналу та його автору [3, 111].

Дослідження, які були проведені британськими вченими у галузі перекладознавства, вказують на те, що вивчення явища етики має бути обов'язковою компонентою у професійній підготовці перекладачів у частині етики перекладу [4].

Дослідження явища етики у перекладознавчому вимірі передбачає уточнення ряду дискусійних питань, як-от: етика перекладача починається з конкретної людини, яка забезпечує переклад і дотримується моральних норм та цінностей, а не з самих перекладів; дотримання професійних зобов'язань перекладача точно передати автентичність оригінального тексту, який перекладається, не зважаючи на етичність представленого оригіналу; залежність етики перекладу від глобалізаційних процесів, з якими стикаються різні зацікавлені сторони в індустрії перекладів на різних рівнях [5].

Так, культурна адаптація – одна з найважливіших складових перекладу, що має значний етичний вимір. Французький класик-лінгвіст Андре Лефевр (André Lefevere) стверджує, що перекладач здійснює своєрідну культурну трансформацію тексту, впливаючи на його сприйняття новою аудиторією [6]. Аналіз вітчизняних наукових публікацій у галузі перекладознавства [7; 8] підтверджує, що переклад має не лише відтворювати зміст, а й враховувати соціокультурний контекст, дотримуючись етичних норм перекладу.

Отже, дослідження явища етики у перекладознавчому вимірі є важливим і необхідним для розробки чітких етичних стандартів у межах різних типів перекладу та підготовці перекладачів до майбутньої професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Тофтул М. Г. Сучасний словник з етики: Словник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. 416 с.
2. Baker M., Maier C. (2011). Ethics in interpreter and translator training: Critical perspectives. The Interpreter and Translator Trainer. 2011. № 5(1). P. 1–14. <https://doi.org/10.1080/13556509.2011.10798809> Available from: https://www.researchgate.net/publication/388175843_The_Ethics_of_Translation_An_Analytical_Study_of_Accuracy_Cultural_Sensitivity_and_Technological_Impact [accessed Apr 03 2025].
3. Ben van Wyke. Ethics and translation: Handbook of Translation Studies, Volume 1. 2010. P. 111–115.
4. Drugan J., Megone C. (2011). Bringing Ethics into Translator Training: An Integrated, Interdisciplinary Approach. The Interpreter and Translator Trainer. 2011. № 5(1). P. 183–211. <https://doi.org/10.1080/13556509.2011.1079881>
5. Koskinen K., Pokorn, N.K. (Eds.). Ethics and translation: Introduction. The Routledge Handbook of Translation Ethics. Routledge, 2020. 508 p. <https://doi.org/10.4324/9781003127970>

6. Lefevere A. (1992). Translation, Rewriting, and the Manipulation of Literary Fame. Routledge. Edition 1st. Routledge, 2016. 150 p.<https://doi.org/10.4324/9781315458496>
7. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англomовних перекладів української прози). Львів. Видавництво Львівського університету, 1989. 215с.
8. Povoroznyuk R. Psycholinguistic aspects of teaching community interpreting in Ukraine. Astra Salvensis, 1. 2022. 493-509 p.

Кравченко Л.О., к.філол.н., доц., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка,
Федоренко І.В., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

ПРОЦЕС ДЕКОЛОНІЗАЦІЇ УРБАНОНІМІКОНУ КРИВОГО РОГУ В 2023 РОЦІ

Назви вулиць того чи іншого міста тісно пов'язані зі світоглядом його мешканців, їхнім способом життя та праці, а також національною свідомістю громадян. Виникнення та формування урбанонімів тісно пов'язане із загальними соціокультурними тенденціями розвитку суспільства, державною ідеологією, а також залежить від ментальності мешканців певного регіону [4, 171]. У назвах віддзеркалюються мова, світогляд, історія і сьогодення народу, що мешкає тут [2, 39]. Зміна ж назв, як правило, викликана певними історичними подіями, які передують соціальним зрушенням. Питання перейменування вулиць набуло суспільної ваги від здобуття Україною Незалежності, і особливо загострилося воно зараз у період російської війни проти України. Назви вулиць Кривого Рогу, що змінювалися в останні роки, як це відбувалося і в інших містах України, не є винятком.

Актуальність нашого дослідження зумовлена активною дерусифікацією топонімів міста Кривого Рогу, переходом у процесі назовництва від онімів з віддзеркаленням радянської ідеології до назв з українськими культурними кодами, а також нагальною потребою в поясненні містянам причин зміни власних назв, що пов'язано з низькою обізнаністю громадян із важливістю перейменувань географічних об'єктів з радянськими чи російськими назвами, особливо в період війни. **Мета роботи** – визначити принципи та мотиви номінації, довести важливість дерусифікації топонімів і вплив цього процесу на свідомість громадян. **Матеріалом** дослідження стали **273** урбаноніми, які були змінені в 2023 році в Кривому Розі внаслідок набуття чинності Закону України «Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімів» [1], а **джерелами** – сайт виконкому Криворізької міської ради.

Вагомим критерієм для надання назв об'єктам є здатність нової назви зафіксувати визнання загальнолюдських і національних моральних цінностей [3, 187]. На основі зібраного матеріалу виокремлено 10 груп урбанонімів Кривого Рогу: 1) назви, що вказують на **морально-людські переконання** (вони становлять 9,89% від загальної кількості перейменувань): вул. *Звитяги*, вул. *Флангова*, вул. *Гостинна*, вул. *Мрії*, вул. *Гідності і Свободи*, вул. *Наснаги*; 2) назви, що вказують на **спільну територію** (22,71%): вул. *Нижня Антонівка*, вул. *Кременецька*, вул. *Голубова Лугула*, вул. *Віддалена*; 3) назви на честь відомих **діячів науки** (4,76%): вул. *Винахідників*, вул. *Гончарна*, вул. *Валерія Лобановського*, вул. *Олега Антонова*; 4) назви на честь відомих **історичних діячів** (19,78%): вул. *Легендарна*, вул. *Андрія Грудницького*, вул. *Патріотична*, вул. *Гетьмана Якова Шаха*; 5) назви, що відображають **культурне надбання** (16,48%): вул. *Колекційна*, вул. *Акордна*, вул. *Берестяна*, вул. *Василя Стуса*; 6) назви, що стосуються **спільної економіки** (9,15%): вул. *Житня*, вул. *Макова*, вул. *Садівників*, вул. *Гвоздична*; 7) назви, що вказують на **спільну релігію** (2,93%): вул. *Троїцька*, вул. *Великодня*, вул. *Різдвяна*, вул. *Свято-Володимирська*; 8) оніми, що походять від **назв рослин**

(6,59%): *вул. Нарцисів, вул. Жовтих Ірисів, вул. Брунькова, вул. Вишень*; 9) інші **нейтральні назви** (6,95%): *вул. Діброва, вул. Планетна, вул. Літня, вул. Горицвітна, вул. Космічна*; 10) назви на честь **іноземних відомих постатей** (0,73%): *вул. Льюїса Керрола, вул. Леона Штрінпелмана*.

З метою визначити ставлення містян до процесу перейменування та з'ясувати, якими, на їхню думку, повинні бути нові назви, було проведено опитування 70 представників громади міста віком від 16 до 75 років, значна частка яких припадає на активну молодь віком 18–24 роки (74%). Перейменування в Кривому Розі повністю підтримують **64,3%** респондентів, **24,3%** вважають перейменування вулиць доцільним, але вже після завершення війни, і лише **10%** опитуваних цей процес байдужий. Першочергово потрібно перейменувати радянські ідеологічні назви вважає **91,4%** респондентів, і лише **7%** зазначили пріоритетність зміни назв на честь російських діячів культури і науки. Це свідчить про те, що у свідомості містян уже відбувся процес декомунізації, але процес деколонізації, зокрема дерусифікації, ще триває. На думку **81,4%** респондентів, назви вулиць впливають на формування свідомості містян, однак **71,4%** громадян вказали, що в побуті однаково послуговуються колишніми та сучасними назвами, що свідчить про поступовий перехід криворіжців до нових онімів.

На жаль, три чверті респондентів (**75,7%**) вважають за доцільне перейменовувати вулиці на нейтральні назви, пояснюючи, що їх легко буде запам'ятати, оскільки вони наштовхують на певні асоціації з місцевістю. Водночас **55,7%** опитаних громадян зазначили, що серед топонімів Кривого Рогу повинно бути більше назв на честь місцевих діячів, що свідчить про бажання зберегти власну ідентичність та увіковічнити пам'ять про відомих криворіжців.

Стосовно того, якими повинні бути сучасні назви вулиць, **42,9%** відповіли, що це мають бути назви на честь українських діячів культури та науки, **34,3%** надали перевагу назвам, які відроджують українське історичне минуле, і **22,9%** вказали, що назви повинні увічнювати пам'ять про українських військовослужбовців.

Отже, аналіз урбанонімів міста Кривого Рогу дозволив визначити принципи та мотиви номінації перейменованих міських об'єктів, чинники, що впливають на вибір назв вулиць, маркери національної ідентичності, які були актуалізовані під час війни в процесі перейменування вулиць, та простежити зміни в різноманітних сферах життя міста. Опитування серед громадян показало, що перейменування є важливим процесом, який впливає на національну свідомість людей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України Про засудження та заборону пропаганди російської імперської політики в Україні і деколонізацію топонімів від 21.03.2023 р. № 3005-IX. Дата оновлення: 15.06.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3005-20#Text> (дата звернення: 16.02.2024).
2. Кравченко Л. О., Петрів Х. В. Утвердження національної ідентичності в сучасних перейменуваннях (на матеріалі українського урбанонімікону). Мова: класичне – модерне – постмодерне, 2022. №8. С. 37–62.
3. Кравченко Л., Романюк Ю. Перейменування вулиць і провулків у Романівському районі Житомирської області. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мовознавство. – Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2017. – Вип. 1 (27). – С. 184–189.
4. Титаренко А. А. Місце урбанонімів у загальній класифікації онімів. Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. 2013. № 9(2). С. 171–180.

СОЦІОЛЕКТ СТАМБУЛА У ТВОРАХ СУАТ ДЕРВІШ ТА ЕЛІФ ШАФАК: ЛЕКСИЧНИЙ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ

Актуальність теми. Дослідження міських соціолектів є важливим аспектом сучасної соціолінгвістики, оскільки вони відображають особливості мовного розвитку певного середовища, соціальних груп і культурних контекстів. Особливий інтерес становить соціолект Стамбула другої половини ХХ століття, зокрема його відображення в сучасній художній романістиці. У цьому контексті романи Суат Дервіш «Фосфорна Джейвріє» та Еліф Шафак «Десять хвилин 38 секунд у цьому дивному світі» містять унікальні мовні особливості, що дозволяють простежити трансформацію міської лексики в динамічному просторі мегаполіса.

Для досягнення мети поставлено такі завдання:

- визначити поняття соціолекту та його взаємозв'язок із суміжними лексичними явищами такими як жаргон, аргі, сленг;
- проаналізувати особливості міського соціолекту в турецькій мові;
- дослідити сакралізацію маргінальності в романі «Фосфорна Джейвріє»;
- проаналізувати специфіку соціолектів у романі Еліф Шафак «Десять хвилин 38 секунд у цьому дивному світі», їхню роль у стратифікації соціальних груп;
- зіставити літературне зображення соціальної стратифікації з історичним і культурним контекстом Туреччини;
- розкрити взаємозв'язок між мовою, владою та ідентичністю у конструюванні жіночого досвіду в умовах суспільної стигматизації;
- зіставити мовні стратегії Суат Дервіш та Еліф Шафак у репрезентації жіночої маргіналізації та опору;

Матеріал дослідження та методика. Матеріалом дослідження є романи Суат Дервіш «Фосфорна Джейвріє» та Еліф Шафак «Десять хвилин 38 секунд у цьому дивному світі», а також їх переклади. У роботі застосовано такі методи дослідження: порівняльно-історичний (для аналізу розвитку соціолектів у турецькій мові), описовий (для визначення лінгвістичних параметрів соціолекту), та метод контекстуального аналізу (для дослідження функцій маргінальної лексики у творах).

Наукова новизна. Новизна дослідження полягає в комплексному аналізі функціонування міських соціолектів у сучасній турецькій художній прозі з акцентом на стамбульський соціолект з його маргінальною лексикою та її перекладом. Здійснюється лінгвістичний аналіз літературного тексту та взаємозв'язок між соціолінгвістичними характеристиками лексики та її відображенням у перекладацькій практиці.

Соціолект як феномен відображає мовні особливості певних соціальних груп та є важливим елементом лінгвістичного розмаїття міського середовища. Його вивчення дозволяє розкрити механізми формування ідентичності мовних спільнот та їхній соціокультурний контекст.

Романи Суат Дервіш та Еліф Шафак є репрезентативними прикладами художнього відображення міського соціолекту Стамбула. Через мову їхніх персонажів можна простежити соціокультурні трансформації Туреччини та зміни у ставленні до маргіналізованих груп.

Маргінальна лексика у творах досліджуваних авторок виконує ідентифікаційну, емоційну та стилістичну функції, допомагаючи створити автентичний мовний образ персонажів, що особливо важливо для художнього осмислення життя маргіналізованих

груп, які опиняються на периферії суспільства через соціальні стереотипи, економічні труднощі або особисті обставини. У контексті цих романів соціолект стає не лише засобом мовної характеристики персонажів, а й маркером їхньої боротьби за виживання та взаємодії з навколишнім світом, віддзеркалюючи складні соціокультурні процеси, що формують відчуття відчуженості та виключеності з суспільного простору.

Переклад маргінальної лексики становить особливу проблему через культурні та мовні відмінності, що вимагає гнучкого підходу та адаптації. Дослідження перекладів дозволяє виявити типові помилки та труднощі у відтворенні соціолектних особливостей.

Аналіз соціолектів у художніх текстах може слугувати основою для подальших досліджень у сфері соціолінгвістики та перекладознавства, сприяючи збереженню мовного розмаїття та культурної ідентичності.

Красюкова В., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Радчук В., к.філол.н., доц., науковий керівник

ВІДТВОРЕННЯ ІДІОСТИЛЮ ЯНА ФЛЕМІНГА В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ

Ян Флемінг написав книжкову серію про Джеймза Бонда в середині минулого сторіччя, зробивши чималий внесок у сучасну масову культуру. Його творчості присвячено чимало досліджень закордоном, проте в Україні навіть не всі книги цієї серії перекладено. Цей письменник мав унікальний ідіостиль, який може бути великим викликом для перекладачів. На нашу думку, варто розвивати переклад як і класики, так і більш розважальної літератури, а твори Флемінга хоч і вважаються розважальними, давно вже стали класикою свого жанру.

Ідіостиль, або індивідуальний стиль – це система змістовних і формальних лінгвістичних характеристик, притаманних творам певного автора.[2]

Нашою метою було виділити загальні особливості ідіостилю Флемінга на основі проаналізованих нами студій його творчості та трьох його романів: «Казино «Руаяль»», «Із Росії з любов'ю» та «Кульова блискавка»; виділити індивідуальні особливості, притаманні його окремим романам; дослідити як та наскільки ці особливості відтворені в українських перекладах та дати коментарі.

Ми проаналізували літературознавчі праці та оригінальні романи, щоб виділити для себе ці особливості. Також ми шукали, які існують можливі стратегії їхнього перекладу та дослідили, які з них використали перекладачі. Часто ми давали коментарі щодо доречності та недоречності їхнього застосування. В одного роману існувало два переклади, здійснені в різні періоди історії України, і ми мали змогу зробити їхній порівняльний аналіз.

Досі у нас перекладено тільки 10 з 14 книг Флемінга. У Радянському союзі його не дозволяли перекладати українською, бо то був заборонений письменник. Усе почалося змінюватися в Добу Гласності, коли Валерій Грузин переклав один роман, «Із Росії з любов'ю».[1]

Ідіостиль Флемінга включає вживання численних реалій тих часів та культурних відсилань, що передбачатиме необхідність для перекладача провести деяку дослідницьку діяльність. На жаль, у Грузина не було такого доступу до тієї фонові інформації, який є в сучасних перекладачів. Крім того його знання англійської та інших мов (останнє часто може знадобитися із перекладом творів цього письменника) було не на належному рівні для роботи з такими текстами.[6]

Далі тривалий час перекладами цих творів українською ніхто не займався. У період з 2018 по 2021 рік видавництво «Навчальна книга – Богдан» випускала серію з 9 романів та однієї збірки оповідань у перекладі Олексія Антомонова. У нас була змога дослідити роботи Антомонова як перекладача серії, та ось які ми зробили висновки.

Очевидно, що О. Антомонов провів чималу дослідницьку діяльність, проте й у нього були промахи. Наприклад, часто в книгах серії траплялися терміни з такої сфери, як картярська термінологія в «Казино «Руаяль»» та «Кульовій блискавці» [4, 5], але в перекладах Антомонова нема узгодженості цих термінів. Також деякі його перекладацькі розв'язки були досить нелогічними, так із «Із Росії з любов'ю», де записані декілька фраз російською мовою латиницею, він у своєму перекладі залишив їх латиницею [3]. Хоч його рівень відчуття англійської набагато вищий за той, що був у В. Грузина, він теж невдало добирав слова.

На нашу суб'єктивну думку, ці переклади з усіма недоліками дуже важко назвати ідеальними, але дослідження їх дає нам дещо більше. Хоч ці книги в оригіналі вийшли в минулому столітті, але обізнаність про стратегії перекладу декількох особливостей ідіостилу Флемінга може бути дуже корисною при перекладі багатьох сучасних літературних та медіа-жанрів. Наприклад, часто в цих книгах згадуються назви брендів, страв різних кухонь світу та найрізноманітніша термінологія. Хоч книжкова бондіана вважається розважальною літературою, її переклад потребує досконалого знання англійською та часто й інших мов, не кажучи вже про українську, дослідницьких навичок, а також оригінального, творчого мислення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Грузин В. Чи потребує реабілітації Джеймс Бонд/Журнал «Всесвіт». – Київ: Всесвіт, 1990. – с. 78.
2. Тлумачний словник української мови. Ідіостиль: <https://slovnkyk.ua/index.php?swrd=ідіостиль>
3. Флемінг І. Із Росії з любов'ю /Лен Флемінг; пер. з англ. Алекс Антомонов. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2020. – с. 288.
4. Флемінг І. Казино «Руаяль» /Лен Флемінг; пер. з англ. Алекс Антомонов. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2018. – с. 200.
5. Флемінг І. Кульова блискавка /Лен Флемінг; пер. з англ. Алекс Антомонов. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2021. – с. 272.
6. Флемінг Я. Із Росії — з любов'ю/Ян Флемінг; пер. з англ. Валерій Грузин – Київ: «Молодь» , 1991. – с. 253.

Кривошея Є.О., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Карпань О.О., асист., науковий керівник

ЛЕКСИЧНИЙ ВПЛИВ ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА ФОРМУВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ У СФЕРІ МОДИ

Італія є визнаним центром світової моди, і її мова значно вплинула на сучасну термінологію цієї індустрії. Лексика моди не лише відображає професійну сферу, а й слугує дзеркалом соціальних і культурних змін, таких як переосмислення понять краси, руйнування гендерних стереотипів і акцент на сталий розвиток. Її аналіз дає змогу глибше зрозуміти ці трансформації.

Сучасна людина хоче не лише виглядати сучасною, але й використовувати іншомовні слова для позначення предметів свого гардеробу. Врешті нові модні моделі приходять до нас уже з готовими назвами. Тому здається нелогічним придумувати для них нову назву замість тієї, яка вже існує. Особливо інтенсивно ця тенденція позначилася на межі XX-XXI століття [1; 109].

Освоєння мовою запозичених слів – складний діахронічний процес, у якому тісно переплітаються зв'язки й відношення, з одного боку, мови-реципієнта та мови-донора, а з другого боку – внутрішньосистемні особливості самої мови-реципієнта. Зауважимо, що запозичення є активним процесом: мова-реципієнт не пасивно сприймає нове слово чи термін, а певною мірою переробляє його та підпорядковує його своїм внутрішнім законам [2; 5].

Під час переходу від французької до англійської мови, італійська залишилася під хвилею англізації, що не дозволило їй значно вплинути на мову моди, за винятком кількох поодиноких випадків ("cotta", "dolce vita", "ballerina", "zucchetto") [3; 15].

У роботі ми аналізуємо всі знайдені лексичні одиниці модної термінології, що походять з італійської мови, досліджуючи особливості застосування запозичених термінів в окремих мовах та їх адаптацію. Це сприяє розумінню міжмовних процесів і розвитку спеціалізованої лексики.

Таким чином, італійська мова відіграє важливу роль у формуванні лексики модної індустрії, проте її вплив значною мірою послаблений англізацією. Запозичення термінів відбувається з урахуванням мовних особливостей реципієнтів, що підтверджує активний характер цього процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дьолог, О.С. (2013). Особливості сучасної лінгвістичної моди (на прикладі сучасного українського мовлення). Український вимір. Міжнародний збірник інформаційних, освітніх, наукових, методичних статей і матеріалів з України та діаспори. (с.108 – 112). Число 12.
2. Кравченко, Т. (2019). Основні способи освоєння термінів-запозичень. Миколаїв: Миколаївський національний аграрний університет.
3. Lorusso, M. (2017). Dizionario della moda. Bologna: Zanichelli.

Креск Д.М., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Чистяк Д.О., *д.філол.н., проф., науковий керівник*

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ КОНЦЕПТОСФЕРИ «ВІЙНА» В МЕДІАДИСКУРСІ У ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА ЗАРУБІЖНІЙ ФІЛОЛОГІЧНІЙ НАУЦІ: ПОШУК КОРЕЛЯЦІЇ

Дослідження концепту ВІЙНА є одним з популярних векторів розвитку наукової думки, зокрема і серед українських науковців. **Актуальність** зумовлюється потребою формування методології дослідження концепту та концептосфери в медіадискурсі різних країн світу. **Мета** дослідження полягає у виробленні комплексу прийомів, застосування яких надасть можливість провести комплексний аналіз концепту у медіадискурсі. **Предметом** дослідження є прийоми контрастивного аналізу концепту ВІЙНА в медіадискурсі різних країн світу. **Матеріалом** дослідження було обрано зарубіжні та україномовні наукові роботи, що присвячені огляду концепту ВІЙНА та сконцентровані на визначенні підходів до аналізу концептосфери.

В ході дослідження було визначено, що методологія аналізу концептосфери передбачає дослідження сукупності концептів, що формують мовну картину світу певної культури або мови. Здебільшого в опрацьованих роботах концепт розглядається, ґрунтуючись на комплексній методиці, що поєднує аналіз словникових дефініцій, етимологічний аналіз ключового слова-імені концепту, побудову лексико-фразеологічного поля ключового слова, аналіз синонімічних одиниць ключового слова, метод контекстуального аналізу, метафоричного аналізу. Особливе значення має

контрастивний аналіз концептів у медіадискурсі, який дозволяє виявити особливості їхньої репрезентації у різних мовах та культурах.

У ході контрастивного аналізу, що базується на порівнянні мовних засобів можна виявити схожості і відмінності у використанні концептуальних структур, риторичних прийомів та оцінних суджень. Наприклад, концепт «війна» має різні конотації та метафоричні моделі в медіадискурсах Франції та України: у франкомовному дискурсі він постає як вимушена необхідність, а в іншому – як агресія чи трагедія. Також в ході розгляду наукових праць виявлено, що контрастивний аналіз у медіадискурсі має певні проблеми, серед яких полісемія концептів, що ускладнює їх порівняння, а також вплив ідеологічних і культурних чинників на мовні засоби. Зроблено висновки щодо вироблення чітких прийомів та критеріїв контрастивного аналізу концепту та обґрунтовано його доцільне використання для наукового вивчення медіадискурсу різних мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вільчинська Т. Концепт «війна» особливості мовної об'єктивації у газетному тексті. *Лінгвістичні студії*. 2017. Вип. 34. С. 110-114
2. Ковбасюк Л.А. Новітні студії концепту «війна» в сучасному мовознавстві. *Науковий вісник ХДУ. Сер. «Германістика та міжкультурна комунікація»*. 2023. № 1. С.16-20.
3. Яворська Г.М. Концепт «ВІЙНА»: семантика і прагматика. *Стратегічні пріоритети*. 2016. № 1 (38). С. 14-23.

Крутяк Д.О., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Артемова Л.В., к.філол.н., доц., науковий керівник

НАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ДИСКУРСУ ПРИРОДНИХ КАТАСТРОФ В ІСПАНСЬКИХ МАСМЕДІА (на прикладі DANA 2024 року)

У сфері кризової комунікації ЗМІ відіграють вирішальну роль у формуванні відповідної реакції суспільства. Восени 2024 року шторм DANA (від ісп. Depresión Aislada en Niveles Altos) сколихнув не лише іспанський національний, а й світовий медіапростір. Проливні дощі й сильні вітри спричинили повені, руйнування інфраструктури та численні людські жертви. Дослідження іспанського медіадискурсу про стихійні лиха набувають **актуальності** через збільшення кількості екстремальних погодних явищ та провідну роль медіа в побудові наративів, які здійснюють вплив на реакції влади та суспільства.

Метою цієї роботи є аналіз наративних стратегій, які використовують іспанські масмедіа (*El País*, *20minutos*) у висвітленні подій DANA, щоб визначити мовні та стилістичні ресурси й оцінити їхній вплив на сприйняття інформації громадськістю. Особливу увагу відведено одному із найяскравіших жанрів публіцистики, **репортажу**, оскільки він вирізняється поєднанням рис характерних інформаційним, аналітичним та інтерпретативним жанрам [2]. У цьому контексті сучасні ЗМІ не лише виконують універсальні функції, притаманні мові, а й специфічні, властиві масмедіа, такі як когнітивна, функція впливу, сугестивна [1].

В іспанському медійному дискурсі прослідковується тенденція до **драматизації** з метою привернення уваги громадськості та посилення емоційного впливу. Це явище проявляється через використання засобів художньої виразності, візуалізацію простору, побудову наративів, зосереджених на людських стражданнях і матеріальних втратах. Напр.: *Las entidades aceleran el ritmo de entrega, pero a las personas que quedaron en la calle el tiempo se les hace eterno*.

Іншою повторюваною стратегією є **персоніфікація катастрофи**, яка набуває людських рис. ЗМІ використовують дієслова дії та метафори, які надають метеорологічному феномену владу, посилюючи його образ як сутності, що «*azota*» або «*devasta*» цілі регіони. Напр.: *En esta situación, cuando la catástrofe golpea, la solidaridad emerge, y la ayuda espontánea de los ciudadanos ya ha comenzado a tomar forma.*

Крім того, іспанські масмедіа вдаються до **мілітаризації мови, гіперболізованих описів та емоційних свідчень**, які підкреслюють небезпеку та важливість негайного прийняття рішень. Наприклад, в медіаповідомленнях прослідковано активне вживання такої лексики: *escenario bélico, escenario de guerra, zona cero, al inicio de la guerra, uniformes militares, heridas de guerra.*

Отже, ця стаття надає критичний погляд на роль журналістики в інтерпретації та передачі інформації в умовах надзвичайної ситуації. Результати цього дослідження не лише сприяють поглибленню аналізу медійного дискурсу, а й відкривають нові напрямки дослідження у сфері кризової комунікації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дергач Д. В. Медійна жанрологія в дискурсі сучасного філологічного знання. *Актуальні проблеми української лінгвістики : теорія і практика*. 2014. Вип. 28. С. 26–35.
2. Максим'як О. С. Види газетного репортажу: наукові погляди в сучасному журналістикознавстві. *Українське журналістикознавство*. Вип. 9. Електронна бібліотека Інституту журналістики. 2012. URL : <http://journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2387>

Кузьменко А.Є., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Карпань О.О., асист., науковий керівник

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОФІЦІЙНИХ ТЕКСТІВ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКИЙ АСПЕКТ

Офіційно-діловий стиль відзначається лаконічністю, консервативністю та стійкістю до змін. Його точність і стандартизація зумовлені широким застосуванням у юридичній, адміністративній та дипломатичній сферах. Він характерний для формального спілкування й листування, особливо з незнайомими адресатами.

Оскільки головними характеристиками мови ділової кореспонденції є точність і чіткість викладу при майже повній відсутності емоційного забарвлення, вона виключає можливість довільного тлумачення змісту. Відповідно, якісний переклад ділової документації повинен відповідати таким основним вимогам: **точність**, що передбачає повне відтворення всіх положень оригіналу; **лаконічність**, яка забезпечує стислий виклад інформації без зайвих деталей; **зрозумілість**, оскільки скорочення тексту не повинно спотворювати його зміст або ускладнювати сприйняття; а також **нормативність**, яка означає відповідність перекладу правилам літературної мови з уникненням прямого копіювання синтаксичних конструкцій мови оригіналу [2].

У перекладі лексичних одиниць використовуються такі типи okazіональних відповідників: *відповідники-запозичення*, які відтворюють форму іншомовного слова через транскрибування або транслітерацію, поступово закріплюючись у мові. *Відповідники-кальки* передають морфемний склад слова чи стійкого словосполучення, стаючи нормативними у перекладацькій практиці. *Лексичні заміни* виникають шляхом семантичних трансформацій, адаптуючи значення слова до контексту. Якщо відповідник утворити неможливо, використовується описовий переклад. Іноді транскрипція або калькування супроводжуються поясненням для точного розуміння терміна [2].

Досить часто як в італійській, так і в українській мовах доводиться застосовувати описовий переклад (експлікацію значення), проте найчастіше це відбувається при перекладі італомовних термінів. Рідше використовуються такі трансформації, як лексичне додавання, конкретизація, генералізація та контекстуальна заміна [1].

Отже, офіційно-діловий стиль характеризується точністю, лаконічністю та нормативністю, що зумовлює особливі вимоги до його перекладу. Для передачі лексичних одиниць застосовуються різні підходи, зокрема запозичення, калькування, лексичні заміни та описовий переклад. В італомовно-українському перекладі найчастіше використовується експлікація значення, а також такі трансформації, як лексичне додавання, конкретизація, генералізація та контекстуальна заміна. Це свідчить про важливість ретельного добору перекладацьких засобів для забезпечення точності та зрозумілості офіційних текстів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Структурно-семантичні особливості перекладу термінології ділового дискурсу. Електронний ресурс. URL: <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/10890/1/Korolova%2C%20Dimitrova.pdf>

2. Лексичні особливості перекладу ділової кореспонденції. Електронний ресурс. URL: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/35-shosta-mizhnarodna-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/65-leksichni-osoblivosti-perekladu-dilovoji-korespondentsiji>

Купко Р.О., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Сівков І.В., к.філол.н., доц., науковий керівник

МАНІПУЛЯТИВНІ СТРАТЕГІЇ В ПРОМОВІ ЕМІРА КУВЕЙТУ ШЕЙХА МЕШАЛЯ АЛЬ-АХМАДА АЛЬ-ДЖАБЕРА АС-САБАХА

Один із головних аспектів влади для політичних діячів – це позитивна думка суспільства, тому в своїх промовах вони регулярно вдаються до маніпуляцій. Серед багатьох визначень поняття «політична маніпуляція» основним є таке: це вплив на людину для зміни її власної думки або поведінки задля досягнення власної політичної мети [2, с. 5-6; 3, с. 53]. Характеристикою маніпуляції, на відміну від переконання, є те, що вона передбачає владу та домінування [4, с. 358; 6, с. 365]. Соціально-політичні маніпуляції зазвичай також містять ідеологічне підґрунтя, де «світле майбутнє» протиставляється «темному минулому» чи альтернативному «небажаному майбутньому» [5, с. 286; 6, с. 365-366].

Актуальність дослідження полягає в дослідженні мовних засобів протидії маніпулятивним стратегіям в арабськомовному медіапросторі. Мета дослідження полягає в аналізі мовних одиниць із маніпулятивним підтекстом в промові еміра Кувейту шейха Мешаля аль-Ахмада аль-Джабера ас-Сабаха за 12 травня 2024 року [1]. Об'єкт дослідження – текст промови еміра Кувейту шейха Мешаля аль-Ахмада аль-Джабера ас-Сабаха за 12 травня 2024 року, а предмет – мовні одиниці, які вживаються з маніпулятивним підтекстом, в промові еміра Кувейту шейха Мешаля аль-Ахмада аль-Джабера ас-Сабаха за 12 травня 2024 року.

Суспільно-політичну лексику, яка використовується задля досягнення маніпулятивних цілей, досліджували та класифікували С. М. Альбота [2], О. В. Дмитрук [3], Н. В. Деренчук [4], А. А. Круглашов [5], Т. ван Дейк [6]. В нашому дослідженні була використана класифікація Т. ван Дейка із поділом стратегій маніпулятивного впливу на стратегію позитивної саморепрезентації та стратегію негативної репрезентації інших [6].

Емір Кувейту шейх Мешаль аль-Ахмад аль-Джабер ас-Сабах, який прийшов до влади 16 грудня 2023 року, призначив новий уряд 10 травня 2024 року. Це сталося після його рішення розпустити Національну асамблею Кувейту, один із небагатьох демократично обраних парламентів на Близькому Сході та призупинити дію кількох статей конституції на чотири роки. В промові шейха Мешаля Аль-Ахмада Ас-Сабаха можна виділити такі види маніпулятивних стратегій, що мають на меті схилити думку громадськості на бік нового уряду та еміра, використовуючи стратегію позитивної саморепрезентації: використання займенників «ми», نحن «наш» для апеляції до національної ідентичності, а значить, і перенесення відповідальності за свої рішення на суспільство; використання привабливих для слухачів концепцій для опису майбутнього життя Кувейту для заохочення до підтримки нового уряду (لهذا البلد إنقاذ) «порятунок цієї країни», المحافظة على مقدرات «забезпечення її вищих інтересів», تأميناً لمصالحه العليا «збереження можливостей»); вживання емоційно забарвлених конструкцій з метою похвали самого себе чи новоприйнятого уряду (بدء مرحلة جديدة من التعاون الإيجابي بين السلطين) «початок нового етапу позитивної співпраці між виконавчою та законодавчою владою», ليعود لقاعة عبدالله السالم بهاؤها ورمزا للديمقراطية المعبرة عن شعور أهل الكويت «щоб зал Абдулли Аль-Салем міг відновити свою велич і стати символом демократії, який виражає почуття народу Кувейту і відповідає його автентичним звичаям і традиціям»).

Щоб використати стратегію негативної репрезентації інших, емір Кувейту вживає такі маніпулятивні прийоми: різко негативне емоційне забарвлення лексики у висвітленні становища країни під час функціонування старого парламенту (واقفنا المرير) «наша гірка реальність», الانحدار «занепад», الانهيار «колапс»); підміна поняття «демократія» у фразях «لن أسمح على الإطلاق أن تستغل الديمقراطية لتحطيم الدولة» «Я ніколи не дозволю використовувати демократію для знищення держави», غدت قاعة عبدالله السالم (البرلمان) بدلا من «أن تكون مكانا لممارسة ديمقراطية حقيقية سليمة أصبحت مسرحا لكل ما هو غير مألوف وغير مستحب أو مقبول من الألفاظ والعبارات» «Парламент, замість того, щоб бути місцем для здійснення справжньої і здорової демократії, перетворився на сцену для всіх незнайомих, небажаних і неприйнятних слів і фраз»; часте використання лексеми تدخل «втручання» в політику еміра для зображення дій уряду як незаконних і таких, що суперечать конституційним принципам. В словах еміра присутні ідеологічна поляризація між старим та новим урядами та дискредитація позиції старого уряду.

Висновок

Промова еміра Кувейту шейха Мешаля аль-Ахмада аль-Джабера ас-Сабаха демонструє застосування маніпулятивних стратегій, спрямованих на формування позитивного іміджу нового уряду та дискредитацію попереднього парламенту. Стратегія позитивної саморепрезентації включає апеляцію до привабливих для громадськості понять та об'єднання своєї думки із думкою народу для підсилення підтримки його рішень. Водночас стратегія негативної репрезентації інших виражається через різко негативне зображення попереднього уряду та акцент на нібито незаконних його діях. Такі риторичні прийоми підсилюють ідеологічну поляризацію та сприяють легітимації влади еміра й нового уряду в очах суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Al Arabiya. (2024). "تفاصيل نص كلمة أمير الكويت.. حل مجلس الأمة ووقف بعض مواد الدستور". Отримано з <https://ara.tv/76mvm>
2. Альбота С. М. Лінгвістична маніпуляція: поняття та типи. Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2019. Вип. 16. С. 5-7. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apftp_2019_16_3

3. Дмитрук О.В. Маніпулятивні стратегії в сучасній англомовній комунікації (на матеріалі друкованих та інтернет-видань 2000-2005 років): Автореф. дис. канд. філол. наук: 10.02.04 / Київ нац. ун-т ім. Т.Г. Шевченка. – К., 2006. – 19с.
4. Деренчук, Н. (2016). Особливості формування маніпулятивної стратегії в українському політичному дискурсі. Проблеми гуманітарних наук. Серія: Філологія. 2016. № 38. С. 357–361.
5. Круглашов А. (2012) Політичне маніпулювання у президентських виборчих кампаніях в Україні у 2004 та 2010 рр.: автореф. дис. канд. 189 політ. наук: 23.00.02; Нац. акад. наук України, Ін-т політ. і етнонац. досліджень імені І. Ф. Кураса. К. С. 281–294
6. Van Dijk T. A. Discourse and manipulation. Discourse & Society. 2006. No 17 (3). P. 359–383.

Кустовська В.О., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Пригодій О.С., к.філол.н., науковий керівник

LOAN WORDS IN THE 21st CENTURY ENGLISH

Loan words have been extensively investigated across linguistic disciplines. By common understanding, the term “loan word” refers to vocabulary items, transferred from one language to another. Loan words, integrated into the vocabulary of the borrowing language, are not only evidence of language evolution but also serve as indicators of social transformations. Therefore, analysing current borrowing patterns illustrates the specific characteristics of 21st century English. The research objective is to explore the established and emerging trends in borrowing in contemporary English and study loan words as signs of cultural interaction.

Previously, it was generally suggested that core vocabulary is less likely to be borrowed due to the universal nature of the concepts represented. Haspelmath argues that speakers adopt core borrowings (replacements of native terms) partly due to the prestige associated with the donor language [3]. This research posits that loan words in 21st century English are instead increasingly employed as a means of cultural reclamation. The use of the word “kookum” in English social media by those referencing their Cree heritage, despite the direct equivalent “grandmother”, exemplifies this.

Such loan words in the present-day English as “emoji,” “isekai,” and “mukbang” reflect global developments, namely the increasing influence of technology on language. The adoption of gastronomic terms like “dalgona,” “chimaek,” and “boba” displays culinary influences. Borrowed art-related vocabulary such as “azonto,” “kintsugi,” and “manhwa” shows cross-cultural exchange in creative expression.

Another notable trend in the 21st century English vocabulary is the usage of Latin and Greek morphemes in the denomination of disorders and diseases within the medical field (a Latin loan word “Norovirus”). This reflects a historical pattern, as Durkin notes that Latin borrowing peaked in the 16th and 17th centuries, primarily impacting formal, scientific, and technical registers [1]. Victoria Fromkin [2] states: “Greek roots borrowed into English have also provided a means for coining new words,” which now can be evidenced by the term “cyberchondria” — a portmanteau of “cyber-“ and “hypochondria”, where “hypochondrium” has Greek origins.

Loan words are increasingly prominent in contemporary media, representing diverse cultural experiences. Min Jin Lee's uses Korean and Japanese loan words (“ajumma,” “burakumin,” “yakuza”) throughout the narrative of her English-language novel “Pachinko” (2017). Similarly, the incorporation of Spanish loan words in a 2021 American animated film “Encanto” (“casita,” “abuela” etc.) introduces younger audiences to different cultures through their linguistic heritage.

In conclusion, contemporary patterns of English lexical borrowing reveal a significant shift towards deliberate cultural representation, alongside adaptation to diverse cultural and technological influences.

REFERENCES

1. Durkin, P. Borrowed Words: A History of Loanwords in English. Oxford University Press, 2014. P. 299-300.
2. Fromkin, V., Rodman, R., & Hyams, N. An introduction to language (10th ed.). Cengage Learning, 2013. P. 352-353.
3. Haspelmath, M., & Tadmor, U. Loanwords in the World's Languages: A Comparative Handbook. De Gruyter Mouton, 2009. P. 35-49.

Кутова О.О., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Маленька Т.Ф., к.філол.н., доц., науковий керівник

ПРОБЛЕМАТИКА Й ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЗИ ЗОЇ ПІРЗАД

Сучасна іранська феміністична проза охоплює широкий спектр тем і проблем, що відображають складний соціокультурний, політичний та економічний контекст, у якому живуть іранські жінки. Зоя Пірзад стала одним з тих голосів боротьби за рівноправність, простором для осмислення традиційних гендерних ролей та засобом осмислення жіночої ідентичності в умовах патріархального суспільства.

Однією з ключових тем творів Зої Пірзад є боротьба за жіночу ідентичність і право на самовизначення. У творах сучасних іранських письменниць, таких як Шагрнуш Парсіпур, Загра Хоссейні та Фаріба Вафі, часто простежується внутрішній конфлікт між традиційними уявленнями про роль жінки та прагненням до особистої свободи. З раннього дитинства жінки стикаються з нав'язаними нормами поведінки, які диктують їхню роль у родині та суспільстві. У творах іранських авторок часто зображуються героїні, які намагаються знайти баланс між сімейними обов'язками та прагненням до самореалізації [1, 41].

Образ жінки в художніх творах письменниці є багатограним, символічним і психологічно глибоким, що відображає різні аспекти жіночої долі, соціального статусу, внутрішніх переживань та боротьби за самореалізацію. Одним із найяскравіших прикладів символізму є новела "Вишневі кісточки" (هسته های گیلاس).

У її романах і новелах жінки постають як сильні, вольові особистості, які долають життєві труднощі, борються за свої почуття, сім'ю або власне місце у суспільстві, це дуже чітко можна побачити в творі «Ми звикнемо» (عادت می‌کنیم) [6]. Зої Пірзад постійно нагадує читачеві про те, що жінка здатна на будь які вчинки, жінка сильна і цілеспрямована, а тому чоловікам, які її оточують, краще це сприйняти [2, 187]. При цьому вони нерідко опиняються перед моральними виборами, стикаються з обмеженнями традиційного суспільства або переживають глибокі душевні трансформації.

Пірзад зосереджується на тонших аспектах жіночого існування – компромісах між родиною та особистими прагненнями, пошуку внутрішньої гармонії в умовах традиційного суспільства [3, 41].

Значну роль у формуванні сюжету відіграють також емоційні трансформації персонажів, які з часом набувають більшої глибини. Це може бути пов'язано з тим, як вони реагують на зовнішні стимули, на зміни у їхньому оточенні, на соціальні та культурні потрясіння. Зої Пірзад з великим чуттям передає не тільки зовнішні зміни, але й той вплив, який вони мають на внутрішній стан героїв. Цей вплив може бути як

незначним, так і кардинальним, змінюючи повністю світогляд персонажів, їхнє ставлення до оточуючої реальності та власних дій.

Наступною важливою рисою її творчості є здатність будувати історії на основі діалогу між різними культурними контекстами. Прикладом може стати новела "Мушлі" (پوسته ها). Тут авторка вводить теми національної та культурної ідентичності. Героїнею цього твору є дівчина-вірменка, яку покохав юнак із родини іранських турків. Їхні стосунки ускладнюються етнічними та історичними упередженнями. Важливим символом новели є мушлі, які головний герой збирав на узбережжі в дитинстві. З. Пірзад не обмежується лише внутрішнім світом своїх персонажів, а й вводить їх у взаємодію з іншими культурами, звичаями і навіть мовами. Це дозволяє їй створювати багатопланові картини світу, де різноманіття культурних кодів не лише збагачує розповідь, але й виявляє проблеми взаєморозуміння та адаптації у багатонаціональному середовищі. Вона створює унікальні сюжети, в яких внутрішній конфлікт героїв нерідко відображає ширші соціальні та політичні процеси, що відбуваються в суспільстві [7, 72].

Проза Зої Пірзад займає визначне місце у контексті сучасної феміністичної літератури Ірану, оскільки її твори відображають складну взаємодію між традиціями, патріархальними нормами та внутрішнім світом жінки, що прагне самореалізації. Її літературна творчість демонструє глибоку увагу до побутових реалій, соціальних обмежень та емоційної напруги, з якими стикаються іранські жінки в умовах суспільства, що зазнало впливу історичних та культурних трансформацій. Центральні теми її прозових творів зосереджуються на проблематиці жіночої ідентичності, міжособистісних стосунків, родинних обов'язків, що постійно вступають у конфлікт з особистими прагненнями героїнь. У її творчості простежується прагнення розширити уявлення про жіночу суб'єктність у літературі Ірану, пропонуючи читачеві багатовимірні, психологічно вивірені образи, які не вписуються у традиційні уявлення про жіночу роль.

Однією з ключових рис жіночих образів у творах письменниці є їхня емоційна насиченість та психологічна складність. Героїні не є статичними чи шаблонними, а навпаки, розвиваються впродовж сюжету, проходячи через внутрішні конфлікти, страждання та прозріння. Це робить їх близькими та зрозумілими для читача, оскільки вони втілюють універсальні теми людського буття – кохання, втрату, розчарування, пошук сенсу життя [3, 736].

Стиль Зої Пірзад відзначається витонченістю, глибокою психологічною рефлексією та уважністю до деталей повсякденного життя, що створює ефект занурення читача у внутрішній світ персонажів і атмосферу описуваної епохи. В її прозі відчувається тонке поєднання традиційної перської оповідної традиції з сучасними літературними тенденціями, що надає її текстам особливої естетичної виразності та водночас глибокого соціального підтексту. У творах З. Пірзад часто простежується неквапливий, розмірений ритм оповіді, який дозволяє повною мірою передати нюанси характерів героїв, їхні переживання, внутрішні конфлікти та повсякденні турботи, що є ключовими елементами її художнього стилю [2, 32]. Виділяючи ще одну характерну рису в творах Зої Пірзад, можна чітко стверджувати про прийом переднього плану, в якому мета не що інше, як виведення літературного тексту на передній план, щоб спонукати читача думати про наявний текст як про живу, динамічну сутність і середовище, де читач може бути присутнім і зблизька спостерігати за всіма діями героїв, не беручи участі у фактичному перебігу тривимірних подій у сюжеті [5, 982].

Узагальнюючи аналіз проблематики прозових творів Зої Пірзад, можна дійти висновку, що її творчість відіграє значну роль у розвитку сучасної феміністичної літератури Ірану. Вона дозволяє побачити, як традиційні уявлення про жінку

змінюються під впливом нових соціокультурних реалій, відкриваючи простір для осмислення жіночого досвіду крізь призму особистісної та суспільної трансформації. Її твори пропонують читачеві не лише глибокий психологічний аналіз героїнь, а й заклик до переосмислення ролі жінки у сучасному світі, що робить її творчість невід'ємною частиною іранського літературного процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Левчин І. Д. Розвиток сучасної жіночої прози в Ірані: творчість Белькейс Солеймані. Матеріали V Конгресу сходознавців, м. Київ, 9–10 грудня 2021 р. К.: Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 39–42.
2. Моллаахмаді Дехагі А. Фемінний дискурс іранської прози XX – початку XXI ст.: дис. ... канд. філол. наук: 10.01.04. Київ, 2020. 212 с.
3. Kazemi F., Shohreh D. A Study of Gender Discourse in Zoya Pirzad Novels. Journal of Advances in Linguistics. April 2017. Vol. 8. № 1. P. 1225–1228. URL: https://www.researchgate.net/publication/331462014_A_Study_of_Gender_Discourse_in_Zoya_Pirzad_Novels
4. Mirabedini H. The History of Female Storywriters, 2005. URL: https://www.iranchamber.com/literature/articles/history_female_storywriters.php
5. Moulavi Nafchi A., Mohammadi Kordiani M., Biabani A. A Study of Under lexicalization in Zoya Pirzad's Novel We Will Get Used to It. International Journal of Humanities and Cultural Studies. June 1916. Vol. 8. Issue 1. P. 970–982. URL: https://www.researchgate.net/publication/302374965_A_Study_of_Underlexicalization_in_Zoya_Pirzad's_Novel_We_Will_Get_Used_to_It
6. پیرزاد، زویا. عادت می‌کنیم. تهران: مرکز، ۱۳۸۳. ۲۶۶ ص.
7. میرعابدینی، حسن. صد سال داستان نویسی ایران. جلد ۲. تهران: چشمه، ۱۳۸۰. ۱۲۹۸ ص.

Кушнір К.С., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Бугрій А.С., *к.філол.н., асист., науковий керівник*

ПЕРЕКЛАД КУЛЬТУРНО-МАРКОВАНОЇ ЛЕКСИКИ В ЛІТЕРАТУРІ SELF-HELP

Зростання популярності self-help літератури призводить до збільшення обсягу її перекладів різними мовами. Це актуалізує питання про необхідність чітких та ефективних методів перекладу, які дозволять зробити цю інформацію доступною та корисною для ширшої аудиторії. Значну частину літератури self-help становлять одиниці культурного компоненту — культурно-марковані елементи, що свідчить про необхідність розширення фонових знань про способи адекватної передачі таких слів рідною мовою. Отже, метою дослідження є аналіз методів перекладу культурно-маркованої лексики в англomовній літературі self-help з погляду її перекладу українською мовою.

Власне, поняття “культурно-маркована лексика” (КМЛ) досить часто ототожнюється з такими термінами, як “безеквівалентна лексика”, “реалії”, “етнолексеми”, “культуреми”, “етномаркована лексика”, “фонова лексика” тощо [6, 127–128]. Опанувавши праці О. Тупиці, А. Волошиної, Р. Зорівчак, Н. Середи, М. Кочергана, ми сформували власне визначення. Культурно-маркована лексика — це лексичні одиниці, наповнені культурним компонентом, які знайомі носіям мови, однак чужі для реципієнтів. Проблема перекладу КМЛ полягає в її безеквівалентності, однак лінгвісти долають її, використовуючи різні перекладацькі стратегії: транскрипцію і транслітерацію, калькування, описовий, наближений, гіпонімічний, контекстуальний переклад, а також створення нових відповідників [5, 65].

Матеріалом нашого дослідження слугували переклади книг Елізабет Гілберт “Їсти, молитися, кохати” та “Чудовий ранок. Як не проспати життя” Гела Елрода. Дослідження виявило, що культурно-маркована лексика в літературі self-help може бути

представлена в різних формах: прислів'я та приказки, ідіоми, власні імена, реалії, згадки про історичні події, гумор, звички та традиції. Аналіз перекладу ідіоматичних виразів у книзі Елізабет Гілберт показав успішне застосування різних перекладацьких стратегій, таких як частковий переклад (*"Fall in love"* – *"закохатися"*), адаптація (*"See you later, alligator, after while a crocodile"* – *"Чекаю, аж хвостом махаю"*, *"Чао-какао"*), калькування (*"A leap of faith"* – *"стрибок віри"*) та використання еквівалентів (*"When in Rome, do as the Romans do"* – *"У чужий монастир зі своїм уставом не ходять"*) [4, 188-195]. Проаналізувавши переклад реалій, ми дійшли висновку, що перекладачка застосувала прийоми змішаного транскодування, поєднавши транскрипцію і транслітерацію (*"Ashram"* – *"ашрам"*, *"Vipassana"* – *"віпасана"*, *"Swamiji"* – *"сваміджі"*), а також стратегію калькування (*"Meditation"* – *"медитація"*, *"Devotional practice"* – *"релігійна практика"*). Опрацювавши книгу self-help літератури *"Чудовий ранок. Як не проспати життя"* Гела Елрода, ми визначили, що для передачі власних назв були використані такі стратегії: транскрипція (*William Burroughs* – *Вільям Барроуз*, *Jim Rohn* – *Джим Рон*), транслітерація (*Napoleon Hill* – *Наполеон Гілл*, *T. Harv Eker* – *Харв Екер*), змішаний спосіб (*Hal Elrod* – *Гел Елрод*, *Anthony Robbins* – *Ентоні Роббінс*, *Bill Gates* – *Білл Гейтс*) та збереження оригіналу (*Nike Air Jordan* – *баскетбольні кросівки Nike Air Jordan*) [3, 423-424].

Таким чином, ми дійшли висновку, що використання різних стратегій перекладу, таких як калькування, транслітерація, транскрипція, частковий переклад, адаптація, використання еквіваленту тощо, допомагає зберегти зміст та автентичність оригіналу, зробивши текст доступним для україномовних читачів. Це демонструє важливість уважного та професійного підходу перекладача до роботи з культурно-маркованою лексикою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гел Елрод. Чудовий ранок. Як не проспати життя; пер. Тетяна Заволоко. 2017. С. 176
2. Елізабет Гілберт. Їсти. Молитися. Кохати; пер. Ярина Винницька, 2022. С. 414
3. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: Учебний посібник. Вінниця. Видавництво «Нова Книга», 2004. С. 577
4. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) / І.В. Корунець. Вінниця: Нова Книга, 2001. С. 446
5. Куліш В., Гарах О. Труднощі перекладу культурно-маркованої лексики. *Young Scientist*. 2020. № 12 (88). С. 64–68.
6. Лемешенко-Лагода В. Національно-маркована лексика: проблема визначення та специфіка лексикографічного опрацювання в шотландськоанглійських словниках. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2021. Т. 1, № 48. С. 126–129
7. Elizabeth Gilbert. *Eat. Pray. Love*. 2006. P. 352
8. *The Miracle Morning: The Not-So-Obvious Secret Guaranteed to Transform Your Life (Before 8AM)* by Hal Elrod. 2012. P. 202

Левадська Г.В., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Маленька Т.Ф., к.філол.н., доц., науковий керівник

ОБРАЗ ЖІНКИ ТА ЇЇ ПРАГНЕННЯ ДО САМОСТВЕРДЖЕННЯ У ТВОРЧОСТІ ФОРУГ ФАРРОХЗАД

Форуг Фаррохзад (1935–1967) – одна з найвідоміших іранських поеток, чия творчість стала важливою частиною культурної та літературної спадщини Ірану 20-го століття. Її поезія зосереджена на темах боротьби за свободу, самовираження, сексуальності та прагнення до особистісного самоствердження, що робить її творчість надзвичайно актуальною й сьогодні [7].

У своїх віршах Форуг не тільки висвітлює образ жінки в іранському суспільстві, а й висловлює глибокі переживання щодо ролі жінки, її самотності, внутрішньої боротьби за право бути собою та бажання вирватися з тісних соціальних і культурних меж. Наприклад, «Полонянка» («اسیر») – це одна з перших збірок Форуг, де вона розглядає тему жіночої ролі в суспільстві, зокрема намагається знайти себе поза традиційними рамками, нав'язаними їй культурою та соціальними нормами

У поезії Ф. Фаррохзад жінка часто постає як героїня, яка прагне до самовираження, намагається знайти свою власну ідентичність у світі, що часто обмежує її свободу. Іран у той період був патріархальним суспільством, і для жінок це означало, що їхнє місце було чітко визначене – в домашньому середовищі, в ролі матері й дружини. Проте Форуг через свої вірші оспівує жінку, яка намагається вибороти своє місце у цьому суспільстві, знайти свою індивідуальність. Форуг опублікувала ще дві збірки віршів «Стіна» («دیوار») та «Бунт» («عصیان»), а потім вирушила до Табріза знімати фільм «Будинок є чорний» («خانه سیاه است») про притулок для хворих [2].

Поетеса часто зображує жінок як багатограних особистостей, які мають власні почуття, думки та прагнення. Одним з важливих мотивів є питання боротьби за право на емоційне та фізичне самовираження. Жінки в її поезії часто відчують розчарування від наявних соціальних умов, що обмежують їхню свободу, проте вони також не перестають боротися за своє право на незалежність і самоствердження [6].

Ф. Фаррохзад часто використовує свою поезію як інструмент самовираження. У її творчості присутні мотиви боротьби з внутрішнім конфліктом, бажання звільнитися від соціальних та моральних обмежень, які накладає на неї суспільство. Її вірші – це своєрідний маніфест жінки, яка прагне до самоствердження. Вона не боїться порушувати табу та висловлювати свої найглибші думки і почуття, зокрема щодо сексуальності, що в традиційному іранському суспільстві вважалося забороненим [1].

У вірші «Ти йдеш до неї» («تو می روی به او») Форуг зображує жінку, яка вражена внутрішньою порожнечою через те, що її почуття і прагнення ігноруються суспільством. Це поетична спроба розібратися з власним внутрішнім світом та боротьбою за самоствердження.

Поезія Форуг також відображає глибокий психологічний стан жінки, яка намагається подолати свою самотність, аби знайти ідентичність. Вона часто говорить про свій внутрішній світ, про емоції, які, на її думку, залишаються непочутими суспільством. Вірші Ф. Фаррохзад – це не тільки протест проти соціальних умов, а й глибоке самопізнання та дослідження власного «я». У таких віршах, як «Друге народження» («تولد دیگری»), персона впевнена у регенеративній силі, щоб перевершити обмежене сприйняття себе та переосмислити себе як частину однієї одиниці буття [3].

Її творчість містить сильні елементи саморефлексії, у яких вона шукає відповідь на питання про свою роль у суспільстві, про свою сутність і про те, як можна бути справжньою, зберігаючи свою індивідуальність у світі, який хоче змусити тебе відповідати на певні стандарти.

Ф. Фаррохзад у своїх віршах використовує різноманітні символи, що допомагають глибше розкрити образ жінки та її прагнення до самоствердження. Вона часто звертається до символіки природи, зокрема до образів, таких як вогонь, вода, ніч – усі ці елементи є метафорами для вираження емоцій і переживань, властивих жінці в її пошуках свободи [4].

Наприклад, у вірші «Світло, що буде» («روشنی که می آید») вона пише про світло, яке приходить, як символ надії та прагнення до змін. Це світло може бути сприйнято як метафора для процесу самовизначення жінки в умовах жорсткого соціального контролю [5].

Творчість Ф. Фаррохзад зробила значний внесок у розвиток сучасної іранської літератури. Вона стала своєрідним революційним голосом для жінок, що прагнули до самоствердження і висловлювання своїх думок у суспільстві, яке часто їх пригнічувало. Вона не тільки оспівувала жіночу свободу, а й ставила під сумнів існуючі культурні і соціальні норми, що мало значний вплив на літературний процес в Ірані та за його межами [2].

Ф. Фаррохзад залишила після себе не тільки поетичну спадщину, а й сильне культурне враження, яке надихало та надихає нові покоління жінок на боротьбу за рівність, самовираження та свободу.

Творчість Форуг Фаррохзад є важливим етапом у розвитку іранської поезії і культури загалом. Образ жінки в її творчості постає як символ прагнення до самоствердження та свободи, що виходить за межі традиційних уявлень про роль жінки в іранському суспільстві. Її вірші стали маніфестом для багатьох жінок, які прагнули до вільного самовираження, й досі залишаються актуальними у контексті сучасних соціальних та культурних змін.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ahamed F. What Remains: Voice and the Poetry of Forugh Farrokhzad. *The Markaz Review*. February 07, 2025. URL: <https://themarkaz.org/what-remains-voice-and-the-poetry-of-forugh-farrokhzad/>
2. Brookshaw D. P., Rahimieh N. Forugh Farrokhzad, Poet of Modern Iran: Iconic Woman and Feminine Pioneer of New Persian Poetry. London: I.B. Tauris: in association with Iran Heritage Foundation, 2010. 236 p.
3. Moffitt M. Re-Imagining the Self in Nature: Through the Lens of Forough Farrokhzad. *Persian language online*. URL: <https://persianlanguageonline.com/re-imagining-the-self-in-nature-through-the-lens-of-forugh-farrokhzad/>
4. Moffitt M. The Language of Nature in the Poetry of Forugh Farrokhzad. *Persian language online*. URL: <https://persianlanguageonline.com/the-language-of-nature-in-the-poetry-of-forugh-farrokhzad/>
5. Samigorganroodi G. Four poems by Forough Farrokhzad. *Modern poetry in translation*. Series 3. No. 2. 2004. https://www.academia.edu/3613137/Forough_Farrokhzad_in_Modern_Poetry_in_Translation_Queens_College_Oxford_Series_3_No_2_2004
6. Scutts J. Feminize Your Canon: Forough Farrokhzad. *The Paris Review*. November 19, 2020. URL: <https://www.theparisreview.org/blog/2020/11/19/feminize-your-canon-forough-farrokhzad/>
7. Vali-Zadeh M. The Aesthetic of Desire and the Feminine Path of Individuation: The Case of Forough Farrokhzad. *Anthropology of the Middle East*, 2021. Vol. 16, No. 2, Winter 2021. P. 110–127 URL: https://www.researchgate.net/publication/359320106_The_Aesthetic_of_Desire_and_the_Feminine_Path_of_Individuation_The_Case_of_Forough_Farrokhzad

Легенчук А.М., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Карабан А.В., к.філол.н., доц., науковий керівник

СОЦІОЛІНГВІСТИЧНІ ЗМІННІ У СПРИЙНЯТТІ УКРАЇНСЬКОГО АКЦЕНТУ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ДОСЛІДНИЦЬКИХ ПІДХОДІВ

Актуальність дослідження. Вивчення соціолінгвістичних змінних у сприйнятті українського акценту дозволить знизити бар'єри при оволодінні англійською мовою та підвищити ефективність навчання для носіїв української мови, а також краще розуміти динаміку соціальної взаємодії в мовних контактах.

Аналіз останніх досліджень.

Проблема сприйняття акцентів досліджується в контексті соціолінгвістики в роботах таких зарубіжних авторів, як Лабов, Холмс, Хадсон. Зокрема, вони

підкреслюють важливість соціальних змінних у сприйнятті мовлення. Український акцент в англійській мові, хоча й обговорюється в рамках ширших досліджень мовних акцентів, донедавна залишався поза увагою в українській лінгвістиці, однак доробок таких дослідників, як В. Кочубей та Н. Петручук однозначно посприяв вивченню його специфіки.

Наукова новизна та практичне спрямування дослідження полягає у можливості його застосування на курсах теоретичної та практичної фонетики англійської мови. Отримані результати сприятимуть удосконаленню навчальних посібників і практичних рекомендацій для формування в українських мовців навичок правильної вимови англійських звуків, а також дозволять зосередити увагу на найбільш проблемних аспектах англійської вимови.

Метою роботи є визначення ролі соціолінгвістичних змінних у сприйнятті українського акценту в англійській мові та порівняння результатів досліджень різних підходів у контексті міжкультурної комунікації.

Як показують дослідження, акцент може сприйматись як ознака соціального чи економічного статусу. Важливим аспектом є також зв'язок між акцентом та національною ідентичністю, що має значення в міжкультурних контактах.

Дослідження українського акценту в англійській мові вказує на те, що він часто асоціюється з певним стереотипом про людей з пострадянських країн, що може створювати бар'єри у комунікації. Акцент виникає внаслідок відхилення від вимовної норми й охоплює систематичні та спорадичні порушення, характерні для носіїв певної мови. Український акцент в англійській мові формується через накладання англійських фонем на артикуляційну систему української мови, що впливає на звукову структуру, наголос і просодичні особливості. Зокрема, порівняння голосових систем англійської та української мов виявляє суттєві артикуляційні відмінності. В англійській мові артикуляційна база орієнтована на звук /ə/, що часто неправильно відтворюється українськими носіями, спричиняючи девіації у вимові голосних. Відмінності у складовій структурі також впливають на акцент: англійські склади здебільшого закриті, з короткими голосними та кінцевими приголосними, тоді як українські переважно відкриті. Це ускладнює відтворення глоталізації приголосних і правильної артикуляції голосних.[1]

Наукові підходи до вивчення акцентів можуть варіюватися від когнітивно-лінгвістичних до соціолінгвістичних та міжкультурних. Порівняльний аналіз досліджень дозволяє виявити, як різні мовні змінні, такі як інтонація, темп мовлення та вимова, можуть впливати на сприйняття носіїв акценту в англійськомовному середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Kochubei, Viktoriia. „Ukrainian English Accent: Roots, Reasons and Basic Features“, *Linguistische Treffen in Wrocław* 16, 2019 (II): 271–279. <https://doi.org/10.23817/lingtreff.16-20>.
2. Petrochuk N. O. Perception of the English speech of Ukrainians by Non-native Speakers. *MESSENGER of Kyiv National Linguistic University. Series philology*. 2023. Vol. 25, no. 2. P. 81–93. URL: <https://doi.org/10.32589/2311-0821.2.2022.274930> (date of access: 01.04.2025).
3. Ukrainian | Journal of the International Phonetic Association | Cambridge Core. *Cambridge Core*. URL: <https://doi.org/10.1017/S0025100316000372> (date of access: 01.04.2025).

ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНОЇ НЕРІВНОСТІ ТА НАСИЛЬСТВА У РОМАНІ СЬЮЗЕН ЕЛОЇЗ ГІНТОН “АУТСАЙДЕРИ”

Постановка проблеми. Досліджується тема соціальної нерівності та насильства у романі американської письменниці Сьюзен Елоїз Гінтон “Аутсайders” (*The Outsiders*, 1967), який є зразком літератури Young Adult (YAL).

Актуальність розвідки зумовлена посиленням соціальної стратифікації та зростанням рівня насильства серед підлітків. У цьому контексті роман демонструє вплив класових протиріч на формування маргіналізованих груп молоді.

Аналіз останніх досліджень. Роман “Аутсайders” ще не ставав об’єктом зацікавленості вітчизняної науки, у той час як західне літературознавство активно його досліджує. Йдеться, зокрема, про праці Майкла Карта, Джоанни С. Гіллеспі та Дана Ші.

Наукова новизна та практичне спрямування розвідки полягає в аналізі роману С. Е. Гінтон “Аутсайders” з акцентом на репрезентації соціальної нерівності та насильства в американському суспільстві 1960-х. Аналіз тексту крізь призму соціокультурної та психологічної травми сприяє глибшому розумінню взаємозв’язку класової нерівності, насильства та соціальної адаптації підлітків.

Метою дослідження є визначення своєрідності художньої репрезентації соціальної нерівності та насильства у романі С.Е. Гінтон “Аутсайders”.

Основний зміст

В есеї “*The Novel for the Adolescence*” (1951) американський літературознавець Д.Л. Бартон зазначав, що якісний роман для підлітків має відповідати загальнолітературним нормам: бути майстерним із точки зору форми, відображати складність людського досвіду, вирізнятися оригінальністю, водночас презентувати підлітка як багатогранну й гідну особистість, а також уникати ідеалістичного спрощення, що його дослідник іронічно визначив як “полліанізм” [2].

До публікації роману “Аутсайders” поширеною була думка про те, що YAL не повинна містити табуйованих тем, зокрема насильства. Натомість із виходом “Аутсайдерів” така думка почала змінюватися, адже роман порушував гострі соціальні проблеми.

Гінтон обрала нестандартну модель: романні персонажі не мали часу на роздуми про випускний вечір чи перші романтичні почуття, їх радше турбувало те, чи вони виживуть у ще одній сутичці з бандою-суперником. Авторка таким чином звернулася до вкрай гострих соціальних тем, таких як насильство, класова нерівність і соціальна несправедливість.

Класове протистояння втілили у романі дві банди підлітків провінційного містечка в штаті Оклахома. Перша – так звані “Greasers” (в українському перекладі “слюсарі”) або об’єднання підлітків із малозабезпечених родин, які “крадуть, їздять на старих побитих автівках і грабують заправки”. Друга – “Socs” (“социки”), підлітки із заможних родин Вестсайда, які “мають гроші, автомобілі та майбутнє” [1]. Авторка протиставляє “социків” та “слюсарів” як два полюси класового спектру. Конфлікт між бандами досягає апогею після того, як одного з “социків” убиває “слюсар” на ім’я Джонні – товариш головного героя Понібоє Кертіса, тож вони обоє змушені тікати.

Власний досвід зростання у середовищі малозабезпечених родин став для Гінтон спонукою для висвітлення класових відмінностей Америки середини ХХ століття та їхній вплив на формування особистості. Факти власної біографії допомагають

письменниці вкрай переконливо передати жорстокість підлітків, відтворити їхню боротьбу за виживання в умовах класового протистояння, злидні і психологічну травмованість.

Дослідниці проблеми жорстокості в YAL Джудіт Франзак й Елізабет Нолл виділяють три рівні насильства: “індивідуальний, інституційний та соціокультурний” [4]. На наше переконання, у романі “Аутсайтери” присутні всі три. Індивідуальний рівень втілюється в образах Далласа Вінстона та Тіма Шепарда, котрі вдаються до насильства як способу підвищити свій авторитет. Другий рівень насильства втілюється в практиках, які є частиною шкільної та судової систем. Соціокультурний рівень насильства простежується у переконаності підлітків у насильстві як звичній складовій повсякденного життя.

Гінтон не лише документує реалії життя підлітків, а й надає голос маргіналізованим групам, наголошуючи в такий спосіб на впливі соціальної нерівності на долю персонажів. Аналізований твір спонукає до переосмислення проблем нерівності та насильства серед молоді й у наш час.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гінтон С. Е. Аутсайтери / пер. з англ. В. Горбатько. КСД, 2024.
2. Burton D. L. The Novel for the Adolescent. *The English Journal*. 1951. Vol. 40, no. 7. P. 363. URL: <https://doi.org/10.2307/807711> (date of access: 01.04.2025).
3. Cart M. Young adult literature: from Romance to Realism. Chicago : American Library Association, 2010. 242 p.
4. Franzak J., Noll E. Monstrous Acts: Problematizing Violence in Young Adult Literature. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*. 2006. Vol. 49, no. 8. P. 662–672. URL: <https://doi.org/10.1598/jaal.49.8.3> (date of access: 03.04.2025).
5. S.E. Hinton and the Outsiders Create Young Adult Lit. 338: *American Literature since 1865--Spring 2012*. URL: <https://wuster338spring2012.wordpress.com/student-pages/s-e-hinton-title-here/> (date of access: 01.04.2025).
6. Strickland A. A brief history of young adult literature | CNN. CNN. URL: <https://edition.cnn.com/2013/10/15/living/young-adult-fiction-evolution/index.html> (date of access: 01.04.2025).

Литовка А.Р., аспірантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Данильченко І.В., к.філол.н., доц., науковий керівник

ВІДТВОРЕННЯ ЛАТИНІЗМІВ ТА ЛАТИНСЬКИХ ВИСЛОВІВ В АКТАХ ЄС У ГАЛУЗІ ТОРГІВЛІ

Економічна інтеграція між Україною та Європейським Союзом зумовлює необхідність адаптації європейських правових актів, зокрема тих, що стосуються торговельної політики. Особливої уваги заслуговує використання латинізмів та латинських висловів у цих документах, оскільки вони є невід’ємною частиною юридичної традиції ЄС. **Метою цього дослідження** є аналіз способів відтворення латинських термінів в актах ЄС українською мовою. **Матеріалом дослідження** стали портал EUR-Lex та їхні офіційні українські переклади.

Попри значний внесок таких авторитетних українських науковців, як Д. С. Касяненко та І. М. Клименко, проблема перекладу юридичних актів Європейського Союзу залишається недостатньо дослідженою. Це й обумовлює **актуальність** даного наукового розгляду.

Латинізми – це запозичення з латинської мови, які переросли в інтернаціоналізми та використовуються в різних мовах, зокрема в юридичному, науковому, медичному та релігійному дискурсах. Вони відіграють важливу роль у правовій термінології, оскільки

багато сучасних правових систем базуються на римському праві, яке є фундаментом європейської правової традиції.

Коли йдеться про латинські терміни в правничій мові, доречно також згадати й латинські вислови, які являють собою стійкі словосполучення або фрази латинською мовою, які лаконічно та часто образно передають завершену думку. Варто зазначити, що іноді латинські фрази ще можуть називати максимами [4, с. 9-10].

Варто зазначити, що автори “Загальної теорії права” М.С. Кельман та В.М. Стратонов вказують на незамінність латинських термінів і висловів, які вживаються в юридичній мові, оскільки вони дозволяють стисло і точно передати їх зміст [2, 637].

Під час проведення цього дослідження, ми дійшли висновку, що для формування латинізмів (латинських запозичень) використовують такі суфікси та префікси, які є притаманні латинській мові:

Суфікси:

-tion: importation (від лат. importatio) – імпорт, negotiation (від лат. negotiatio) – перемовини;

-al: commercial (від лат. commercialis) – комерційний, financial (від лат. financialis) – фінансовий;

-ity: legality (від лат. legalitas) – легітимність, universality (від лат. universalis) – універсальність;

Префікси:

inter-: interdependence (від лат. interdependence) – взаємозалежність, international (від лат. internationalis) – міжнародний;

re: refund (від лат. refundere) – відшкодування;

trans: transfer (від лат. transferre) – передача

Варто зазначити, що латинські терміни, які часто зустрічаються в актах ЄС, можуть перекладатись за допомогою калькування та транскрипції. Розглянемо кілька прикладів таких латинських запозичень і способи їх перекладу:

Калькування: “*verification*” (від лат. verificatio) – “перевірка”, “*denomination*” (від лат. denominatio) – “номінал”, “*license*” (від лат. licentia) – “ліцензія”, “*investment*” (лат. investio) – перекладається як “інвестиція”, “*commodities*” (від лат. commoditas) – “товари”.

Транскрипція: “*option*” (від лат. optio) – “опціон”, “*quota*” (від лат. quota) – “квота”, “*index*” (від лат. index) – “індекс”, тощо.

У процесі нашого дослідження ми також з’ясували, що в актах ЄС, що стосуються галузі торгівлі, латинські вислови часто залишаються без перекладу в їх оригінальній формі, що дозволяє зберегти юридичну точність та уніфікацію. Так, наприклад, термін *ex officio* вживається без перекладу, “*de minimis*” залишається “*de minimis*”, а “*prima facie*” передається як “*prima facie*”.

Крім того, зустрічаються й інші вирази, такі як *mutatis mutandis*, *ad hoc*, *de jure*, *de facto*, *ex parte*, *bona fide*, *modus operandi* та багато інших, які використовуються в оригіналі для забезпечення єдності юридичних понять в правових актах ЄС.

Однак, важливо зазначити, що не зважаючи на таку тенденцію, деякі латинські вирази все ж таки можуть перекладатись українською мовою за допомогою калькування, наприклад: “*ex gratia*” – “добровільні”, а “*mutatis mutandis*” – “*mutatis mutandis* (внесені зміни)”, а “*ex-works*” – “франко-завод”.

З огляду на все вищесказане, ми можемо зробити висновок, що латинські терміни та вислови є невід’ємним елементом, юридичної термінології зокрема в актах ЄС у галузі торгівлі. Важливо підкреслити, що переклад таких термінів українською мовою вимагає ретельного підходу, який включає використання калькування, транскрипції та

іноді збереження оригінальних латинських форм для дотримання юридичної точності. На нашу думку, це забезпечує ефективну адаптацію українського законодавства до європейських стандартів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Касяненко Д. С. Особливості перекладу та лексичної гармонізації законодавчих актів ЄС в контексті євроінтеграції України дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16 / Дар'я Сергіївна Касяненко; наук. кер. Т. Р. Кияк; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2001. 257 с.
2. Кельман М. С., Стратонов В. М. Загальні теорія права: підручник - 6-е вид., доповн. Олді-Плюс, Херсон, 2020. - 724 с.
3. Клименко І. М. Юридичний текст в аспекті перекладу / І. М. Клименко, І. С. Зоренко // Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. Кривий Ріг, 2016. – Вип. 14. – С. 81- 90.
4. Gałuska K., Sycz-Opoń J. Latin maxims and phrases in the Polish, English and French legal systems – The comparative study. *Studies in Logic*. 2013. № 34 (47). P. 9–26.
5. EUR-Lex. An official website of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/> (дата звернення: 20.03.2025).
6. Переклади актів *acquis* ЄС. *Урядовий портал*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/evropejska-integraciya/perekladi-aktiv-acquis-yes> (дата звернення: 23.03.2025).
7. Верховна Рада України. Офіційний вебпортал Парламенту України. Законодавство України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws> (дата звернення: 23.03.2025).

Лихацька В.М., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Шаповал М.О., *д.філол.н., проф., науковий керівник*

ОБРАЗ ВІДНОСИН «Я-ТИ» У РОМАНІ СОФІЇ АНДРУХОВИЧ «АМАДОКА»

Спілкування є ключовим елементом людської діяльності, забезпечуючи передачу, обмін і збереження інформації. У філософії воно постає як тип взаємин, заснований на суб'єктивності партнерів, і є основою будь-якої взаємодії. Комунікація може бути монологічною або діалогічною, що обґрунтовано в теорії діалогізму, одним із маніфестів якої стала праця Мартіна Бубера «Я і Ти. Шлях людини за хасидським вченням». У ній він розглядає діалог у трьох площинах: між людьми, між людиною і природою, між людиною і Богом. Діалог як феномен є нескінченним і відкритим процесом, де учасники цього процесу мають можливість дійти до певної істини у дискусії. У художній літературі основним комунікативним полем є триада «автор-творчість-читач», яка концентрується на діалозі у просторі тексту та забезпечує повноту інтерпретації твору.

На сьогоднішній день комунікативні стратегії у літературному творі досліджували багато вчених Г. Яус («Досвід естетичного сприйняття і літературна герменевтика»), з українських – М. Зубрицька («Homo legens: читання як соціокультурний феномен»), А. Юриняк («Літературний твір і його автор»), О. Сінченко («Комунікативні стратегії в теорії літератури: автор, текст, читач») та ін.

В українському літературознавстві спостерігається зростання інтересу до комунікативної площини художнього твору, тому роман С. Андрухович «Амадока» ще не встиг стати об'єктом таких розвідок, то очевидно є **актуальність** дослідження зображення комунікації в ньому, а **метою** нашої розвідки буде один з аспектів, а саме дослідження образу відношень «Я-Ти» у художньому тексті письменниці.

Мартін Бубер є відомим іудейським філософом, дослідником та теологом. Своє бачення засад міжсуб'єктної взаємодії він відобразив у праці «Я і Ти. Шлях людини за хасидським вченням».

Відношення «Я-Ти» можливе за умови, коли людина залишається вірною собі, не розчиняється у колективному натовпі, не ігнорує власне «я». У цьому контексті варто зазначити звертання до Бога, як одну з основних складових потреб у комунікації. Бог приймає людину такою, якою вона є, і у відповідь відкривається людині у своєму бутті. А результатом цього є символічне втілення, якому надається великого значення [6, 74].

Цікавим у контексті аналізу діалогічної єдності «Я-Ти» є роман «Амадока» Софії Андрухович. Під час написання книжки авторка досліджувала різноманітні історичні джерела, щоб якомога повніше передати свій задум у творі. Оповідно роман розподілений на три частини — простежуємо три різні лінії сюжету.

Одним із провідних персонажів у романі є відомий галицький скульптор Йоган Георг Пінзель, який біографічно пов'язаний зі старовинним містом Бучач та є важливим героєм у сюжетній гілці про Другу світову війну. Його називають загадковим, невідомим, «українським Мікеланджело», адже відомостей про митця майже немає: він ніби розчинився у вічності, залишивши на згадку про себе дивовижні скульптури, як пам'ятник самому собі [3]. На жаль, досі залишається таємницею, ким був Пінзель за походженням, де вчився, яку мистецьку школу представляв та багато іншого. В Україні повернення Пінзеля відбувалося перш за все завдяки професору Володимиру Овсійчуку, мистецтвознавцю Володимиру Вуйцику і директору Інституту Юдаїки Леоніду Фінбергу, який наполегливо почав роздумувати про різні можливі варіанти промоції творчості митця на національному рівні [2]. Проте головним фахівцем, що нині досліджує спадок Пінзеля є німецька науковиця українського походження Оксана Козир, яка написала ґрунтовне дослідження про його творчість.

У романі Софії Андрухович, особистість та творчість митця змальовується містично, а також показано, яку роль відіграє релігія у його житті, що вказує на духовну спільність із легендарним цадиком Баал Шем Товом. Майстер Пінзель намагався передати божественне через свої динамічні, емоційно напружені скульптури, які змушували глядача переживати містичний досвід на символічному рівні, що й зумовлює реалізацію діалогічного відношення «Я-Ти»: «Наскільки мало відомо про Йоана-Георгія Пінзеля..., настільки ж багато і розмаїто ми знаємо про... Баал Шем Тоба (Бешта).... Обоє були тісно пов'язані з релігією, хоча й кожен зі своєю. Обоє робили Бога ближчим до людини, а людину — ближчою до Бога» [1, 495].

Не менш важливим є зображення самих творінь майстра – скульптур, які напрочуд є нетиповими у контексті класичного образу святих чи мучеників: відкриті тіла, експресивність, чуттєвість, які ніби взаємодіють із глядачем, викликаючи відгук у душі реципієнта. Згідно вченням М. Бубера, скульптури можуть втілювати принцип «Я-Ти», коли людина вступає у відношення «людина-природа», де вона може відчувати, але не виразити присутність й взаємодію із певним об'єктом. Завдяки «іншості» творчого підходу до мистецтва, майстер вдало передав динаміку жестів, емоційні вирази облич, які творять відчуття присутності. Тому глядач не просто споглядає святість (єдність «Я-Воно»), а відчуває її як «Абсолютне-Ти» – особисту зустріч із божественним.

Смерть та її переосмислення завжди трансформувалася протягом століть та набувала різних форм та значень у науці й мистецтві, що зумовлює її актуальність. Проте у романі «Амадока» символ цього є образ скульптури Святого Онуфрія, автором якого є Майстер. За допомогою його образу Пінзель передає парадоксальне бажання – прагнення зустрічі з божественним та зблизитися з ним, віддавши себе, видається значимішим, ніж у бажанні жити, тим самим виражаючи діалог між людиною і Богом у координатах «Я-Ти» [1, 468].

Отже, спілкування є невід'ємною частиною людської діяльності, яке забезпечує передачу, обмін та збереження інформації. Цей феномен розглядається активно у

філософському контексті, як основа взаємодії між людьми, а діалог, її частина, сприяє збагаченню досвіду й пошуку істини. А у літературознавчому – пов'язаний з комунікативною тріадою «автор-твір-читач». У романі Софії Андрухович «Амадока» яскраво відображається діалогічна взаємодія через концепцію «Я-Ти» Мартіна Бубера, де звертання до Бога постає як один з основних складників комунікації. У романі письменниця передає діалогічне єднання «Я-Ти» за допомогою образу скульптора Йогана Георга Пінзеля, деталі життя якого досі лишаються загадкою для дослідників, але як персонаж він має духовну спільність із легендарним цадиком Баал Шем Товом. Майстер Пінзель намагався передати божественне через свої динамічні, емоційно напружені скульптури, які змушували глядача переживати містичний досвід на символічному рівні та створювали ефект особистої зустрічі з божественним. Також важливим є переосмислення смерті й прагнення до вічного діалогу з «Абсолютним-Ти», яке втілюється у боцетто Святого Онуфрія, де спілкування з Богом постає як основа буття, а прагнення зустрічі з божественним та зближення з ним, віддавши себе, видається значимішим, ніж у бажанні жити, що відповідає площині «Я-Ти» - максимі філософії діалогу Мартіна Бубера.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андрухович С. Амадока. Львів : Вид-во Старого Лева, 2020. 832 с.
2. Возняк Т. Відкриття. Незалежний культурологічний часопис «І». URL: https://www.ji.lviv.ua/n72texts/N72-Lviv_Pinzelya.htm (дата звернення: 02.04.2025).
3. Йоган Георг Пінзель. Українська історія. URL: <https://salashi.wordpress.com/2016/12/27/йоган-георг-пінзель/> (дата звернення: 01.04.2025).
4. Шинкарук В. Філософський енциклопедичний словник. Київ : Абрикос, 2002. 742 с.

Лі Сінхань, студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Дерба С., к.філол.н., доц., науковий керівник

ЗАПОЗИЧЕННЯ З АНГЛІЙСЬКОЇ ТА КИТАЙСЬКОЇ МОВ У РОЗМОВНОМУ СТИЛІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Запозичення завжди були невід'ємною частиною мовного розвитку. У розмовному стилі вони швидко поширюються завдяки неформальному спілкуванню, соцмережам та медіа. У цьому контексті важливо дослідити, як вони впливають на українську мову, її граматичну структуру та сприйняття носіями.

Протягом століть українська мова зазнавала впливу різних мов – польської, німецької, французької, італійської, а сьогодні, насамперед, англійської. На думку вчених, основні зовнішні причини запозичення – це політичні, соціально-економічні, культурні, воєнні, релігійні та інші, що сьогодні узагальнюють процес глобалізації, як результат – обмін новими значеннями, пізнання нових предметів (Д. Розенталь, П. Лекант, О. Стишов, Л. Крисін та інші) [2, 45].

Особливо багато запозичень потрапляє до розмовного стилю, адже саме тут мовці найменше дотримуються нормативних обмежень і часто використовують слова у зміненому вигляді. Основною причиною лексичного запозичення вважають необхідність отримати мовні засоби для позначення нових предметів і явищ, а також потребу вдосконалити рідну мову як засіб спілкування та обміну думками [1, 155].

Найбільший вплив на сучасну українську мову має англійська. Ось кілька найпоширеніших запозичень: «лайк» (від англ. like) – означає схвалення, популярне в соціальних мережах; «челендж» (challenge) – випробування або завдання, яке приймають учасники; «контент» (content) – інформаційне наповнення інтернет-ресурсів; «краш» (crush) – особа, яка викликає романтичний інтерес. Ми користувались

«Словником новітніх англiцизмiв» (2022 р.), в якому наведено багато прикладiв, що вже стали звичними в повсякденному спiлкуваннi. Наприклад, *левел, пiн, скiн, стайл, тапати, фейк* та iн.

Хоча англiйська є головним джерелом iншомовної лексики в Україні, варто звернути увагу i на китайські запозичення. Китайська культура набуває популярностi у свiтi, а разом iз нею в лексику проникають слова, якi стосуються традицiйних понять та речей. Серед таких слiв можна виокремити: «чай» (茶, chá) – напiй, вiдомий у всьому свiтi, що став частиною української культури; «кунфу» (功夫, gōngfū) – китайське бойове мистецтво, популяризоване кiноiндустрiєю; «тайцзи» (太极, tàijí) – форма бойового мистецтва, яка також є системою оздоровчих вправ; «джяоцзи» (饺子, jiǎozi) – китайські пельменi, якi поступово знаходять своїх шанувальникiв i в Україні. Цi слова, хоч i не настiльки поширенi, як англiцизми, все ж закрiпилися в українській мовi та використовуються як у розмовному, так i в лiтературному стилi.

Iншомовнi слова не лише збагачують лексику, а й змiнюють граматичнi особливостi української мови. Наприклад, новi слова часто адаптуються до морфологiчних норм: «лайк» → лайкати, лайкнув, лайкнутий; «челендж» → челенджити, челенджер. Також iнодi спостерiгається змiна синтаксису: наприклад, калькування англiйських конструкцiй, як-от «зробити сенс» (make sense) замість «мати сенс».

Хоча запозичення вiдiграють важливу роль у мовному розвитку, надмiрне використання iншомовних слiв може призвести до негативних наслiдкiв: витiснення українських вiдповiдникiв; погiршення мовної грамотностi; змiни мовних норм (наприклад, «Я бачив новий стартап» замість «Я бачив новий стартапа»).

Отже, запозичення є невід'ємною частиною розвитку мови, особливо в розмовному стилi, де вони поширюються найшвидше. Вони можуть бути корисними, якщо допомагають точнiше передавати змiст або називати новi явища, проте їхнє надмiрне використання може негативно впливати на мовну систему. Важливо зберiгати баланс мiж запозиченнями та збереженням автентичностi української мови, щоб уникнути надмiрного впливу iнших мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Есенова Е., Калинич І., Бойтор В. Лексичне запозичення як засiб збагачення словникового складу мови. Закарпатські фiлологiчнi студiї. Вип. 28 Том 1. С. 151 – 156. Режим доступу: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/52930/1/%D0%9B%D0%95%D0%9A%D0%A1%D0%98%D0%A7%D0%9D%D0%95%D0%92%D0%97%D0%90%D0%9F%D0%9E%D0%97%D0%98%D0%A7%D0%95%D0%9D%D0%9D%D0%AF.pdf>
2. Подвойська О., Галадим М. Запозичення у нiмецькому та англiйському публiцистичному тексті: функцiональний аспект. Актуальнi питання гуманiтарних наук. Вип. 35. Том 7. 2021 р. С. 128-133. Режим доступу: https://www.apfn-journal.in.ua/archive/35_2021/part_7/23.pdf
3. Словник новітніх англiзмiв / Укл. Лесь Белей, Аліна Гончаренко, Марина Кiву, Ірина Олександрук. К.: Наукова думка, 2022. 320 с. Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1EUFakfLLF-wrhkujkHYO9wajmHFjUqi/view>

Логвин М.Ю., аспiрантка, ННiФ КНУ iменi Тараса Шевченка
Кiрносова Н.А., к.фiлол. н., доц., науковий керiвник

ТЕРМІНОЛОГІЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА СХІДНОЇ АЗІЇ В ПРАКТИЦІ МУЗЕЇВ УКРАЇНИ

Функцiонування будь-якої галузi у значнiй мiрi залежить вiд наскрiзної комунiкацiї iз застосуванням адекватної сучасної термiнології. Це цiльове дослідження

покликане проаналізувати потреби у довідковій літературі з термінології східноазійського образотворчого мистецтва серед працівників музейної галузі України. Адже нині відсутні як зазначена довідкова література українською мовою, так і дослідження потреб потенційних користувачів такого видання з огляду на поточну мовну динаміку.

Наукові співробітники музеїв України регулярно взаємодіють із творами східноазійського мистецтва, не спеціалізуючись на ньому і не володіючи жодною з мов регіону. Водночас, виконуючи різноманітні робочі завдання, не уникнути іншомовних термінів на позначення унікальних стилів, жанрів і техніко-технологічних характеристик творів образотворчого мистецтва Східної Азії.

Застосування східноазійської термінології образотворчого мистецтва в робочій практиці українських музеїв значно залежить від зовнішніх і внутрішніх соціально-лінгвістичних чинників. Серед зовнішніх факторів – різниця у формуванні східноазійської та «західної» (європейської) термінології образотворчого мистецтва з одного боку [3, 6], а з іншого – процеси глобалізації в науковому середовищі. Серед внутрішніх – українсько-російська двомовність, нерівномірність процесів українізації в різних регіонах України [2, 184-188] і різна якість джерел знань про мистецтво Східної Азії українською мовою. [1, 132].

Для збору первинного матеріалу – тобто запитів про потреби істориків мистецтва і реставраторів у музеях – було організовано круглі столи та глибинні інтерв'ю. Вони допомогли виявити важливі потреби: в інформуванні про системи транскрипцій; рекомендаціях з перекладу назв видатних літературних творів регіону; довідниках з мистецької термінології з легкою навігацією між розділами; упорядкуванні україномовної термінології. Серед фокус-груп було виявлено тенденцію до вжитку в різних соціальних ситуаціях досить широкої синонімії на позначення одного мистецького явища.

Зважаючи на особливості походження, розвитку і вжитку термінології образотворчого мистецтва Східної Азії в Україні, створення лексикографічних праць на допомогу галузі потребує комплексного міждисциплінарного підходу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Логвин М.Ю. Проблеми перекладу, тлумачення і застосування термінології китайського традиційного мистецтва в сучасному українському інформаційному просторі. Китайська цивілізація: традиції та сучасність : матеріали XVII міжнародної наукової конференції, 14 грудня 2023 р., м. Київ. – Львів – Торунь : Liha-Pres, 2023. с. 309-312.

2. Уповноважений із захисту державної мови | *Річний звіт Про стан дотримання Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» у 2023 році*. Стор. 184-18. URL: <https://mova-ombudsman.gov.ua/storage/app/sites/14/%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82%202023/%D0%A0%D0%86%D0%A7%D0%9D%D0%98%D0%99%20%D0%97%D0%92%D0%86%D0%A2%202023.pdf> (дата звернення: 31.03.2025).

3. Bush, Susan; Shih, Hsio-yen. Early Chinese Texts on Painting. Hong Kong University Press, 2012

Лоза Л.С., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Левко О.В., *к.філол.н., доц., науковий керівник*

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ДИХОТОМІЇ VITA URBANA / VITA RUSTICA В РИМСЬКІЙ ЛІНГВОКУЛЬТУРІ

Визначити ціннісні домінанти уявлень про сільське та міське життя у давньоримській лінгвокультурі видається непростим завданням, адже їх аксіологічні

характеристики здебільшого мають імпліцитне вираження і виводяться лише з контексту, а самі поняття VITA URBANA та VITA RUSTICA є надзвичайно об'ємними. Для вирішення цього завдання доцільно застосувати метод суміжної з лінгвокультурологією когнітивної лінгвістики – фреймове моделювання, що дозволить структурувати концепти і зв'язати можливі контексти аксіологічної концептуалізації.

Мета нашого дослідження – виявлення аксіологічних характеристик у фреймовій структурі концептів VITA URBANA / VITA RUSTICA. Об'єкт дослідження – вербальне вираження концептів VITA URBANA / VITA RUSTICA в різножанровій римській літературі. Предмет дослідження – аксіологічні характеристики лінгвокультурних концептів VITA URBANA та VITA RUSTICA. Матеріалами дослідження є економічний трактат Марка Теренція Варрона «De re rustica», поетична збірка Квінта Горация Флакка «Carmina», епістолярна збірка Плінія Молодшого «Epistulae».

Ми розглядаємо досліджувані концепти як фрейми – багаторівневі структури, які складаються з підструктур – вищих та термінальних слотів [2; 3], що, відповідно, відображають значення, які властиві концепту в усіх мовленнєвих ситуаціях або є змінними залежно від мовленнєвої ситуації [1, 139].

Аналіз вербального наповнення концептів VITA URBANA / VITA RUSTICA у досліджуваних творах показав, що ці концепти мають ієрархічну структуру: вищі слоти «ТИПАЖ МЕШКАНЦЯ», «ЗАНЯТТЯ», «ТОПОС», спільні для обох складових дихотомії → сполучний слот ЦІННІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА → термінальний слот ВЕРБАЛІЗАЦІЯ. Уявлення про аксіологічну концептуалізацію всього фрейму в римській лінгвокультурі можна скласти, розглядаючи ціннісне наповнення вербалізації вищих слотів.

Цей метод виокремлення ціннісних характеристик концептів був застосований у нашій роботі, зокрема, для аналізу аксіологічних домінант вербалізації слота ТОПОС у межах фреймів VITA URBANA / VITA RUSTICA.

У межах фрейму VITA RUSTICA зустрічаємо такі вербалізації слота ТОПОС: 1. ...*ludo fatigatumque somno fronde nova puerum palumbes texere, mirum quod foret omnibus ... ut tuto ab atris corpore viperis dormirem, et ursis...* (Hor. Od. 3.4) – голуби вкрили листям стомленого грою хлопчика, і дивно було для всіх, що я спав у безпеці від гадюк і ведмедів; 2. *nemo apud me quemquam sinistris sermonibus carpit, neminem ipse reprehendo* (Plin. Ep. 1.9) – ніхто біля мене не лається, і я нікого не засуджую).

У межах фрейму VITA URBANA натомість така вербалізація (під *подією* мається на увазі вбивство на вулиці в Римі): *descendimus ... de casu humano magis querentes, quam admirantes id Romae factum* (Var. De re.rust. 1,69) – ми пішли, роздумуючи більше про те, що випадає на долю людині, аніж дивуючись такій події в Римі.

Бачимо, що середній, аксіологічний, слот концепту VITA RUSTICA можна представити як НАДІЙНІСТЬ, УМИРОТВОРЕННЯ, БЕЗПЕКА, як емоційна, так і фізична, і протиставити VITA URBANA, де відповідний слот однозначно маркується як НЕБЕЗПЕКА. Екстраполюючи ці результати на весь фрейм, приходимо до висновку, що сільське життя у римській лінгвокультурі мислилося як безпечне та оцінювалося позитивно, міське ж асоціювалося з відчуттям небезпеки й отримувало негативну оцінку.

Таким чином, фреймовий аналіз дозволяє здійснити послідовне та всебічне дослідження аксіологічних домінант дихотомії концептів VITA URBANA / VITA RUSTICA в римській лінгвокультурі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коляденко О. Термін фрейм у лінгвістиці. Термінологічний вісник. К., 2013. Вип. 2 (1). С. 139-144.

2. Хоменська І. Формування основних сегментів терміносистеми когнітивної лінгвістики (діахронічний та синхронічний аспекти). Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Проблеми української термінології. 2014. № 791. С. 169-174. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VNULPUT_2014_791_37

3. Minsky M. A Framework for Representing Knowledge. 1974. 82 p. URL: <http://hdl.handle.net/1721.1/6089> (date of access: 31.03.2025).

Лукіянчук М.С., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Робейко В.В., асист., науковий керівник

АВТОМАТИЧНА ФОНЕТИЧНА ТА ФОНЕМАТИЧНА ТРАНСКРИПЦІЯ УКРАЇНСЬКОМОВНИХ ТЕКСТІВ

Автоматична транскрипція – це процес, на вхід якого подають орфографічний текст, а на виході отримують текст у вибраній системі транскрипції [7].

Актуальність дослідження полягає у відсутності у вільному доступі транскрипторів для української мови та недостатньому дослідженні теми автоматичної транскрипції в українському мовознавстві.

Метою дослідження є створення програми автоматичної фонетичної та фонематичної транскрипції для української мови.

Серед підходів до створення систем автоматичної транскрипції можна виділити ті, що базуються на правилах [4; 6], статистичні моделі [5], нейронні мережі [7].

Систем автоматичної транскрипції для української мови [2; 4; 6; 9; 10] існує небагато, а існуючі системи або мають недостатню якість [2; 6; 9], або їхній програмний код не викладений у відкритий доступ [2; 4]. Більшість з цих систем засновані на правилах, лише одна з них використовує нейронні мережі [9]. Високий відсоток помилкових транскрипцій у деяких системах пояснюється низькою якістю даних для машинного навчання [9] або неврахуванням всіх фонетичних явищ [2; 6].

У роботі ми послуговувалися класифікацією звуків та фонем української мови із джерела [1]. Окрім транскрипції засобами українського алфавіту зі спеціальними символами, ми використовуємо транскрипцію засобами Міжнародного фонетичного алфавіту [12]. Нами використано орфоепічний словник М. Погрібного [3] для уточнення транскрипції окремих груп слів та правил транскрипції.

Наша програма була створена з використанням правил через високу відповідність між графемами та фонемами в українській орфографії та обмежену кількість даних щодо правильної транскрипції українських слів.

Код програми написаний мовою програмування Python [13] з використанням регулярних виразів [14].

Для створення правил обрано алгоритм, який полягає в послідовному застосуванні кожного правила до всього тексту без попередньої токенизації. Цей алгоритм дозволяє значно скоротити кількість правил, які застосовуються, і не включати правил, які ніяк не змінюють вхідний текст.

Тестування систем проводилося з використанням усіх словоформ ВЕСУМу [8], які було затранскрибовано системою. З них автоматично сформовано тестову вибірку, яку вручну перевірено на якість транскрипції.

Створена система генерує правильні транскрипції для більшості слів української мови, що підтверджують високі показники надійності роботи транскриптора (99,6 % слів транскрибуються правильно). Більшість виявлених помилок трапляються в обмеженій кількості слів та можуть бути виправлені за допомогою долучення словника винятків.

Система існує у двох версіях: як програма з консольним інтерфейсом та як інтерактивний вебсайт. Для потреб вебсайту код було адаптовано мовою JavaScript [11].

Отже, нами було створено та протестовано систему автоматичної транскрипції. Результати роботи мають широке застосування у сфері обробки природної мови, для потреб синтезу та розпізнавання мовлення, для автоматизації укладання спеціалізованих словників, з навчальною метою.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мойсієнко А. К., Бас-Кононенко О. В., Бондаренко В. В. та ін. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фонетика: підручник. Київ: Знання, 2010. С. 165–241.
2. Мяснікова В. В. Автоматична фонетична транскрипція та транслітерація українського тексту. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2015. № 51. С. 336–343.
3. Орфоепічний словник / уклад. М. І. Погрібний. – Київ: Рад. шк., 1984. – 629 с.
4. Робейко В. В., Сажок М. М. Багаторівнева багатозначна модель перетворення орфографічного тексту на фонемний. *Штучний інтелект*. 2011. № 4. С. 117–125.
5. Chen S. F. Conditional and Joint Models for Grapheme-to-Phoneme Conversion. *INTERSPEECH*. 2003.
6. Mortensen D. R., Dalmia S., Littell, P. Epitran: Precision G2P for many languages. *Proceedings of the Eleventh International Conference on Language Resources and Evaluation (LREC 2018)*. 2018.
7. Prabhu N., Kann K. Frustratingly Easy Multilingual Grapheme-to-Phoneme Conversion. *Proceedings of the 17th SIGMORPHON Workshop on Computational Research in Phonetics, Phonology, and Morphology*. 2020. С. 123–127.
8. Рисін А., Старко В. Великий електронний словник української мови (ВЕСУМ). Вебверсія 6.1.0. 2005-2023. URL: <https://vesum.nlp.net.ua/>.
9. Сакович Д. Grapheme2phoneme Ukrainian model. URL: https://github.com/dsakovych/g2p_uk.
10. Чаплинський Д., Мисак Д., Кирилов В. ipa-uk. Python package to generate IPA (international phonetic alphabet) for ukrainian words and sentences. URL: <https://github.com/lang-uk/ipa-uk>.
11. ECMA-262 - Ecma International. URL: <https://ecma-international.org/publications-and-standards/standards/ecma-262/>.
12. International Phonetic Association. URL: <https://www.internationalphoneticassociation.org/>.
13. Python 3.11 documentation. URL: <https://docs.python.org/3/>.
14. re — Regular expression operations. URL: <https://docs.python.org/3/library/re.html>

Луковина О.І., магістрант, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Поліщук А.С., к.філол.н., доц., науковий керівник

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИВЧЕННЯ (НЕ)КОНВЕНЦІЙНОЇ ВВІЧЛИВОСТІ

1. Розвиток прагматики ввічливості.

Розвиток прагматики починається у філософському середовищі логіків. Першим кроком до розвитку теорії мовних впливів був виступ Дж. Остіна про мовні дії [Austin 1956; Austin 1962]. Після нього Дж. Сьорл доповнив класифікацію Остіна [Searl 1969, 1975]. П. Грайс ввів поняття мовної імплікатири як засобу, який мав пояснити властивість висловлювань впливати на мовця всупереч експліцитним синтаксичним конструкціям і семантичним значенням [Grice 1975]. Задля елімінування небажаного прагматичного навантаження Грайс сформулював чотири комунікативні правила: однозначності, доречності, правдивості та ввічливості.

Дослідники виокремлюють три хвилі розвитку прагматики ввічливості [Culperer 2011; Culperer & Hardaker 2017; Grainger 2011; Baider 2020]. Перша хвиля, перебуваючи в річищі логіки розвинутої філософами мови, зосереджувалася, очікувано, на висловлюваннях, який, з погляду наступних хвиль, був названий «мікро-рівнем» [Baider 2020: 260]. Друга хвиля вивчення ввічливості, відмовившись від позаконтекстних узагальнень, звертається до соціокультурного виміру. Здобувши таким чином більшу ширшу перспективу, припущення іманентної прагматики почали апелювати до адресата і контексту, а не лише форми висловлювання. Третя хвиля вивчення ввічливості

характеризується спробами поєднати формальні підходи першої хвилі з дискурсивними другої.

1.1. Теорії першої хвилі.

Перша хвиля, також відома як раціоналістичний або есенціалістський підхід, відноситься до універсального способу аналізу, орієнтованого на оратора. Ґрунтуючись на передумовах кооперативного принципу Грайса, мовленнєвих діях Сьорла та соціальному іміджі І.Гофмана, цей підхід має на меті передбачити, як мовець поводитиметься з урахуванням універсальних норм спілкування, включаючи ввічливість; які соціальні змінні формують «обличчя» слухача та мовця. Хоча перша хвиля вивчення ввічливості починається із застосування комунікативних максим Грайса, правила ввічливості Лакоффа, орієнтовані на неясність, надання опцій і можливості вибору, насправді часто суперечать ґрайсівським нормам. Відтак конкурентні відношення між двома нормативними типами розв'язуються на користь комунікативної компетенції, яка б забезпечувала прагматичний ефект ввічливості. Він також вивчає основні праґма-лінгвістичні стратегії ввічливості в (не)прямих мовних діях, включаючи іронію та гумор (Lakoff 1973; Brown and Levinson 1987; Leech 1983).

1.2. Теорії другої хвилі.

Друга хвиля виникла у відповідь на недооцінену роль зворотної реакції адресатів у попередній концептуалізації ввічливості. У роботах Watts (2003), Mills (2003), Spencer-Oatey (2005), Locher, Watts (2005) раціоналістичні теоретичні передумови замінені постмодерністською дискурсивною перспективою ввічливості як ідіосинкратичне, інтерактивне явище, а не простий намір. Тобто теорії другої хвилі розглядають ввічливість як прагматичний феномен, зумовлений дією обставин, як діяльність, в яку інвестують ідивіди «під час побудови, обслуговування, відтворення і перетворення міжособистісних відношень між тими, хто в них є залученим» [Locher and Watts 2008: 96]. Більш інклюзивний погляд охоплює континуум від граничної ввічливості до нейтрального рівня політичної поведінки, що поширюється до рівня неввічливості. Дискурсивний підхід відкриває шлях до вивчення інших нових областей у цій галузі, таких як ввічливість першого та другого порядку, управління стосунками, а також діахронічні й міжкультурні відмінності (не)ввічливості.

1.3. Теорії третьої хвилі.

Третя хвиля, яку називають соціологічною або інтеракційною [Grainger 2011; Terkourafi 2012; Culpeper and Hardaker 2017], стала результатом розширеного дискурсивного підходу. Зокрема, поєднання формальних підходів першої хвилі з дискурсивністю другої призвело до появи заснованих на даних підходів, які намагаються вивчати ввічливість як соціокультурне явище, тобто як усталені формули, які суспільна культура визнає такими, чия поява у певних контекстах є значимою. Таким чином ввічливість розглядається як частотність вжитку сталих висловів, що дає змогу передбачати дії мовців у відповідних суспільних контекстах. Передбачуваність ввічливості означає увиразнення і розподіленість суспільних норм і конвенцій. Таким чином, третя хвиля прагне знайти нову пояснювальну модель соціальної комунікації, засновану на поєднанні регулярностей як частини комунікативного ритуалу, а також морального порядку та інтеракційного досягнення (не)ввічливості.

2. Вивчення (не)конвенційної ввічливості

Згідно з Гофманом, «обличчя» є репрезентативним і, одночасно, інтерактивним феноменом. Перше розуміння було успадковане засновниками теорії ввічливості – Brown, Levinson (1987), тоді як інтерактивне бачення знайшло своє відображення у представників другої хвилі Spencer-Oatey (2005), а особливо в Locher, Watts (2005). У межах третьої хвилі особливого значення набула проблема інтеграції цих двох аспектів,

що помітно, зокрема, у вивченні усталених та неусталених, стратегічних та нестратегічних форм вираження мовної ввічливості, особливо актуальних для крос-культурних студій.

Відправною точкою для останніх досліджень з цієї проблематики (Terkourafi 2024), є твердження про те, що бінарність стратегічної та нестратегічної ввічливості (що ґрунтується на відмінностях між прийнятим у соціумі виявом поваги та індивідуальним волевиявленням) залишає пробіл для усталених мовних засобів досягнення ввічливості, які не покладаються на визнання наміру мовця, але виходять за межі попередньо визначеного репертуару мовних форм.

Оскільки запропонована для розгляду модель ввічливості Rational Speech Act (Yoon et al. 2020) не в змозі була пояснити природу нестратегічної ввічливості, дослідниця запропонувала перевизначити (не)стратегічне через (не)конвенційне, і відповідно розширити модель RSA альтернативними способами ідентифікації ввічливості та шляхів її досягнення, не всі з яких вимагають рефлексивного міркування з боку мовців. На її думку, ступінь застосування рефлексії залежить від контексту та індивідуальних характеристик комунікантів. Щоб пролити світло на цю проблему, М. Теркурафі використала з моделі RSA поняття ввічливих мовців першого порядку (S1) і вищого порядку (S2), що відповідають різним комунікативним типажам залежно від того, наскільки ті враховують не лише власні цілі, а й те, що про них думає реципієнт. Крім того, на додаток до стандартної моделі RSA, Теркурафі запропонувала розглядати фактор градації мовної усталеності/конвенційності для пояснення варіацій (не)стратегічної ввічливості. Цей крок виявив точки дотику між різними теоретичними традиціями, які розвивалися незалежно, і відповідно відновив погляд на вивчення (не)ввічливості як рушійної сили прагматичних досліджень у широкому розумінні.

Для дослідників діахронічних змін мови, особливо з когнітивної точки зору, згадане звертання до (не)конвенційності цілком передбачуване, оскільки, очевидно, що лексичні (конвенційні) значення беруть свій початок у прагматичних (залежних від контексту) значеннях, які через процеси описані в літературі як закріплення (Schmid 2015), конвенціоналізація (Terkourafi 2015) і грамати́калізація (Hopper and Traugott 2003), можуть (але не обов'язково) поступово набувати зовнішніх (морфологічних, синтаксичних) ознак свого використання. Проте, оскільки поява таких формально-прагматичних ознак не є обов'язковою, і єдиним свідченням конвенціоналізованого статусу семантичних значень є їхнє часте використання у схожих контекстах, це означає, що ми не можемо з лінгвістичного складу виразу (чи це одна усталена форма чи вербальна стратегія, яка може бути виражена через багато різних форм) визначити, чи є відповідне мовне вираження ввічливості соціальним індексуванням чи індивідуальною імповізацією, тобто стратегічною ввічливістю. Будь-який мовний вираз може реалізовувати конвенційне соціальне індексування або індивідуальну волю/стратегічні функції відповідно до вже встановлених умовностей градуально, тобто більшою чи меншою мірою стратегічно. Це означає, що стратегічна (неконвенційна) ввічливість проти нестратегічної (конвенційної) не належать двом якісно відмінним типам прагматичної компетенції. Швидше, вони становлять континуум і різниця між ними є кількісною. Водночас вона пов'язана з тим, наскільки мовець враховує мовні і соціальні норми та точку зору слухача при формуванні своїх висловлювань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Austin, J. L. (1956). "Performative utterances", corrected transcript of an unscripted radio talk delivered in the Third Programme of the BBC. In Austin, J. L. (1979). *Philosophical papers* (J. O. Urmson & G. J. Warnock (Eds.)). Oxford University Press.

2. Austin, J. L. (1962). *How to do things with words: The William James lectures delivered at Harvard University in 1955*. Clarendon.
3. Baider, F.H., Cislaru, G. & Claudel, C. (2020). Researching Politeness: From the 'Classical' Approach to Discourse Analysis ... and Back. *Corpus Pragmatics* 4, 259–272.
4. Binmore, K. (2005). *Natural Justice*. Oxford: OUP.
5. Culpeper, J. (2011). Politeness and impoliteness. In K. Aijmer & G. Andersen (Eds.), *Sociopragmatics. Handbooks of pragmatics* (Vol. 5, pp. 391–436). Berlin: Mouton de Gruyter.
6. Culpeper, J., & Hardaker, C. (2017). Impoliteness. In J. Culpeper, M. Haugh, & D. Kádár (Eds.), *The Palgrave handbook of linguistic (im)politeness* (pp. 199–226). London: Palgrave.
7. Grainger, K. (2011). 'First order' and 'second order' politeness: Institutional and intercultural contexts. In Linguistic Politeness Research Group (Ed.), *Discursive approaches to politeness* (pp. 167–188). Berlin: Mouton de Gruyter.
8. Grice, P (1975). Logic and conversation. In P. Cole and J. Morgan, eds., *Speech Acts*, vol. III, *Syntax and Semantics*. New York: Academic Press, pp. 41–58.
9. Goffman, Erving. 1967. *Interaction Ritual. Essays on Face-to-Face Behavior*. Allen Lane: The Penguin Press.
10. Hopper, Paul & Elizabeth Traugott. 2003. *Grammaticalization*. Cambridge: Cambridge University Press.
11. Jary, M. (1998). Relevance theory and the communication of politeness. *Journal of Pragmatics*, 30, 1–19.
12. Lakoff, Robin T. 1973. "The Logic of Politeness; Or, Minding Your P's and Q's." In C. Corum, T. Cedric Smith-Stark, and A. Weiser (eds.) *Papers from the 9th Regional Meeting of the Chicago Linguistic Society*, 292–305. Chicago Linguistic Society.
13. Locher, Miriam, and Richard J. Watts. (2005). "Politeness theory and relational work." *Journal of Politeness Research* 1 (1): 9–34.
14. Mills, S. (2003). *Gender and Politeness*. Cambridge: Cambridge University Press.
15. Searle, J. R. (1969). *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
16. Searle, J. R. (1975). A taxonomy of illocutionary acts. *Language, Mind, and Knowledge*, 7, 344–69.
17. Spencer-Oatey, Helen. (2005). "(Im)Politeness, Face and Perceptions of Rapport: Unpackaging Their Bases and Interrelationships." *Journal of Politeness Research* 1 (1): 95–120.
18. Schmid, Hans-Jörg. 2015. A blueprint of the entrenchment-and-conventionalization model. *Yearbook of the German Cognitive Linguistics Association* 3(1). 3–25.
19. Terkourafi, M. 2012. "Politeness and Pragmatics." In *The Cambridge Handbook of Pragmatics*, ed. by Keith Allan and Kasia M. Jaszczolt, 617–637. Cambridge: Cambridge University Press.
20. Terkourafi, Marina. 2015. Conventionalization: A new agenda for im/politeness research. *Journal of Pragmatics* 86. 11–18.
21. Watts, R. J. 2003. *Politeness*. Cambridge: Cambridge University Press.
22. Yoon, Erica J., Michael H. Tessler, Noah D. Goodman & Michael C. Frank. 2020. Polite speech emerges from competing social goals. *Open Mind: Discoveries in Cognitive Science* 4. 71–87

Лунина В.Р., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Гаєвська Н.М., д.філол.н., проф., науковий керівник

ОБРАЗ УКРАЇНИ ПОЕЗІЇ МАКСИМА РИЛЬСЬКОГО

Максим Тадейович Рильський – один із найвизначніших українських поетів ХХ століття, чия творчість стала справжньою перлиною національної літератури.

Мета роботи – дослідити, як у поезії "Слово про рідну матір" Максим Рильський створює багатоплановий образ України, поєднуючи пейзажні, історичні та культурні реалії.

Звертаючись до вічних тем – любові до рідної землі, історичної пам'яті та культури як основи національної ідентичності, Максим Рильський утверджує цінності, що залишаються **актуальними** й нині. Літературознавці, Олександр Білецький, Наталія Федорова та Тетяна Лещенко та ін., розкрили масштабність і глибину «Слова про рідну матір», підкреслюючи його нев'янучу силу та значення для національної свідомості.

У поезії «Слово про рідну матір» Максим Рильський зображує Україну як живу сутність із душею та голосом. Ще Леонід Новиченко відзначав, що поет майстерно синтезував грані української ідентичності, використовуючи пейзажі для емоційного тла, історичні алюзії для зв'язку з минулим і культурні образи для возвеличення духовного багатства народу.

Вражає свою красою пейзажний образ України в поезії «Слово про рідну матір». Рильський змальовує землю, «яку сходить Тарас малими босими ногами», «зелений океан» степів, «синь озер» і «ясноводі ріки», як Дніпро чи Псоло, що уособлюють життєву силу й рух уперед. Природа оживає, відгукуючись на долю народу («шулять-дзвенять світи від рику раненого лева»), а деталі, як «зелений клен» чи «запах полину», створюють чуттєвий образ рідного дому.

Другий ракурс – це історичний образ України. Він розкривається через згадки козацької звитяги – «мечів ясних огонь», «іржання коней бойових», що підкреслюють міць народу. Рильський звертається до Шевченка й Сковороди, символів тяглості, та мотиву незламності («Хіба умерти можна їй, коли на справедливий бій зовуть і дерева?»), що єднає минуле з сьогоденням. Образ «лисиць, що брешуть на щити», вказує на ворогів, яких Україна долала, зберігаючи дух боротьби, актуальний у 1941 році.

І надзвичайно цікавим є історико-культурний образ України, який в поезії постає через прославлення духовних велетнів – «дума Кобзаря», «молоток Каменяра» Франка, «струни Лисенка», «слава Заньковецької», що формують національну ідентичність. Рильський згадує «Енеїду» Котляревського та «Полтаву», підкреслюючи внесок літератури. У рядках «Хто золоту порве струну, коли у гусях – дух Боянів?» звучить невмирущість культури, що стає зброєю мужності й опорою України в скрутні часи.

Підсумовуючи, зазначимо, що у «Слові про рідну матір» Максим Рильський створив цілісний образ України, де пейзажна краса, історична звитяга та культурна велич зливаються воєдино. Цей твір – не лише ода рідній землі, а й заклик берегти її спадщину та боротися за її свободу та незалежність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Новиченко Л. Поетичний світ Максима Рильського. Кн. 2 / Л. Новиченко. – Київ : ІНТЕЛ, 1993.
2. Рильський, Максим. "Слово про рідну матір." Поезії. К.: Молодь (1977).

Луценко Р.І., аспірант, Київський національний лінгвістичний університет
Козяревич-Зозуля Л.В., к.філол.н., доц., науковий керівник

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ РЕАЛІЇ В КОНТЕКСТІ МОВОЗНАВСТВА

Сучасна англійська мова характеризується стрімким розвитком та наповненням суспільно-політичною лексикою через процеси у політичній комунікації з метою поширення певних ідей і впливу на громадську думку. Виходячи з цього, можна констатувати, що ця лексика відображає політичну дійсність, зі свого боку політична дійсність вносить свої корективи в термінологію, впливаючи на її творення та зміну, відповідно, суспільно-політична дійсність впливає на розвиток мови.

Реалії містять фактичну інформацію, лінгвістичні, культурні й національні відомості про соціальне, політичне та культурне життя країни, державний устрій та історію її народу. Вони викликають в реципієнта певні асоціації.

Особливістю дослідження проблематики суспільно-політичних реалій у мовознавстві є те, що в науковій лінгвістичній літературі немає єдиної загальноприйнятої класифікації суспільно-політичних реалій, оскільки до них належать

ті, що позначають "адміністративно-територіальний устрій тієї чи іншої країни, її населені пункти та їхні частини, органи та носії влади, політичні організації, політичні та соціальні рухи, політичних діячів, звання, ступені, титули, звертання, стани, касти" [1, 92].

На думку С. Лук'яненко, реалія уособлює державне й політичне життя країни, частину соціальних реалій, "які є вагомими для значної частини суспільства, а також терміни політології, частково соціології, філософії, юриспруденції, історії, етнографії, економіки" [2, 365]. До основних видів суспільно-політичних реалій також належать назви політичних партій (*Alba Party, Green Party of England and Wales*), політичних блоків (*Left, Right, Greens*), громадських організацій (*St. John Ambulance, Dementia UK*), одиниці на позначення особливостей державного устрою (*constitutional monarchy, House of Lords*), назви міст (*London, Manchester*), графств (*Kent, Norfolk*), назви суспільно-політичних рухів (*British-Ukrainian Aid, Homes for Ukraine*), подій, їхніх учасників (*Wars of the Roses, The Battle of Waterloo*) тощо.

У дослідженні Т. Кияка [3, 55-88] виявляємо об'єктний розподіл реалій: географічні, етнографічні, суспільно-політичні. Суспільно-політичні реалії, зі свого боку, поділяються на слова, що позначають адміністративний поділ (*shire*), органи влади та урядові організації (*House of Lords, House of Commons, Lord Mayor*), політичні організації (*Tory, Labour party*), кастові знаки, символи (*the Union Jack*).

Отже, реаліями називають матеріально наявні або такі, що існували, предмети, речі, часто пов'язані з поняттям "життя", наприклад, "реалії європейського суспільного життя". Згідно з лексичним визначенням, реалії – це об'єкти матеріальної культури. Суспільно-політичні реалії – це засоби номінації національно-маркованих понять суспільно-політичної дійсності представників певного народу, нації, етносу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуренко Н. В. Специфіка перекладу суспільно-політичних реалій // Вісник СумДУ. Серія Філологія. 2007. № 1(2). С. 91–95.
2. Лук'яненко С. С. Спроба визначення тематичних меж та властивостей соціально-політичної лексики // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. 2009. Вип. 20. С. 363–366.
3. Кияк Т. Р. Теорія і практика перекладу (німецька мова). Вінниця: Нова книга, 2004.

Ляхович А., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Бугрій А.С., *к.філол.н., асист., науковий керівник*

ВІДТВОРЕННЯ СТИЛІСТИКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРИЛЕРА В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ РУТ ВЕА «ПОВОРОТ КЛЮЧА»

Психологічний трилер, як жанр, характеризується специфічною лінгвостилістичною організацією, що зумовлює необхідність збалансованого підходу до відтворення його змістових та стилістичних особливостей при перекладі. Роман Рут Веа «Поворот ключа» є сучасним психологічним трилером, який поєднує елементи готики (Д. Пантер, Дж. Гоупвелл), психологічної атмосфери (Дж. Сіммонс, П. Гайсміт), проблеми технологізації (М. Кастельса, Н. Бострома) та наративні стратегії (епістолярність, хронологічні маніпуляції, ненадійність оповідача, що узгоджується із концепцією А. Нюннінга про ненадійну оповідь як когнітивний процес, важливий для перекладу психологічних трилерів, де суб'єктивне сприйняття реальності є ключовим елементом) [2].

Метою даного дослідження став аналіз стратегій відтворення стилістичного балансу між оригіналом роману Р. Веа «Поворот ключа» та його україномовним

перекладом. Технологічно орієнтована лексика виконує у творі важливу функцію, оскільки система «розумного» будинку створює відчуття зовнішнього вторгнення та дистанційного контролю, підкреслюючи відсутність приватності та постійну присутність невидимого спостерігача. Відтак переклад відповідної термінології вимагає не лише семантичної точності, але й збереження зловісних конотацій, що досягається шляхом конкретизації та адаптації: *“Welcome to Happy, the screen said, with agonizing slowness. And then, to my despair, Updating user permissions”* [3, 68]. *«Ласкаво просимо до «Щасливого дому», – нестерпно повільно з’являвся напис на екрані. А потім в мене охопив відчай. Оновлюємо права доступу користувача»* [1, 118].

Епістолярна наративна структура роману, представлена серією листів головної героїні до її адвоката з місця позбавлення волі, реалізує у тексті подвійну функцію. Поєднуючи сповідь та юридичне звернення, листи розкривають хронологію подій, що призвели до ув’язнення за звинуваченням у вбивстві дитини: *“I started writing to you last night, and when I woke up this morning and looked at the crumpled pages covered with my pleading scrawl, my first instinct was to rip them up and start again, just like I had a dozen times before”* [3, 10]. *«Я почала писати вам вчора ввечері, та коли прокинулася вранці й поглянула на ці зім’яті сторінки, списані благальними карлючками, спершу хотіла розірвати їх на шматки та написати усе наново, як десятки разів до цього»* [1, 12]. Українські лексеми «зім’яті сторінки», «благальні карлючки» передають емоційний стан героїні; фраза «спершу хотіла розірвати їх на шматки та написати усе наново» зберігає значення спонтанного імпульсу; а порівняльна конструкція «як десятки разів до цього» підкреслює багаторазовість попередніх спроб. Застосування хронологічних маніпуляцій у наративній структурі роману є навмисним прийомом, спрямованим на дезорієнтацію реципієнта та формування амбівалентного сприйняття подій: *“Six months ago I was in a pretty good place. But now . . . well, things were a bit different now.”* [3, 15] – *«Шість місяців тому я перебувала в досить непоганому місці. А от тепер... що ж, нині все було децю інакше»* [1, 21]. Лексична варіативність у перекладі “now” сприяє уникненню тавтології та акцентує часовий контраст. Таким чином, переклад роману Рут Веа «Поворот ключа» демонструє застосування різноманітних лінгвостилістичних стратегій для відтворення характерних ознак жанру психологічного трилера, що сприяє адекватному відтворенню авторського задуму та впливу на читача.

ЛІТЕРАТУРА

1. Веа Р. Поворот Ключа. Київ: РМ, 2024. 352 с.
2. Nünning A. F. Reconceptualizing the Theory and Generic Scope of Unreliable Narration. Recent Trends in Narratological Research. 1999. P. 63–84. URL: <https://doi.org/10.4000/books.pufr.3950>
3. Ware R. Turn of the Key. Gallery Books, 2019. 352 p.

Ма Цзилінь, студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Дерба С., к.філол.н., доц., науковий керівник

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО МОЛОДІЖНОГО СЛЕНГУ

Сленг – це особливий різновид мови, який нині широко вживається і мимоволі увійшов до літературної мови. Сленг поширений у багатьох мовах світу. А як творче та динамічне мовне явище, молодіжний сленг останнім часом відіграє важливу роль у соціальній культурі та повсякденному житті. Історія сленгу починається з моментів, коли окремі групи, що опинялися на периферії нормованої мови, шукали способи вирізнитися в рамках спільноти. Свого часу появи й функціонуванню соціолектів свої

праці присвятили науковці С. Булик-Верхола, А. Д'яков, Р. Зорівчак, Т. Кияк, З. Куделько, З. Куньч, О. Пономарів, О. Сербенська, Л. Ставицька, Л. Масенко, Л. Харчук та ін. Різні аспекти молодіжного сленгу вивчали Ю. Василенко, К. Котелевець, Л. Мацько, С. Пиркало, О. Тараненко та ін [2, 132]. Сленг має багато характеристик, наприклад: неформальність; гнучкість і зміна (сленгові терміни постійно оновлюються); скорочення з метою швидкої комунікації та економії часу. Важливою характеристикою сленгової лексики є її «первісність». Таке явище пояснюється нестабільністю, постійною змінністю: словоформи, які не встигли закріпитися, швидко поступаються місцем іншим, крім того, ознакою «первісності» сленгу є невизначеність, розмитість значень слів, що входять у нього. *Стрьомно, зашквар, мімішно, го круто* можуть бути і позитивною, і негативною оцінкою ситуації [2, 133]. Український підлітковий сленг походить із різних джерел, наприклад, англійська мова, соцмережі чи інтернет: *чілити* – від англ. "chill", розслаблятися, відпочивати без стресу [4]; *рофл* – виражає сміх або реакцію на дуже смішну ситуацію. Зазвичай використовується у веб-чаті та онлайн-спільнотах [4]; *фармити* – заробляти гроші [4]. На частоту вживання одиниць сленгу впливає ситуація спілкування, мета комунікативного акту, ставлення мовця до співрозмовника і ситуації комунікації [3, 59]. Оскільки український молодіжний сленг вільний, гнучкий і модний, його семантика багата й різноманітна. Таким чином, в цій статті наведено лише попередній аналіз і короткий виклад деяких його основних характеристик із типовим значенням: **Метафоричність**: Значення не чітко, а початкове значення багатьох слів повністю приховане або спотворене. **Багатозначність**: Відноситься до властивості того самого слова, що має кілька семантичних значень, які змінюються залежно від контексту. Отже, сленг – це мова молоді, оскільки саме вона завжди була найбільш активним і основним творцем, споживачем і розповсюджувачем сленгу. З розвитком Інтернету та соціальних мереж швидкість і вплив молодіжного сленгу значно зросли. Багато сленгових слів навіть подолали обмеження молодіжної групи та поступово інтегрувалися в основну мовну систему. Важливо вказати й на те, що розуміння сленгу є важливою складовою для батьків, вчителів, молоді, а особливо – для іноземних студентів, які вивчають українську мову.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ерік Партрідж Словник сленгу та нетрадиційної англійської мови. 8-е вид., 2006. 782 с.
2. Назаревич Л., Мацюк Г. Молодіжний сленг: тероретичні аспекти і сфера використання. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. 2022. №53. Том 1. С. 132-135. Режим доступу: http://vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v53/part_1/30.pdf
3. Цар І. Українське повсякденне мовлення в міському молодіжному середовищі: структура і функціонування. 2018. 251 с. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Tsar_Ivanna/Ukrainske_povsiakdenne_movlennia_v_miskomu_molodizhnomu_ser_edovyschi_struktura_i_funktsionuvannia.pdf
4. Slangzone.net. Режим доступу: <https://www.slangzone.net/>

Маковська В.Г., аспірантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Корольов І.Р., д.філол.н., проф., науковий керівник

АНАЛІЗ ЛІНГВІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ КОРЕЙСЬКИХ РЕКЛАМНИХ ПОВІДОМЛЕНЬ

З розвитком діджиталізації сучасний світ вже майже неможливо уявити без реклами. Інформаційний простір сьогодення відзначається не лише збільшенням обсягу, але й підвищенням її якості. Реклама є потужним фактором, що сприяє розвитку інформаційно-комунікативного середовища. Окрім економічної, реклама сьогодні

також тісно пов'язана із соціальною та культурною сферами, адже саме рекламні кампанії формують наше уявлення про продукт, послугу або конкретну проблему.

Посилення дипломатичних зв'язків між Республікою Корея та Україною, зростання інтересу до корейської традиційної та поп-культури, включаючи мас-медіа, музику та інші культурні явища, а також значна популярність корейської продукції на українському ринку визначають важливість і актуальність цієї доповіді.

Що ж таке реклама? З точки зору підприємницької діяльності Миронов Ю.Б. дає таке визначення: «Реклама – це будь-яка платна форма неособистої пропозиції товарів і послуг від імені визначеного спонсора, з метою вплинути певним чином на аудиторію». [3] Ан Кванхо у книзі «Основи маркетингу» каже, що «реклама – будь-яка форма діяльності, оплачена корпоративним спонсором, спрямована на підвищення обізнаності про компанію або її продукцію та на заохочення до купівлі через засоби масової інформації.» [1] Можемо зробити висновок, що розуміння реклами є універсальним.

Мова реклами - це сукупність екстралінгвістичних і лінгвістичних засобів вираження, що регулюються законами масової комунікації та загальнолітературними правилами, а також особлива мовна структура, яка дає змогу адресату сприймати конкретну інформацію з урахуванням культурних, соціологічних і психолінгвістичних особливостей мови. Основна комунікативна мета рекламного тексту - спонукати споживача до вибору товарів і послуг, що рекламуються. Важливо зазначити, що мова реклами є джерелом, яке відображає лексичні засоби, наявні в національній мові, показує масштаб суспільного значення мови, визначає шляхи її розвитку. [5] То які ж лінгвістичні засоби використовують автори корейської реклами?

Стверджувальні та розповідні речення. Простий розповідний текст, нейтральний на письмі, таким в якому суб'єктивне ставлення автора реклами майже не прослідковується. Такі рекламні тексти є просто розповіддю автора про продукти чи проблему. Стверджувальні речення, в основному, використовуються в кампаніях соціальної реклами, адже останні звертаються до почуттів та логічного мислення цільової аудиторії.

Риторично-питальні речення використовуються, щоб посилити відчуття реальної взаємодії зі споживачем. Перевага їхнього використання полягає в тому, що питання вимагають конкретних відповідей та найчастіше побудовані на можливих незручностях споживачів або ж на реаліях повсякденного життя, які підігривають інтерес адресанта реклами та спонукають його до дій. Риторично-питальні речення популярні як в комерційній так і в соціальній видах реклами.

Окличні речення та вигуки. Використання вигуків це ще один прийом, яким користуються автори реклами для посилення емоційного забарвлення та відчуття реальності рекламних матеріалів. У більшості випадків вигуки в рекламному тексті додаються до розповідних, наказових чи питальних речень.

Спонукальні речення та імперативи. Спонукальні конструкції є найбільш часто використовуваним видом речення в рекламі. Частіше за все використовуються форми: “-라”; “-세요”; “-자”.

Номінативні та неповні речення. Односкладні речення в текстах реклами використовують для інформування про товар або послугу і спонукання до дії.

Запозичення англійських виразів в текстах сучасної корейської реклами.
Конкліш.

Англійська мова стала своєрідним символом сучасності та глобалізації. У Кореї вона стала своєрідним продвинутою молодого покоління, котре вдало використовує такі мовні конструкції в реаліях сьогодення та різноманітних сфер життя. У мовному середовищі корейської реклами англійські вирази використовуються, в основному, для

привернення уваги до повідомлення, а також для того щоб викликати позитивні почуття щодо сучасності та змін. [2]

Ще однією причиною широкого вживання запозиченої лексики є економія зусиль і мовних засобів. Справа в тому, що значна частина англіцизмів застосовується через те, що вони протиставляються складним конструкціям і описовим зворотам, якими позначають не лише нові, а й традиційні для Кореї поняття, явища, інститути. [4]

Отже, слоган є своєрідним рекламним резюме, одним з основних засобів зацікавлення аудиторії. Структура рекламного тексту не обходиться без мовних способів впливу на її потенційну аудиторію. Сучасна корейська реклама не є виключенням. Її автори вдало використовують лінгвістичні особливості мови задля передачі змісту повідомлення, а також для виконання безпосередньої її функції – проінформувати та зацікавити споживача.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ан, К., Ха, Й., Ю, С., Пак, Х., Основи маркетингу, 1998, 600 с.
2. Ан, Дж., Ла Ферле, К., Лі, Д. Мова та ефективність реклами: Перемикання кодів на корейському ринку. Міжнародний журнал реклами, 2017, 36(3):477-495
3. Миронов Ю.Б., Крамар Р.М. Основи рекламної діяльності, Навчальний посібник. Дрогобич: Посвіт, 2007, 108 с.
4. Литвиненко В., Особливості вживання запозиченої лексики в корейській періодиці (на прикладі англо-американізмів) - Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. - Вип. 27- 11с.
5. Ширінбоєвна, Мамірова Ділнoза. «Основні особливості мови реклами». JournalNX 6.10, 2020, 325-330.

Маруніна В.П., аспірантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

ЛІНГВОСЕМІОТИЧНІ ВИМІРИ ФЕНТЕЗІ-СВІТУ В ЕКРАНІЗАЦІЇ «ПЕРСІ ДЖЕКСОН ТА ОЛІМПІЙЦІ»

«Персі Джексон та Олімпійці» – багатий на складні лінгвосеміотичні структури світ, створений Р. Ріорданом на основі переплетення міфологічних та сучасних елементів. Кіноадаптація фентезі-світу вимагає ретельного вивчення лінгвосеміотичної взаємодії між оригінальним наративом, діалогами героїв та візуальними образами.

Важливо пам'ятати не лише про необхідність якісного перекладу лінгвістичного змісту, але й культурних, іконічних, міфологічних та ін. семіотичних систем, що є завданням особливо складним, враховуючи необхідність відтворення автентичності фентезі-світу та його перенесення у візуальне середовище. Під лінгвосеміотичним виміром серіалу «Персі Джексона та Олімпійців» розуміємо його систему мовно-знакових засобів, що забезпечують творення та перцепцію фентезі-світу, а отже виділяємо візуальну та аудіальну семіотику, кінематографічну роботу й діалогічну систему серіального наративу.

Однією з найвиразніших семіотичних деталей фентезі-світу Персі Джексона є його мова, а саме – термінологія, що поєднує у собі міфологічні образи та їхню приналежність до сучасного світу: *demigod* – *напівбог*, *Camp Half-Blood* – *Табір Навікровок*, *Fury* – *Фурія*, *Minotaur* – *Мінотавр*, *satyr* – *саміт* та інші. Підтверджуючи концепцію формальної та динамічної еквівалентності Ю. Найди [1,6], деякі з термінів, якими оперує історія, зберігаються в своїй оригінальній формі, у той час як інші дещо видозмінені задля створення ефективнішого впливу на реципієнта, що надає перевагу саме візуальній репрезентації знаку, а не його лінгвістичній точності (канонічний образ фурій видозмінений, у мінотавра з'являється така деталь як труси). Окремої уваги також

заслуговує зображення богів: якщо в романі небожителі представлені через внутрішній монолог головного героя, то фільм спирається на візуальну репрезентацію їхньої величі – статуї, будівлі, декорації. Таким чином кінотекст зміщує семіотичний фокус з мовного вираження на візуальну репрезентацію.

Загальна цілісність фентезі-світу Персі Джексона зберігається завдяки балансу лінгво-візуальних елементів, а успіх полягає у грамотному поєднанні семіотичних кодів першотвору та екранізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Nzimande E. N. The Evolution of Translation Theory: From Prescriptive to Descriptive Approaches // Translatology, Translation and Interpretation - Toward a New Scientific Endeavor. IntechOpen, 2023. URL: <https://doi.org/10.5772/intechopen.1002611>

2. Percy Jackson and the Olympians [Електронний ресурс]. Disney+. URL: <https://www.disneyplus.com/series/percy-jackson-and-the-olympians/ql33aq42HBdr> (дата звернення: 17.03.2025).

3. Персі Джексон та Олімпійці (2023) [Електронний ресурс] // UAKino. URL: https://uakino.me/series/love_story_series/19276-pers-dzhekson-ta-olimpiytsi-1-sezon.html (дата звернення: 17.03.2025).

Медвідь А.М., магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Іваницька М.Л., д.філол.н., проф., науковий керівник

ПЕРЕКЛАДИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В НІМЕЧЧИНІ ЗА ОСТАННІ 10 РОКІВ: ТВОРЕННЯ ОБРАЗУ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Актуальність дослідження зумовлена зростанням інтересу до сучасної української літератури серед іноземців, зокрема німецькомовних, на тлі повномасштабного вторгнення росії в Україну, та недостатністю досліджень іміджевих змін України та її культури крізь призму перекладеної літератури.

Метою дослідження є з'ясувати роль перекладів у творенні образу української літератури та культури у німецькомовних країнах, зокрема Німеччині. **Об'єктом** дослідження є українсько-німецький літературний переклад як чинник впливу на формування образу України. **Предметом** дослідження є стратегії та тактики гравців українсько-німецького перекладацького поля на мікро- та макрорівні перекладу, які забезпечують представлення України для німецькомовної аудиторії.

Матеріал дослідження: першотвори та переклади української художньої літератури, опубліковані впродовж 2014-2024 рр. у Німеччині, їхні пара- та метатексти, зокрема роман “Інтернат” Сергія Жадана та збірка оповідань “Точка нуль” Артема Чеха.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

– дослідити роль агентів українсько-німецького перекладацького поля за останні 10 років;

– прослідкувати, як за цей час змінювалися стратегії вибору та представлення текстів для перекладу;

– схарактеризувати основні стратегії та тактики гравців перекладацького поля, що забезпечують творення образу України та її культури, на мікро- та макрорівні;

– з'ясувати динаміку образу України та її культури, а також його реєкцію у німецькомовному просторі.

Теоретико-методологічну основу роботи становлять дослідження вітчизняних та закордонних учених, зокрема С. Басснет, І. Івен-Зогара, А. Лефевра, К.Дате, М. Іваницької та ін.

Під час дослідження було виявлено такі тенденції:

– попит на переклади творів української літератури в Німеччині значно зріс із початком повномасштабного вторгнення росії в Україну. Про це свідчить кількість опублікованих перекладів, заходів з популяризації української літератури у Німеччині та кількість рецензій у німецькомовних виданнях та читацьких відгуків на платформі amazon.de та у соціальній мережі Goodreads [3, 5]. Протягом 2014-2021 рр. було видано 52 книги, що становить 6-7 одиниць на рік, а протягом 2022-2024 рр. – 63, що становить 21 одиницю на рік, що **у 3 рази більше**, ніж до повномасштабного вторгнення. Зросла і кількість українських авторів, твори яких перекладають: так протягом 2014-2021 рр. було перекладено лише 16 авторів, а впродовж 2022-2024 – 27, що майже у 2 рази більше. Тексти українських авторів наразі публікують 20 видавництв, серед яких ibidem (14), Suhrkamp (12), Haymon (12), Edition.fotoTAPETA (6), Schenk (5), Friedrich Mauke (5), у той час як до 2014 рр. лише 2 німецькомовні видавництва публікували українську літературу;

– українська художня література дедалі частіше стає частиною великих мистецьких проєктів таких як “Голоси з України” чи “Міст з паперу”, в яких беруть участь різні гравці перекладацького поля: автори, перекладачі, редактори, видавництва, літературні будинки та фундації, їхня співпраця сприяє популяризації української літератури серед широкого загалу. Видимість перекладачів забезпечується їхньою активною участю у літературних заходах та публічних дискусіях, а також відзнаками (наприклад, Забіне Штьор та Юрій Дуркот – лауреати премії Лейпцизького книжкового ярмарку у 2017 р.);

– на мікрорівні перекладу перекладачі виявляють тенденцію до стратегії очуження, особливо що стосується відтворення імен та реалій, разом з тим, вони подають додаткові коментарі щодо реалій та лексем у примітках, перед- та післямовах. Частково завдяки перекладам змінюються раніше закріплені в німецькій традиції варіанти написання українських топонімів, зокрема з “Kiew” та “Krim” на користь “Kyjiw” та “Krym” [2; 6]. Ці варіанти вже наявні у перекладі книги Артема Чеха “Точка нуль”. Так само відбулися зміни щодо позначення російсько-української війни у німецькомовному просторі: якщо до 2022 р. використовували такі словосполучення як “Ukraine-Krise” та “Ukraine-Konflikt” [3, 4, 5], зокрема й у метатекстах, пов’язаних із перекладом української літератури, з 2024 року спостерігається відхід від цих конструкцій на користь “Krieg in der Ukraine”, “Krieg im Donbas/Ukraine” [3, 4, 5].

У підсумку можемо зазначити, що рецепція України, її літератури та культури протягом останнього десятиліття зазнає позитивних змін: німецькі видання охочіше включають твори української літератури у видавничу програму, вони стають частиною європейського літературного контексту, переклади стають своєрідним голосом країни, що бореться за свою незалежність, формується новий канон рецепції української літератури, а також змінюється рецепція російсько-української війни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жадан С. Інтернат : Роман. Чернівці : Меридіан Черновіц, 2017. 336 с.
2. Чех А. Точка нуль. 3-тє вид. Чернівці : Меридіан Черновіц, 2024. 216 с.
3. Internat. goodreads.com. URL: <https://www.goodreads.com/book/show/39287247-internat> (дата звернення: 30.03.2025).
4. Kundenrezensionen. Amazon.de. URL: https://www.amazon.de/product-reviews/351847233X/ref=cm_cr_dp_d_show_all_btm?ie=UTF8&reviewerType=all_reviews (дата звернення: 30.03.2025).
5. Nullpunkt. goodreads.com. URL: <https://www.goodreads.com/book/show/75673535-nullpunkt> (дата звернення: 30.03.2025).
6. Tschech A. Nullpunkt: Aus dem Ukrainischen von Alexander Kratochvil und Maria Weissenböck : Arco Verlag, 2022. 200 S.

ХУДОЖНЬО-МЕТОДИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОМАНУ ПРО МИТЦЯ У РОЗРОБЦІ ПОЗАКЛАСНОГО ЗАХОДУ ІЗ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ: CASE STUDY

Метою розвідки є теоретико-методична ілюстрація використання роману про митця у розробці позакласного заходу із зарубіжної літератури в середній школі, що цьогоріч була апробована нами у рамках навчально-виробничої практики за цим напрямком. Жанр роману про митця посідає вагоме місце в історії західноєвропейської літератури, оскільки не лише відображає морально-духовні метаморфози образу Митця у процесі творчості [1], але й зосереджує увагу на таких важливих темах, як митець і соціум, митець та оточення [5, с. 723]. Важлива художньо-естетична віха роману про митця полягає також у тому, що взаємодія індивідуального та соціального первнів у ньому спонує дослідників узагальнювати жанр роману про митця та загалом мистецьку тему в сучасній європейській романістиці як таку, через яку «<...> було передано в особливу парадигму людського існування» [4, с. 82]. Так специфічні особливості створення книг, книговидавництва та книгопсування на початку ХХІ (як-от комерціалізація літературного процесу, стратегії просування та обговорення книжкових новинок в мережі Інтернет, реклама в соціальних мережах, спекуляція та маніпуляція актуальними чи тригерними соціальними темами, “розмита” культурна ідентичність митця в сучасному світі, затребуваність соціумом його політичної чи громадської позиції, конкуренція між видавництвами, культура скасування та інші) є, безперечно, цікавими українським школярам, питома частина яких активно включена в ці процеси і як читачі, і як потенційні майбутні митці, що, згідно з проведеним нами опитуванням, планують чи мріють стати книжковими оглядачами-блогерами та / або письменниками. Зокрема, окреслені тенденції відображені в сатиричному романі про митця Ребекки Кван «Жовтолика» (2023), який можна вважати яскравим сучасним зразком роману про митця. Так, цей художній текст включає в себе важливі понятійні сфери жанру, виділені українською дослідницею Н. Копистянською, а саме: фундування на усталеній класичній жанровій матриці роману про митця; включеність в історичний момент, що об’єднує історико-суспільну ситуацію епохи та закономірності літературного процесу; виразну національну своєрідність; оригінальну авторську реалізацію жанру [2, с. 64]. У розвідці нашим завданням є проілюструвати, у який спосіб художньо-методичний потенціал сучасного роману про митця може бути використаним у процесі викладання зарубіжної літератури у новій українській школі. Зосібна, у розвідці запропоновано розробку кількарівневої концепції позакласного заходу із зарубіжної літератури у форматі книжкового клубу, де у сув’язі із сюжетною канвою запропонованого для прочитання учням роману Ребекки Кван «Жовтолика» (2023) учням запропоновано: а) оглядово ознайомитися з художньо-жанровою матрицею роману про митця; б) обговорити ідейно-тематичне тло роману у світлі його жанрової приналежності; в) дізнатися та на практиці опанувати дієві smm-стратегії просування власного книжкового блогу та / або власної книги; г) розвивати власний авторський блог як ефективний ігровий та експериментальний навчальний простір [3]. Практичне значення розвідки полягає у тому, що розроблена в ній методика та концепція мала апробацію в українському ЗСО та може бути надалі ефективно використана у процесі викладання зарубіжної літератури в середній школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бернадська Н. (2007). Роман: проблеми великої епічної форми: навчальний посібник Н. Бернадська. - К.: Логос, 116 с.
2. Копистянська Н. (2005) Жанр, жанрова система у просторі літературознавства: монографія Н. Копистянська. - Львів: ПАІС, 2005, 368 с.
3. Орлов О. (2024). Використання блогів як навчальних просторів у підготовці вчителів мовно-літературної освітньої галузі. - *Studia Methodologica*, (58), 207-214.
4. Скуратівський В. (1970). Проблеми мистецтва в німецькому романі критичного реалізму XX століття: Дис. канд. філолог. наук Скуратівський Вадим Леонтійович; КДУ ім. Т. Шевченка. Київ, 1970, 337 с.
5. Якубенко, Ю. С. (2021). Роман про митця у літературознавчому дискурсі другої половини XX століття // *Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях*, с 731.

Миколишина Я.В., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Оленяк М.Я., *д.філол.н., доц., науковий керівник*

ВПЛИВ ПЕРЕКЛАДУ НАЗВИ ФІЛЬМУ НА ЙОГО СПРИЙНЯТТЯ ТА СМИСЛОВУ ІНТЕРПРЕТАЦІЮ ГЛЯДАЧАМИ (НА ПРИКЛАДІ КІНОСТРІЧКИ «ВТЕЧА З ШОУШЕНКА»)

Назва фільму відіграє ключову роль у формуванні глядацького сприйняття, адже саме вона задає напрямок інтерпретації твору та закладає певні смислові акценти. Саме тому перед перекладачем постає завдання не лише зберегти її стилістичне та культурне забарвлення, а й точно передати зміст і сенс оригінальної назви. Це вимагає глибокого володіння мовою, знання культурного контексту та креативного підходу [1].

Актуальність цього дослідження зумовлена необхідністю аналізу того, як переклад назви фільму впливає на формування смислових акцентів, їх інтерпретацію глядачами та загальне сприйняття кінопродукту у глобальному культурному контексті.

Особливості перекладу назв англомовних фільмів розглядало багато дослідників, зокрема: Лесінська О., Радішевська Д., Гушул Р., Федик В., а основні проблеми та помилки під час такого перекладу досліджувалися в роботах Громової З., Приходька Ю., Щербакової О. та інших. Також, як зазначав Юджин Найда, «мова завжди є частиною культури, а сенс будь-якого тексту безпосередньо або опосередковано стосується тієї чи іншої культури» [3, с.11]. Таким чином, перекладач має переконатися, що перекладена назва справлятиме на реципієнта той самий ефект, що й оригінальна.

Метою цього дослідження є виявлення впливу перекладу назви фільму на її смислову інтерпретацію аудиторією. Особлива увага приділяється аналізу того, як трансформація терміну «redemption» у перекладі змінює основний сенс твору.

Переклад назви фільму, як правило, є першим елементом, що формує очікування аудиторії. Вважаємо, що особливо цікавим з точки зору перекладу є приклад кінострічки “The Shawshank Redemption”. Наприклад, дослідниця Сеньків І. вважає україномовний фільмонім «Втеча з Шоушенка» «невдалим прикладом прагматичної адаптації» [2, с. 123]. Оригінальний термін «redemption» означає як моральне очищення, так і процес спокути. Зокрема, це стосується персонажа Реда (англ. Red) та внутрішні трансформації його особистості. Натомість переклад назви на українську як «Втеча з Шоушенка» акцентує увагу більше на фізичному аспекті події — втечі. До того ж таке перетворення назви наперед розкриває потенційну розв’язку всього фільму, адже глядач так чи інакше очікуватиме втечі несправедливо засудженого Енді Дюфрейна. Таке перекладацьке рішення може призвести до певної зміни загального сенсу картини: концепція спокути та внутрішнього переродження стає менш важливою, оскільки створюється акцент на

темі визволення з ув'язнення. Це може змінити очікування глядачів, перетворивши сприйняття фільму з історії про моральний розвиток на більш простий сюжет про фізичну втечу.

Отже, дослідження доводить наскільки важливо не нехтувати сенсами, які закладалися в оригінальну назву, та намагатися максимально зберегти її багатогранність, уникнаючи надмірної спрощеності при локалізації, що робить тему дослідження важливою для перекладознавства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гушул Р., Федик В. Особливості перекладу назв фільмів з англійської мови на українську. К.: Закарпатські філологічні студії. Випуск 21. Том 2
2. Сеньків І. Д. Прагматична адаптація назв англомовних фільмів при перекладі на українську мову // Сімдесят перші економіко-правові дискусії. Серія: Соціальні та гуманітарні науки: матеріали Міжнародної наукової інтернетконференції, (м. Львів, Україна – м. Переворськ, Польща, 21-22 грудня 2022 р.) – Львів: ФО-П Шпак В.Б. – 167 с. С. 121-124.
3. Nida E. A. Contexts in translating. John Benjamins Publishing Company. Appleton, 2001. 125 p.

Михайлова А.В., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Чистяк Д.О., *д.філол.н., проф., науковий керівник*

АНТИКРИЗОВА КОМУНІКАЦІЯ У ФРАНЦУЗЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ЯК ПРЕДМЕТ ЛІНГВОПРАГМАТИЧНОГО АНАЛІЗУ

Актуальність дослідження. Сучасний французький політичний простір переживає періоди значних криз, пов'язаних із соціальними протестами (наприклад, рух «жовтих жилетів»), пандемією COVID-19, міграційною політикою, екологічними катастрофами, російсько-українською війною й іншими міжнародними конфліктами. Кожна з цих криз супроводжується комунікаційними викликами для політичних лідерів, представників уряду й ЗМІ. Аналіз способів комунікації в таких умовах допомагає зрозуміти, як політичні діячі вибудовують довіру, виправдовуються або маніпулюють громадською думкою.

Мета дослідження. Визначити кризову комунікацію у французькому політичному дискурсі як предмет лінгвопрагматичного аналізу.

У межах політичного дискурсу антикризові комунікації можна визначити як комплекс мовних стратегій, спрямованих на передбачення, контроль і врегулювання кризової ситуації.

Як зазначає Марк Дебоно [2, с. 424], лінгвопрагматика вивчає взаємодію знаків і їхніх реципієнтів і тих, хто їх продукує. За Даніелем Живковичем [4, с. 75], прагматика – це наука, яка досліджує функціонування висловлювань у контексті конкретних комунікативних ситуацій.

Згідно з Франсуазою Арменго [1, с. 4], трьома основоположними концептами прагматики є:

1. Мовленнєвий акт, що забезпечує взаємодію й обмін;
2. Контекст, або конкретна комунікативна ситуація, у якій здійснено мовленнєвий акт;
3. Перформативність мовленнєвого акту в контексті.

За словами Жака Мешлера [3, с. 14], однією з гіпотез, які досліджує прагматика, є імпліцитні значення висловлювання в певному контексті.

Лінгвопрагматичний підхід до вивчення антикризової комунікації дозволяє побачити, як конкретні мовні стратегії використовуються з метою врегулювання кризових ситуацій. Він допомагає зрозуміти, як мова може бути потужним інструментом

впливу на суспільство, і як політики використовують мовні стратегії для передбачення, стабілізації або подолання наслідків кризи.

Таким чином, аналіз антикризової комунікації з погляду прагматики дає глибше розуміння того, як саме мовні стратегії можуть бути використані для впливу на масову свідомість, формування політичних ідентичностей та досягнення політичних цілей. Це підкреслює важливість вивчення комунікації в політичних процесах і роль, яку вона відіграє в сучасному політичному житті.

ЛІТЕРАТУРА

1. ARMENGAUD F. La Pragmatique / Françoise ARMENGAUD. – Paris : Presses Universitaires de France, 2007. – 128 с.
2. Debono M. Pragmatique, théorie des actes de langages et didactique des langues- cultures. Histoire, arrière-plans philosophiques, conséquences et alternatives / Marc Debono // Le(s) français dans la mondialisation, Fernelmont : Editions Modulaires Europeennes. – 2013. – С. 423–447.
3. MOESCHLER, Jacques. Qu'est-ce que la pragmatique? Signification linguistique et interprétation. In: Pragmatique... de l'intention à la réalisation. Biarritz. Paris : Gnosia, 2008. p. 13–32.
4. Živković D. UNE APPROCHE PRAGMATIQUE DE L'ANALYSE DU DISCOURS ET SON APPLICATION À LA DIDACTIQUE DU FRANÇAIS SUR OBJECTIF SPECIFIQUE [Електронний ресурс] / Danijel Živković // Facta Universitatis, Series: Linguistics and Literature. – 2017. – С. 073. – Режим доступу: <https://doi.org/10.22190/full1702073z> (дата звернення: 10.03.2025).

Мірошниченко М.Д., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Клименко Л.В., к.філол.н., доц., науковий керівник

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИРАЖЕННЯ ГЕНДЕРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У ФРАНКОМОВНОМУ КІНОДИСКУРСІ

У сучасному суспільстві кінофільми постають важливими інструментами трансляції культурних кодів, зокрема у сфері гендерних ролей та ідентичностей. **Актуальність** теми дослідження зумовлюється зростанням інтересу до міждисциплінарних студій, що перебувають на перетині лінгвістики, гендерних досліджень та кінодискурсу. **Метою** дослідження є виявлення мовних засобів, які використовуються для вираження гендерної ідентичності у французькому кінодискурсі, а також аналіз їхньої ролі у трансляції, підтримці або трансформації соціальних стереотипів. **Предметом** виступають лінгвістичні механізми репрезентації фемінної та маскулінної ідентичності. **Матеріалом** стала добірка сучасних французьких фільмів із різних жанрових і стильових категорій.

В ході дослідження було встановлено, що гендер трактується як динамічна категорія, яка формується в комунікативних практиках і репрезентується через мову, соціальні сценарії та культурні архетипи. Тим часом гендерна ідентичність постає як результат взаємодії мовних засобів, інституційних структур і візуальних моделей. У межах гендерної лінгвістики досліджуються фемінні та маскулінні мовні стратегії, стилістичні особливості й прагматичні функції. Жіноче мовлення характеризується експресивністю, деталізацією та підвищеною ввічливістю, тоді як чоловіче – лаконізмом і схильністю до домінування. Проте ці риси не є вродженими – вони постають результатом соціалізації та культурного моделювання. Кінодискурс як мультимодальний комунікативний простір поєднує вербальні (діалоги, монологи), невербальні (жести, міміка, інтонація), візуальні та аудіальні елементи. Його аналіз потребує залучення когнітивного, прагматичного, соціолінгвістичного й семіотичного підходів. У фокусі гендерно орієнтованого аналізу кінотексту — вивчення мовних маркерів, інтонаційних моделей, риторичних прийомів, гендерно маркованих стилістичних стратегій, що визначають репрезентацію жіночого і чоловічого. Сучасні

дослідження демонструють, що кіно не лише відтворює, а й підважує традиційні уявлення, створюючи простір для альтернативних ідентичностей.

Таким чином, лінгвістичне дослідження гендерної ідентичності в кінодискурсі дозволяє виявити засоби мовного моделювання соціальних ролей, а також простежити, як кіномова сприяє збереженню чи трансформації усталених гендерних норм. Французький кінематограф, з його прагненням до інтелектуального експерименту, дає особливо багатий матеріал для подібного аналізу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Шевченко, І. С. (2006). Дискурс і когнітивно-комунікативна парадигма лінгвістики. *Мова. Людина. Світ. До 70-річчя проф. М. Кочергана: зб. наук. статей* (с.148–156). Київ: КНДУ.
2. Butler, J. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge.
3. Ставицька, Л. О. (2008). Сучасний стан лінгвогендерологічних досліджень в Україні. *Мовознавство*, (2–3), с.236–246.

Мірошніченко К.А., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Карпань О.О., асист., науковий керівник

ОСОБЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ БАГАТОЗНАЧНИХ СЛІВ ІТАЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Італійська мова має величезну кількість різноманітних одиниць: дієслів, іменників, прикметників, прислівників тощо. Та ми далеко не завжди знаємо про всі значення слів, що використовуємо. Дуже часто в італійській мові зустрічаються випадки, коли певне слово, що має одну етимологію, ідентичне написання, вимову та граматичну категорію, має два, три, а то і більше значень, і всі вони відрізняються одне від одного та вживаються відповідно у різних контекстах. Це, власне, і є полісемія, або ж багатозначність, лексичних одиниць італійської мови [1].

Найчастіше це мовне явище можна зустріти під час вживання саме іменників та дієслів. Прикладами найбільш відомих багатозначних слів, а саме іменників, в італійській мові є *piano, chiave, tempo, coda, riso, viola, pianta, rosa, articolo* та інші. Якщо розглядати детальніше слово **coda**, то варто звернути увагу на досить немалу кількість абсолютно різних за значенням використань, а саме: 1. *хвіст*; 2. *черга*; 3. *кінець, задня частина*; 4. *наслідок*; 5. *додаток, доповнення* [3].

Щодо дієслів, то найчастіше полісемію можна зустріти у наступних лексичних одиницях: *prendere, passare, lasciare, volere, dare, toccare* тощо. Одне слово також може мати декілька значень. Наприклад, **prendere** має цілу низку значень, а саме: 1. *брати фізично*; 2. *вживати ліки*; 3. *сідати у транспорт*; 4. *реагувати, сприймати*; 5. *підхопити хворобу* [2].

Досліджуючи більш детально тему багатозначності слів, зустрічаємо також інше мовне явище – енантіосемію. Звичайно, визначити точну кількість багатозначних слів італійської мови неможливо, проте, як відомо, існує близько 30 італійських лексичних одиниць, які не лише є полісемічними, але й можуть набувати цілком протилежних значень відповідно до контексту. Такі слова називаються енантіосемічними. Наприклад, *tirare, affittare* і *ospite*. Дієслово **affittare** має два протилежних значення – “орендувати” і “давати в оренду”.

Тому питання дослідження полісемічних слів є завжди актуальним, адже разом із плином часу та постійним розвитком мови, змінюється та, відповідно, збільшується кількість значень слів. Не можна не брати до уваги і невпинний рух та використання соціальних мереж, розвиток технологій та суспільства, а також запозичення з інших мов

та їх вплив. Також варто наголосити, що, здебільшого, одними із основних факторів появи полісемічних слів є метафоричне розширення значення, метонімічне перенесення та контекстуальна варіативність.

Отже, полісемія – важлива особливість італійської мови, яка полягає у здатності одного слова мати декілька значень залежно від контексту. Найчастіше багатозначність можна зустріти серед іменників та дієслів. Окрім полісемії, в італійській мові зустрічається також енантіосемія — мовне явище, за якого одне слово може набувати протилежних значень. Значними факторами розвитку та утворення багатозначних слів є метафоричне та метонімічне перенесення, а також важливими є вплив контексту та розвиток суспільства. З огляду на постійні зміни в мовленні, дослідження полісемії залишається актуальним питанням лінгвістики.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вступ до мовознавства: підручник М.П. Кочерган. Київ : Академія, 2001. Ст. 194. URL: [КочерганВступДоМовознавства2001.pdf](#)
2. La Repubblica: словник. URL: <https://dizionari.repubblica.it/>
3. Le parole polisemiche della lingua italiana. URL: <https://learnamo.com/parole-polisemiche-italiano/>

Місюрак І.В., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*

Попова Н.М., *д.філол.н., проф., науковий керівник*

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ КОНЦЕПТУ «FELICIDAD» У СУЧАСНОМУ ІСПАНЬКОМУ СВІТОГЛЯДІ

Актуальність дослідження полягає в інтересі науковців до поглибленого вивчення концептів як основних складових когнітивної лінгвістики, що відображають важливі культурні цінності, а також у зацікавленості до особливостей лексичного відображення концепту «felicidad» та його сприйняття у мовній картині світу Іспанії. **Метою** роботи є з'ясування особливостей вербалізації концепту «felicidad» у сучасному іспанському світогляді. **Матеріалом** для даного дослідження стали Корпус сучасної іспанської мови (El Corpus de Referencia del Español Actual, CREA), та Корпус іспанської мови (El Corpus del Español), створений Марком Дейвісом у 2002 році. Лінгвістичний словник А. Загнітка пропонує нам розглядати концепт як оперативну одиницю мислення або людської психіки, що відображає досвід та знання людини [1, с.346-347]. Водночас ми можемо умовно поділити його на три основні структурні складові, а саме: понятійну, образну та ціннісну, або ж розглядати його як понятійний субстрат, перцептивно-образний адстрат та валоративний (ціннісний) епістрат [3, с.57].

У сучасній мовній картині світу Іспанії концепт «felicidad» тісно пов'язаний з культурними, емоційними та соціальними вимірами, втілює колективне розуміння благополуччя, почуття радості, задоволення та гармонії, а також виступає когнітивним відображення цінностей іспанського народу. Його репрезентація в мові відбувається шляхом використання різних лексичних засобів, фразеологізмів, словосполучень, простих речень та ін. Понятійна складова досліджуваного концепту реалізується через прямі номінації та понятійні ознаки. Образна складова виражається за допомогою концептуальних метафор, тобто метафоричних номінацій. Ціннісна складова тісно пов'язана з понятійною та образною, оскільки вони взаємозалежні [2, с.103]. Основною прямою номінацією досліджуваного концепту є лексема «felicidad», яка у даному випадку є його ядром, тобто основним елементом для формування уявлень про щастя в контексті іспанського світогляду. За допомогою корпусів з'ясовуємо, що концепт «felicidad» може вербалізуватись через низку метафоричних виразів, що виокремлюють

різні афективні межі цього почуття: *la felicidad es la experiencia de amar la vida, la felicidad es salud, la felicidad es longevidad, la felicidad es el valor supremo, la felicidad es la música*, а також шляхом застосування епітетів: *la felicidad pura, la felicidad plena*, оксюморонів: *triste felicidad, dolorosa felicidad*. Таким чином, у сучасному іспанському світогляді концепт «felicidad» вербалізується через комплекс понять, образів і цінностей, що відображають його багатовимірність. Понятійна основа реалізується за допомогою прямих номінацій, тоді як образна складова розкривається через метафоричні асоціації. Ціннісний аспект підкреслює зв'язок щастя з соціальними взаємодіями та індивідуальним самовираженням.

ЛІТЕРАТУРА

1. Загнітко А. П. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця : ТВОРИ, 2020. 920 с. URL: [https://r.donnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/469/Словник_RD-Суч_лінгв_словник%20\(1\).pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://r.donnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/469/Словник_RD-Суч_лінгв_словник%20(1).pdf?sequence=1&isAllowed=y)
2. Заньковська Г. Д. Методи дослідження концептів. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2015. Т. 2, № 19. С. 102–104. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v19/part_2/29.pdf
3. Попова Н. М. Національно-марковані концепти у мовній картині світу Іспанії: динаміка розвитку. Київ : Логос, 2018.
4. Приходько А. Т. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.
5. Corpus del Español (CEsp) - Mark Davies. URL: <https://www.corpusdelespanol.org/now/>
6. Corpus de Referencia del Español Actual (CREA) – Real Academia Española. URL: <http://corpus.rae.es/creanet.html>

Мойсієха А.В., підполковник, доктор філософії в галузі публічного управління та адміністрування, начальник науково-дослідного відділу психологічних досліджень та оцінки лідерства Науково-методичного центру кадрової політики Міністерства оборони України

ВПЛИВ ВОЄННОЇ РИТОРИКИ НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ У МАС-МЕДІА

В умовах геополітичних конфліктів та криз, воєнна риторика в мас-медіа виступає не просто як засіб інформації, а як потужний інструмент формування національної ідентичності. Її роль у сучасних медійних практиках можна оцінювати як критичну, оскільки через специфічний вибір мови, символів та образів, воєнна риторика активно впливає на публічну думку, спрямовуючи та моделюючи громадські настрої.

Цей вплив виявляється в здатності медіа не лише висвітлювати події, але й формувати контекст, в якому ці події сприймаються. Використовуючи воєнну риторичу, медіа допомагають створити відчуття єдності, підкріплюючи патріотичні почуття та визначаючи спільну мету для нації. Така риторика служить не просто для новинної інформації, але як механізм мобілізації суспільства, що може бути критично важливим у кризові часи.

Особливо важливою є роль медіа в ситуаціях, коли необхідно згуртувати націю для вирішення спільних завдань або протистояння загрозам. В такі моменти, ефективне використання воєнної риторики може стати ключем до збереження національної безпеки та цілісності, а також до підтримки морального духу населення. Таким чином, мас-медіа з їхньою здатністю до формування публічної думки, відіграють роль не просто об'єктивних спостерігачів, а активних учасників у формуванні соціальної реальності, визначаючи, наскільки ефективно суспільство може реагувати на зовнішні та внутрішні

виклики. **Мета дослідження** – проаналізувати вплив воєнної риторики на формування національної ідентичності у мас-медіа. Воєнна риторика є комплексом мовних засобів, що використовуються для досягнення психологічного впливу на громадян в контексті військових дій або оборонних заходів [4, с. 47]. Основною метою такого роду риторики є не лише передача інформації, але й залучення емоційної реакції аудиторії, що може суттєво впливати на публічну думку та масову свідомість. Воєнна риторика включає використання образів, символів, а також метафор, які відтворюють і підсилюють уявлення про загрозу, ворожнечу, героїзм, відвагу та жертвність. Ці риторичні інструменти є потужними важелями мобілізації населення, оскільки спонукають громадян до підтримки оборонних заходів країни і в цілому до участі в національних зусиллях. Вони допомагають формувати та утверджувати національну гордість і відданість, акцентуючи на колективній ідентичності та спільних цілях. Так, медіа, використовуючи специфічну термінологію та візуальні образи, створюють наратив, який відображає спільні цінності та ідеали, що підкріплюють соціальну сплоченість і сприяють формуванню єдиного фронту в обличчі загроз. З початком повномасштабної війни українські медіа стали інструментом національної консолідації, починаючи з 24 лютого 2022 року, коли було започатковано спільний телемарафон «Єдині новини». Цей медійний проєкт, підтриманий президентом України В. Зеленським як важливий елемент інформаційної війни, спрямовувався на протидію дезінформації та моральну підтримку населення. Медіа виступили агентами національної єдності, а інформаційний фронт набув такої ж ваги, як і військовий. Розрізнення між «ми» (українцями) та ворогом стало чіткішим, а медіа перетворилися на «агентів ідентичності» які формували уявлення про українську націю-героїв. Увесь цей процес був підкріплений активним включенням громадян, які через соціальні мережі та інші платформи долучались до творення національного наративу, вносячи в нього символічні образи та міфи [2; 3]. Зокрема, популярність набула легенда про «Привида Києва», загадкового льотчика, який символізував незламність українського духу. Історія про українських селян, які трактором тягнуть покинутий ворожий танк, стала символом народної кмітливості та участі кожного у спільній перемозі. Також, меметичне звернення українських прикордонників з острова Зміїний, яке прогрімало на весь світ, стало девізом спротиву і одним із головних символів війни для українського народу. Всі ці приклади підкреслюють роль медіа як важливого інструменту у формуванні національної ідентичності та сприянні відчуттю спільної причетності та незламності серед українців [1, с. 195]. На основі проведеного аналізу, систематизуємо отримані результати у табл.1.

Таблиця 1. Специфіка впливу воєнної риторики на формування національної ідентичності у мас-медіа

Категорія впливу	Характеристика риторики	Вплив на національну ідентичність
Функціональна роль медіа	Інтеграція ЗМІ в єдиний інформаційний простір, формування меседжів спротиву, наративи національної єдності.	Консолідація суспільства, легітимація дій держави у воєнний період.
Комунікативна стратегія держави	Використання офіційного дискурсу як засобу мобілізації, визначення інформаційної зброї як ресурсу державного впливу.	Створення інформаційного фронту як частини національного спротиву.
Символічні конструкції	Апеляція до міфів, історичних алюзій, культурних кодів;	Формування образу нації-героя, укорінення новітніх національних символів.

	персоніфікація героїзму (напр. «Привид Києва»).	
Емоційно-ціннісний компонент	Актуалізація колективного досвіду, образів страждання, солідарності; створення спільної ідентичності через емоційний зв'язок.	Поглиблення емоційної причетності до національного наративу, зростання громадянської самоусвідомленості.
Громадянська участь і горизонтальна комунікація	Широке залучення блогерів, волонтерів, громадян у медійний простір; легітимація наративу через соціальні платформи.	Розширення джерел ідентичнісного дискурсу, поява децентралізованої моделі медіавзаємодії.

У контексті геополітичних криз і воєн, воєнна риторика в мас-медіа перетворюється на ключовий інструмент формування національної ідентичності, впливаючи на публічну думку та громадські настрої за допомогою специфічного вибору мови, символів та образів. Використання цих інструментів медіа дозволяє мобілізувати суспільство, створюючи відчуття єдності та підтримуючи патріотичні настрої. Значна роль мас-медіа полягає у формуванні наративів національної єдності, які підкріплюють соціальну сплоченість і сприяють формуванню єдиного фронту в обличчі загроз. Ця діяльність виявляється критично важливою для збереження національної безпеки, цілісності, а також морального духу населення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Демченко В.М. Воєнно-патріотична риторика як зброя проти агресора. *Вісник ХНТУ. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2023. № 1(84). С. 194-200.
2. Кальба Я. Мас-медіа й ідентичність: проблеми та виклики сьогодення (суб'єктно-вчинковий вимір). *Vector of modern pedagogical and psychological science in Ukraine and EU countries*. 2020. С. 287–304.
3. Сапелкін Ю.В. Вплив війни на формування української національної ідентичності. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2024. №40. С. 387-390.
4. Чернишова Т.О. Феномен військової риторики. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. 2015. № 3(26) . С. 40-49.

Mokliak S., student, Taras Shevchenko National University of Kyiv
Popivniak O., PhD in Linguistics, scientific supervisor

NAMES OF FANTASTIC CREATURES IN THE WORLD OF HARRY POTTER

According to linguistic and literary studies [2; 3; 4; 5;] J.K. Rowling's naming of magical creatures in *Harry Potter* plays a crucial narrative role, adding depth, symbolism, and thematic significance. Drawing from mythology, linguistics, and word-formation techniques, J.K. Rowling crafts names that enrich her fictional world while conveying deeper meanings related to life, death, and human nature. The lexical inventions in J.K. Rowling's books, such as "muggle" and "quidditch," not only enhance the language but also become ingrained in popular culture, impacting the socio-cultural setting [1, p.23]. The purpose of this paper is to analyze the theoretical and practical aspects of her naming conventions, including borrowing, blending, affixation, and compounding, and how these influence readers' perception and cultural lexicon. A detailed examination of J. K. Rowling's methods reveals that one primary approach is borrowing, with 45% of analyzed names originating from Greek, Latin, and French. This reflects her background in classical philology. For example, *Basilisk* stems from ancient legends of a deadly serpent, symbolizing fear and hidden danger. *Cerberus* references the Greek mythological guardian of the underworld, reinforcing its role as a protector. This method

connects the magical world to historical and cultural narratives, making the creatures more familiar yet mysterious.

Another analysed group of naming techniques is blending, where Rowling combines elements of existing words to form new meanings. *Thestral* merges “thrust” and “astral,” symbolizing creatures that exist between life and death, reinforcing their role in representing mortality. Similarly, *Acromantula* combines “acro-” (high) with “-mantula” (spider), emphasizing the creature’s monstrous size and evoking fear. These hybrid formations create immediate associations, enhancing both plot and atmosphere. Affixation and compounding also contribute to the richness of Rowling’s lexical innovation. In terms of psychological impact, *Dementor*, derived from *dementia*, reflects psychological torment and despair, mirroring its soul-draining nature. *Hippogriff*, formed from “hippo-” (horse) and “griffin,” symbolizes a fusion of nobility and power. Such formations enhance the creatures’ thematic roles, linking them to concepts of respect, fear, and survival. J.K. Rowling also employs irony and cultural references in naming. The following general characteristics are worth pointing out: *Fluffy*, the three-headed dog guarding the Sorcerer’s Stone, humorously contrasts with its fearsome nature, while *Buckbeak* combines strength and grace, encapsulating the Hippogriff’s dual nature. These choices add layers of meaning and emotional engagement. Due to their widespread appeal, Rowling’s creature names extend beyond literature, shaping cultural lexicon. Terms like *Dementor* are now used metaphorically to describe emotionally draining people or experiences, while *Thestral* symbolizes resilience after trauma. The word-formation techniques used in *Harry Potter* not only contribute to the story’s immersive quality but also influence linguistic trends and cultural references. Following this classification, we can see that Rowling’s meticulous approach to naming magical creatures blends mythology, linguistics, and symbolism. By combining familiar elements with fantasy, she deepens the narrative’s emotional impact, creating a world where names carry meaning beyond mere identification. The investigation concludes that her word formations serve both artistic and cultural functions, ensuring that her magical creatures remain unforgettable symbols of deeper human experiences.

REFERENCES

1. Marušić K. Reading Comprehension Based on Neologisms in the Harry Potter Series. Dissertations & Theses, 2015. 68 p.
2. Davis, M. R. Linguistic Humor and Wordplay in the Harry Potter Series. Routledge, 2021. 160 p.
3. Martin, Roger. Lexical Creativity in Modern Fiction: Harry Potter as a Case Study. Linguistic Approaches to Literature, 2021. 122 p.
4. McDonald, D. S. Linguistic Fantasy: Lexical Innovation in the Harry Potter World. Journal of Fantasy and Linguistics, 2024. 111 p.
5. Miller, Donna R. Neologisms in Fantasy Literature: A Case Study of the Harry Potter Series. Language and Literature, 2020. 80 p.
6. Cambridge Free English Dictionary and Thesaurus. 2025. URL:<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/>.

Моруга М.О., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка

Клименко Л.В., к.філол.н., доц., науковий керівник

КОНЦЕПЦІЯ ДИСКУРСУ В РОБОТАХ МІШЕЛЯ ФУКО: АРХЕОЛОГІЧНИЙ МЕТОД ТА ТЕОРІЯ ДИСКУРСИВНИХ ФОРМАЦІЙ

Дослідження дискурсу є одним із центральних напрямів сучасної лінгвістики, що зумовлено змінами в мовній комунікації та розвитком засобів масової інформації. У роботах Мішеля Фуко дискурс розглядається не лише як форма мовлення, а як

сукупність практик, що визначають способи конструювання знання та взаємозв'язок між істиною і владою. **Мета дослідження** – аналіз концепції дискурсу в працях М. Фуко, зокрема його археологічного методу та теорії дискурсивних формацій. **Предметом дослідження** є підходи Фуко до визначення дискурсу як самостійного феномена, що функціонує за певними правилами та в історично визначених умовах. **Матеріалом дослідження** становлять праці «Археологія знання», «Слова та речі», «Воля до істини» та інші дослідження, що стосуються структур наукових дискурсів.

Археологічний метод Фуко передбачає виявлення історичних умов формування знання через аналіз дискурсивних практик. На відміну від традиційного герменевтичного підходу, археологія знання не фокусується на змісті висловлювань, а досліджує правила їхнього утворення, що визначають структуру конкретного дискурсу. Таким чином, дискурс стає не просто способом передавання змісту, а механізмом виробництва знання. Однією з центральних категорій у філософії Фуко є дискурсивна формація – система правил, що регулюють виробництво висловлювань у певний історичний період. Вона включає специфічні стратегії, концепти та методи, що визначають межі наукових та соціальних дискурсів. Важливо зазначити, що дискурс, згідно з Фуко, не має сталої внутрішньої семантичної структури, а є динамічним процесом, який постійно перебуває в русі.

Аналізуючи дискурс крізь призму влади та знання, Фуко розглядає його як інструмент регулювання суспільних відносин. Він стверджує, що будь-яке висловлювання є не просто нейтральною передачею інформації, а способом закріплення або трансформації владних структур. Це особливо важливо в контексті наукових дискурсів, що формують домінантні уявлення про реальність. Таким чином, дослідження концепції дискурсу в працях Мішеля Фуко дозволяє глибше зрозуміти механізми конструювання знання та їхній зв'язок із владними відносинами. Археологічний метод і теорія дискурсивних формацій дають змогу аналізувати не лише зміст висловлювань, а й умови їхнього існування, що відкриває нові перспективи для гуманітарних і соціальних наук.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бурбело В. Граматика і семантика ідентичності у французькій лінгвокультурі. Мовні і концептуальні картини світу. 2016. Вип. 57. С. 69–78.
2. Foucault M., Kremer-Marietti A. L'archéologie du savoir. Vol. 1. Paris: Gallimard, 1969. 280 p.
3. Van de Wiele J. L'histoire chez Michel Foucault: le sens de l'archéologie. *Revue philosophique de Louvain*. 1983. Vol. 52. P. 601–633.

Мотовиловець М.М., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Корбозерова Н.М., д.філол.н., проф., науковий керівник

ЕКВІВАЛЕНТНІСТЬ ІТАЛІЙСЬКИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ ЗООНІМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ

Фразеологія є доволі активно досліджуваною сферою в сучасному українському та італійському мовознавстві. Найбільша увага приділяється лінгвокультурному та когнітивному аспектам. Також є чимало статей та інших наукових праць присвячених дослідженню фразеологічних одиниць у зіставному аспекті. Найбільш плідними на нашу думку є праці Н. Венжинович [1] та К. Мізіна [2].

Фразеологічні одиниці з зоонімічним компонентом мають давню історію. У них ми можемо побачити відголоси минулих часів та зануритися в особливості взаємодії стародавньої людини й природи. Людина була схильна підмічати якісь риси тварин, або

наділяти їх якимись вигаданими рисами характеру. Поступово були сформовані певні образи тварин. Проте дуже часто ці образи не збігаються або взагалі є протилежними. Чим менш спорідненими є народи, тим більше відмінностей у їхньому сприйнятті однієї й тієї ж самої тварини [3, с. 330–331].

Таким чином, наша мета – дослідити фразеологічні одиниці із зоонімічним компонентом в італійській та українській мовах, та класифікувати їх за критерієм наявності чи відсутності еквівалентів. Ця тема має практичне застосування у сфері перекладознавства, тому що пошук еквівалентів фразеологічних одиниць може бути справжнім викликом навіть для досвідченого перекладача. З цієї причини, ми вважаємо тему дослідження актуальною. Наше дослідження вимагає комплексного підходу у вивченні фразеологізмів, адже окрім семантичного значення необхідно враховувати стилістичну спрямованість, граматичну побудову та усі інші можливі аспекти. Досліджуючи власне самі фразеологічні одиниці, ми їх можемо розділити на ті, що мають еквіваленти та безеквівалентні. Еквіваленти можуть бути повними й неповними. До повних належать фразеологічні одиниці, ідентичні за формою і змістом, наприклад “lupo di mare” і «морський вовк» є повними еквівалентами. Неповними еквівалентами можуть називатися ті фразеологічні одиниці, які або мають незначні відмінності у значенні або відрізняються за формою [4, с. 83]. Безеквівалентними фразеологізмами вважаються ті, що не мають відповідника в іншій мові. Особливу увагу варто зосередити на так званих фальшивих друзях перекладача, тобто фразеологізмах, які схожі за формою, проте мають відмінні або взагалі протилежні значення. Таким чином, дослідивши еквівалентність, ми зможемо краще орієнтуватися у фразеологічному складі мови. Це, безумовно, дуже важливо, тому що фразеологічні одиниці є невід’ємною частиною щоденного спілкування, недійних текстів, літературних творів тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Венжинович Н. Ф. Фраземіка української літературної мови в контексті когнітології та лінгвокультурології: монографія. Ужгород: ФОП Сабов А.М., 2018. 463 с.
2. Мізін К. І. Людина в дзеркалі компаративної фразеології: монографія. Кременчук: Щербатих О. В., 2011. – 448 с.
3. Руснак В. І. Зоосемічні фразеологічні одиниці як носії національно маркованої вторинної номінації / В. І. Руснак // Наукові записки. Серія "Філологічна". Острог: Видавництво Національного університету "Острозька академія". Вип. 19. - 2011 - С. 329-336.
4. Руснак В. І. Шляхи і способи утворення зоосемічних фразеологічних одиниць / В. І. Руснак // Проблеми романо-германської філології: Збірник наукових праць. - Ужгород: Поліграфцентр "Ліра", 2011. - С. 76-86.

Мошковська Т.В., *магістрантка, ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка*
Цигвінцева Ю.О., *докт. філос., доц., науковий керівник*

ДІЯЛЬНІСТЬ ІНТЕРНЕТ-БОТІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ

Україна як держава, яка понад 11 років протистоїть масштабним безпековим викликам, систематично зазнає інформаційно-психологічного впливу в межах інформаційно-психологічних операцій (ІПСО), які є частиною глобальної інформаційної війни. Помітними засобами таких операцій стали маніпулятивні публікації та коментарі, що генерують та поширюють бот-мережі (так звані ботоферми). Основною метою таких дій є дестабілізування суспільства, посилення соціальної напруги через створення викривленого інформаційного простору, що відповідає стратегічним інтересам сторони-агресора.

Одним із інструментів впливу в соцмережах є боти. Термін “бот” ми трактуємо як створену людиною фіктивну сторінку в соцмережах, яка імітує активність реального

користувача. Дослідження технологій, що їх використовують ботоферми, є складним завданням, оскільки високоякісні фейкові акаунти важко відрізнити від реальних через їхню напівавтоматичну або навіть повністю ручну модерацію [1]. З-поміж основних ознак ботів дослідники виокремлюють сумнівну активність акаунта (новостворені профілі, мало підписників, відсутність фотографій або реальних дописів). Не менш важливим для ідентифікації підозрілих публікацій є аналіз мовних особливостей, за якими можна розпізнати бота: повторюваність фраз, надмірне використання шаблонних слів і кліше, змістова та контекстна невідповідність, категоричність, узагальнення, змішування стилів та мов, використання емоційно забарвленої та ненормативної лексики, жаргонізмів та сленгізмів, риторичних питань та окликів, капслоку, неприродних синтаксичних структур, числових символів тощо.

Проаналізувавши 110 коментарів ботів у різних соціальних мережах, ми дійшли висновку, що їх можна поділити на 3 групи: 1) Іронічно-оцінні висловлювання: *Вільні козаки вільної країни да Володя?; Сильна, вільна, не рабська, а головне "ПАТУЖНА"*. 2) Агресивно-імперативні висловлювання: *Мотивація взяти автомат і застрелити тих хто його викрав і хотів вбити*. 3) Пропагандистські (маніпулятивні) коментарі: *Ану запитай у львівців по русски; Представляю во Львове если спросить на русском как пройти*. Результати проведеного дослідження засвідчили, що маніпулятивні стратегії інтернет-ботів у соціальних мережах базуються на використанні специфічних мовних засобів, серед яких найбільш поширеними є іронія, сарказм, агресивна імперативна та емоційно забарвлена лексика, риторичні питання та повторювані комунікаційні патерни. Такі коментарі мають на меті створення викривленої інформаційної реальності, яка впливає на суспільну свідомість та сприяє формуванню заданих наративів. Особливу небезпеку становлять агресивні коментарі, що містять заклики до насильницьких дій, оскільки вони не лише підривають довіру до державних інституцій, армії, а й можуть мати реальні соціальні наслідки у вигляді радикалізації частини населення. Окрім того, аналіз показав, що висока повторюваність певних мовних одиниць, використання штучно створених акаунтів і координовані кампанії вказують на системний характер таких інформаційних атак. Це підкреслює необхідність подальших досліджень у сфері інформаційної безпеки, а також розробки ефективних механізмів протидії маніпулятивним стратегіям інтернет-ботів, зокрема через розвиток критичного мислення в суспільстві та удосконалення методів верифікації інформації в онлайн-середовищі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мельниченко А. Ботоферми як феномен маніпуляції масовою свідомістю. https://kymu.edu.ua/upload/pdf_files/zbirnyk_naukovykh_prats_sotsialno_komunikatsiyini_ta_mystetstvovnavci_hi_protsepy_v_aspekti_istorychnoho_rozvytku_i_suchasnosti_2020.pdf#page=169

Мошкола М.М., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Селіверстова А.О., асист., науковий керівник

ВЕЛИКОДНІ ТРАДИЦІЇ В УКРАЇНІ ТА ЇХ РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ В ІТАЛІЙСЬКОМУ КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ

Актуальність дослідження зумовлена дедалі вищим інтересом до української культури за кордоном, особливо в контексті інтеграції українських реалій у європейський культурний простір. Особливу увагу приділено передачі змісту великодніх символів та термінів у публікаціях для італійської аудиторії. Реалія – це мовна одиниця на позначення унікальних для певної культури явищ, предметів або

понять, які не мають точного еквівалента в інших мовах. У статті *“Le Uova più colorate: Tradizioni della Pasqua Ucraina”* [3], опублікованій на сайті CCIPU Camera di Commercio Italiana per l’Ucraina, представлено ключові українські великодні реалії, що демонструють автентичність українських святкувань.

Слово **“Velikden”** залишено без перекладу, але супроводжується поясненням його значення – *“Grande Giorno”* (Великий День). Аналогічно не перекладені реалії *Paska*, *Krashanky* та *Pysanka*, які не мають точних еквівалентів в італійській мові.

- **Paska** (паска) – традиційний великодній хліб, символ Воскресіння та благословення. У статті його описано як циліндричний солодкий хліб із пшеничного борошна, прикрашений глазур’ю та орнаментами. Автор наголошує на сакральності процесу випікання: *“La Paska è un dolce cilindrico che viene realizzato con farina di grano e adornato in cima con glassa e decorazioni”* [3].

- **Krashanky** (крашанки) – варені яйця, пофарбовані у червоний, жовтий, зелений кольори, які символізують радість, сонце, життя. В Італії також існує звичай фарбувати яйця, але їхня символіка інша, тому пояснення української традиції дозволяє відчуті її глибинне значення.

- **Pysanka** (писанка) – сире яйце, розписане восковою технікою. У своєму «Словнику-довіднику» В. Жайворонок зазначає, що звичай розмальовувати писанки походить ще з дохристиянських часів; здавна писанки наділялися охоронними властивостями [1]. У тексті акцентується різниця між крашанками та писанками: перші призначені для споживання, другі — обрядові та декоративні *“La principale differenza è quella che i Karansky sono bolliti mentre i Pysanka sono uova crude. Inoltre i Pysanka presentano motivi molto più dettagliati”*.

- Українське привітання «Христос воскрес!» також залишено оригінальною мовою, підкріплене поясненням, що це важливий елемент об’єднання громади *“Durante questa giornata invece che dei classici saluti le persone useranno il detto ‘Kristos Voskres’ (Cristo è risorto)”*; натомість італійський аналог менш поширений у побуті.

Таким чином, репрезентація українських великодніх традицій в італійському інформаційному просторі сприяє поширенню автентичного образу української культури. Збереження реалій та їх пояснення сприяє глибшому розумінню духовного змісту свята та популяризації української спадщини серед європейців.

ЛІТЕРАТУРА

1. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник. – Київ: Довіра, 2006. – 703 с.
2. Скурятівський В. Святвечір: Народний календар і обряди. – Київ: Освіта, 1995. – 208 с.
3. Le Uova più colorate: Tradizioni della Pasqua Ucraina. Camere di Commercio Italo Esteri in Italia.
URL: <https://www.ccipu.org/news/le-uova-piu-colorate-tradizioni-della-pasqua-ucraina>

Муринська В.В., студ., ННІФ КНУ імені Тараса Шевченка
Селіверстова А.О., асист., науковий керівник

ЛЕКСИЧНІ ІННОВАЦІЇ В ІТАЛІЙСЬКОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Лексичний склад будь-якої мови, зокрема італійської, зазнає постійних змін, оскільки мова є динамічною системою, яка здатна адаптуватися до нових тенденцій у суспільстві, нових умов та викликів часу, стаючи гнучким інструментом для вираження сучасних ідей та понять. Одним із ключових проявів таких змін є збагачення мови неологізмами. Саме неологізми, слова та вирази, необхідні для позначення нових концептів та явищ у культурі, соціумі, науці, політиці тощо, вживання яких

закріплюється у повсякденному лексиконі майже кожної людини, є ознакою того, що мова еволюціонує.

У цьому дослідженні на матеріалі неологізмів, відібраних з італійських засобів масової інформації (зокрема новинних веб-сайтів; соціальних мереж; інтерв'ю та виступів політиків, медійних зірок тощо), здійснено спробу аналізу причин та умов їх використання в сучасній італійській мові.

Для дослідження були проаналізовані неологізми з наступних сфер:

- неологізми політичного дискурсу. Наприклад: *regione benchmark*, термін, який часто вживається у промовах губернатора Емілії-Романьї Стефано Боначчіні; *melonismo*, *macronismo*, – для позначення політик окремих державних діячів;

- неологізми у сфері соціальних мереж. Наприклад; *privacy* у використанні в італійській мові термін вперше з'явився в 1951 році (у статті в тижневику “Ероса” від 7 липня того ж року) у значенні “приватного, особистого і сімейного життя людини, конфіденційність якої необхідно захищати і поважати”; але з розвитком технологій, слово стає пов'язаним із захистом та конфіденційністю персональних даних користувача різних мереж;

- неологізми у сфері технологій. Наприклад, термін *divario digitale* – цифрова/інформаційна нерівність для описує ситуації, яка виникає, коли в суспільстві існують соціальні групи, які мають доступ до сучасних цифрових технологій комунікації (насамперед, до Інтернету), і тими, хто не має.

Серед найважливіших факторів поширення неологізмів в італійській мові можна зазначити наступні: потреба в назвах для нових предметів, понять та явищ, які виникають в процесі розвитку суспільства; глобалізація через технологічні інновації, інтернет, міжнародні комунікації та культурний обмін; посилення міжнародної взаємодії, адже вживання слів та виразів, значення яких зрозуміло людині з будь-якої культури та країни значно полегшує спілкування та процес обміну інформацією; мовна лаконічність (наприклад, термін *exit-poll* у політичному дискурсі вживається саме з міркувань практичності та стислості: цим коротшим та влучним терміном можна замінити довгий італійський відповідник “*sondaggio all'uscita del seggio elettorale*” (дослівно: опитування при виході з виборів).

ЛІТЕРАТУРА

1. Онлайн - словник італійських неологізмів Treccani URL : https://www.treccani.it/magazine/lingua_italiana/neologismi/
2. Онлайн - словник італійських неологізмів Accademia della Crusca URL : <https://accademiadellacrusca.it/it/lingua-italiana/parole-nuove/>
3. Giovanni Adamo Valeria Della Valle (2019). Osservatorio neologico della lingua italiana. Lessico e parole nuove dell'italiano.
4. Волощук І.П., Наливайко В.Г. (2020) Лексико – семантичні та структурні особливості утворення неологізмів у медіатекстах, Київ.

Наукове видання

Головний редактор
Григорій СЕМЕНЮК,
доктор філологічних наук, професор

Відповідальні за випуск
Наталія Бойчук, Олена Романенко

*До збірника увійшли матеріали
VIII Всеукраїнських наукових читань за участю молодих учених
«Філологія XXI століття: нові дослідження і перспективи».
Тези висвітлюють різні аспекти актуальних досліджень у мовознавстві,
літературознавстві, перекладознавстві, фольклористиці.*

Підписано до друку 05.04.2024 р.

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Навчально-науковий інститут філології
<https://philology.knu.ua/>
бульвар Тараса Шевченка, 14, Київ, 01601

+380 (44) 239-33-02